

De Ilias, het verhaal

door Fred Vellinga
31 December 2016

Inhoud

Inleiding	3
1. De ruzie tussen Agamemnon en Achilles	7
2. De scheepscatalogus; het leger van de Grieken en Trojanen	17
3. Tweegevecht tussen Menelaos en Paris	33
4. Pandaros schendt het verdrag	39
5. Heldendaden van Diomedes	45
6. Hector en zijn vrouw Andromache	56
7. Gevecht tussen Aias en Hector	63
8. De Trojanen voor de muur	69
9. Gezantschap naar Achilles	76
10. Verspieders	84
11. Heldendaden van Agamemnon	90
12. De strijd bij de muur	99
13. De strijd bij de schepen	103
14. Zeus door Hera misleid	112
15. De strijd in het scheepskamp	118
16. De dood van Patroclos	126
17. De strijd om het lijk van Patroclos	135
18. Het schild van Achilles	143
19. De verzoening	150
20. Goden tegen goden	154
21. Het gevecht bij de rivier	160
22. De dood van Hector	166
23. De lijkspelen voor Patroclos	172
24. De begrafenis van Hector	184

Inleiding

Doel van 'De Ilias, het verhaal' is om de lezer in normaal Nederlands volledig op de hoogte te stellen van inhoud en strekking van de Ilias. Het verhaal!

Thema

De Ilias behelst een episode uit de oorlog tussen de Grieken en de Trojanen; de zogenaamde wrokperiode van Achilles. De Ilias zou 'stichtelijk' of 'opvoedkundig' van aard kunnen zijn. Iedereen wordt gestraft voor een misstap, wat als stichtelijk zou kunnen worden gezien. Ook Achilles wordt gestraft voor zijn keuze om niet te vechten aan de zijde van de Grieken. Dat is de dood van zijn vriend (neef?) Patroclos. Door de wrok van Achilles sterft Patroclos. Vaak moeten de personages bepaalde keuzes maken. Wat is de juiste keuze, wat is de foute keuze?

Wat waar en wat niet waar is aan de Ilias is moeilijk te zeggen. We moeten maar geloven dat het zo heeft gebeurd met al die goden in het verhaal. De personages zouden hebben kunnen bestaan, veel zijn familie van elkaar. De schaking van Helena kan de oorzaak van een oorlog zijn. Zij is een koningsdochter en moet goed uitgehuwelijkt worden om banden tussen families te smeden. Er kan ruzie over zijn ontstaan. Of Homeros de schrijver is weten we niet zeker. In de oudheid werd hij 'de dichter' genoemd, en beschouwd als de auteur. Dus doe ik dat ook maar.

Een speculatie is dat de Grieken piraten zijn die steden aan de kust aanvallen. We lezen nogal vaak over geplunderde steden; alsof het een bezigheid is. Ook komen altijd de geroofde goederen in beeld als er sprake is van de teruggave van Helena aan de Grieken. Niet alleen Helena is geroofd, ook allerlei goederen. Er wordt wat afgeplunderd in de Ilias!

Wat opvalt is de 'overtreffende' trap. Troje heeft bijvoorbeeld brede straten, hoge muren. We moeten ons daar niet te veel door laten misleiden. Het is veel aannemelijker dat er mee wordt bedoeld dat het een rijke welvarende stad is, wat ook weer relatief is. Het leven is 'vol'; wijngaarden rijk aan druiven, vruchtbare akkers, vette ossen, veel eten en drinken. Alles is veel, overdadig en overvloedig. Het zou een ideaal beeld kunnen zijn. Het kan ook een latere toevoeging zijn. De traditie wil dat de oorlog zich ergens tussen 1300-1200 vChr. afspeelde. Het verhaal zelf komt van veel later in een tijd dat de Griekse cultuur bloeide en er wel steden met brede straten waren. Dan kan men natuurlijk niet een oorlog tussen dorpsbewoners of een vete tussen families beschrijven.

Geografie

We lezen over Troje, Ilium, Pergamon, Dardanië, Lycië en nog wat gebieden in het westen van Turkije. Troje is de streek met Ilium als de belangrijkste stad. Pergamon is de burcht, de laatste toevluchtoord, van de stad. (Een burcht kan in de stad maar ook aan de rand van een stad liggen. Het Capitool is bijvoorbeeld de burcht van Rome.) Dardanië is dan de hoofdstreek waar ook Troje ligt. De naam Troje en Ilium wordt door elkaar gebruikt en slaat dan op de stad. Ilion, Grieks, is een andere naam voor Ilium, Latijn. De Trojanen worden vaak als de drie-eenheid Trojanen, Lyciërs en Dardaniërs aangesproken.

Aan Griekse kant zien we hetzelfde patroon. ‘Grieken’ is hier een verzamelterm van alle ‘Griekse’ volken die meedoen aan ‘Griekse’ kant. Meestal worden ze aangesproken als Achaeërs, Danaërs of Argivers, wat in alle drie de gevallen slaat op inwoners van de Peloponnesos. Het lijkt erop dat de Grieken komen uit Thessalië, gebieden rondom de Golf van Korinthe, de Peloponnesos en van wat eilanden. Het woord ‘Griek’ of ‘Grieken’ is een anachronisme voor dat tijdvak.

Tegenwoordig plaatsen wij Ilium in de omgeving van het Turkse Tevfikiy. Daar liggen inderdaad de restanten van een oude stad. De Grieken en Romeinen dachten dat dit Ilium was en de stad was in hun tijd dan ook gewoon bewoond. Maar dat betekent niet automatisch dat dit het Ilium is wat bedoeld wordt in het verhaal. Het Ilium van de Ilias moet namelijk te herkennen zijn aan de aanwezigheid van een enorm groot Grieks kamp in de nabije omgeving. Die is er niet. Dit manco werd in de oudheid ook onderkend en de Ilias heeft er dan ook een nette oplossing voor gevonden; de goden hebben het kamp weg laten spoelen. Volgens de Ilias ligt het kamp tussen twee kapen in, een soort baai dus. De baai kan verzanden, maar die kapen lijken mij moeilijker weg te moffelen door de natuur.

Leger

Hoewel de Ilias suggereert dat er massaal gevochten wordt, met oprukkende eenheden en een strategie, zijn de gevechten individueel van aard, is het snel gedaan, en worden de bloederige details niet geschuwd. We vernemen nooit aantallen gesneuvelde soldaten. Het zijn één op één gevechten en van alle doden zijn de namen bekend. Bijna standaard wordt de wapenrusting beroofd van de gedode vijand. Misschien omdat het een kostbaar bezit, of een trofee is.

Het lijkt dat iedereen een helm, schild, borstharnas en scheenbeschermers draagt, en dat er voornamelijk met de speer wordt gevochten. De speer wordt geworpen of van men probeert van dichtbij de tegenstander via een speerstoot te raken. De materialen zijn van brons of koper. Helmen zijn vaak getooid met een pluim of iets dergelijks. Bijna iedere aanvoerder lijkt een

kleurrijke strijdwagen te hebben. De Grieken hebben allemaal lang (blond?) haar.

De aanwezigheid van strijdagens lijkt apart, Griekenland is nogal bergachtig, wat voor nut heeft zo een wapen dan? Maar met een strijdwagen wordt niet gevochten; het is een vervoermiddel. Er zijn minimaal twee mannen; de aanvoerder en een man die op de wagen past als de aanvoerder is afgestegen om te vechten. Het idee dat men een speer werpt vanaf de strijdwagen gebeurt, maar lijkt uitzondering. De standaard is afstappen en te voet vechten met de speer. Ruiters komen niet voor in de Ilias.

Over het dragen van schilden moet opgemerkt worden dat die in de tijd van de Ilias waarschijnlijk géén handgrepen hadden. Men droeg een schild aan riemen om de nek (die dan zowel borst of rug kon beschermen) of om de linkerschouder. Waarschijnlijk vchten ook van nature linkshandige mensen rechtshandig.

In deze vertelling wordt het niet benadrukt, maar meestal loopt iemand naar voren, maakt zijn slachtoffer en gaat daarna weer terug. Zie het als een rij van soldaten waar dan één persoon naar voren gaat en die dan belicht wordt. Speculatief, maar dit lijkt een beetje op een toneelstuk waarbij de dialooghouders een stapje naar voren doen. Als de Grieken in vergadering zijn dan bekruipt je soms het gevoel dat het zich afspeelt in een theater, of een senaatsgebouw. Een visualisatie is onze tweedekamer. De spreker loopt naar voren om iets zeggen. De luisteraars horen het zittende aan.

Religie

Goden bestaan niet, goden zijn bedacht. De goden komen vaak in overdrachtelijke zin over. Ze hebben dan de gedaante van een bestaand personage aangenomen. Of we dat als fysieke aanwezigheid moeten zien of als geestelijke, dus de goddelijke kenmerken van de godheid varen als het ware in het personage, weet ik niet. Waarschijnlijk een mengsel van beide. Als iemand gedood wordt door Ares, de oorlogsgod, betekent dit dat de persoon in de strijd is omgekomen. Ares is dan de overdrachtelijke bringer van de dood. Vrouwen worden vaak gedood door Artemis. Dat betekent meestal een natuurlijke dood, al dan niet met een ziekte. Artemis is dan de overdrachtelijke brengster van de dood aan vrouwen. Zeus is de god van de donder en de bliksem. Dat kunnen we letterlijk opvatten als bringer van onweer. In de oudheid zag men in alles en nog wat goden; elke rivier/zee had een god, elk natuurverschijnsel had een god, voor elke gemoedstoestand was een god, voor elke gedachte was een god. Men zag overal de hand van de goden in. Met als gevolg dat men zich suf offerde.

De Trojanen en Grieken hebben dezelfde goden. Niet dat dit nu zo vreemd is, maar dit betekent wel dat Trojanen en Grieken tot hetzelfde volk of tot

dezelfde cultuurgroep moeten behoren. Ergens zien ze elkaar als gelijken. Ze vechten in ieder geval wel op precies dezelfde manier. Of het godenpantheon is gelijk getrokken en betreft een latere toevoeging. De Ilias is 'gemaakt' toen de 'Grieken' al in west-Turkije zaten. Een voorbeeld van een latere toevoeging is te lezen in hoofdstuk 23, de lijkspelen ter ere van Patroclos, waar prijzen te winnen zijn. IJzerachtige gebruiksvoorwerpen lijken daar meer waard te zijn dan goud. Dat zou kunnen betekenen dat goud toen niet de waarde had die het later heeft gekregen.

Verantwoording

Deze vertelling is gebaseerd op een vergelijking van de volgende bronnen:

- Ilias van Frans van Oldenburg Ernke, pseudoniem van Franciscus Antonius Brunklaus.
- Ilias van Ben Bijnsdorp op http://benbijnsdorp.nl/homerus_ilias.html
- Ilias van A. S. Kline op <http://poetryintranslation.com/PITBR/Greek/Ilhome.htm>

Voor de noten, wat betreft het mythologisch aspect, is gebruik gemaakt van:

- Apollodorus; de mythologische bibliotheek, Johan Nagelkerken

Het resultaat is geworden wat ik denk dat het ook zou kunnen zijn geweest.

1. De ruzie tussen Agamemnon en Achilles

Mnemosyne, de godin van de herinnering, heeft mij, **Homeros**, het verhaal verteld van de wrok van **Achilles**. Voor de Grieken kwam daar grote ellende uit voort. Velen van hen kwamen onnodig om tijdens de gevechten tegen de Trojanen. Hun lijken werden opgevreten door de honden en de aasvogels en hun zielen voeren naar **Hades**, de god van onderwereld. Het was de oppergod **Zeus** die wilde dat het zo gebeurde. De wrok was ontstaan doordat **Achilles**, kleinzoon van **Aiakos**, zoon van **Peleus** ruzie kreeg met koning **Agamemnon** over **Chryseïs** en **Briseïs**, twee gevangen genomen slavinnen. De ruzie werd aangestoken door de boogschuttergod **Phoebus Apollo**, zoon **Zeus** en de godin **Leto**. **Apollo** was boos geworden op de Grieken omdat die zijn priester **Chryses** hadden beledigd. Als straf had hij de scheepsbemanning met de pest geteisterd.

Chryses ging naar de schepen van de Grieken om zijn dochter **Chryseïs** los te kopen. Zij was eigendom van **Agamemnon**. Om haar vrij te kopen wilde **Chryses** een hoge losprijs voor haar betalen. Toen hij voor de Grieken en hun twee belangrijkste legeraanvoerders stond, **Agamemnon** en **Menelaos**, zonen van **Atreus**, hief hij de gouden staf versierd met de haarband van **Apollo** in de hoogte en smeekte: “Zonen van **Atreus**, dat de goden van de **Olympus** jullie de overwinning op **Priamus**, koning van **Troje**, mogen schenken. Dat jullie zijn stad mogen verwoesten en dat jullie behouden mogen terugkeren naar Griekenland. Maar geef mij mijn dochter terug tegen de losprijs die ik jullie bied. Doe het uit eerbied voor **Apollo**, de zoon van **Zeus**, doe het uit ontzag voor zijn pijlen die nooit missen.”

De Grieken wilden het meisje wel teruggeven, ze wilden de losprijs graag hebben, maar **Agamemnon** dacht daar anders over. Bars schepte hij **Chryses** af: “Je krijgt je dochter niet terug, grijsaard! Ik neem haar mee naar mijn paleis in **Argos** waar ze mijn vrouw zal zijn. Als je in leven wilt blijven dan raad ik je aan om je nooit meer te laten zien bij onze schepen. De staf en krans van je god geven je geen bescherming. Als je nu niet meteen het kamp verlaat dood ik je!”

Bevend van angst ging de oude man daarop weg. Zwijgend liep hij langs de Griekse schepen die op het strand lagen. Toen de schepen uit het zicht waren, en hij helemaal alleen op het strand was bad hij tot **Apollo**. Huilend smeekte hij: “O god met de zilveren boog, beschermer van **Chryse** en **Cilla**, heer van **Tenedos**, verdelger van veldmuizen. Voor jou richtte ik een tempel op. Voor jou brandofferde ik de beste stieren en geiten. Verhoor mijn gebed; geef de Grieken jouw pijlen in ruil voor mijn tranen.” **Apollo** verhoorde het gebed van **Chryses** en sloeg het Griekse kamp met de pest.

[Noot: Argos is hier een andere naam voor de Peloponnesos. Apollo zijn pijlen staan voor onheil, in dit geval de pest. Tenedos is eiland vlak voor de kust van Troje. Chryse en Cilla zijn (kust)plaatsen in de omgeving van Troje waar dan een tempel van Apollo Sminthius heeft gestaan.]

Negen dagen lang kwamen de pestpijlen van **Apollo** neer op de Grieken. Eerst raakten de dieren besmet, daarna de mensen. Brandstapels werden

opgericht om de lijken te verbranden. Op de tiende dag riep **Achilles** de troepen bijeen. **Hera**, de godin met de blanke armen en de blauwe koeogen, dochter van **Kronos** en vrouw van **Zeus**, zoon van **Kronos**, was bezorgd om de Grieken en had hem ingefluisterd om een bijeenkomst te houden. Ze kwamen bijeen in het kamp wat bij de schepen was gebouwd en gingen zitten in een kring. **Achilles** ging staan en richtte zich tot **Agamemnon** en zei: “Als dit zo doorgaat kunnen we niet eens meer terugkeren naar huis omdat er niemand van ons overblijft om terug te keren naar huis! Kunnen we geen priester, ziener, of een droomuitlegger raadplegen? Dromen komen ook van **Zeus**. Dan kan die ons vertellen waarom **Apollo** zo boos op ons is. Hebben we **Apollo** soms niet voldoende geëerd? Braken we een belofte? Laten we aan hem offeren zodat we gered worden van de zwarte dood!”

Achilles ging zitten en meteen stond de vogelwichelaar **Calchas**, zoon van **Thestor**, op. Hij was de meest befaamde ziener in het kamp van de Grieken. Hij kon uit de vlucht van vogels verleden terugzien, toekomst voorzien. Zijn zienersgaven had hij gekregen van **Apollo**, en met die gaven had hij de Griekse vloot naar **Troje** geloodst.

Hij zei tegen **Achilles**: “Voordat ik je ga vertellen waarom **Apollo** ons straft wil ik zeker weten dat je mij beschermt tegen de woede van **Agamemnon**. Ik wil niet het risico lopen dat als ik hem beledig, en hij dat voor dit moment laat rusten, hij mij later alsnog straft voor mijn woorden.”

“Wees niet bang,” antwoordde **Achilles**, “zolang ik leef hoef je voor geen enkele Griek bang te zijn, ook niet voor onze aanvoerder **Agamemnon**.” Dit stelde **Calchas** gerust en hij sprak verder. “**Apollo** is boos op ons omdat **Agamemnon** zijn priester **Chryses** heeft beledigd door zijn losgeld te weigeren en zijn dochter **Chryseïs** niet terug te geven. Hij zal ons niet eerder van de pest verlossen dan dat wij, zonder een losgeld te krijgen, **Chryseïs** teruggeven aan haar vader. Ook moeten wij rijkelijk schenken aan de tempel van **Apollo** op **Chryse**. Pas als dat is gebeurd hebben wij een kans dat **Apollo** ons wil verlossen van de pest.”

Terwijl **Calchas** ging zitten sprong **Agamemnon** op. Witheet was hij.

“Ongeluksprofeet! Nooit heb je iets goeds voorspeld in mijn voordeel. Je zwelgt in het verkondigen van rampen. En nu maak je het leger ook nog eens wijs dat **Apollo** hen uitroeit omdat ik de hoge losprijs voor het meisje **Chryseïs** weigerde!? Vind je het raar dat ik het losgeld weigerde? Ik heb haar liever dan mijn eigen vrouw **Clytaemnestra**. Ze is mooier en jonger en in niets de mindere.” Na dit gezegd te hebben kwam **Agamemnon** enigszins tot bedaren. “Goed, ik zal ik haar teruggeven aan haar vader omdat ik niet wil dat de mannen allemaal sterven. Maar daar moet wel iets tegenoverstaan. Zij is mijn oorlogsbuit. Ik wil niet met lege handen achterblijven!”

Onmiddellijk sprong **Achilles** op. Spottend zei hij: “En waar denkt uwe hoogheid dan waar onze dappere mannen zo snel buit vandaan moeten halen om aan uw onverzadigbare hebzucht te kunnen voldoen? Alle buit die we uit de veroverde steden hebben gehaald is verdeeld onder het leger. Wil je soms dat de mannen het weer terug geven zodat het opnieuw verdeeld kan

worden? Geef het meisje terug zoals **Apollo** beveelt. Als **Zeus** het wil, nemen we **Troje** in, en zullen we het je drie- viervoudig terugbetalen!”

“Probeer niet slim te zijn, **Achilles**,” antwoordde **Agamemnon** venijnig. “Ik heb je wel door. Je hoopt je eigen buit, het meisje **Briseïs**, dochter van **Briseus**, te houden, terwijl ik mijn buit moet afstaan! Geen sprake van! Maar als jullie mij een ander, gelijkwaardig geschenk geven dan zal ik het doen. Zo niet, dan neem ik gewoon jouw buit, of die van **Aias**, zoon van **Telamon**, of van **Odysseus**. Het maakt mij niet uit!” Nadat **Agamemnon** zo **Achilles** op zijn nummer had gezet dacht hij dat hij het daarbij kon laten en maakte hij plannen om **Apollo** gunstig te stemmen. Hij zei: “Laten we nu een schip van het strand trekken, **Chryseïs** en het offervee aan boord brengen, en uitvaren. **Aias**, **Idomeneus**, koning van **Kreta**, **Odysseus** of jij zelf kan het commando krijgen en de offerceremonie uitvoeren.”

[Noot: Er zijn twee Aiasen. De belangrijkste is Aias zoon van Telamon, de minder belangrijke is Aias, zoon van Oileus. Vanaf nu wordt als Aias wordt genoemd, Aias, zoon van Telamon bedoelt. De ‘echte’ naam van Briseïs is Hippodameia. ‘Brise-is’ betekent zoiets als dochter van Brises/Briseus. Ze komt uit Lyrnessos, in de buurt van Troje, want daar heeft Achilles haar buit gemaakt. Aias (of Ajax), Idomeneus en Odysseus zijn Griekse aanvoerders. Achilles is dat ook. Elk voeren ze hun eigen volk of soldaten aan, en hebben hun eigen schepen. Achilles is de aanvoerder van de Myrmidonen. Later krijgen we een opsomming van alle Griekse aanvoerders. Veel zijn, aangetrouwde, familie van elkaar. Een aantal tamelijk belangrijke relaties:

Tyndareos is koning van Sparta en heeft als dochters Clytaemnestra en Helena.

Clytaemnestra huwt Agamemnon, koning van Mycene. Helena huwt Menelaos. Menelaos volgt dan Tyndareos op als koning van Sparta.

Tyndareos heeft een broer, Icarus, die een dochter heeft, Penelope, vrouw van Odysseus.

Agamemnon, Menelaos en Odysseus zijn dus familieleden. Aias is familie van Achilles, omdat Telamon en Peleus, de vader van Achilles, broers zijn.]

Maar **Agamemnon** was te voorbarig met denken dat de ruzie voorbij was. **Achilles** werd echt kwaad: “Altijd ga jij schaamteloos voor je eigen voordeel. Bedenk één ding goed; ik heb geen conflict met **Troje**! Van mijn vruchtbare land **Phthia** hebben ze niets gestolen of verwoest. Voor het geval je het vergeten bent; jij en **Menelaos** hebben een conflict met **Troje**! Omdat de Trojanen **Helena**, de vrouw van **Menelaos** hebben geroofd en zij nu de vrouw van **Paris** is helpen wij jullie zodat jullie genoegdoening van de Trojanen kunnen krijgen. En nu denk je dat je zo maar mijn buit kunt krijgen waar ik zo hard voor heb gevochten? En waarmee mijn mannen mij eerden!? Kom op zeg!” **Achilles** ging door met zijn tirade tegen **Agamemnon**. “Als we weer eens een welvarende stad in de **Troas** plunderden, wie kreeg dan het meeste van de buit? Terwijl ik, moe van het vechten, tevreden met weinig terugkeerde naar de schepen hield jij de meeste buit voor jezelf. Ik heb er genoeg van om jou rijk te maken. Ik ga terug naar **Phthia**!”

Agamemnon was niet onder de indruk. “Voor mij hoeft je niet te blijven, **Achilles**. Als je zo graag weg wilt!? Vertrek dan! Er blijven genoeg mannen over die ontzag voor mij hebben. Ook blijft **Zeus** mij bijstaan met zijn goddelijke raad.” Maar daarin vergistte **Agamemnon** zich. Maar dat was iets wat hij op dat moment niet kon weten en hij dreef de ruzie met **Achilles** op de spits. “Jij kan alleen maar aan vechten denken. Ja, je bent sterk, maar dat heb je aan je moeder, de godin **Thetis**, met haar voeten zo blank als zilver, te danken. Ga maar lekker naar huis met je schepen en je mannen en hang

daar de held uit. Dat je boos bent op mij interesseert mij niet. Ik zal een schip van mijzelf laten uitrusten en naar het **Chryse** sturen waar **Chryseïs** terug zal worden gegeven aan haar vader. Dan ga ik naar jouw tent en haal **Briseïs** op. Zodat je weet wie het hier voor het zeggen heeft. En ook om iedereen hier duidelijk te maken dat niemand mij ongestraft kan tarten en beledigen!”

Achilles werd woedend na deze woorden van **Agamemnon**. Hij had zijn zwaard al half uit de schede gehaald, klaar om **Agamemnon** neer te slaan. Maar hij zat in tweestrijd. Moest hij hem doden? Of moest hij zich beheersen? Toen werd hij bezocht door de godin **Pallas Athena**, de schilddragende godin met de felle schittering in haar ogen. **Hera**, bezorgd om het welzijn van beide mannen, had haar dochter vanuit de hemel naar **Achilles** gestuurd. **Athena** ging achter **Achilles** staan en pakte hem beet bij zijn lange blonde haren. Niemand merkte haar aanwezigheid op, behalve **Achilles** die zich omdraaide en haar onmiddellijk herkende. “Wat kom jij hier doen, dochter van **Zeus**,” vroeg hij haar verbaast, “wilt je getuige zijn van het onbeschaamde gedrag van **Agamemnon**? Dan treft je het, want ik zal hem doden als straf voor zijn buitensporige brutaliteit om mijn buit van mij af te pakken.” **Athena** probeerde hem te sussen, en zei: “**Hera** stuurde mij naar je toe. Ze is bang dat jullie beiden wat overkomt. Staak je ruzie met **Agamemnon**. Dood hem niet. Lucht je hart met woorden, niet met daden. Wij beloven dat jij genoegdoening krijgt en dat je het drievoudige ontvangt wat deze smaad je kost. Doe wat wij zeggen, **Achilles**, en beheers je!” Hij gaf zich gewonnen. “Goed, als twee godinnen een bevel geven dan zal een mens wel moeten gehoorzamen. Dat is het verstandigst; wie luistert naar de goden wordt ook verhoord.” Hij liet zijn zwaard terugglijden in de schede en meteen daarop verdween **Athena**. Ze ging terug naar de hoge berg de **Olympus** en naar de goden die daar wonen.

In plaats van hem te doodden schold **Achilles** hem de huid vol. “Jij drankorgel! Laffe hondenkop die jij bent! Nooit heb je de moed om zelf te vechten en met de mannen ten strijde te trekken of met ze op strooptocht te gaan. Bang om te sterven. Liever blijf je achter in je kamp en steel je de buit van met wie je overhoop ligt. Je bent een uitzuiger die heerst over een volkje dat bestaat uit een stelletje slappelingen. Maar dit is de laatste keer dat je dit kunstje flikt. Ik zweer je een eed. Zie je deze staf!?” **Achilles** toonde **Agamemnon** een met goud beslagen staf die gemaakt was van een tak van een boom uit zijn vaderland. “De rechters van mijn volk, de mannen die in **Zeus** zijn naam onze wetten vertegenwoordigen, dragen ook een staf zoals deze. En bij deze staf zweer ik je dat er een dag komt dat de Grieken mij gaan missen in de strijd. Vele mannen zullen sterven door toedoen van **Hector**, de mannendoder van **Troje**. Niets kan jij doen om dat te voorkomen of te stoppen, want ik ga niet met jullie meevechten. Dan zal je spijt krijgen dat je mij, de beste van je strijders, hebt veracht en beledigt.” Meteen daarop gooide hij, om de eed te bekrachtigen, de staf op de grond en ging zitten.

[Noot: Helena, de vrouw van Menelaos, is uit Sparta door Alexander of Paris, zoon van Priamus, koning van Troje, geroofd. De Troas is een andere naam voor het gebied waar Troje ligt. Hector, de oudste zoon van koning Priamus van Troje, is op te vatten als de Trojaanse tegenpool van Achilles.]

Als een razende ging **Agamemnon** daarop te keer. Maar voordat de ruzie helemaal ontspoorde greep **Nestor**, de koning van het zandige **Pylos**, in en probeerde hij de beide mannen tot inkeer te brengen. **Nestor** was een belangrijke raadgever van **Agamemnon**. **Nestor** was ook oud; hij had twee generaties zien opgroeien en sterven en regeerde over de derde generatie. Hij was een befaamd redenaar en had een aangename stem. Zorgvuldig koos hij zijn woorden. “Als **Priamus** eens wist van de ruzie tussen onze twee belangrijkste leiders en het vertrek van **Achilles** als gevolg daarvan. Hoe blij zou hij dan wel niet zijn? **Troje** is gered! Moeten wij hem dat gunnen? Ik ben ouder dan jullie beiden, dus luister naar mijn advies. In mijn lange leven heb ik vriendschap gehad met mannen die nog dapperder waren dan jullie; **Peirithous**, **Dryas**, **Caeneus**, **Exadius**, **Polyphemus** en de held **Theseus**, zoon van **Aegeus**. En altijd luisterden ze naar mijn raad. Zij vroegen mij om hen te helpen om de **Centauren** die in de bergen van **Thessalië** wonen te verslaan. Helemaal vanuit **Pylos** ben ik toen gekomen om ze te helpen. Ik vocht voor wat ik waard was. Betere strijders dan zij zijn er sindsdien niet meer te vinden op de slagvelden. En toch waren ze bereid om naar mijn raad te luisteren. Laat jullie beiden dat ook doen. Vergeet je recht als eerste, **Agamemnon**, en laat hem dat meisje houden wat de Grieken hem schonken. En jij **Achilles**, beëindig je ruzie met de koning. Zijn gezag komt van **Zeus**. Jouw moeder mag dan een godin zijn, en jij mag dan de sterkste zijn, maar **Agamemnon** is wel jouw meerdere omdat hij het bevel voert over de meeste soldaten. **Agamemnon**, bedaar je woede. Wij hebben **Achilles** hard nodig in de komende strijd en kunnen niet zonder hem.”

Agamemnon antwoordde **Nestor** dat hij verstandige woorden sprak maar dat hij het advies niet ging overnemen. In plaats daarvan beschuldigde hij **Achilles** er van dat die het aanvoederschap wilde overnemen: “**Achilles** wil koning over ons zijn, bevelen geven. Maar zo lang ik er ben gaat dat niet gebeuren. De goden mogen hem dan wel de kracht hebben gegeven om de speer het verst van ons allen te gooien, maar dat geeft hem nog niet het recht om mij uit te schelden!” **Achilles** onderbrak **Agamemnon**, en riep verontwaardigt: “Een dwaas, een sukkel zou ik zijn als ik alles maar goed zou vinden wat jij zegt! Anderen kun jij bevelen, niet mij! Met mijn geduld komt ook een einde aan mijn gehoorzaamheid!” Toen vervolgde **Achilles** met een dreigement: “Het meisje mag je krijgen, want je hebt nu eenmaal besloten om af te pakken wat je eerst aan mij hebt geven. Maar de rest van wat ik bezit en wat naast mijn zwart schip ligt, daar blijf je van af! Waag het eens om daar aan te komen en dan kan iedereen jouw donker bloed zien druipen langs mijn speer!” Met dit dreigement was de woordenstrijd tot een einde gekomen en de bijeenkomst werd ontbonden.

Achilles ging met **Patroclos**, zoon van **Menoetius**, en zijn overige vrienden naar zijn eigen kamp, dat van de Myrmidonen, waarvan hij de aanvoerder was. **Agamemnon** liet een schip van strand in zee trekken, bemande het met twintig roeiers en gaf **Odysseus** het commando. Het offervee en de dochter van **Chryses** werd aan boord gebracht en men voer de wijde zee op, op weg

naar **Chryse**. Daarna beval **Agamemnon** zijn manschappen om zich te reinigen en ze wasten zich schoon in het zeewater. Daarna werden vele stieren en geiten geofferd aan **Apollo** en heerlijke geuren kronkelden in de rook naar boven.

[Noot: Nestor helpt Agamemnon met de strijd tegen de Trojanen en weer vecht hij met mannen die sterker zijn dan hij zelf. Zelfde situatie, andere personages. Thessalië is een streek in het middenoosten van Griekenland, Pylos een plaats zuidwesten op de Peloponnesos, in de streek Messenië. De schepen zijn zwart omdat de kieren geteerd zijn. De planken zijn waterdicht gemaakt door een techniek die breeuwen heet. De kieren tussen de planken worden gedicht met touw en daarna wordt er pek overheen gestreken. Misschien worden dan alle planken meegenomen. Als moeder van Patroclus, de beste vriend van Achilles, wordt soms Polymele, dochter van Peleus, genoemd. Dan zijn het neven van elkaar.]

In het kamp van **Agamemnon** heerste intussen weer de normale bedrijvigheid bij een leger op campagne. **Agamemnon** stuurde **Talthybius** en **Eurybates**, twee herauten van hem, naar **Achilles** met de opdracht om **Briseïs** op te halen. Zij moesten ook tegen **Achilles** zeggen dat als hij weigerde, hij zelf met meer manschappen zou komen om haar dan zelf op te halen. De herauten gingen naar het kamp van de Myrmidonen en vonden **Achilles** zittende bij zijn eigen schip en tent. Ze gingen zwijgend voor hem staan, niet de moed om iets te zeggen. **Achilles** had wel door waarvoor ze kwamen en was niet van plan het hen moeilijk te maken. Hij begroette hen vriendelijk en zei: “Ik weet waarvoor jullie hier zijn. Jullie treffen geen schuld. Ik heb ruzie met **Agamemnon**, niet met jullie.” Daarop gaf hij **Patroclus** opdracht om **Briseïs** op te halen uit zijn tent en over te dragen aan de herauten. Met **Briseïs**, diep ongelukkig, tussen hen in liepen ze terug naar **Agamemnon**. Nadat de herauten vertrokken waren bleef **Achilles** bedroefd achter. Hij ging naar het strand en zat daar eenzaam en alleen voor zich uit te staren over het grijze water. Toen strekte hij zijn armen uit en bad klagend tot zijn moeder. “Jij die mij baarde als sterveling. Jij die een godin bent. Dan zou **Zeus**, die het laat donderen van de **Olympus**, toch niet willen dat ik slecht wordt behandeld door **Agamemnon**!?” **Thetis**, zijn moeder, bevond zich in de diepten van de zee bij haar oude vader, de zeegod **Nereus**. Ze kwam snel naar boven en ging naast hem zitten om hem te troosten. Ze streelde zijn haar en vroeg hem wat er aan de hand was. Zwaar zuchtend begon **Achilles** met zijn verhaal: “Wij gingen naar **Thebe**, de stad van koning **Eetion**, niet ver hier vandaan. Wij plunderden die stad en verdeelden de buit eerlijk onder het leger zoals we altijd doen. Het meisje **Chryseïs** gaven wij aan **Agamemnon**. Een ander meisje, **Briseïs**, dat wij eerder buit hadden gemaakt bij de aanval op **Lyrnessos**, had ik al gekregen,” en vervolgens gaf hij zijn moeder een samenvatting van wat er de afgelopen dagen was gebeurd. Toen vroeg **Achilles** zijn moeder om hem te helpen te wreken. “Kun jij **Zeus** niet vragen of hij de Trojanen wil helpen bij het terugdringen van de Grieken naar hun schepen? En hen daar met hun ruggen tegen de zee laten afslachten door de Trojanen? Dan zal elke Griek zich realiseren wat hun koning waard is, en hoe dom hij was om mij dwars te zitten.” **Achilles** had ook wel een idee hoe zij **Zeus** kon overhalen. “Herinner **Zeus** aan wat jij voor hem hebt gedaan en wat jij zo vaak aan mij hebt verteld toen ik nog een kind was. Hoe

jij **Zeus** in je eentje redde toen **Hera**, **Poseidon** en **Pallas Athena** hem in de boeien wilde slaan en ketenen. Jij riep toen als enige god de hulp in van de machtige reus met de honderd armen, door jullie goden **Briareus** genoemd en door ons mensen **Aegaeon**. Hoe hij daarop snel naar de **Olympus** kwam en naast **Zeus** ging staan om hem te beschermen. Zo heb jij toen **Zeus** gered van het lot een smadelijke gevangene te zijn. Als jij hem dat vertelt wil hij je misschien wel helpen.”

In tranen nam **Thetis** het hoofd van haar zoon in haar armen en beloofde hem te helpen. Ze huilde omdat ze wist dat hij ging sterven. Hij was maar een kort leven gegund. Ook **Achilles** wist dit omdat zijn moeder het hem ooit had verteld. Ze zei: “Ik ga naar de besneeuwde **Olympus** en zal **Zeus**, de heerser over het onweer, zeggen wat jij net hebt gezegd. Jij blijft bij de schepen en houd je afzijdig van alles, want ik kan het niet meteen vragen. Gisteren is **Zeus** namelijk samen met alle goden van de **Olympus** naar de rivier de **Oceanus** vertrokken voor een feestmaal bij de **Ethiopiërs**. Over twaalf dagen is hij terug. Dan ga ik naar zijn paleis met zijn bronzen drempels en ik verwacht dat hij mij zal verhoren.”

Toen vertrok ze en bleef **Achilles** alleen achter op het strand, nog steeds boos en verdrietig om het meisje dat hem was ontnomen.

[Noot: Het Griekse leger bestaat uit verschillende volken met elk hun eigen plukje tenten; een subkamp. Een heraut is een bediende die als functie heeft om boodschappen rond te brengen van zijn meester. Elke leider heeft zijn eigen heraut of herauten. Het Griekse woord voor boodschapper is 'aggelos' -> engel -> engel. Een engel is dus een boodschapper. De goden hebben ook herauten. Hoewel hier steeds tent wordt genoemd kunnen het ook wel eens een soort barakken zijn. In hoofdstuk 24 lezen we een beschrijving van Achilles zijn onderkomen. Ethiopië, land, kan gezien worden als het uiteinde van de wereld en de Oceanus, water, is dat ook. Oceanus is ook een god en oom van Zeus. Het is de broer van zijn vader Kronos. Briareus is één van de drie reuzengoden die als eerste verwekt zijn door Uranus (Romeins=Saturnus=Hemel) en Gaea/Gaia (Romeins=Cybele=Aarde). Je kunt ze opvatten als oergoden van de eerste generatie. Uranus is de eerste generatie, Kronos (Romeins=Saturnus) de tweede generatie, Zeus (Romeins=Jupiter) en Hera (Romeins=Juno) de derde generatie.]

Odysseus en zijn mannen hadden intussen **Chryse** bereikt. Ze voeren de diepe haven binnen, streken het witte zeil en borgen het op in het ruim. Daarna haalden ze de mast neer en roeiden het laatste stuk naar hun afmeerplek. Toen wierpen ze de ankerstenen uit, maakten die vast aan de achtersteven en sprongen van boord het water en in liepen naar het strand. Daarna ontscheepten ze het vee en ging en haalden **Chryseïs** van boord. **Odysseus** nam haar mee naar het altaar waar haar vader stond, en zei tegen hem: “**Agamemnon**, gaf mij opdracht om jouw dochter terug te geven en om namens de Grieken te offeren aan **Apollo**. Hij heeft ons leger een zware slag toegebracht door het zenden van de pest. Met een offer hopen we **Apollo** te verzoenen.” Toen gaf hij haar terug aan haar vader en blij omhelsden ze elkaar.

Daarna werd het offerritueel uitgevoerd. De mannen zetten het vee om het altaar heen, wassen hun handen en namen gerstekorrels in hun schone handen. **Apollo** luisterde toen **Chryses** zijn armen ophief en namens allen bad: “Hoor mij, jij god van de zilveren boog, beschermer van **Chryse** en het heilige **Cilla**, opperheer van **Tenedos**. Mijn laatste bede aan jou heb jij

verhoord door de Grieken met de pest te straffen. Verhoor nu ook mijn wens om de Grieken te verlossen van hun straf.” Daarop baden allen en ze strooiden de gerstekorrels over het vee. Ze pakte de koppen van de beesten, rukten die naar achter en sneden hun kelen door. Daarna vilden ze de beesten en sneden er schenkels uit. **Chryses** legde het spek van de beesten op het brandhout en daarin werden de schenkels gewikkeld. Daarna stak hij het hout in brand en sprenkelde hij bloedrode wijn over het offer uit. Al die tijd stonden om hem heen een aantal misdienaren van **Apollo** met een vijftand in hun handen. Nadat het vlees gaar was werd het opgegeten. Het vlees wat niet geofferd was werd in stukken gesneden en verdeeld onder de mannen en aan spitten geroosterd en opgegeten. De misdienaren schonken de drinkbekers boordevol met wijn. Voordat ze begonnen met drinken werden er enkele wijndruppels geplengd ter ere van **Apollo**.

De hele verdere dag werd er gedronken, gegeten en muziek gemaakt. De Grieken zongen welluidende lofliederen voor **Apollo** die hij met genoeg aanhoorde. Toen het donker werd gingen ze slapen bij hun schip. Bij het krieken van de dag, toen **Eos**, de godin van de dageraad ontwaakte, zeilden ze terug naar hun grote kamp, daarbij geholpen door een gunstige wind gezonden door **Apollo**. Veilig aangekomen bij het kamp sleepten ze het zwarte schip het land op en het stutten het met schoorpalen.

[Noot: De pest zou nu moeten verdwijnen maar er wordt niet meer op teruggekomen. Het offeren is dus een tamelijke praktische aangelegenheid; het is tegelijk ook een maaltijd.]

Er verstreken elf dagen waarbij elke dag gevochten werd en men elke dag krijgsraad hield. **Achilles** hield zich van beiden mokkend afzijdig, zoals hij had afgesproken met zijn moeder. Maar van binnen werd hij verteerd door verlangen om mee te doen aan de strijd en zich te laten gelden in de krijgsraad. Op beide plekken viel veel eer te behalen.

Vroeg in de morgen van de twaalfde dag keerden de goden terug van hun feestmaal bij de **Ethiopiërs**. **Zeus** ging zitten op de hoogste top van de **Olympus**, afgezonderd van de andere goden. Toen verrees **Thetis** uit het diepst van de zee omhoog en ging bij hem op de grond zitten. Ze sloeg haar linker arm om zijn knieën, raakte met haar rechter arm zijn kin aan en smeekte hem om haar zoon **Achilles** te helpen. “**Zeus**, vader, als ik je ooit van dienst ben geweest, door woord of daad, bewijs mij dan een wederdienst door een gunst te verlenen aan mijn zoon. Hij is al voorbestemd om jong te sterven en toch vond **Agamemnon** het nodig om hem dwars te zitten en zijn buit, het meisje **Briseïs**, van hem af te pakken. Jij, die als rechter troont op de **Olympus**, wreek mijn zoon, geef de Trojanen de overmacht in de strijd, net zolang totdat de Grieken tot inkeer komen en mijn zoon weer de eer geven die hij verdient.”

Zeus gaf geen antwoord. **Thetis** hield zijn knieën nog steeds omklemd en na een hele tijd zo zwigend te hebben gezeten smeekte ze wederom. “Doe een uitspraak die bindend is. Of anders weiger je ronduit mijn verzoek. Dan weet ik dat ik van alle goden het meest veracht wordt!” De heer van de donder was ontstemd en nors zei hij: “Een vervelende situatie. Wil je dat ik weer in onmin kom met **Hera**, mijn vrouw? Nu al zit ze op mij te vitten waar alle

goden bij zijn en beticht mij er van dat ik de Trojanen te veel voortrek. Ga nu maar snel weg, voordat ze ons ziet. Ik zal doen wat jij vraagt. Ik zal een knik geven met mijn hoofd. Het meest betrouwbare teken onder de goden. Het is onherroepbaar.” Toen fronste **Zeus** zijn donkere wenkbrauwen en knikte zijn hoofd. Zijn heerlijk geurende lokken vielen naar beneden en de hoge **Olympus** beefde op haar grondvesten. Nu **Thetis** haar zin had gekregen vertrok ze terug naar de diepten van de zee.

Zeus ging naar zijn paleis. Toen hij de paleiszaal binnentrad durfde niemand te blijven zitten. Ze stonden allemaal op om hem te begroeten. **Zeus** zat nog niet op zijn troon of **Hera**, zoals hij al had voorzien, begon hem aan te vallen en verwijten te maken. **Hera** had **Thetis** en **Zeus** wel samen gezien maar niet gehoord wat er besloten was, al had ze wel een vermoeden. “Jij sluwe misleider. Met welke godheid zat jij nu weer te konkelen? Ik heb mijn rug nog niet naar jou toegekeerd of je zit al weer in het geheim allerlei beslissingen te nemen. Mij vertel je nooit iets!”

“**Hera**,“ antwoordde de vader van goden en mensen, “ook al ben je mijn vrouw, verwacht of verlang niet al mijn plannen te kennen. Maar als ik mijn plannen met jullie deel, dan ben jij de eerste die ik het vertel. Maar als ik iets beslis zonder jullie daar in te kennen probeer daar dan niet achter te komen met slinkse streken.” **Hera** veranderde van toon en zei flemerig: “Wat bedoel je daarmee? Het is niet mijn gewoonte om jou lastig te vallen met allerlei vragen. Ik laat je altijd met rust als jij beslissingen hebt te nemen. Maar nu ben ik bang dat je bent omgepraat door **Thetis**, de dochter van die ouwe god van de zee, **Nereus**. Ik zag vanmorgen hoe zij je knieën omklemde en ik vermoed dat je haar je woord hebt gegeven om **Achilles** te helpen; om de Grieken af te laten slachten bij hun schepen op het strand.” Daarop werd **Zeus** boos. “Jij bent bezeten van argwaan. Ik kan niets verborgen voor je houden, of je probeert er achter te komen. Dat gedrag van jou drijft ons alleen maar uit elkaar. En als het inderdaad gaat gebeuren zoals jij denkt, bedenk dan dat het gebeurt zoals ik het wil! Ga dus zitten! Zwijg en gehoorzaam! Ik ben sterker dan jullie allemaal te samen!” Na dit dreigement ging **Hera** trillend zitten. Een ongemakkelijke stilte viel over de paleiszaal. Ze waren ontstemd over **Zeus** zijn gedrag maar durfden er niets van te zeggen. **Hephaistos**, de smid die alles kan maken, mank aan beide benen en zoon van **Hera** en **Zeus**, doorbrak de stilte en nam het voor zijn moeder op. Hij pakte het tactisch aan. “Dit is toch niet te geloven,” begon hij, “wij maken ruzie omdat mensen een ruzie hebben? Hoe kunnen wij nu aanzitten en genieten van een feestmaal als wij ruzie hebben? Mijn moeder, ze weet trouwens zelf ook wel wat het verstandigst is, geef ik het advies om zich te verzoenen met onze goede vader **Zeus**. Want anders valt hij misschien weer tegen haar uit en dan kunnen we ons feestmaal wel helemaal vergeten. **Zeus**, de Olympiër, kan met zijn bliksem ons zo uit onze zetels slaan, want hij is de sterkste van ons allemaal. Moeder, wees vriendelijk en verzoenend tegen hem, dan zal hij dat ook tegen ons zijn.”

Hephaistos sprong op van zijn zetel en strompelde vlug, voor zover zijn beide manke benen dat toelieten, met een beker met wijn naar zijn moeder toe en

gaf die aan haar. “Ik zou het niet fijn vinden als jij een pak slaag krijgt van **Zeus** waar ik bij ben. Ik zou het vreselijk vinden maar ik kan er niets aan doen. Hij is een kwade god om ruzie mee te hebben. Ik kan het uit eigen ervaring vertellen. Want toen ik het een keer eerder voor je opnam greep hij mij beet bij mijn voet en slingerde hij mij uit de hemel. De hele dag vloog ik door de lucht, en pas bij het ondergaan van de zon viel ik naar beneden en kwam ik half dood terecht op het eiland **Lemnos**. Gelukkig vonden de **Sintiërs**, de bewoners van het eiland mij, en verzorgden ze mij.”

Hera moest daarop glimlachen en ze nam de beker aan en dronk eruit. De spanning was gebroken. **Hephaistos** besloot toen maar om voor schenker te spelen. Uit het mengvat schepte hij de bekers vol met zoete nectar en gaf die aan de goden. Ze bulderden van het lachen toen ze hem zo zagen zwoegen en hinken door het grote paleis.

Er werd gefeest totdat de zon onderging. **Apollo** speelde daarbij op de lier en om de beurten zongen de **Muzen**. Toen ging ieder terug naar zijn eigen huis, gebouwd door **Hephaistos**, om te slapen. Ook **Zeus** en **Hera** trokken zich terug en gingen samen slapen.

[Noot: De knieën omarmen en de kin aanraken is een vorm van smeken. Het beven van de Olympus lijkt een onweerdonder en betekent dat Zeus een beslissing heeft genomen. Nereus is een oude god; hij is de zoon van Gaea(=aarde) en Pontus(=zee) beide goden van de eerste generatie. Hier is Hephaistos een zoon van Zeus en Hera. In andere versies is Hephaistos zonder te zijn verwekt, 'autonoom', ter wereld gekomen. Zeus wierp hem uit de hemel, omdat hij Hera kwam helpen. Hera had een storm op Herakles afgestuurd toen die na zijn verovering van Troje op zee voer. Als straf hing Zeus, hij is de vader van Herakles, haar aan de Olympus. Bij deze val op Lemnos is Hephaistos dan verlamd geraakt aan zijn benen en is hij daarbij gered door Thetis, de moeder van Achilles. De reden dat Hephaistos als mank of kreupel wordt voorgesteld zou kunnen zijn dat hij als smid/metaalbewerker wordt gezien. Brons is een legering van tin en koper. Maar in koper kan het giftige arseen zitten. Arseen heeft een lager smeltpunt dan koper en dus komen er bij het smelten eerst de zeer giftige arseendampen vrij die leiden tot verlamdheid van de benen en andere ongemakken.]

2. De scheepscatalogus; het leger van de Grieken en Trojanen

Terwijl iedereen in diepe slaap was kon **Zeus** maar niet in slaap vallen. Hij piekerde over hoe hij **Achilles** kon wreken en de Grieken zware verliezen kon toebrengen bij hun schepen. Hij besloot om de Grieken te misleiden door **Agamemnon** een valse droom te sturen. Hij ontbood een **Droom**, en zei: “Ga nu meteen naar de tent van **Agamemnon** en vertel hem letterlijk het volgende: hij moet zijn langharige Grieken onmiddellijk oproepen tot de strijd. Hij krijgt nu de kans om **Troje**, met haar brede straten en machtige uitvalspoorten in te nemen omdat wij, de onsterfelijken op de **Olympus**, het niet langer oneens zijn. **Hera** heeft ons overgehaald dat **Troje** moet worden ingenomen door de Grieken.” De **Droom** voerde meteen zijn opdracht uit en ging naar **Agamemnon** die hij in diepe slaap aantrof. De **Droom** nam de gedaante van **Nestor** aan omdat die hoog in aanzien stond bij **Agamemnon**. En zo vertelde **Nestor** in een droom de boodschap van **Zeus** aan **Agamemnon**. Ook zei **Nestor** dat het een koning met zoveel verantwoordelijkheid niet paste om de hele nacht te slapen. Een vermanende raad verpakt in vleierij. Voordat de **Droom** wegging zei hij tegen **Agamemnon** dat als hij ontwaakte hij de herinnering aan deze droom niet moest laten glippen. En zo werd **Agamemnon** opgezadeld met een valse waan, niet beter wetend dan dat hij **Troje** zou innemen, maar in feite totaal onwetend van alle onheil die **Zeus** nog zou uitstrooien over beide partijen. Toen **Agamemnon** wakker werd galmde de stem van de **Droom** nog na in zijn hoofd. Hij stond op en kleepte zich aan. Hij trok zijn hemd gemaakt van een zachte stof aan. Daarover heen sloeg hij zijn wijde mantel. Hij bond zijn mooie sandalen stevig om zijn voeten. Hij gordde zijn zwaard om, het gevest met zilver beslagen. Hij nam de staf in zijn hand, het teken van zijn familie, en ging naar de schepen. De staf was gemaakt door **Hephaistos** en een geschenk aan **Zeus**. Maar die gaf de staf aan zijn zoon **Hermes**, de bode van de goden, en die gaf de staf aan **Pelops**, de grootvader van **Agamemnon**. **Pelops** gaf de staf aan zijn zoon **Atreus**. Toen die stierf kreeg zijn broer **Thyestes**, een rijke veeboer, de staf, die hem op zijn beurt gaf aan **Agamemnon**.

Agamemnon beval negen herauten om de langharige Grieken bijeen te roepen. Maar eerst riep hij zijn eigen raad bijeen bij het schip van **Nestor**. Hij vertelde de raad dat hij een hemelse droom had gekregen in de gedaante van iemand die sprekend leek op **Nestor**. Nadat hij hen de droom vertelde die voorspelde dat ze **Troje** zouden innemen zei hij: “We moeten dus onze troepen gereed maken voor de aanval. Maar eerst ga ik ze, om ze te testen, voor stellen om met hun schepen huiswaarts te keren. En jullie moeten hen dan overhalen om te blijven.”

Agamemnon ging zitten en **Nestor** ging staan. “Vrienden,” zei hij, “aanvoerders en raadgevers van de Grieken. Als iemand anders van ons een dergelijke droom had verteld dan hadden we die droom bedrieglijk genoemd, niet geloofd en niet naar gehandeld. Maar omdat onze

legeraanvoerder zelf de droom heeft gehad stel ik voor om alles in gang te zetten en de manschappen uit te rusten voor de strijd.”

Meteen daarop liet **Nestor** de vergadering ontbinden en alle stafdragende leiders stonden van hun zetels op en gingen naar de plaats waar de troepen zich hadden verzameld.

[Noot: Omdat Agamemnon dacht dat Zeus aan zijn kant stond, geloofde hij de droom. Hera staat aan de kant van de Grieken. Elke god heeft zo zijn voorkeur. Pelops is de naamgever van de Peloponnesos. Andere namen voor het gebied zijn Apia, Pelasgiotis en Argos. Nestor kan niets anders doen dan de droom bevestigen want anders had het zijn geloofwaardigheid als raadgever ondermijnt; hij kan natuurlijk niet de spreekbuis van een valse droom zijn. De wending dat de Grieken eerst mogen vertrekken kan een soort ritueel zijn om het moreel op te vijzelen.]

De troepen hadden zich in grote beroering verzameld. Het leek of ze voortgedreven werden door **Ossa**, de bode van **Zeus** die geruchten en verzinsels onder de mensen verspreidt. Toen ze eindelijk allemaal een zitplaats hadden gevonden en de herauten hen stil hadden gekregen ging **Agamemnon** staan. Met de staf in zijn hand sprak hij hen toe.

“Danaërs, ik moet jullie bekennen dat **Zeus** mij goed voor de gek heeft gehouden. De wrede god had mij ooit beloofd dat ik pas huiswaarts zou keren als ik het sterk ommuurde **Ilium**, de stad van de Trojanen, zou hebben ingenomen. Maar hij is van gedachten veranderd en beveelt mij om terug te keren naar **Argos**. Een schandelijke aftocht met verlies van de helft van ons leger. Wat moet ons nageslacht hier later wel niet van denken? Dat een zo grote en voortreffelijke legermacht als de onze een onbesliste strijd heeft gevoerd tegen een zwakkere tegenstander. Zij hebben immers een legermacht die kleiner is dan de onze. Want als we een wapenstilstand zouden houden, en we de Trojanen zouden tellen die in de stad wonen, dan hebben wij meer dan tien keer zoveel troepen als zij. Helaas voor mij hebben zij veel goed bewapende strijders uit vele andere steden als bondgenoten die het mij zeer moeilijk maken om de sterke stad **Ilium** in te nemen. Negen zware jaren lang proberen wij nu al om de stad in te nemen. Het hout van onze schepen is aan het verrotten en de tuigage aan het vergaan. Vrouwen en kinderen zitten thuis op ons te wachten. Maar onze missie om **Troje** in te nemen is domweg niet gelukt. Het zal ons nooit lukken om de stad met zijn brede straten en machtige uitvalspoorten in ons bezit te krijgen. Daarom, mannen, zeg ik jullie; naar de schepen, terug naar ons land!”

[Noot: Danaüs is de mythische stamvader van de Grieken. Hij is een Egyptische koningszoon en vertrok na een conflict om de opvolging van Egypte naar Libië naar Rhodos naar Argos. Daar nam hij de macht over en noemde de inwoners naar hemzelf; Danaërs. Dit is de term waarmee de Grieken zich aanspreken. Dit is het ‘exacte’ verhaal van Troje, zie ook hoofdstuk 20.

De eerste bewoners heetten Teucriërs, genoemd naar koning Teucer.

Dardanus, zoon van Zeus, huwde Batia, de dochter van Teucer, en stichtte de stad Dardanus. Toen hij koning werd noemde hij het hele gebied Dardanië.

Dardanus kreeg een zoon, Erichthonius, en die een zoon die Tros heette. Toen Tros koning werd noemde hij het hele gebied Troje.

Tros kreeg een zoon Ilus. Ilus stichtte Ilium dat op een heuvel ligt die ‘de heuvel van de Phrygische Ate’ wordt genoemd. Dit zou kunnen betekenen dat het gebied in Phrygië ligt.

Ilus kreeg een dochter, en die dochter kreeg een zoon Anchises, die weer de vader is van Aeneas. We zijn dan in de ‘huidige’ tijd.

Ilus kreeg ook een zoon, Laomedon, die dan weer de vader van Priamus is.

Tros is een onderdeel van Mysië wat weer gezien kan worden als onderdeel van Phrygië.]

Alle mannen, behalve die deelnamen aan de eerder gehouden krijgsraad en wisten hoe het werkelijk zat, waren het roerend eens met de woorden van **Agamemnon**. De bijeenkomst kwam in beweging gelijk de golven van de Icarische Zee. Onder het slaken van een luid kreet stormden ze naar de schepen. Ze begonnen de vaargeulen uit te diepen, de stutten onder de boten weg te slaan en alles in gereedheid te brengen om maar zo snel mogelijk naar huis te kunnen gaan. Ze maakten zoveel lawaai bij hun werkzaamheden dat het hoog in de hemel werd gehoord door de goden.

Hera stuurde **Athena**, dochter van de aegis dragende **Zeus**, meteen naar de Grieken om deze ondoordachte aftocht tegen te houden. Ze zei: “**Athena**, dit is toch wel een zeer teleurstellende ontwikkeling die aan de gang is. Moeten wij de Grieken huiswaarts laten gaan zonder dat ze **Helena**, de vrouw van **Menelaos**, mee terug nemen? Er zijn zoveel Grieken voor haar gestorven in de strijd. Moet **Helena** dan maar gewoon bij **Priamus** en de Trojanen blijven en dat die zich daar dan tot in eeuwigheid op kunnen beroemen? Ga naar de Grieken toe en gebruik je welsprekendheid om ze tegen te houden!”

Athena ging snel naar de schepen van de Grieken toe en kwam aan bij **Odysseus**, zoon van **Laërtes**. Ze maande hem op zijn beurt om zijn welsprekendheid te gebruiken om de Grieken tegen te houden. **Odysseus** hoorde de godin aan en ging meteen over tot actie. Hij deed zijn mantel uit en gaf die aan **Eurybates**, zijn heraut en geboren op **Ithaca**. Hij ging naar **Agamemnon** en leende zijn staf. Daarna mengde hij zich onder de mannen om hen over te halen om te blijven. Als hij iemand van adel tegenkwam was hij voorkomend en hield hij hen voor wat in de krijgsraad was besproken. “Je weet toch wel wat **Agamemnon** in zijn schild voert? Dit is zijn manier om de mannen op de proef te stellen. Je hebt toch wel gehoord wat in de raad is besproken? Ik ben bang dat hij de mannen zal straffen. Hopelijk doet hij dat niet al te zwaar. Koningen zijn als goden; ze hebben hun trots en voelen zich gesterkt door **Zeus**, de hoogste raadgever. Dus vertrek niet en haal je eigen mannen over om dat ook niet te doen.” Als **Odysseus** een gewone soldaat trof dan was hij minder geduldig. Als ze brutaal reageerden sloeg hij ze met de staf en snauwde hen toen dat ze lafaards en nietsnutten waren. “Ga zitten en wacht de bevelen van je aanvoerders af. Jullie kunnen niet allemaal koningen zijn. Als iedereen gezag zou hebben zou dat een ramp zijn. Er kan maar één de leiding hebben. Er kan maar één koning zijn, dat is de persoon aangesteld door **Zeus** zelf!” Het lukte **Odysseus** zo om de orde te herstellen en de mannen terug te laten keren naar de verzamelplaats. Ze gingen weer zitten en de rust keerde terug en het werd stil.

[Noot: Goden dragen vaak attributen. Dat is praktisch, want daaraan zijn ze te herkennen in schilder- en beeldhouwkunst. In dit geval gaat hem om een geitenvel schild van Zeus. Het is het geitenvel van de geit die Zeus zoogde. Het hele gebeuren is onduidelijk. Eerst krijgen ze bevel van Agamemnon om te gaan, spel of geen spel, en dan worden ze met harde hand teruggeroepen.]

Eén man echter bleef kabaal maken. **Thersites** was een ontzettend lelijke man. Hij was de lelijkste van alle soldaten die meegekomen waren met de Grieken. Hij was mank aan één been, krom aan de andere. Hij had afhangende schouders en een misvormde borst. Zijn hoofd zag er uit als een

ei met een paar verdwaalde haren erop. Hij was een bemoeial die als hij zijn kans schoon zag het niet naliet om zijn leiders te beschimpen, vaak naar de smaak van de gewone soldaat. Niemand hadden meer hekel aan hem dan **Achilles** en **Odysseus** omdat zij vaak het mikpunt waren van zijn flauwe grappen. Maar dit keer was **Agamemnon** het mikpunt van **Thersites** zijn spot. Hij nam zijn kans waar nu de soldaten nog steeds geërgerd waren over de situatie. “**Agamemnon**, wat zit je dwars? Je tent staat vol met brons!?! Omdat wij jou altijd de eerste keus laten na het plunderen van een stad beschik je ook over de mooiste vrouwen. Of kom je soms goud tekort, die een of andere rijke Trojaan jou betaalt als losgeld voor zijn gevangen zoon die wij voor jou gevangen hebben genomen? Of kom je soms een meisje tekort voor eigen plezier. En dan het risico nemen dat je het hele leger in gevaar brengt. Dat past niet bij leiderschap!” Daarna richtte **Thersites** zich tot de manschappen. “Vrouwen zijn jullie in plaats van mannen. Laten we naar huis gaan en het ventje achterlaten met zijn buit. Dan kan hij tot het inzicht komen tot hoe weinig hij in staat is zonder ons, zijn leger. Maar hij moest weer zo nodig **Achilles** beledigen door zijn buit af te pakken. Schijnbaar is er meer voor nodig om **Achilles** tot razernij te brengen, want anders was dat zijn laatste schanddaad geweest!”

Thersites had zijn laatste uitval naar **Agamemnon** nog niet uitgesproken of **Odysseus** stond al naast hem. Kwaad keek hij hem aan en zei: “Was dit soms een oefening in welsprekendheid, **Thersites**? Nou, dat begint ons dan flink de keel uit te hangen. Jij bent de grootste sukkel die we hebben in ons leger. Hoe haal jij het in je hoofd om zo te keer te gaan tegen onze leiders, alleen maar omdat jij zo graag naar huis wil? Niemand weet hoe het precies zal aflopen. Misschien keren we huiswaarts als overwinnaar, misschien ook niet. Maar jij zit alleen maar op koning **Agamemnon**, onze opperbevelhebber te schelden en daarmee ook op alle andere leiders die hem zo goedgezind waren om hem bij te staan in deze onderneming. Ben jij helemaal gek geworden? Als ik jou nog één keer betrap op deze aanstellerij dan zwaait er wat. Dan ruk ik je al je kleren van je lijf en geef je een ongenadig pak slaag en zet ik je uit de bijeenkomst zodat je kan gaan uithuilen bij de schepen.” Toen zwoer **Odysseus** een eed dat als hij het dat niet zou doen, zijn hoofd mocht worden afgehakt en **Telemachus** niet langer zijn zoon zou zijn. **Odysseus** droeg ook een staf met gouden knopen. Daarmee haalde hij uit over de rug en schouders van **Thersites**. De staf liet een bloedige rode striem achter en met tranen in zijn ogen en een van pijn betrokken gezicht ging **Thersites** zitten. Hij keek ontdaan om zich heen om steun. Maar kreeg dat niet. De mannen keerden zich eerder tegen hem. Ze waren niet tevreden met de situatie maar ze lachten **Thersites** wel uit. ‘Goed gedaan’, riep eentje en keek om zich heen om zich van steun te verzekeren. “Die **Odysseus** heeft ons vaak goede raad gegeven en vuurt ons geestdriftig aan in de strijd. Maar dit is wel het beste wat hij ooit heeft gedaan door die praatjesmaker de mond te snoeren. Ik geloof niet dat **Thersites** ooit nog zal gaan staan om onze leiders te tarten.” Iedereen was het eens met deze woorden.

[Noot: Thersites werd later, het staat niet in de Ilias, door Achilles gedood.]

Zo werd dus het oordeel over **Thersites** geveld. Daarna richtte **Odysseus**, de stedenverwoester, zich tot de gehele vergadering. Naast hem stond **Athena**, vermomd als heraut. Zij had de mannen weer gemaand tot stilte zodat ze konden horen wat **Odysseus** zei. Zorgvuldig koos hij zijn woorden. Hij sprak zowel vermanend als begripvol. “**Agamemnon**, van de Grieken kreeg je vandaag veel hoon. Meer dan je ooit eerder hebt gekregen. Ze hielden zich niet aan de belofte die ze je gaven toen ze je volgden uit **Argos**, rijk aan weiden en paarden. Ze zouden pas naar huis terug keren als **Ilium** veroverd was. Nu jammeren ze zoals kleine kinderen en vrouwen dat doen die van hun mannen beroofd zijn. Vanzelfsprekend overvalt heimwee ons. Als iemand een maand van zijn vrouw gescheiden is en hij kan door het slechte winterweer niet huiswaarts keren dan raakt hij al geïrriteerd en boos. Maar wij zijn nu al negen volle jaren hier. Hoe kunnen wij het de troepen kwalijk nemen dat ze zitten te mokken en mopperen bij de schepen? Maar het zou ook een schande zijn dat wij na zo lange tijd zonder resultaat terug moeten keren naar huis!?” Laten we blijven zodat we met eigen ogen kunnen zien dat wat **Calchas** voorspelde waar was of niet.”

Daarna vertelde **Odysseus** wat er was gebeurd in **Aulis**, een kustplaats in **Boeotië**, waar de Grieken zich hadden verzameld voor de overtocht naar **Troje**. “Hoewel er velen van ons zijn gestorven hebben jullie allemaal met eigen ogen kunnen zien wat er gebeurde in **Aulis**. Bij de bron onder de plataan boom brachten wij een offer toen ineens onder het altaar een slang met vuurrode schubben tevoorschijn kwam. Een teken. Hij moet wel bijna door **Zeus** zelf zijn opgejaagd toen het beest de boom inschoot. Boven in de boom zat een nestje met acht musjes. De slang verslond ze alle acht en ook de moeder. Toen hij ze alle negen had verslonden veranderde de slang in een steen. Verbaast en verbijsterend keken we ernaar en vroegen ons af wat dit betekende. **Calchas** verklaarde het teken. Hij zei dat het een teken van **Zeus** was en dat we negen jaren zouden moeten strijden en dat we pas in het tiende jaar de stad zouden innemen. Nu is het dan zover. Daarom zeg ik tot jullie; blijf, totdat we de stad van **Priamus** hebben ingenomen!”

Met luid gejuich stemden de mannen in met de toespraak van **Odysseus** die van een god had kunnen zijn. En de schepen weerkaatsen het gejubel van de mannen.

Toen stond **Nestor** op. Hij was tevens vermaard als wagenmenner uit **Gerena**. Ze noemden hem ook wel de Gerenische wagenmenner. Hij zei: “Het gedrag van jullie is als onnozele jongens, onbekend met de gebruiken van oorlogsvoering. Wat blijft er over van onze verdragen en eden? Ze zijn allemaal bezegeld met het plengen van wijn en een plechtige handdruk. We zitten alleen maar een woordenstrijd te voeren wat tot niets leidt.

Agamemnon, neem een besluit, en ga ons als leider voor in de strijd. Laat die paar lafaards die naar huis willen hen gang maar gaan. Vervloekt zal hun lot zijn. Zij zullen nooit weten of **Zeus** gelijk had of niet. Maar ik ben overtuigd dat **Zeus** gelijk heeft. Zeker nadat we met onze vloot uitvoeren vanuit **Aulis** en we rechts van ons een bliksemschicht zagen. Laten we dus niet eerder terugkeren naar huis voordat we met een Trojaanse hebben geslapen. Laat

dat de beloning zijn voor wat we allemaal door **Helena** hebben moeten doorstaan. Maar voor wie eerder naar huis wil gaan, de dood zijn lot zal zijn!” **Nestor** probeerde de mannen bang te maken met zijn laatste onheil voorspellende zin. Daarna richtte hij zich tot **Agamemnon**. “Koning, bedenk goed wat je zelf wil. Neem ook raad van anderen aan. Hierbij geef ik je mijn raad. Verdeel de manschappen naar stad en stam. Laat ze gezamenlijk als groep vechten. Ze zullen elkaar helpen in de strijd. Dan kun je zien wie van de aanvoerders en wie van de gewone soldaten laf zijn. En dat weet jij ook of het de lafheid van de mannen of de tussenkomst van de goden is die ons weerhouden om **Troje** in te nemen.”

Agamemnon vond het een geweldig advies. “In de vergadering ben je ons allemaal de baas, **Nestor**. Had ik maar tien van zulke raadgevers als jou, dan was het snel gebeurd met **Priamus** zijn stad. Maar **Zeus** liet mij nutteloos ruzie maken met **Achilles**. Iets waar ik zelf de meeste schuld aan heb. Als we ons ooit weer verzoenen dan weet ik zeker dat alle onheil meteen op **Troje** neerdaalt.”

Agamemnon riep iedereen op tot voorbereiding op de komende strijd. “Ga allemaal goed eten, maak je wapens klaar, geef de paarden voldoende haver, zorg dat de strijdwagens in orde zijn. We gaan een volle dag strijden totdat de zon ondergaat. Er zullen geen pauzes zijn! Jullie krijgen geen moment rust. En als er lafaards achterblijven bij de schepen! Laat de aasvogels en honden met hen afrekenen!”

Met luid gejuich stemden de mannen in met de woorden van **Agamemnon**. De vergadering werd ontbonden en iedereen ging terug naar zijn eigen tenten. Ze staken de vuren aan en aten hun maaltijd. Ieder offerde aan zijn lievelingsgod en bad dat hij de komende strijd mocht overleven.

Agamemnon offerde aan **Zeus** een vijfjarige vetgemeste os en nodigde de leiders van de Grieken daarbij uit. Dat was op de eerste plaats **Nestor**, dan koning **Idomeneus** van **Kreta**, de beide **Aiassen**, **Diomedes** zoon van **Tydeus** en als zesde **Odyseus**, wijs als **Zeus** zelf. **Menelaos**, niet uitgenodigd, verscheen ook, omdat hij wist dat het hele gebeuren zijn broer niet onberoerd had gelaten en hoe moeilijk hij het had.

Terwijl ze om het offerdier stonden met de gerstekorrels in hun hand bad **Agamemnon** tot **Zeus**. “Machtige **Zeus**, laat de zon niet ondergaan voordat ik het paleis van **Priamus** met de grond gelijk hebt gemaakt, en dat er niets is overgebleven ander dan zwartgeblakerde puinhopen. Geef dat ik **Hector** dood met de punt van mijn zwaard en dat vele Trojanen met hem sterven.”

Zo bad **Agamemnon**, maar **Zeus** verhoorde zijn gebed niet. Hij nam het offer wel aan maar gaf in ruil daarvoor de Grieken dubbele rampspoed. Nadat de bedden waren verricht en de gerstekorrels uitgestrooid, rukten ze de kop van de os naar achteren, sneden de keel door en slachten het. Ze sneden schenkels uit het vlees en wikkelden dat in repen spek en verbranden het op het houtvuur. Daarna staken ze de ingewanden aan spitten en roosterden die boven het vuur. Nadat de schenkels waren verbrand, en ze de ingewanden hadden genuttigd, sneden ze de rest in kleine stukken, roosterden dat aan het spit net zolang tot het gaar was, en trokken toen alles eraf. Daarna gingen ze

eten en drinken. Nadat ze voldoende gegeten en gedronken hadden stelde **Nestor** voor om niet langer te wachten, en de troepen te laten oproepen en ze te bezielen tot strijd. **Agamemnon** gaf onmiddellijk opdracht aan zijn herauten om de mannen op te roepen. De herauten schreeuwden hun bevelen die meteen opgevolgd werden. Terwijl de leiders van de Grieken hun mannen opstelden om op te marcheren naar het slagveld, ging **Pallas Athena**, als een onzichtbare hand, met hen mee en dreef de mannen tot strijd aan. Het duurde niet lang of ze waren hun eerder verlangen om naar huis te gaan compleet vergeten en alleen nog maar bezielde van de komende strijd.

De met koper bepantserde langharige Grieken stelden zich op in de vlakte bij de rivier de **Scamander** die onderlangs **Ilium** stroomt. De aarde dreunde onder hun zware tred en het zonlicht flonkerende in het brons van hun prachtige harnassen. **Agamemnon**, breed en gespierd, was het stralend middelpunt van het leger van de Grieken. **Zeus** liet hem die dag uitschijnen boven de andere koningen.

[Noot: Gerena, of Gerenië, waarschijnlijk een mythische stad, ligt in Messenië niet ver van Pylos vandaan. Dat mythe is dat Herakles Pylos heeft veroverd en daarbij doodde hij Neleus, de koning van Pylos, en al zijn zonen, behalve Nestor, want die was nog jong en groeide op bij de Gereniërs. Bij de gevechten om Pylos verwonde Herakles ook Hades met een pijlschot. Hades stond aan de kant van Pylos. In hoofdstuk 11 lezen we Nestor zijn versie, waar Neleus niet is gedood door Herakles. Elkaar de hand geven is dus het bekrachtigen van een eed, en niet zozeer een begroeting. De Grieken zijn langharig (blond?) en dragen koperen of bronzen pantsers, harnassen, om hun borst te beschermen. Het is onaannemelijk dat elke soldaat een metalen borstharnas zou dragen. Dat is te kostbaar. De Scamander wordt ook wel Xanthos genoemd.]

De **Muzen** hebben mij de namen van alle Griekse aanvoerders en het aantal schepen waarmee ze naar **Troje** voeren doorgegeven. Want van zichzelf weten de mensen niets.

De aanvoerders van de Boeotiërs waren **Peneleos**, **Leitus**, **Archesilaos**, **Prothoënor** en **Clonius**. Zij kwamen uit de volgende plaatsen: **Hyrië**, het rotsachtige **Aulis**, **Schoinos**, **Scolus**, **Eteonus** met zijn hoge heuvels, **Thespeia**, **Graia**, het weidse **Mycalessus**, **Harma**, **Eileson**, **Erythrea**, **Eleon**, **Hyle**, **Peteon**, **Ocalea**, de sterke stad **Medeon**, **Copea**, **Eutresis**, het duivenrijke **Thisbe**, **Corenea**, het grasrijke **Haliartus**, **Plataea**, **Glisas**, de sterke stad **Thebe**, het heilige **Onchestus** met het heilige woud van **Poseidon**, het druivenrijke **Arne**, **Mideia**, het heilige **Nisa** en het verre **Anthedon**. Ze kwamen met 50 schepen elk met 120 man, in totaal 6000 man. (50)

[Noot: In de Griekse tekst staat Hypo-Thebe of Neder-Thebe. Maar omdat Thebe de belangrijkste stad van Boeotië (=betekent zoiets als koe-land) is, neem ik maar aan dat het om Thebe gaat.]

De bewoners van **Aspledon** en **Minyaes Orchomenus**, twee steden in **Boeotië**, werden geleid door **Ascalaphus** en **Ialmenus**, zonen van de oorlogsgod **Ares**. Hun moeder was de maagd **Astyoche**. Toen **Ares** logeerde in het huis van haar vader, **Actor** de zoon van **Azeus**, sloop zij heimelijk, zonder dat haar vader er weet van had, naar boven en kroop bij **Ares** in bed. Ze kwamen met 30 schepen. (80)

[Noot: Minyaes is de stamvader/stichter/bewoners van de stad Orchomenus.]

Schedius en **Epistrophus**, zonen van de fiere **Iphitus**, zoon van **Naubolus**, waren de aanvoerders van de bewoners uit **Phocis**. Ze kwamen uit de volgende plaatsen: **Cyparissus**, het rotsachtige **Python**, het heilige **Crisa**, **Daulis**, **Panopeus**, **Anemoreia**, **Hyampolis**, bewoners langs de rivier de **Cephisus**, en **Lilaea** waar de **Cephisus** ontspringt. Ze kwamen met **40** zwarte schepen. De aanvoerders van de Phociërs stelden hun mannen links van de Boeotiërs op. (120)

Aias, zoon van **Oileus**, was de aanvoerder van de **Locriërs** die woonden tegenover het eiland **Euboea**. Hij was kleiner en minder sterk dan **Aias**, de zoon van **Telamon**. Hij droeg dan wel een bescheiden linnen pantser, maar binnen het Griekse leger was niemand zo behendig met de speer als hij. Ze kwamen uit de volgende plaatsen: **Cynus**, **Opoeis**, **Calliarus**, **Bessa**, **Scarphe**, het fraaie **Augeiae**, **Tarphe**, **Tronion** en van het gebied langs de rivier de **Boagrius**. Ze kwamen met **40** zwarte schepen. (160)

Elephenor, afstammeling van **Ares**, en de zoon van **Chalcodon**, was de aanvoerder van de strijdbare Abanten, de bewoners van **Euboea**. De Abanten, met hun lang krullend haar, vochten met lange speren waarmee ze de borstpanthers van hun tegenstanders proberen te doorboren. Ze kwamen uit de volgende plaatsen: **Chalcis**, **Eretria**, het druivenrijke **Histiaea**, de havenplaats **Cerintus**, de hoge burcht **Dius**, **Carystus** en **Styra**. Ze kwamen met **40** zwarte schepen. (200)

Menestheus, de zoon van **Peteos**, was de aanvoerder van de **Atheners**. De stevige stad was gebouwd in het gebied van de fiere **Erechtheus**. De **Atheners** eerden de godin **Athena** jaarlijks met stieren en rammen. **Menestheus** was na **Nestor** de beste aanvoerder in het leiden van ruiters, strijdwegens en schilddragende infanteristen. Ze kwamen met **50** zwarte schepen. (250)

[Noot: Erechtheus of Erichthonius is de mythische koning van Athene die door de godin zelf is opgevoed op het tempel terrein in de stad. Nadat hij koning was geworden richtte hij op de Acropolis het houten beeld van Pallas Athena op. Het is onduidelijk of deze Erichthonius dezelfde is die genoemd wordt in relatie met Troje.]

Aias, zoon van **Telamon**, kwam met **12** schepen vanuit het eiland **Salamis**. Hij legerde zijn soldaten naast die van de **Atheners**. (262)

Diomedes, zoon van **Tydeus**, **Sthenelus**, zoon van **Capaneus**, en **Euryalos** zoon van **Mekisteus**, kleinzoon van koning **Talaus**, waren de drie aanvoerders van de inwoners uit de streek **Argolis**. Ze kwamen uit de volgende plaatsen: **Argos**, het sterk ommuurde **Tiryns**, **Hermione**, de kustplaats **Asine**, **Troizen**, **Eionae**, de wijnbouw stad **Epidaurus**, het eiland **Aegina** en de kustplaats **Mases**. De strijdlustige **Diomedes** voerde het opperbevel. Ze kwamen met **80** zwarte schepen. (342)

[Noot: In de streek Argolis ligt ook Mycene. Diomedes is dus de aanvoerder uit Argos. Argos kan slaan op de hele Peloponnesos, maar hier is het de streek rondom de stad Argos die Argolis heet.]

Agamenon was de belangrijkste aanvoerder van de Grieken. Dat kwam door zijn afkomst en omdat hij de meeste en beste soldaten meebracht. Hij droeg een glanzend bronzen pantser als bescherming. Ze kwamen uit de volgende plaatsen: Het stevige gebouwde fort **Mycene**, het rijke **Corinthe**, het sterke **Cleonae**, **Orneiae**, het lieflijke **Araethyria**, **Sicyon**, waar ooit **Adrastus** heerste als koning, **Hyperesia**, het steile **Gonoessa**, **Pellene**, **Aigion**, de streek **Aigialos**, en **Helice** met zijn wijde vlakten. Ze kwamen met 100 schepen. (442)

[Noot: De meeste genoemde plaatsen liggen ten noorden van de stad Argos, tegen de golf van Korinthe aan. Mycene zou dan weleens de meest zuidelijke vestingplaats van dit gebied kunnen zijn. Het zou kunnen dat Agamemnon helemaal geen koning van Mycene is; hij is het omdat hij ook koning van die andere, belangrijker(?) plaatsen is, en dus ook automatisch koning van Mycene is. Net zoals Adrastus koning van Sicyon is omdat hij het van Argos is en dus in 'die tijd' Sicyon onder Argos viel. Blijkbaar in 'deze tijd' niet meer. Agamemnon en Menelaos zijn opgegroeid in Sicyon. Agamemnon wordt later wel koning van Mycene genoemd. De streek Aigialos is in feite het hele gebied van Agamemnon. Alle genoemde steden liggen in dit gebied. Het zou zoiets kunnen betekenen als 'geitenland', dus de bewoners hoeden geiten en zijn dus relatief arm.]

Menelaos, de broer van **Agamemnon**, voerde de inwoners van het bergachtige **Lakedaimon** aan. Ze kwamen uit de volgende plaatsen: **Pharis**, **Sparta**, het duivenrijke **Messa**, **Bryseiaie**, het mooie **Augeia**, **Amyklai**, de versterkte kustplaats **Helos**, **Laäs** en **Oetylus**. Ze kwamen met 60 schepen en vormden een eigen legerafdeling. **Menelaos** stapte vol zelfvertrouwen rond, en moedigde zijn mannen aan tot strijd. Hij was vol verlangen om de smaad die **Helena** hem had aangedaan te wreken. (502)

[Noot: Sparta wordt later, als belangrijkste stad, synoniem voor de streek Lakedaimon.]

Nestor voerde de bewoners uit de volgende plaatsen aan: **Pylos**, het lieflijke **Arene**, **Thryum**, bij de doorwaadbare plek van de rivier de **Alpheus**, het stevige **Aepy**, **Cyparisseis**, **Amphigeneia**, **Pteleus**, **Helos** en **Dorion**. Bij **Dorion** namen de **Muzen**, de dochters van **Zeus**, de Thraciër **Thamyrys** zijn zangkunst en harpspel af. Hij kwam bij **Eurytus** vandaan die in **Oechalia** woonde. Hij had zitten opscheppen dat hij de **Muzen** kon verslaan in een zangwedstrijd. Dat maakte hen boos en als straf sloegen ze hem met blindheid en stomheid. Ze kwamen met 90 schepen. (592)

[Noot: Dit zijn dan plaatsen in de streek Messenië. Helos is dan een andere plaats even hiervoor genoemd. In theorie kan het dezelfde plaats zijn omdat Sparta en Messenië naast elkaar liggen. De zangwedstrijd moet letterlijk genomen worden. Men hield inderdaad dit soort wedstrijden. Een andere versie is dat Thamyrys een hele knappe man was die een wedstrijd aanging met de Muzen met als inzet dat als hij won hij geslachtsgemeenschap met hen allen mocht hebben. Als hij verloor zouden ze hem beroven van zijn ogen en harpspel. Hij verloor. In die versie is hij ook de eerste man die op een andere man verliefd is geworden.]

Koning **Agapenor**, zoon van **Ancaeus**, voerde de **Arkadiërs** aan. De **Arkadiërs** woonden aan de voet van het steile gebergte **Cyllene** waar **Aephytus** begraven ligt. Ze hadden geen verstand van de scheepsbouw en daarom hadden ze alle schepen van **Agamemnon** gekregen. Ze kwamen uit de volgende plaatsen: **Pheneus**, het schaaprijke **Orchomenus**, **Rhipa**, **Stratia**,

het winderige **Enispe**, **Tegea**, het lieflijke **Mantineia**, **Stymphalus** en **Parrhasia**. Ze kwamen met **60** schepen. (652)

[Noot: Aephytus is een mythische koning van Arkadië, een bergachtige streek op de Peloponnesos.]

De bewoners van **Elis** werden aangevoerd door vier aanvoerders die elk met **10** schepen kwamen bemand met vele Epeiërs, een stam in **Elis**. De aanvoerders waren **Amphimachus**, zoon van **Cteatus**, kleinzoon van **Actor**, **Thalpius**, zoon van **Eurytus**, kleinzoon van **Actor**, **Diores**, zoon van **Amarynceus** en **Polyxeinus**, zoon van **Agasthenes**, kleinzoon van **Augeas**. Ze kwamen uit de volgende plaatsen: **Bouprasion**, de streek tussen **Hyrmine** en de grensstad **Myrsinus**, en van het gebied tussen de **Olenische Rots** en **Aleision**. (792)

[Noot: De streek Elis ligt boven Messenië, ook aan de kust.]

De bewoners van het eiland **Dulichion** en de heilige **Echineïsche** eilanden, allen tegenover **Elis**, werden aangevoerd door de dappere wagenman **Meges**, zoon van **Phyleus**. Na een ruzie met zijn vader, lang geleden, was **Meges** naar **Dulichion** vertrokken. Ze kwamen met **40** zwarte schepen. (832)

Odysseus voerde de bewoners van de volgende eilanden aan:

De Kephallenërs die **Ithaca** met zijn berg de **Neriton** bewoonden, **Crocyleia**, het rotsachtige **Aegilips**, het beboste **Zakynthos** en **Samos**. Ook voerde hij de bewoners van het vaste land aan dat tegenover de eilanden lag. Ze kwamen met **12** schepen, de boegen rood geverfd. (844)

[Noot: Blijkbaar komen de bewoners van Ithaca dan van het eiland Kephallenia, wat ten westen van Ithaca ligt, en groter is. Met de bewoners van het vaste land moet dan wel bijna Akarnanië worden bedoeld, Elis kan niet, want dat is al eerder genoemd. Met Samos (of Same?) wordt niet het eiland bij Turkije bedoeld maar een eiland in de buurt van Ithaca.]

Thoas, de zoon van **Andraemon** en **Gorge**, was de aanvoerder van de Aetoliërs. Ze kwamen uit de volgende plaatsen: **Pleuron**, **Olenus**, **Pylene**, de havenplaats **Chalkis** en het steile **Calydon**. Nadat **Oeneus** en zijn zonen, waaronder de roodharige **Meleagros**, waren gestorven, was de leiding over de Aetoliërs overgegaan op **Thoas**. Ze kwamen met **40** zwarte schepen. (884)

[Noot: Aetolië ligt 'normaal' boven de golf van Korinthe. Maar Olenus ligt daaronder, op de Peloponnesos. Chalkis is dan een andere Chalkis dan op Euboea. Aan Meleagros is een mythe verbonden dat hij onsterfelijk zou zijn, hij was een zoon van Ares. Toen Meleagros zeven dagen oud was, vertelden de Moeren, lotsgodinnen, aan zijn moeder dat hij zou sterven zodra het hout dat in de haard brandde, zou zijn opgebrand. Zijn moeder haalde het hout weg en legde het in een kist. Later, hij was intussen volwassen, rees er een conflict en gooide zijn moeder het hout alsnog in de haard en stierf hij. Gorge is een dochter van Oeneus; dit om de familieband te duiden. Zie hoofdstuk 9 voor de versie van Homeros.]

Idomeneus, zoon van **Deucalion**, en **Meriones**, zoon van **Molos**, en onderbevelhebber, voerden de bewoners uit de honderd steden van **Kreta** aan. De voornaamste plaatsen waren: **Knossos**, **Gortyn** met zijn hoge ommuring, **Lyctus**, **Miletus**, **Lycastus** met zijn krijtwhite rotsen, **Phaestus** en **Rhytion**. Ze kwamen met **80** zwarte schepen. (964)

Tlepolemos voerde de bewoners uit **Rhodos** aan. Ze kwamen uit de volgende plaatsen: **Lindos**, **Ialysos** en **Kameiros** met zijn witte krijtrotzen. **Tlepolemos** was de zoon van **Herakles** en **Astyocheia**. **Herakles** had haar meegenomen uit **Ephyre**, wat de oorspronkelijke naam van **Corinthe** was, toen hij daar in de omgeving vele steden plunderde. **Tlepolemos** werd geboren aan de oevers van de rivier de **Selleïs** in **Elis** maar groeide op in het paleis van **Ephyre**. Maar nadat hij **Licymnius**, nazaat van **Ares** en de bejaarde oom van zijn vader had gedood, moest hij vluchten. Hij werd bedreigd door zonen en kleinzonen van **Herakles** die hem wilden doodden. In korte tijd bouwde hij een aantal schepen en met een groot gevolg ontvluchtte hij **Ephyre**. Na vele gevaren te hebben doorstaan bereikte hij **Rhodos**. Hij deelde zijn mannen in naar de drie stammen waartoe ze behoorden en stuurde ze elk naar een streek op **Rhodos** waar ze zich vestigden. Ze werden rijk en welvarend omdat Zeus hen goedgezind was. Ze kwamen met 9 schepen. (973)

[Noot: Blijkbaar is er een verwantschap tussen Herakles en Licymnius want anders is het onduidelijk waarom Tlepolemos zou moeten vluchten voor nazaten van Herakles. Blijkbaar wordt hier gesuggereerd dat Rhodos is gekoloniseerd vanuit Korinthe. We gaan vaker vernemen van doodslag onderling en dat iemand dan moet wegvluchten. Waarschijnlijk wordt zo een persoon dan verbannen. De persoon heeft de keuze tussen sterven of zijn stad, een veilige thuishaven, te verlaten en in ballingschap te gaan. De persoon moet dan ergens anders maar onderdak vinden, geaccepteerd worden, en weer een nieuw bestaan opbouwen. Het gaat te ver om hier verder diep op in te gaan, maar net zoals nu, vluchtelingen, was daar een hele industrie om heen gebouwd. De stad Rome had in de begintijd ook een Asiel, een fysieke plek binnen de stad, of gebied van de stad, om dit soort ballingen op te nemen, en kon zo aan bevolkingaanwas doen. Je kon om vele redenen verbannen worden dus kwam het veel voor.]

Nireus voerde de mannen van **Syme**, een klein eiland ten noorden van **Rhodos**, aan. Hij was de zoon van de **Gratiën** godin **Aglaia** en koning **Charopus**. Hij was na **Achilles** de knapste van alle Grieken die naar **Troje** waren vertrokken. Maar hij was een slappeling en maar weinig mannen volgden hem. Ze kwamen dan ook maar met 3 schepen. (976)

[Noot: Aglaia (=Glans) is één van de drie Gratiën waarvan Zeus de vader is. Vandaar dus dat Nireus knap is; menselijke godenkinderen zijn knap, maar knapper dan Achilles kan niet. De andere twee Gratiën zijn: Euphrosyne (=Vrolijkheid) en Thalia (=Bloei). Omdat dit mythologie is zijn er natuurlijk ook versies waar er meer dan drie Gratiën zijn.]

Pheidippus en **Antiphus**, zonen van koning **Thessalus**, die zelf weer zoon was van **Herakles**, voerden de bewoners van de volgende eilanden van de **Sporaden** aan: **Nisyros**, **Krapathos**, **Kasos**, **Kos**, stad van **Eurypylos**, en de **Calydnische** eilanden. Ze kwamen met 30 schepen. (1006)

[Noot: De Sporaden zijn de 'onderste' eilanden groep in de Egeïsche zee tussen Griekenland en Turkije. Daarboven ligt de Cycladen eilanden groep. Na de oorlog om Troje vertrok Antiphus naar het gebied van de Pelasgen. Hij werd daar koning en noemde het Thessalië, naar zijn vader. De bewoners in dat gebied heetten ook wel Aeoliërs, naar hun eerste koning Aeolus. Deze Aeoliërs hebben dan later de streek Aeolië in Turkije gekoloniseerd.]

Achilles was de aanvoerder van de Myrmidonen, ook wel Hellenen of Achaeërs genoemd. Ze kwamen uit de volgende steden en streken: het **Pelagische Argos, Alos, Alope, Trachis, Phthia** en **Hellas** met zijn mooie vrouwen. Ze kwamen met **50** schepen met elk **50** man. (1056)

[Noot: Achilles zou volgens de overlevering vijftien jaar oud zijn! In hoofdstuk 9, wordt daar op teruggekomen. In hoofdstuk 16 lezen we meer over de samenstelling van de Myrmidonen. De Pelasgen zijn op te vatten als de oudste bewoners van Griekenland, nog voordat de Grieken, Hellenen er kwamen wonen. De Pelasgen woonden oorspronkelijk in Thessalië. De naam Hellenen en Achaeërs is dan ook weer een oude benaming. De genoemde steden en streken zijn verwarrend. Het beste is om aan te houden dat Achilles uit Phthia komt, een streek in Thessalië, en dat daar dan ook een stad ligt die Argos heet. Hellas is hier een streek of een andere naam voor de streek waar Achilles vandaan kwam. Volgens de Griekse mythologie was het de god Prometheus die de mensen maakte. Hij kreeg een zoon Deucalion, die als enige man de zondvloed overleefde. Die weer een zoon die Hellen heette. Hij gaf de bewoners de naam Hellenen. Hij kreeg drie zonen: Dorus, Xuthus en Aeolus. Xuthus, die de Peloponnesus kreeg, kreeg drie zonen: Erechtheus, Achaeüs en Ion, naar wie de Achaeërs en Ioniërs genoemd zijn, allen bewoners van de Peloponnesos, lijkt het. Dorus kreeg het land aan de overkant van de Peloponnesus en noemde de bewoners naar zichzelf Doriërs. Aeolus heerste als koning over de gebieden in Thessalië en noemde de inwoners Aeoliërs. Anders geredeneerd; Grieken zijn dus de eerste mensen.]

De Myrmidonen deden niet mee aan de komende veldslag omdat de mooie **Briseïs** van **Achilles** was afgepakt. Hij had **Briseïs** na hevige strijd om **Lyrnessos** geroofd toen ze de stad innamen en plunderden. Daarbij had hij **Mynes**, koning van **Lyrnessos** en de man van **Briseïs**, en **Epistrophos**, beiden zonen van koning **Euenos** en kleinzonen van **Selepos** gedood. Ook hadden ze nog een aanval gedaan op de muren van **Thebe** die werden verwoest.

[Noot: De aanval op Thebe staat beschreven in hoofdstuk 1 omdat ze toen Chryseïs hebben geroofd. Het lijkt erop dat beide meisjes min of meer gelijktijdig in het bezit van de Grieken zijn gekomen. Beide steden liggen in de buurt van Troje.]

Protesilaus voerde de mannen uit de volgende Thessalische steden aan: **Phylace**, het bloemrijke **Pyrasos** met zijn heiligdom van **Demeter**, de godin van de oogst, **Iton**, waar de schapen vandaan komen, de havenplaats **Antron** en het grasrijke **Pteleus**. Maar **Protesilaus** rustte diep in de donkere aarde. Hij werd gedood door een Trojaan toen hij als eerste Griek aan land sprong. Hij liet zijn vrouw diep bedroefd achter in **Phylace** in een half voltooid huis. Zijn mannen misten hem en rouwden om hem, maar kregen in zijn jongere broer **Podarces** een nieuwe leider. Hij was niet alleen jonger maar ook minder sterk. Beiden waren nazaten van **Ares**, zonen van **Iphiclos** en kleinzonen van **Phylacos**, die veel kleinvee bezat. Ze kwamen met **40** zwarte schepen. (1096)

[Noot: Voor het gemak noem ik ze Thessalische steden, want daar liggen ze ook en het is ook de meeste gangbare naam voor dat gebied. Maar chronologisch heet het nog niet zo. Het is het land van de Pelasgen, of Aeolië.]

Eumelos, zoon van **Admetos** en **Alcestis**, de mooiste dochter van **Pelias**, voerde de bewoners van de volgende **Thessalische** plaatsen aan: **Pherae** bij het meer van **Boibeïs**, **Boibe**, **Glaphyrai** en het mooie **Iaolkos**. Ze kwamen met **11** schepen. (1107)

[Noot: Pelias is koning van Iaolkos, ook ergens in de buurt van Thessalië.]

De boogschutter **Philoctetes** voerde de bewoners uit de volgende **Thessalische** plaatsen aan: **Methone**, **Thaumacië**, **Meliboea** en het rotsachtige **Olizon**. Maar **Philoctetes** werd onderweg naar **Troje**, tijdens een tussenstop door een giftige slang gebeten. De Grieken lieten hem achter op het eiland **Lemnos**. Later voegde hij zich weer bij zijn mannen in het scheepskamp. In de tussentijd werd de leiding overgenomen door **Medon**. Hij was de bastaardzoon van **Oileus**, zijn moeder was **Rhene**. Hij was dan ook een halfbroer van **Aias**. Ze kwamen met 7 schepen, elk schip bemand met 50 boogschutters. (1114)

[Noot: Medon is via zijn vader een halfbroer van de minder belangrijke Aias. Philoctetes werd op Tenedos, waar de Grieken offerden aan Apollo, door een giftige slang gebeten. Omdat de wond niet heelde bracht Odysseus hem, op bevel van Agamemnon, naar Lemnos, waar hij kon herstellen. Hij kon niet op Tenedos blijven omdat de bewoners de Grieken vijandig gezind waren. Philoctetes is in het bezit van de Boog van Herakles. Met die 'wonderboog' voorzag hij zich van voedsel.]

Podaleirios en **Machaon**, beide kundige artsen en zonen van **Asklepios**, voerden de bewoners van de volgend plaatsen aan: **Tricce**, waar **Machaon** vandaan kwam, het hoog gelegen **Ithome**, en **Oechalia** de stad van koning **Eurytus**. Ze kwamen met 30 zwarte schepen. (1144)

[Noot: Onduidelijk waar dit allemaal ligt. Ithome kan in Messenië liggen, het is een berg, maar volgens de opsomminglogica zitten we nog steeds in Thessalië.]

Eurypylus, zoon van **Euaemon**, voerde de bewoners van de volgende **Thessalische** plaatsen aan: **Ormenios**, het gebied bij de bron **Hypereia**, **Asterion** en **Titanos** met zijn witte torens. Ze kwamen met 40 zwarte schepen. (1184)

Polypoites en **Leonteus** voerden samen de bewoners van de volgende **Thessalische** plaatsen aan: **Argissa**, **Gyrtone**, **Orthe**, **Elone** en het witte **Oloösson**. Ze heten ook wel de **Lapithen**. **Hippodameia**, de moeder van **Polypoites**, beviel van hem toen zijn vader **Peirithous**, zoon van **Zeus**, wraak nam op de ruige en wilde **Centauren** en hen uit het **Pelion** gebergte verdreef naar het bergland van het volk van de **Aethices**. **Leonteus** was een nazaat van **Ares**. Zijn vader was **Coronus** en zijn grootvader **Caeneus**. Ze kwamen in 40 zwarte schepen. (1224)

[Noot: Het gebeuren van de Centauren speelt zich allemaal af in Thessalië.]

Gouneus voerde twee Thessalische stammen aan: de **Eniëners** en de **Perrhaibiërs**. De **Perrhaibiërs** woonden rondom het kille **Dodona** en langs de mooie rivier de **Titaressus** waar ze landbouw bedreven en die uitmondt in de rivier de **Peneius**. Het water van de **Titaressus** vermengt zich echter niet met die van de **Peneius** maar stroomt er als olijfolie overheen, want het is een zijtak van de **Styx**, de rivier van de onderwereld waar men eden zweert. Ze vertrokken vanuit **Cyphus** met 22 schepen. (1246)

[Noot: De Styx wordt meestal in Arkadië geplaatst. Hier wordt hij bovengronds voorgesteld.]

Prothous, zoon van **Thentredon**, voerde de **Magnesiërs** aan, inwoners van de Thessalische streek **Magnesium**. Ze woonden bij de **Peneius** en de bosrijke

hellingen van het **Pelion** gebergte. Ze kwamen met **40** zwarte schepen. (1286)

Dit waren dan de leiders en aanvoerder van de Grieken. Ze kwamen in totaal met 1240 schepen. Maar wie waren van al die paarden en mannen die overstaken naar **Troje** de beste? **Eumelos** had de beste paarden. Het waren twee merries van zijn vader **Admetos**, door **Apollo** in **Peraea** gefokt en getraind met de bedoeling om de vijand schrik aan te jagen op de slagvelden. **Aias** was veruit de beste vechter. Hij moest alleen in **Achilles** zijn meerdere erkennen. Maar die overtrof dan ook iedereen in alles. Hij was niet alleen de beste strijder maar mende ook de mooiste paarden. Maar zijn paarden stonden werkloos te grazen in de weiden bij de strijdwagens. Zijn wagen en de wagens van zijn aanvoerders stonden, met dekkleden bedekt, in de tenten van de meners. Zijn soldaten oefenden met boog, speer en werpschijf, discus, op het strand, of liepen te lanterfantten in het kamp.

De overige troepen trokken echter op naar het slagveld en het leek alsof de hele aarde in brand stond. De grond onder hen kreunde, gelijk de blikseminslagen van **Zeus**, als die in woede ontstoken over **Thyphoeus** de aarde geselt bij het bergland van de **Arimers** waarvan beweerd wordt dat **Thyphoeus** daar rust. Zo dreunde de aarde luid onder hun voeten toen zij snel optrokken, de vlakke door.

[Noot: Van Thyphoeus, kind van Gaea, de moedergodin Aarde, en Tartarus, god van het diepste der diepten, komt het woord Tyfoon vandaan. Thyphoeus is een immens vuurspuwend monster die vreselijk tekeer kan gaan. Zeus heeft hem bedwongen door de berg Etna op hem te gooien. Dus dat zou kunnen betekenen dat de Arimers zich daar dan ergens bevinden. Het gooien met een werpschijf is het discuswerpen, wat dus de discus tot een wapen maakt.]

Terwijl de Grieken optrokken was de snelle **Iris**, boodschapper van de goden, naar de Trojanen gegaan om hen de onheilstijding te brengen van de komende aanval op hun stad. **Zeus** had haar dat opgedragen. De Trojanen waren in vergadering bij het paleis van **Priamus**. **Iris** nam stem en gedaante aan van **Polites**, een zoon van **Priamus**. Hij was niet aanwezig omdat hij wacht hield op de top van de grafheuvel van de oude **Aisyetes**, een Trojaanse held. **Polites** moest de Trojanen waarschuwen bij de eerste tekenen van aanval van de Grieken. **Iris** zei tegen **Priamus**: “Vader, als ik het goed zie, dan houdt u ook nu nog net zoveel van gekeuvel als toen u deed in vreedstijd. Dit terwijl een strijd op leven en dood ons te wachten staat. Ik heb in mijn leven heel wat veldslagen meegemaakt, maar een indrukwekkender leger wat nu op ons afkomt heb ik nooit eerder gezien.” Daarna gaf **Iris** de Trojanen het advies, de boodschap, met name bedoelt voor **Hector**. “Vader, in uw grote stad heeft u veel bondgenoten die echter allemaal hun eigen taal spreken. Ik raad **Hector** aan de bondgenoten te laten aanvoeren door hun eigen leiders. Laat de aanvoerders hun eigen troepen in slagorde opstellen en aanvoeren in de slag.” **Hector**, die het goddelijke advies herkende, ontbond snel de vergadering en gaf gehoor aan het advies. De stadspoorten werden geopend en al het krijgsvolk haastte zich, te voet of met hun strijdwagens, onder een donderend geraas naar buiten.

Buiten de stad, in een vlakke, ligt een steile heuvel die door de mensen **Batieia** werd genoemd, maar door de goden de grafheuvel van **Myrine**. De

Trojanen en hun bondgenoten stelden zich daarop. **Hector**, groot, en met een wuivende helmboos, voerde het bevel over de meeste en beste soldaten, allemaal zeer bedreven in het speerwerpen.

[Noot: Myrine is de vrouw van Dardanus. Ze heet ook wel Batia en is de dochter van Teucer.]

Aeneas, **Archelochus** en **Acamas** voerden de Dardaniërs aan. **Aeneas** was een zoon van **Anchises** en **Aphrodite**, godin van de liefde en dochter van **Zeus** en **Dione**. **Anchises** verwekte **Aeneas** bij **Aphrodite** op de hellingen van het gebergte **Ida**, niet ver van **Troje** vandaan. **Archelochus** en **Acamas** waren zonen van **Antenor**, een Trojaan.

Pandaros, befaamd om zijn boogschutters vaardigheden die hij van **Apollo** had gekregen, en zoon van **Lycaon**, voerde de bewoners van de stad **Zeleia** aan. De stad ligt aan de uitlopers van de **Ida** aan de rivier de **Aisepos** in de streek **Lycië**.

Adrastus en **Amphius**, met hun linnen pantsers, voerden de inwoners van de volgende plaatsen aan: **Adrasteia**, **Apaisos**, **Pityeia** en de bergstad **Tereia**. Hun vader was **Merops** van **Percote**, een begaafd ziener. Hij wilde pertinent niet dat zijn zonen meededen aan de wisselvalligheden van het oorlogsbedrijf. Maar ze luisterden niet, en gingen zo hun ondergang tegemoet.

[Noot: Linnen pantsers of borstharnassen zouden kunnen duiden op relatieve armoede. In hoofdstuk 11 wordt hun dood beschreven.]

Asius, zoon van **Hyrtaeos**, voerde de inwoners van de volgende plaatsen aan: **Percote**, **Practios**, **Sestos**, **Abydos** en het prachtige **Arisbe** aan de oevers van de **Selleïs**. Grote glanzende paarden bracht hij vanuit **Arisbe** mee naar **Troje**.

[Noot: Dit is dan een andere Selleïs dan die in de streek Elis.]

Hippothesus en **Pylaeus**, zonen van **Lethos**, kleinzonen van **Teutamios**, voerden de bewoners van **Larissa** aan. Daar woonden stammen van de **Pelasgen**, bedreven in het vechten met de speer en de landbouw. **Pylaeus** was een nazaat van **Ares**.

[Noot: Dit Larissa ligt in Turkije, omgeving huidige Izmir. Blijkbaar wonen daar dan ook Pelasgen of een stam met die naam.]

Acamas en **Peirous** waren de aanvoerders van de Thraciërs die aan de snelstromende **Hellespont** wonen. **Euphemos**, zoon van koning **Troezenos** en kleinzoon van **Caes** was de aanvoerder van de Ciconen, krijgshaftige speervechters.

[Noot: De Ciconen zijn dan een Thracische stam die niet aan de Hellespont wonen. De stam van Acamas en Peirous wordt dus niet expliciet benoemd.]

Pyraechmes was de aanvoerder van de Paioniërs met hun kromme bogen. Ze kwamen van het verre **Amydon**, en van de oevers van de brede rivier de **Axios**, de mooiste rivier op aarde.

[Noot: Dit is dan Noord Griekenland, de huidige republiek Macedonië.]

Pylaemenes was de aanvoerder van de Eneten, een stam die woonde in **Paphlagonië**, een streek aan de Zwarte Zee. Ze kwamen uit de volgende plaatsen: **Cytorus**, **Sesamos**, **Cromna**, **Aigialos** en het hooggelegen **Erythini**. Door hun gebied stroomde de rivier de **Parthenius** waarlang ze woonden. In hun gebied kwamen wilde muil dieren voor.

Odius en **Epistrophus** voerde de Halizonen aan die uit het verre **Alybe** kwamen, en waar zilver werd gedolven.

[Noot: Deze plaatsen zijn verder onbekend.]

Chromis en **Ennomos** voerden de Mysiërs aan. **Ennomos** was een kundige vogelziener. Maar toch behoeft deze kunde, om de toekomst te zien in de vlucht van de vogels, hem niet voor de dood, want **Achilles** doodde hem tijdens gevechten bij de rivier waar hij ook veel andere Trojanen doodde.

[Noot: Mysië is een streek om Troas, het gebied waar Troje/Ilium ligt, heen. Het grenst zowel aan de Hellespont als aan de Egeïsche Zee. In feite is Troas een onderdeel van Mysië, wat dan weer een onderdeel van Phrygië is. In hoofdstuk 11 wordt een Ennomos gedood door Odysseus, maar in hoofdstuk 17 leeft deze Ennomos nog en daarna horen we niets meer over hem.]

Phorcys en de godgelijke **Ascanius** voerden de strijdlustige Phrygiërs uit het verre **Ascania** aan.

Mesthles en **Antiphos**, geboren aan de voet van de berg **Tmolos**, zonen van **Talaemenes** en de waternimf **Gygaea**, die haar naam gaf aan het meer van **Gygaea**, voerden de Maeoniërs aan.

[Noot: Maeonië is een oude naam voor Lydië; een streek ten oosten van Izmir.]

Amphimachus en **Nastes**, zonen van **Nomion**, voerden de Cariërs, die een barbaarsachtige taal bezigden, aan. Ze kwamen uit de volgende gebieden: de stad **Milete**, de dichtbeboste berg van de Phthiren, de oevers van de grillig kronkelende **Meander** en het steile gebergte van **Mykale**. **Amphimachus** was een dwaze aanvoerder. Als een meisje behangen met goud ging hij de strijd in. **Achilles** liet deze kans niet aan zich voorbijgaan. Hij doodde hem in de rivierbedding en beroofde hem van zijn goud.

[Noot: Carië is een streek in zuidwest Turkije. De Phthiren zijn dan een stam in dat gebied.]

Sarpedon, zoon van **Zeus**, en de onovertroffen **Glaucos** voerden de Lyciërs aan. Ze kwamen uit het verre **Lycië** en van de oevers van de kolkrijke **Xanthos**. Ze waren neven van elkaar.

[Noot: Xanthos is zowel een rivier als de stad aan die rivier. De rivier de Xanthos wordt ook Scamander genoemd. Lycië ligt aan de zuidkust van Turkije ten oosten van Carie.]

Dit waren de aanvoerders van de bondgenoten van **Troje**.

[Noot: Veel van de genoemde personen worden gedood. Om te voorkomen dat er niemand overblijft om nog te worden gedood, worden er gedurende het verhaal steeds nieuwe personages opgevoerd, om meteen daarna gedood te worden.]

3. Tweegevecht tussen Menelaos en Paris

Bezield met strijdlust stonden beide legers in slagorde tegenover elkaar opgesteld. Onder luid gekrijs vielen de Trojanen de Grieken aan. Het gekrijs leek op het geluid van de kraanvogels die neerstreken bij de wateren van **Oceanus** om te overwinteren, en daarbij dood en vernieling brachten aan de **Pygmeeën** die daar woonden. De Grieken daarentegen trokken zwijgend op. De legers hadden al bijna contact toen ineens **Paris**, die ook wel **Alexander** werd genoemd, uit de gelederen van de Trojanen naar voren kwam en aanbood om de strijd door een tweegevecht te laten beslissen. **Paris** zag er krijgshaftig uit. Over zijn tenue droeg hij een pantervel. Hij was gewapend met een kromboog, een zwaard en een tweetal speren met bronzen punt waarmee hij rondzwaaide en de Grieken uitdaagde tot een tweegevecht. **Menelaos**, wie anders, sprong snel van zijn strijdswagen en nam de uitdaging gretig aan. Toen **Paris** zag dat het **Menelaos** was die het tweegevecht aannam werd hij bang en trok zich schielijk terug achter de Trojaanse linies. Zijn broer **Hector** sloeg het verbaasd gade, ging naar hem toe, en gaf hem ongenadig op zijn donder. “**Paris**, je hebt een knap gezicht, maar dat is dan ook meteen het enige goede aan jou. Nu je te laf bent om het gevecht aan te gaan maak je jezelf belachelijk, en ons tot schande. Was jij maar nooit geboren! Ik vraag mij vaak af hoe jij het met je laffe karakter voor elkaar hebt gekregen om met een aantal schepen uit te varen en het aandurfde om uit een ver land een vrouw te roven. Ik snap wel dat je niet tegen **Menelaos** durft te vechten, want dan kom je er achter van wat voor soort man je de vrouw hebt geroofd als hij je in het stof laat bijten. Je citer, je mooie krullen, je mooie uiterlijk, en de gaven van **Aphrodite**, dat vrouwen verliefd op je worden, zullen je niet helpen om dat te voorkomen. Gelukkig voor jou zijn de Trojanen ook slappelingen, anders hadden ze je na je deze laffe daad meteen gestenigd!”

“Alles wat je zegt is waar, **Hector**,” antwoordde **Paris** gedwee, “maar verwijt mij niet dat **Helena** verliefd op mij is geworden. Dat is iets wat ons mensen gebeurt, we kunnen het niet tegenhouden. De goden willen het zo. Maar als jij erop staat dat ik het tweegevecht aanga om de oorlog te beslissen dan doe ik dat. Laat beide legers gaan zitten en dan vecht ik tegen **Menelaos** om **Helena** en haar bezittingen. Laten wij dan ook een eed zweren. Wie wint, neemt haar, en haar bezittingen mee naar huis. De overigen gaan dan in vrede uit elkaar. Wij, Trojanen behouden ons vruchtbare land. De Grieken varen huiswaarts naar het paardenrijke **Argos** en **Achaea**, land met zijn vele mooie vrouwen.”

Dat is wat **Hector** wilde horen. Hij ging tussen beide legers staan, met de speer in het midden vast, alsof hij zich nog in gevechtshouding bevond, en liet de Trojanen terugtrekken. De Grieken echter beschoten hem met pijlen en wierpen stenen. Maar **Agamemnon**, die begreep dat er wat ging gebeuren, beval de Grieken om daarmee te stoppen en verzocht **Hector** om te spreken. In volledige stilte vertelde **Hector** het voorstel van **Paris** en besloot met te zeggen dat er een betrouwbaar verdrag moest worden gesloten om de

afspraken te bekrachtigen. Nadat hij was uitgesproken bleef het lang stil totdat eindelijk **Menelaos** sprak. “Luister naar mij! Ik ben het meest getroffen door de roof van mijn vrouw. Ik denk dat de Grieken en Trojanen nu in vrede uit elkaar kunnen gaan, ze hebben al genoeg geleden door het conflict wat ik heb met **Paris**. Een conflict waarvan hij wel de oorzaak is! Één van ons moet sterven, daarna kunnen jullie in vrede gaan. Laat de Trojanen twee schapen brengen, een witte ram voor de aarde en een zwarte ooi voor de zon. Wij zelf brengen een lam voor **Zeus**. En laat ook koning **Priamus** komen. Zodat hij het verdrag kan bekrachtigen!”

Dit plan viel in goede aarde. De strijdswagens werden op een rij gezet en de wagenstrijder stapten af en legden hun wapens op de grond, dicht bij elkaar want er was maar weinig ruimte. **Hector** stuurde twee boodschappers naar de stad om de twee schapen en **Priamus** op te halen. **Agamemnon** stuurde **Talthybius** naar de schepen om een lam op te halen.

[Noot: Paris wordt in de Griekse tekst meestal Alexander genoemd. Er zit een mythe aanvast, die veel lijkt op die van Remus en Romulus. De eerste zoon die Priamus (hij heet ook wel Podarces) en Hecabe kregen was Hector. Vlak voor de bevalling van haar tweede kind droomde ze dat ze een brandende fakkel zou baren en dat die fakkel de stad liet afbranden. Priamus liet zijn zoon Aesacus, komen. Hij was een droomuitlegger en zijn moeder was Arisbe, dochter van Merops. Het kind zou de ondergang van de stad veroorzaken en hij adviseerde om de baby te vondeling te leggen. Het pasgeboren kind werd te vondeling gelegd op de berg Ida door de slaaf Agelaos. Het werd vijf dagen lang gevoed door een berin toen het werd gevonden door een boer. Deze nam het kind mee naar zijn boerderij, gaf hem de naam Paris, en voedde hem op als zijn eigen zoon. Toen Paris opgroeide tot jongeman kreeg hij de bijnaam Alexander, omdat hij sterk was en rovers wegjoeg en de kuddes wist te 'behoeden' (=alexein). Uiteindelijk kwam hij weer bij zijn ouders terug. Ook Remus en Romulus, vondeling en gezoogd door een wolf, en herderskinderen, verjoegen rovers. Alhoewel ook daar weer varianten op bestaan. In deze mythe is hij dus geen slappeling, in de Ilias soms wel. Achaea en Argos slaat op hetzelfde gebied. Dat er veel mooie vrouwen wonen is een compliment.]

Iris had intussen de gedaante van **Laodice** aangenomen. Zij was de mooiste dochter van **Priamus** en getrouwd met **Helicaon**, zoon van **Antenor**.

Vermomd als **Laodice** bracht **Iris** verslag uit aan **Helena**. Zij zat in haar kamer aan het weefgetouw en was met een doek bezig die één van de vele gevechten tussen de paardentemmende Trojanen en de in brons geharnaste Grieken voorstelde. **Iris** vertelde **Helena** dat het rustig was op het slagveld. De speren stonden in de grond en de mannen leunden op hun schilden. Toen **Iris** begon over dat **Menelaos** en **Paris** een tweegevecht met lange speren om haar zouden houden overviel haar een gevoel van heimwee naar haar voormalige echtgenoot, haar ouders, en haar vaderstad.

Helena had twee dienaressen die gelijktijdig met haar door **Paris** geroofd waren; **Aethra**, moeder van **Theseus** en dochter van koning **Pittheus** van **Troizen**, en **Clymene** een familielid van **Menelaos**. Met deze twee dienaressen ging **Helena**, haar wangen betraand, snel naar **Priamus** toe. Ze vond hem bij de *Scaeïsche Poort*. Hij zat daar, boven, in vergadering samen met de stadoudsten, **Panthous**, **Thymoites**, **Lampos**, **Clytius** en **Hicetaon**, en zijn twee raadgevers, **Ucalegon** en **Antenor**.

Toen de mannen, luid in beraad, haar zagen aankomen dempten ze hun stemmen en begonnen onderling te smoezen. Ze konden zich goed voorstellen dat Grieken en Trojanen om haar streden, want ze was bloedmooi. Maar ze waren het ook met elkaar eens dat het voor de toekomst

van **Troje** het beste zou zijn als ze huiswaarts keerde. **Priamus** liet haar toe in de vergadering en verzocht haar om bij hem te gaan zitten. Waar ze zaten hadden ze een goed zicht op het slagveld. **Priamus** wilde wat dingen van haar weten. “Lieve **Helena**, je voormalige echtgenoot, familie en vrienden kun je vanaf hier goed zien. In mijn ogen ben jij niet schuldig aan deze ellende, dat hebben we te danken aan de goden. Maar vertel eens, wie is die enorme Griek daar? Hij is weliswaar niet de grootste maar niet eerder zag ik iemand die er zo voornaam en knap uitzag. Het ideaalbeeld van een koning.”

Helena verontschuldigde zich eerst. “Lieve vader, had ik de dood maar verkozen boven de vlucht uit mijn bruidsvertrek in **Sparta** waarbij ik mijn familieleden, dochtertje en vrienden heb achtergelaten. Was ik maar nooit met je zoon hier gekomen. Maar helaas, het is anders gegaan.” Daarna gaf ze antwoord op de vraag. “Dat is koning **Agamemnon**, zoon van **Atreus**. Een bekwaam speervechter. Ooit was hij mijn zwager.”

Bewonderd keek **Priamus** naar **Agamemnon** en rakerde een oude geschiedenis op. “Lang geleden ging ik eens naar **Phrygië**, land met zijn vele wijngaarden. Ik sloot mij aan bij de legers van **Otreus** en **Mydon** met hun snelle paarden. Ze lagen gelegerd bij de rivier de **Sangarius**. Toen werden wij aangevallen door de **Amazonen**, die vechten als kerels. Maar hun leger was kleiner dan dat van **Agamemnon**. Hij mag zich terecht gezegend door de goden noemen dat hij zoveel mannen onder zich heeft.”

Daarna merkte **Priamus** **Odysseus** op en vroeg wie hij was. Hij was een kop kleiner dan **Agamemnon** maar wel breder, viel hem op. **Helena** antwoordde dat hij **Odysseus** was, zoon van **Laërtes**, en dat hij was opgegroeid in **Ithaca**, een rotsachtig onvruchtbaar land. Ze vertelde hem ook dat hij vermaard was om zijn listen en slimme plannenmakerij. **Antenor** viel haar bij, en zei: “Dat kan ik beamen. Voordat de oorlog begon kwamen **Odysseus** en **Menelaos** naar ons om over jou te onderhandelen. Ik was hun gastheer en ze logeerden bij mij. Toen wij in vergadering hun situatie bespraken, en we allemaal stonden, stak **Menelaos** met zijn brede schouders boven iedereen uit. Maar toen we gingen zitten viel **Odysseus** het meest van beiden op. Toen **Menelaos** sprak deed hij dat kort, in een paar heldere duidelijke zinnen. Hij was ook de jongste van de twee. Maar toen **Odysseus** het woord wilde nemen stond hij zo onhandig met de staf in de hand naar de grond te staren dat we even dachten te maken te hebben met een idioot. Totdat hij begon te spreken. Zijn woorden kwamen als een winterse sneeuwstorm op je af. Niemand kan beter spreken dan hij en toen begrepen we dat we ons hadden laten misleiden door zijn verschijning.”

Aias was de derde Griek die de koning opmerkte. “Wie is die man die met kop en schouder boven de rest uitsteekt. Hij is groter en breder dan alle andere Grieken!?”

“Dat is **Aias**, het schild van de Grieken” antwoordde **Helena**, om aan te geven hoe belangrijk hij was voor de Grieken. Ze wees nog wat mannen aan, “Daar, in het midden van de Kretenzers, staat koning **Idomeneus**, omringd met de aanvoerders uit **Kreta**. **Menelaos** ontving hem vaak in ons huis als hij overkwam van **Kreta**. Ik zie ook meer leiders van de Grieken maar wie ik

maar niet kan zien zijn mijn broers **Castor** en **Polydeuces**, die beiden dezelfde moeder hebben als ik. Misschien zijn ze niet meegekomen uit **Lakedaimon**, of zijn ze wel meegekomen maar durven ze niet mee te doen aan de strijd wegens de smaad die ik hen heb aangedaan.”

Wat **Helena** niet kon weten was dat beiden al overleden waren en begraven lagen in de vruchtbare aarde van hun dierbare **Lakedaimon**.

[Noot: Cassandra wordt ook genoemd als mooiste dochter van Priamus. Lampos, Clytius en Hicetaon zijn broers van Priamus. Blijkbaar was er eerder een gezantschap gegaan naar Troje gegaan. Uit een andere bron is te halen dat het gezantschap uit drie personen bestond; Odysseus, Menelaos en Palamedes. Palamedes is een ver familielid van beiden. In hoofdstuk 11 lezen we meer over dit gezantschap. Wat Antenor doet is het zogenaamde gastvriendschap. 'Vreemdelingen' logeerden dan bij vrienden in de stad. Hotels bestonden toen nog niet. Menelaos verleent dus gastvriendschap aan Idomeneus. Polydeuces heet Pollux in het Latijn. Pollux en Castor heten ook wel de Dioscuren, jongens van Zeus; zonen van Zeus en Leda. Ze. In feite zijn Helena, Clytaemnestra (vrouw van Agamemnon) Polydeuces en Castor broers en zussen. Hun aardse vader is Tyndareos, hun aardse moeder Leda. Maar Zeus wordt ook gezien als alleen de goddelijke vader van Polydeuces en Helena.]

Intussen voerden de Trojaanse herauten de offerdieren door de stad die het verdrag moesten bekrachtigen; twee lammeren en een wijnzak van geitenvel gevuld met wijn. De heraut **Idaeus** droeg een glanzend mengvat en bekers van goud. Hij ging naar **Priamus**, zoon van **Laomedon**, nazaat van **Dardanus**, en vertelde wat was afgesproken op het slagveld en verzocht de koning mee te komen. De koning huiverde toen hij hoorde wat **Paris** van plan was. Hij gaf opdracht om de paarden voor zijn wagen te spannen. Toen de wagen gereed was nam hijzelf de teugels ter hand. **Antenor** nam ook plaats en samen reden ze door de *Scaeïsche Poort* naar het slagveld toe.

Midden tussen de legers werd het offerritueel uitgevoerd. Herauten mengden de wijn in het wijnvat en goten water over de handen van **Agamemnon**, **Odysseus** en **Priamus**. Met een bronzen dolk die **Agamemnon** altijd bij zich droeg naast zijn grote zwaard sneed hij wat wol af van de koppen van de lammeren. De herauten verdeelden het onder de leiders van de Grieken en Trojanen. Daar hief **Agamemnon** zijn handen in de hoogte en bad tot de goden. “Vader **Zeus**, die heerst vanaf de **Ida**, **Helios**, de zonnegod die alles van boven ziet, de rivieren, de aarde, de onderwereld waar de zielen boete doen voor verbroken eden; wees allen getuige van het volgende verdrag: Als **Paris** de roodharige **Menelaos** dood mag hij **Helena** houden en gaan de Grieken naar huis. Als **Menelaos Paris** dood dan leveren de Trojanen **Helena** en al haar bezittingen uit en krijgen de Grieken een schadeloosstelling, een boetebedrag, voor de geleden ontberingen, die zo groot is, dat de mensen de hoogte nog lang zullen herinneren. Als **Paris** sterft en **Priamus** en zijn zonen weigeren om te betalen dan vecht ik door, net zolang totdat er betaald wordt.”

Toen sneed **Agamemnon** de kelen van de lammeren door. Bekers werden gevuld met wijn uit het mengvat en daarna geplengd op de grond. Daarna baden Trojanen en Grieken allemaal hetzelfde gebed tot **Zeus**; dat de hersenen van de partij die zich niet hield aan verdrag over de grond mocht stromen, net zoals de wijn over de grond stroomde. Dat hun kinderen

stierven zoals hun vaders en dat hun vrouwen bezit mochten worden van vreemden. Maar **Zeus** verhoorde het gebed niet.

Priamus zei dat hij terug ging naar het winderige **Ilium** omdat hij het niet kon aanzien om zijn zoon te zien strijden tegen **Menelaos**. Hij troostte zich met de gedachte dat de goden de uitslag al wisten. De lammeren werden in de wagen gelegd en samen met **Antenor** keerde hij terug naar de stad.

Hector en **Odysseus** bakenden het strijdperk af en wierpen lootjes in een koperen helm om te bepalen wie als eerste de speer mocht werpen. Voordat er werd getrokken hielden beide partijen nogmaals een gebed. “Vader **Zeus**, die heerst vanaf de **Ida**. Laat de man die ons deze oorlog bezorgde sterven, wie van de twee dan ook, en heengaan naar **Hades**. Laat er dan vriendschap tussen ons zijn.” Na dit gebed schudde **Hector** zonder te kijken de helm en als eerste vloog het lootje van **Paris** eruit.

De mannen gingen zitten in rijen, elk bij hun paard en wapens. **Paris** maakte zich klaar voor de strijd. Hij deed zijn beenschermers met zilveren gespen om. Hij trok het borstharnas van zijn halfbroer **Lycaon** aan. Om zijn schouder hing hij zijn bronzen zwaard, het handvest met zilver beslagen, en ook een groot rond schild. Op zijn hoofd zette hij een helm met een helmbos van wuivend paardenhaar. Tenslotte zocht hij een speer uit die goed in de hand lag. **Menelaos** had een gelijkwaardige wapenrusting aangetrokken. Daarna betraden de mannen het strijdperk. Ze gingen niet ver van elkaar staan en bedreigden elkaar woest met hun speren. **Paris** wierp als eerste zijn speer. **Menelaos** ving de speer op met zijn schild. De punt brak niet, maar werd omgebogen. Voordat **Menelaos** zijn speer wierp bad hij tot **Zeus** dat zijn worp raak mocht zijn. Met grote kracht wierp **Menelaos** de speer. De speer doorboorde het schild van **Paris**, ging door zijn borstharnas heen en scheurde het hemd aan de zijkant open. Als **Paris** niet op tijd opzij was gesprongen was de speer recht door zijn borstharnas gegaan en was hij dood geweest. Daarop pakte **Menelaos** zijn met zilver beslagen zwaard en raakte hard de helmkap van **Paris**. Het zwaard brak eerst in drie, toen in vier stukken uiteen en viel uit zijn hand. Omdat **Menelaos** geen wapens meer had, en **Paris** niet uitgeschakeld was, pakte hij hem beet bij de paardenstaart van zijn helmbos en sleepte hem zo op de rug over de grond naar de Grieken toe. **Paris** zou zijn gestikt door de helmriem die hem smoorde als die niet was gebroken door toedoen van **Aphrodite** die uit het niets verscheen en zich mengde in het gevecht. En ineens liep **Menelaos** daar met een lege helm in zijn hand. Met een grote boog gooide hij de helm naar de Griekse gelederen waar het ding werd opgeraapt. Daarna stortte hij zich met zijn speer opnieuw op **Paris** af om het karwei af te maken maar weer greep **Aphrodite** in. Ze hulde **Paris** in een dichte nevel en bracht hem in een oogwenk terug naar zijn slaapkamer. Daarna ging ze **Helena** halen.

Aphrodite had de gedaante aangenomen van een oude wolspinster die toen **Helena** nog in **Sparta** woonde wol voor haar maakte. Nadat **Aphrodite** **Helena** had gevonden, in het gezelschap van een aantal dienstmeisjes, vertelde ze haar dat **Paris** blakend van gezondheid in zijn slaapkamer lag te rusten, alsof er nooit een tweegevecht had plaatsgevonden, en dat hij wilde

dat ze naar hem toe kwam. **Helena** keek de oude vrouw verbouwereerd aan en voelde een verlangen naar hem opkomen. Toen herkende ze de godin. Ontsteltenis kwam over haar heen. “Waarom wilt jij mij met deze woorden misleiden!? Nu **Menelaos Paris** heeft verslagen en mij terug wilt hebben, heb je zeker geheime plannen om mij nog verder weg te voeren, naar een stad ergens in **Phrygië** of **Maeonië**, waar je dan wel weer iemand hebt waar je mij verliefd op laat worden.” Toen werd ze opstandig. “Ga zelf maar naar **Paris** toe, vergeet je goddelijk bestaan, verwen hem maar lekker of wordt anders zijn vrouw of slavin. Ik wil niet langer het bed met hem delen. Ik zou mijzelf belachelijk maken ten overstaan van alle Trojaanse vrouwen.” Woedend voer **Aphrodite** tegen haar uit, na deze bijna belediging. “Stom kind! Spreek mij niet tegen. Want anders verandert mijn liefde voor jou in even zoveel haat. En dan zal het slecht voor je aflopen!” **Helena** bond geschrokken in en ze ging samen met de godin naar de woning van **Paris**. Aangekomen gingen de twee dienaressen, **Aethra** en **Clymene**, die wat aan het niksen waren, meteen aan werk toen ze **Helena** zagen. Maar zij ging meteen door naar het slaapvertrek. Met een lieflijke glimlach pakte de godin een stoel en zette die voor haar klaar tegenover **Paris**. **Helena**, dochter van **Zeus**, ging zitten. Met haar ogen afgewend voer ze, enigszins sarcastisch, tegen haar man uit. “Zo, **Paris**, alweer terug? Je ging er altijd prat op dat je een betere speervechter was dan **Menelaos**. Nou, dat hebben we gezien. Waarom daag je hem niet nog een keer uit? Maar dan geef ik je nu alvast het advies om dat niet te doen, zodat je niet alsnog door de speer van de roodharige **Menelaos** wordt gedood.” **Paris** voelde zich gekrenkt. “**Helena**, maak mij geen verwijten. De godin **Athena** hielp hem om mij te verslaan. De volgende keer is het mijn beurt en helpen de goden mij en versla ik hem.” **Paris** raakte ineens opgewonden van haar en wilde met haar slapen. “Nooit heb ik je meer gewild dan nu. Zelfs meer dan toen wij vreeën op het eiland **Cranae**, vlak voor de kust van **Lakedaimon**, de eerste nacht dat wij samen waren, nadat ik je had meegenomen uit **Sparta**.”

Hij liep naar het bed toe en **Helena** volgde hem.

[Noot: Dit lijkt een inconsistentie. Als Menelaos had gewonnen, dan was Paris dood geweest. Nu wordt de aanname gedaan dat Menelaos heeft gewonnen maar Paris nog leeft.]

Op het slagveld zocht **Menelaos** verwoedt naar **Paris**. Maar niemand van de Trojanen en hun bondgenoten wist waar hij was gebleven. En dat was niet om hem te helpen. Want als ze wisten waar hij was hadden ze dat zeker verteld. Ze hadden namelijk evenveel hekel aan **Paris** als aan de dood. Uiteindelijk nam **Agamemnon** het woord. “Trojanen, Dardaniërs en jullie bondgenoten! Luister naar mij! **Menelaos** heeft gewonnen. Dat is duidelijk. Stuur ons dus nu **Helena** en haar schatten en stel ons schadeloos op een manier die de mensen nog lang zullen herinneren!”

Na deze woorden juichten alle Grieken.

[Noot: Waarom de Trojanen een hekel zouden moeten hebben aan Paris is niet duidelijk geworden uit voorgaande tekst, of ze verwijten hem de oorzaak van de oorlog te zijn.]

4. Pandaros schendt het verdrag

De goden waren in vergadering bijeen in de gouden vergaderzaal van **Zeus** en keken neer op **Troje** en wogen de uitkomst van het tweegevecht. **Hebe**, de godin van de jeugd en dochter van **Zeus** en **Hera**, ging rond als schenkster van nectar. **Zeus** begon **Hera** te sarren. “Twee godinnen zijn op de hand van **Menelaos**. **Hera** die men vereert in **Argos**, en **Athena** die men vereert in **Alalcomeneia**. Maar ik zie dat beiden het wel goed vinden wat er met **Menelaos** gebeurd, want ze blijven hier maar werkloos zitten. Maar **Aphrodite** daarentegen zorgt er voor dat ze dicht bij **Paris** blijft en helpt hem zoveel mogelijk.” Dan komt **Zeus** ter zake. “**Menelaos** heeft gewonnen. Dat is duidelijk. Maar wat gaan wij nu doen? Moet **Menelaos** **Helena** terugkrijgen en word het vrede tussen de Grieken en Trojanen?”

De woorden van **Zeus** irriteerden **Hera** en **Athena** die naast elkaar zaten en plannen beraamden tegen de Trojanen. **Athena**, hoe boos ook op haar vader, zei niks. Maar **Hera** voer tegen hem uit. “Hoe kom je erbij dat al mijn inspanningen nutteloos zijn? En dat ik niets doe?! Ik werk mij een slag in de rondte om een groot leger op de been te krijgen om **Priamus** te verslaan. Doe wat je wilt, maar denk niet dat wij, alle andere goden, dat klakkeloos goedkeuren!”

Zeus werd boos na deze woorden. “**Hera**, wat hebben **Priamus** en zijn zonen jou aangedaan dat je zo graag wilt dat de prachtige stad **Ilium** verwoest wordt? Vanwaar deze kwaadaardigheid? Maar ik wil niet dat dit later tweespalt tussen ons brengt, dus doe wat je denkt wat goed is in dit geval. Deze keer krijg jij je zin hoezeer het mij aan het hart gaat. **Priamus** en zijn stad zijn mij het dierbaarst van alle steden op aarde omdat zij bij elk feest dat ze houden aan mij offeren. Maar bedenk goed, een volgende keer geef ik niet toe. Als ik dan een stad wil vernietigen die toevallig jouw sympathie draagt dan is dat pech hebben. Het heeft dan geen nut om tegen te sputteren!”

“**Argos**, **Sparta** en **Mycene** met zijn brede straten zijn de drie steden die mij het dierbaarst zijn”, zei **Hera**. “Plunder die steden als je dat wilt. Ik zal je niet tegenhouden. Want uiteindelijk ben je de sterkste.” Daarna sprak **Hera** verzoenende woorden maar kwam tegelijk ook voor haar rechten op. “Wij zijn beide goden en kinderen van **Kronos** en dus van gelijke goddelijke afstamming. Wij zijn ook getrouwd. Dus ik vind dat we elkaar niet moeten dwarsbomen in onze plannen. Als wij het met elkaar eens zijn, dan zijn de andere goden het ook met ons eens.” **Hera** had nog één verzoek aan **Zeus**, want tenslotte was hij wel machtiger dan haar. Ze vroeg toestemming om **Athena** naar het slagveld sturen om de Trojanen te bewegen het verdrag te verbreken. **Zeus** stemde toe en **Athena** flitste naar beneden. Ze leek als een komeet met achter zich een lichtgevend komeetspoor die **Zeus** stuurt als waarschuwing voor zeevaarders en strijdende legers.

Ze landde midden tussen de Grieken en Trojanen. Ze keken elkaar ontsteld aan; betekende dit voortzetting van de oorlog of vrede?

Athena nam de gedaante aan van **Laodocus**, zoon van **Antenor**. Ze ging door de Trojaans gelederen heen naar **Pandaros**, zoon van **Lycaon**, koning van

Zeieia en bondgenoot van de Trojanen. Hij voerde het bevel over een groot aantal schilddragende soldaten. **Athena** probeerde hem over te halen om **Menelaos** te doodden. “Koning **Pandaros**, als je **Menelaos** dood met een pijl weet ik zeker dat de Trojanen je eeuwig dankbaar zullen zijn en zal **Paris** je overladen met geschenken. Bid tot de Lycische **Apollo**, god van de boogschutters en beloof hem een offer van jonge lammeren als je terug bent in je eigen stad.” **Pandaros** liet zich overreden en trapte erin. Hij pakte zijn grote boog gemaakt van het gewei van een steenbok, liet die rusten op de grond, spande de boog, zette er een blokkeerpin tussen zodat de boog voorgespannen bleef en legde hem toen weer neer. Onderwijl dekten zijn manschappen hem met schilden tegen de aanvallen van de Grieken. Toen pakte **Pandaros** een pijl uit zijn pijlkoker, legde die op de pees van de boog, bad tot **Apollo**, trok de pees helemaal naar achteren en liet los. De pijl raakte **Menelaos** en doorboorde zijn pantser maar omdat **Athena** hem beschermde drong de pijl niet diep door. Wel bloedde **Menelaos** hevig. *[Noot: Alalcomeneia is blijkbaar een plaats waar men Athena vereerd. Het kan ook een bijnaam van Hera zijn; zoiets als beschermer of verdediger. Hera is de jongste dochter van Kronos, Zeus de jongste zoon. Ze zijn de belangrijkste goden. Hera heet trouwens ook wel Hera van Argos.]*

Agamemnon schrok toen hij zijn broer zo hevig zag bloeden en dacht dat hij ging sterven. Hij schreeuwde dat de Trojanen het verdrag verbroken hadden en begon al te jammeren over het verlies van zijn broer en de oorlog maar **Menelaos** maakte hem duidelijk dat het om een ongevaarlijke vleeswond ging en maande hem vooral om de mannen niets zeggen over zijn wond. **Agamemnon** stuurde daarop zijn heraut **Talthybius** naar **Machaon**, zoon van **Asklepios**, en aanvoerder van de manschappen uit **Tricce**, om hem op te halen zodat hij de wond van **Menelaos** kon behandelen met pijnstillende balsems. Hij moest tegen **Machaon** zeggen dat “**Menelaos** getroffen was door een pijl van een Trojaan die hem roem, maar ons verdriet bracht.” Nadat **Talthybius Machaon** had gevonden keerden ze samen door de gesloten gelederen van het grote Griekse leger terug naar de plaats waar **Menelaos** gewond op de grond lag. Hij lag daar omringd door de overige Griekse aanvoerders. Met één ruk trok **Machaon** de pijl uit **Menelaos** lichaam waarbij de weerhaken braken. Deze waren niet het vlees ingedrongen maar waren bleven haken achter de beschermende kleding die **Menelaos** droeg. **Machaon** verwijderde deze kleding en zoog het bloed uit de wond. Daarna behandelde hij de wond met pijnstillende kruiden die zijn vader ooit van de vriendelijke centaur **Cheiron** had gekregen. Terwijl men zo bezig was met **Menelaos** rukten de Trojaanse linies op. De Grieken pakten ook hun wapens op en moesten zich weer richten op de strijd. **Agamemnon** ging langs de troepen om ze aan te moedigen. Hij besloot dat niet met zijn strijdswagen te doen maar te voet. Hij gaf wel opdracht aan zijn schildknaap en wagenmenner **Eurymedon**, zoon van **Ptolemaios** en kleinzoon van **Peiraios**, om hem te volgen met de wagen, voor het geval hij moe zou worden tijdens zijn rondgang langs het leger.

Waar hij Grieken in de weer zag met paarden en zich gereedmaakten voor de strijd moedigde hij ze aan en beloofde hen de vrouwen en kinderen van de Trojanen. Zag hij soldaten die terugdeinsden en zich afzijdig hielden van de komende strijd dan schold hij ze uit voor een stelletje lafaards en slappelingen. Zo ging hij het leger rond en kwam bij de Kretenzers aan. **Idomeneus** leidde de voorhoede, **Meriones** de achterhoede. **Agamemnon** ging naar **Idomeneus** toe en overlaadde hem met lof. Het beoogde effect bleef niet uit toen **Idomeneus** vol strijdlust antwoordde. “Ik heb een eed gezworen dat ik je bij zou staan in deze oorlog, **Agamemnon**. Daar kun je mij aanhouden! Roep de rest van de Grieken ook op tot strijd. Nu de Trojanen het verdrag hebben verbroken staat niets ons meer in de weg om ze dood en verderf te brengen!”

Deze woorden klonken **Agamemnon** als muziek in de oren en monter ging hij verder met het aansporen van de troepen. Hij kwam bij de beide **Aiassen**. Zij maakten zichzelf en hun mannen gereed voor de strijd. Ook voor hen had **Agamemnon** alleen maar lovende woorden.

Daarna kwam hij bij **Nestor** die zijn mannen, opgedeeld in eenheden met elk hun eigen aanvoerder; **Pelagon**, **Alastor**, **Chromius**, **Haemon** en **Bias**, aan het opstellen was. **Nestor** stelde zijn troepen in drie linies op.

Voorop de strijdswagens, daarachter de zwakke infanterie, en als laatste de sterke infanterie met de sterkste en dapperste soldaten. De zwakke linie werd zo als het ware gedwongen om zelfs tegen hun zin te blijven vechten omdat hen de mogelijkheid om naar achteren te vluchten werd ontnomen door de sterke infanterie die daar stond om hen dat te beletten.

Nestor sprak de wagenmenners toe en drukte hen op het hart om vooral de linies niet te verbreken. “Het is geen vertoon van moed of behendigheid om de linie te verbreken en op eigen gelegenheid achter de Trojanen aan te gaan. Laat ook niemand achter blijven, hou de linie gesloten! Dan blijven we het sterkst. Pas als je met je eigen wagen een Trojaanse wagen tegenkomt kun je gaan vechten met de speer. Niet eerder. Zo vochten ook onze voorvaderen en veroverden ze steden!” Als het vroeger zo ging en succes opleverde, waarom zou het dan nu anders zijn? **Nestor** had op deze manier, lang geleden, vele gevechten geleverd.

Agamemnon prees **Nestor** voor zijn inzet, maar vroeg zich ook af of zijn lichaam zijn geest nog bij kon benen. “Kon iemand anders je ouderdom maar overnemen en dat je zelf weer jeugdig kon worden”. **Nestor** antwoordde berustend. “Ik zou ook graag weer die jongeman zijn die ik was toen ik de Arkadiër **Ereuthalion** doodde. Maar de goden geven de mensen niet alles wat ze willen. Toen was ik jong, nu draag ik de ouderdom mee. Toch blijf ik de strijdswagens aanvoeren. Maar het werpen van de speren laat ik aan de jongeren over.”

Tevreden over **Nestor** zijn bijdrage kwam hij aan bij **Menestheus**, aanvoerder van de Atheners en **Odysseus** met zijn Kephallenen. Ze zaten een beetje te nixsen en het leek of ze zich afzijdig hielden. De oproep tot de strijd had hen in ieder geval nog niet aangezet tot beweging. Het leek of ze stonden te wachten totdat andere eenheden waren opgerukt om de strijd met de

Trojanen te beginnen. Dit beviel **Agamemnon** niet en hij viel smalend uit. “Waarom staan jullie je daar afzijdig te houden en laat je de gevechten aan anderen over?! Juist jullie zouden als eersten de strijd moeten aangaan. Als ik een feestmaal aanricht voor mijn bevelhebbers dan weten jullie niet hoe snel jullie als eersten aanwezig moeten zijn en doen jullie je tegoed aan al het vlees en de wijn. Maar nu er gevechten moet worden kijken jullie toe, terwijl er al tien legereenheden zijn opgetrokken!?” **Odysseus** reageerde geïrriteerd op deze verwijten. “Waar heb je het over **Agamemnon**?! Zijn we al aan het vechten!? Als we slaags raken met de Trojanen dan zul je ons zien vechten in de voorste linies. Nu slaan je woorden nergens op!” **Agamemnon** glimlachte en verontschuldigde zich voor zijn woorden. “Je hebt gelijk. Jullie laten mij niet vallen. Ik zal mij niet verder met jullie bemoeien. Laten we het later maar eens hebben over wat ik heb gezegd en hoe dat goed te maken.”

Daarna vervolgde **Agamemnon** zijn rondgang langs het leger en kwam aan bij **Diomedes** en **Sthenelus**. **Diomedes**, zoon van **Tydeus**, aanvoerder van de troepen uit **Argolis** met **Argos** als de belangrijkste stad, stond in zijn strijdswagen met de paarden voorgespannen. **Sthenelus**, de andere aanvoerder, stond niet ver bij hem vandaan. Toen **Agamemnon** hen zo zag staan, er gebeurde niet zo veel, voer hij uit tegen **Diomedes**. “Wat zie ik nou, de zoon van **Tydeus** die afwacht wat er gebeurt? Dan zou je vader niet zo gedaan hebben **Diomedes**!” **Agamemnon** rakelde vervolgens een oud verhaal op. “De Aetoliër **Tydeus** wachtte nooit af! Die ging altijd als eerste de strijd aan. Ik heb hem niet gekend, ook nooit gezien. Maar dat is wat ze van hem zeggen. Hij kwam ooit naar **Mycene**, samen met **Polyneices**. Ze kwamen als gastvrienden om soldaten te werven voor de strijd tegen **Thebe** dat ze wilden innemen om **Polyneices** het koningschap te geven. **Eteocles**, de broer van **Polyneices** was toen koning van **Thebe** maar **Polyneices** had daar ook recht op. Hij eiste zijn deel op. Eerst gaven onze mensen hun steun toe, maar na ongunstige tekens van **Zeus** trokken ze die weer in. **Tydeus** en **Polyneices** verlieten toen onze stad, voegden zich bij het leger dat optrok naar **Thebe** en trokken verder. Toen ze bij de rivier de **Asepus** kwamen zonden ze **Tydeus** als gezant naar **Thebe**. Hij moest **Eteocles** bewegen om het koningschap af te staan aan **Polyneices**. Hij kwam aan toen veel **Cadmeërs**, een andere naam voor de inwoners van **Thebe**, en nageslacht van **Cadmus**, de stichter van **Thebe**, aan het feestvieren waren in het paleis van **Eteocles**. Ze waren hem vijandig gezind en **Eteocles** ging niet op het voorstel in. **Tydeus** daagde hen uit tot wedkampen en won ze, met hulp van **Athena**, allemaal. Dat irriteerde de **Thebanen**. Toen **Tydeus** terugging legden ze met 50 man onder aanvoering van **Maeon**, zoon van **Haemon**, en **Polyphontes**, zoon van **Autophonus**, een hinderlaag voor hem. Maar hij doodde ze allemaal op **Maeon** na, omdat de goden dat niet wilden, en hij stuurde hem terug naar **Thebe**. Dat was **Tydeus**! Het lijkt erop dat de zoon niet uit hetzelfde hout gesneden is. Je schijnt trouwens wel een betere spreker in de raad te zijn!”

Diomedes reageerde niet en accepteerde zo het verwijt van de koning, dat hij meer prater dan vechter was. **Sthenelus** deed dat niet. “**Agamemnon**, waarom praat je zoveel onzin!? Jij kent de feiten toch ook? Wij zijn niet de mindere

van onze vaders. Onze vaders faalden uiteindelijk wel door eigen overmoed en kwamen om bij hun strijd om **Thebe**. Wij slaagden er later met een kleinere krijgsmacht er wel in om de stad met zijn zeven poorten in te nemen. Dus vergelijk ons nooit meer met onze vaders, want wij zijn beter!”

Diomedes wierp **Sthenelus** echter een boze blik toe. “Hou je koest. Ik neem het **Agamemnon** niet kwalijk dat hij ons aanspoort tot de strijd. Hij krijgt alle eer als wij de Trojanen verslaan en **Ilium** innemen, maar hem treft ook alle blaam en smaad als we verslagen worden. Genoeg gepraat. Laten we ons concentreren op de strijd!” Toen sprong hij met zijn wapens en al van de strijdswagen af waarbij zijn bronzen bepantsering zoveel geluid maakte dat zelfs de dappersten onder de strijders er nog bang van zouden worden.

[Noot: Hier lijkt het dus dat het leger zich weer opstelt. Blijkbaar is het ook nodig om weer de nadruk te leggen op de grote van het Griekse leger; het is te voet bijna niet te belopen. Er is een hele mythe over een leger met zeven aanvoerders die een mislukte belegering van Thebe uitvoerden. Na deze mislukking vochten de broers Polyneices en Eteocles om het koningschap waarbij beiden omkwamen. De strijd werd hervat en toen pas kwam Tydeus om. Daarna vonden er weer oorlogen plaats om Thebe. Zie ook hoofdstuk 25, daar wordt kort op Thebe en Tydeus ingegaan.]

Toen trokken de Grieken op. Terwijl de aanvoerders luid bevelen gaven marcheerden de soldaten zwijgend voorwaarts. De Trojanen maakten daarentegen veel lawaai, als blatende schapen, en allemaal in een verschillende taal want ze kwamen van verschillende streken.

Van de goden voerde **Ares** de Trojanen aan, **Athena** de Grieken. Ook waren twee zonen van **Ares**, **Deimos**, de god van de verschrikking, en **Phobos**, god van de angst en paniek, en **Eris**, godin van de ruzie en tweedracht, en zuster van **Ares**, van de partij. Zij zorgden ervoor dat de mannen elkaar bleven bevechten en de gruwelijkheden van de slachting konden doorstaan.

Toen beukten de legers op elkaar in. Schild tegen schild, speren tegen schilden, schilden die speerstoten opvingen, en het kernen van de stervenden vermengde zich met de triomfkreten van hun moordenaars. De aarde werd met bloed overstroomt.

Antilochos, zoon van **Nestor**, was de eerste die een speer wierp en daarmee een Trojaan dode, **Echepolos**, zoon van **Thalysios**. Hij werd gedood toen de speer door de helmbeugel heenging en zijn voorhoofd binnendrong. Het werd donker voor zijn ogen en hij viel neer. Snel sleepte **Elephenor**, aanvoerder van de Abanten, hem bij zijn voeten weg uit de gevechtszone om hem te beroven van zijn wapenrusting. Maar toen hij zich bukte om het lijk te ontdoen van de uitrusting, werd zijn zij niet langer beschermd door zijn schild en doodde **Agenor**, zoon van **Antenor** hem met een speersteek in de zij. Er ontstond een heftig gevecht tussen Grieken en Trojanen om het lichaam van **Elephenor**.

Aias doodde **Simoeisius**, zoon van **Anthemion**, met een speerstoot, die hem trof in de rechterborst en dwars door zijn schouder ging. Hij was genoemd naar de rivier **Simois**. Zijn moeder baarde hem aan de oevers van de rivier nadat ze afdaalde van de **Ida** waar ze samen met haar ouders schapen aan het bekijken was.

Antiphus, zoon van **Priamus**, wierp een speer naar **Aias** toen die bezig was het lijk te ontdoen van de wapens. De speer miste **Aias** maar raakte **Leucus**,

een vriend van **Odysseus**, in de liesstreek. **Leucus** was bezig het lijk van **Simoeisius** weg te slepen en viel zelf stervend neer op het lijk. **Odysseus** werd razend van woede na de dood van zijn vriend. Hij stormde naar de voorste linies en wierp zijn speer. De speer raakte de slaap van **Democoon**, een bastaardzoon van **Priamus** die woonde in **Abydus**, waar hij paarden fokte, en de punt kwam er aan de andere slaap weer uit. Duisternis daalde neer over zijn ogen en hij stortte neer onder het rinkelend lawaai van zijn wapens die op hem vielen. De Trojanen, en ook **Hector** schrokken en trokken zich terug. De Grieken juichten, sleepten de lijken weg en drongen verder naar voren.

Vanaf de **Pergamos**, of **Pergamon**, de burcht van **Troje**, zag **Apollo** de terugtrekking van de Trojanen met verontwaardiging aan. Luid moedigde hij de Trojanen aan. “Kom op Trojanen! Val de Grieken aan! Ze zijn niet van steen of ijzer gemaakt. Zij sterven ook als jullie wapens ze raken. En bedenk goed; **Achilles** vecht niet mee! Dus pak jullie kans!”

Athena, dochter van **Zeus** en geboren aan de rivier de **Triton** waar ze uit zijn hoofd sprong nadat **Prometheus**, of zoals anderen zeggen **Hephaistos**, met een bijl op zijn hoofd sloeg, spoorde de Grieken aan.

Diores, Griek, en één van de aanvoerder van de Epeiërs, werd geraakt door een steen aan zijn rechterbeen, net boven de enkel. Pezen en botten braken en hij viel neer op zijn rug, zijn handen hulpeloos uitstrekkend naar zijn kameraden. Hij was geraakt door **Peirous**, een aanvoerder van de Thraciërs. **Peirous** maakte het karwei af door snel naar hem toe te lopen en zijn speer door de navel van **Diores** boren. De ingewanden kwamen naar buiten en het werd zwart voor zijn ogen. Terwijl **Peirous** terug rende werd hij geraakt door de speer van **Thoas**, aanvoerder van de Aetoliërs, die zijn long doorboorde. **Thoas** liep toen naar hem toe, haalde de speer uit zijn borst en doorstak hem met zijn zwaard. **Thoas** ontnam zo **Peirous** het leven maar ontnam hem niet zijn wapenrusting want de Thraciërs joegen hem weg.

De twee aanvoerders, die dood naast elkaar lagen op de grond, waren niet de enigen die stierven deze dag.

[Noot: Nadat Zeus gemeenschap had met Metis, dochter van Oceanus en zijn eerste vrouw, verzwoeg hij haar omdat Gaia had voorspeld dat Metis nadat ze een dochter zou baren, een zoon zou baren die heerser van de hemel zou worden, en dus Zeus zou verstoten. Toen het moment van de geboorte daar was sloeg iemand op Zeus zijn hoofd waarna Athena gewapend en al uit zijn hoofd tevoorschijn kwam. Metis bleef in Zeus zitten waar ze hem adviseerde over goed en slecht.]

5. Heldendaden van Diomedes

Diomedes, koning van **Argos**, werd bezielde door **Pallas Athena** en ging vechtend te voet de strijd aan. **Phegeus** en **Idaeus**, zonen van de rijke Trojaan **Dares**, priester van **Hephaistos**, vielen in hun strijdswagen **Diomedes** aan. **Phegeus** gooide een speer die **Diomedes** op een haar na miste. Toen gooide **Diomedes** zijn speer en raakte **Phegeus** vol in de borst en hij tuimelde stervend uit zijn strijdswagen. **Idaeus** sprong meteen uit de strijdswagen, niet van plan te strijden om het lijk van zijn broer. Hij vluchtte en zou gedood zijn door **Diomedes** als **Hephaistos** niet had ingegrepen. Hij wilde zijn priester het verdriet van twee gedode zonen besparen en hulde **Idaeus** in duister en voerde hem weg. **Diomedes** maakte de paarden buit en liet ze door zijn mannen afvoeren naar het scheepskamp.

Toen de strijdlustige Trojanen zagen wat er was gebeurd, één dood de ander gevluht, zonk hen de moed in de schoenen. **Athena** ging naar **Ares** toe en ze kwamen overeen om zich niet langer met de strijd te bemoeien en de uitslag over te laten aan **Zeus**. Ze leidde **Ares** weg van de strijd, naar de hoge oevers van de **Scamander**, waar hij ging zitten.

De Grieken dreven de Trojanen achterwaarts, het leek wel een vlucht.

Odius, één van de twee aanvoerders van de Halizonen, bondgenoten van de Trojanen, keerde zijn strijdswagen om en wilde terugtrekken maar **Agamemnon** raakte hem met zijn speer in de rug en **Odius** viel dood uit zijn wagen met zijn wapens kletterend boven op hem.

Idomeneus, aanvoerder van de Kretenzers, doodde de Maeoniër **Phaestus**, zoon van **Boros**, afkomstig van het vruchtbare **Tarne**. Hij werd geraakt door de speer van **Idomeneus** toen hij in zijn strijdswagen wilde stappen. Hij viel met een plof uit zijn wagen en de gehate duisternis nam bezit van hem. De mannen van **Idomeneus** beroofden hem van zijn wapens.

Menelaos doodde **Scamandrios**, zoon van **Strophius**, toen die vluchtte.

Menelaos zijn speer raakte hem in de rug, tussen de schouders, en de punt kwam er aan de voorkant weer uit. Hij viel met een smak naar voren, plat op zijn gezicht. **Scamandrios** was een groot jager, hij had de kunst van de jacht met de boog van de jachtgodin **Artemis** zelf geleerd. Maar dit keer hielp **Artemis** hem niet.

Phereclos, zoon van **Tecton** en kleinzoon van **Harmon** was een begenadigd timmerman en zeer geliefd bij **Athena**. Hij was het die de schepen voor **Paris** had gebouwd die zoveel onheil over **Troje** hadden gebracht, en nou uiteindelijk ook over hemzelf. Hij was op de vlucht en werd nagezeten door **Meriones**. **Meriones** haalde hem in en doodde hem met zijn speer die door zijn billen ging en zijn blaas doorboorde. Kreunend viel **Phereclos** neer en de dood omhulde hem.

Meges, aanvoerder van de troepen van het eiland **Dulichion**, doodde

Pedaeus, een bastaardzoon van **Antenor** die, en daar was hij blij mee, door zijn vrouw **Theano** werd opgevoed als haar eigen zoon. De speer van **Meges**

raakte **Pedaeus** in zijn nek, sneed de tong af, en de speerpunt stak uit zijn mond toen hij dood neerviel.

Eurypylus, aanvoerder van de troepen uit een aantal Thessalische plaatsen waaronder **Ormenios**, doodde **Hypsenor**. Hij was een zoon van **Dolopion**, een priester van de riviergod **Scamander**. Op de vlucht hakte **Eurypylus** hem zijn arm af die bloedend op de grond viel. Op hetzelfde moment viel de dood over hem en duisternis bedekte zijn ogen.

[Noot: Phereclos had dus zijn talenten aan Athena te denken. Blijkbaar wordt Athena ook verbonden aan handvaardigheidactiviteiten.]

Tot zover de daden van een aantal Griekse aanvoerders. Maar het was met name **Diomedes** die de rangen van de Trojanen, ondanks hun groot aantal soldaten, deed wijken. Hij was overal en nergens op het slagveld. Hij stormde over de vlakke en jaagde iedereen op de vlucht. **Pandaros**, die ook **Menelaos** had verwond, wilde hem tegenhouden. Hij spande zijn boog en de pijl ging door het pantser heen en zette zich vast in de rechterschouder van **Diomedes**. Bloed stroomde naar buiten. **Pandaros** juichte en dankte de boogschuttergod **Apollo** dat hij niet voor niets uit **Lycië** was gekomen. Hij riep de Trojanen op om aan te vallen want de Grieken zouden weldra hun beste strijder kwijt zijn als het leven hem langzaam zou ontglippen.

Diomedes, gewond maar niet verslagen, trok zich terug naar achteren waar zijn strijdswagen stond. Daar stond ook de strijdswagen van **Sthenelus**, een andere aanvoerder uit de streek **Argolis**. **Diomedes** vroeg hem om de pijl uit zijn schouder te trekken. **Sthenelus** sprong uit zijn wagen en trok de pijl met één ruk uit de schouder. Daarna bad **Diomedes** tot **Athena** en vroeg haar dat hij **Pandaros**, die stond te pochen dat hij al zo goed als dood was, mocht doden. **Athena** verhoorde het gebed en ze ging dicht bij hem staan en zei: “Je kunt zonder angst de Trojanen aanvallen. Ik heb je nu dezelfde moed gegeven die ooit in je vader **Tydeus** zat. Ook heb ik de mistsluier voor je ogen weggehaald die je weerhield om goden van mensen te onderscheiden. Nu kun je zien wie goden zijn en wie mensen. Als je tegen een onsterfelijke godheid komt te staan laat die dan met rust en vecht daar niet tegen, behalve als het om **Aphrodite** gaat. Breng haar een wond toe.” Meteen daarop vertrok **Athena**. **Diomedes** ging weer naar de voorste linies, maar had dat ook gedaan als **Athena** niet bij hem was gekomen.

[Noot: Aphrodite staat aan de kant van Troje. Zeus verweet Athena en Hera eerder dat zij niks deden om Menelaos te helpen maar dat Aphrodite wel Paris hielp. Dus een soort wraak op haar?]

Woedend als een leeuw, met een moed driemaal meer dan voordat hij werd geraakt, viel **Diomedes** de Trojanen aan. Hij doodde **Astynous** met de bronzen punt van zijn speer in de borst. **Hypeiron** doodde hij met een zwaardslag op de schouder, zo hard dat de schouder los kwam van het lichaam. Hij liet hen liggen, deed geen poging om hen te beroven, en ging achter **Abas** en **Polyidus** aan en doodde hen. Zij waren zonen van de oude droomuitlegger **Eurydamas**. Maar toen zijn zonen ten strijde trokken had hij de dromen verkeerd geïnterpreteerd; anders had hij hen kunnen behoeden. Meteen daarop werden **Xanthos** en **Thoön** gedood, de enige twee zonen van

de oude **Phaenops**. Hij stierf met een gebroken hart, te oud om nog nieuw nageslacht te krijgen, en verre familie erfde zijn bezit. **Echemmon** en **Chromius**, zonen van **Priamus**, vochten samen in een strijdswagen. Ze werden door **Diomedes** gedood en beroofd van hun wapenrusting. De paarden liet hij door zijn manschappen naar de schepen brengen.

De Trojaan **Aeneas** baande zich onder een regen van speren een weg door het strijdgewoel heen op zoek naar **Pandaros**. Toen hij hem gevonden had sprak hij hem geïrriteerd aan. “Je ziet toch ook wel hoe die Griek daar te keer gaat? Waar blijf je nou met je pijl en boog? Jij bent toch de beste boogschutter in heel **Lycië**!? Kom op, bid tot **Zeus** en schiet hem neer. Maar wees op je hoede. Het zou een god kunnen zijn die vertoornd op ons is omdat wij misschien niet goed geofferd hebben.”

Pandaros antwoordde met een lange klagelijke monoloog. “Volgens mij is dat **Diomedes**. Ik herken hem aan zijn schild, helm en paarden. Toch zou hij een god kunnen zijn, zoals hij te werk gaat. Hulp van een god, in nevel gehuld, kreeg hij zeker eerder, want anders had mijn pijl hem wel gedood. Maar paard en wagen om mij snel te verplaatsen heb ik niet. Elf nieuwe strijdwagens, elk met twee paarden, heb ik thuis gelaten. Mijn vader, **Lycaon**, drong er op aan dat ik ze mee zou nemen en als strijdwagenaanvoerder mijn mannen zou leiden. Maar ik was bang dat de paarden wat zou overkomen dus besloot ik om te voet naar **Ilium** te komen, vertrouwend op mijn boogschutterkwaliteiten. Maar dat heeft niet veel opgeleverd. Ik heb wel twee Grieken verwond, **Menelaos** en **Diomedes**, maar dat heeft hen alleen maar sterker gemaakt. Ik vervloek de dag dat ik de boog uit het paleis van mijn vader pakte en naar **Troje** ging om **Hector** te helpen. Als ik ooit terug keer naar mijn land, mijn vrouw en mijn huis, dan mag iedere willekeurige vreemdeling mijn hoofd afhakken als ik niet nú mijn nutteloze boog kapot sla en verbrand!”

Aeneas probeerde hem op te beuren. “Niet zo pessimistisch, **Pandaros**. Wij gaan samen in een strijdswagen tegen hem optrekken. Stap in mijn wagen en dan zul je zien wat de paarden van **Tros** waard zijn, zowel in de aanval als op de vlucht.”

Kort discussieerden de mannen over wie de paarden moest mennen en wie de speer ging werpen. Ze besloten dat **Aeneas** de menner werd, want de paarden waren hem gewend, en dat **Pandaros**, als ze in de nabijheid van **Diomedes** waren, van de wagen zou springen om zijn speer te werpen. Dat was hun plan.

Hun strijdswagen stormde op **Diomedes** af. **Sthenelus** zag de wagen aankomen en waarschuwde hem: “Pas op **Diomedes**. Twee mannen zijn onderweg naar jou. **Pandaros**, een groot boogschutter die er prat op gaat de zoon van **Lycaon** te zijn, en **Aeneas** die er prat op gaat de zoon van **Anchises** en **Aphrodite** te zijn. Spring in je wagen en laten we ons terugtrekken!”

Minachtend en met een donkere blik antwoordde **Diomedes**: “De pot op met je vluchten! Ik ga ze pakken! Als **Athena** het mij vergund om beiden te doden, zorg jij er dan voor dat je de paarden van **Aeneas** te pakken krijgt.”

Dan vertelt **Diomedes** waarom die paarden zo bijzonder zijn. Het zijn paarden die afstammen van de paarden, de besten ter wereld, die **Zeus** gaf aan **Tros** als genoegdoening voor het ontvoeren van zijn zoon **Ganymedes** door een adelaar. **Ganymedes** was zo mooi, dat **Zeus** hem aanstelde als wijnschenker voor de goden in de hemel. Nadat **Tros** de paarden van **Zeus** had gekregen fokte hij er mee door en kreeg een kudde paarden die overging naar zijn kleinzoon **Laomedon**, vader van **Priamus**. Stiekem, zonder dat **Laomedon** iets doorhad, liet **Anchises** een aantal van zijn merries rondlopen in de kudde zodat ze gedekt werden door de hengsten. Hij kreeg zo zes veulens. Vier hield hij zelf, twee gaf hij aan **Aeneas**. “En als we die paarden vangen,” besloot **Diomedes** zijn betoog, “dan wacht ons grote roem.” Na al dit geklets hadden **Aeneas** en **Pandaros** intussen **Diomedes** bereikt. **Pandaros** stelde zich op in de wagen en wierp zijn speer. De speer ging door het schild van **Diomedes** heen en bleef steken in zijn borstharnas. Maar **Pandaros** dacht dat hij hem in de buik had getroffen en juichte triomfantelijk dat **Diomedes** niet lang meer te gaan had. Zijn pijl had dan misschien niet doel getroffen, maar zijn speer wel. Grote roem zou zijn deel zijn. Maar hij juichte te vroeg. **Diomedes** wierp zijn speer, door **Athena** geleid, naar **Pandaros**. De speer raakte zijn neus, naast de ogen, drong door zijn mond, sneed de tong af, en de punt van de speer kwam er onder bij de kin weer uit. **Pandaros** tuimelde uit de wagen en plofte dood neer op de grond. **Aeneas** sprong meteen van de wagen, ging over het lijk staan, en met schild en speer in de aanslag en onder een luid gebrul verdedigde hij het lijk tegen **Diomedes**. **Diomedes** pakte een steen, zo zwaar dat twee mannen hem in onze huidige tijd niet meer zouden kunnen tillen, en gooide die naar **Aeneas**. De steen raakte en brak het heupgewricht van **Aeneas** en scheurde ook twee pezen. Ook werd zijn huid opengehaald door de scherpe randen van de steen. Hij zakte door zijn benen maar kon overeind blijven door op zijn knieën te gaan zitten waarbij hij met één arm op de grond steunde. Maar het werd langzaam zwart voor zijn ogen en hij zou zijn gestorven als **Aphrodite**, bezwangerd door **Anchises** toen die zijn kudde hoede, hem niet had gered. Ze spreidde haar stralende mantel om hem heen zodat geen speer hem meer zou kunnen raken en droeg haar zoon weg van het slagveld. **Sthenelus** vergat intussen niet de opdracht die **Diomedes** hem had gegeven. Hij stapte van zijn wagen af, liep naar de paarden van **Aeneas** toe en dreef ze van de Trojaanse naar de Griekse linies en gaf ze aan zijn trouwe makker **Deipylus** die ze naar de schepen bracht. Daarna besteeg **Sthenelus** zijn strijdswagen en reed naar **Diomedes** toe die de achtervolging op de Cyprische **Aphrodite** had ingezet. Hij wist dat ze geen partij voor hem was. Zij was een godin zonder beslissende invloed op gevechten. **Athena** en de oorlogsgodin **Enyo** waren dat wel. Nadat hij haar had ingehaald haalde hij uit met zijn speer. Hij verwonde haar hand en de punt drong door haar prachtige kledij, gemaakt door de **Chariten**, dochters van **Zeus** en godinnen van de schoonheid. Onsterfelijk bloed stroomde uit de wonden. Het heet ‘ichor’ omdat het geen echt bloed is. De goden eten geen brood en drinken geen menselijke wijn en hebben daardoor geen gewoon bloed en worden daarom

ook wel de onsterfelijken genoemd. Met een kreet van pijn liet ze **Aeneas** vallen maar terstond ving **Phoebus Apollo** hem op en hulde hem in een donker blauwe wolk zodat hij beschermd was tegen Griekse speren. Brullend schreeuwde **Diomedes** haar toe. “Dochter van **Zeus!** Oorlogvoering is niets voor jou! Houd jij je maar gewoon bezig met weerloze vrouwen te misleiden door ze hulpeloos verliefd te maken. Als jij je blijft bemoeien met de strijd dan zal jij straks voor het woord oorlog alleen al bang zijn!” Onder hevige pijn verliet **Aphrodite** haastig het slagveld. Ze werd geholpen door **Iris** die haar naar **Ares** bracht, die links van het slagveld zat, omhuld in een wolk, en het geheel aanschouwde.

[Noot: Lycaon is een koning uit Arcadië, een streek op de Peloponnesos in Griekenland, die als moeder een godin had (er circuleren een aantal namen) en wel vijftig zoons had. Pandaros zou dan één van die vijftig zonen zijn. Blijkbaar werd Aphrodite vereerd op Cyprus, misschien is ze daar geboren of verwekt. Ze is dochter van Zeus en Dione, een andere versie is dat ze autonoom is geboren uit het schuim van de zee. Soms wordt ze ook kortweg Cyprus genoemd.]

Aphrodite, ze verging van de pijn, knielde voor haar broer **Ares** en smeekte dat zij zijn strijdswagen mocht lenen zodat zijn paarden haar naar de **Olympus** konden brengen. **Ares** stemde toe en **Aphrodite** stapte in de wagen terwijl **Iris** de leidsels pakte. Ze liet de zweep knallen en het tweespan schoot weg en snel bereikten ze de steile **Olympus**, woonplaats van de goden. **Iris** bracht de paarden naar de stallen waar ze goddelijk voer kregen. **Aphrodite** ging naar haar moeder **Dione**, een Titanide, dochter van **Gaia** en **Uranus**. **Dione** sloeg haar armen om haar heen en vroeg wat er gebeurd was. Nadat **Aphrodite** haar de gebeurtenissen had verteld troostte **Dione** haar met een verhaal. “Jij bent niet de eerste godheid die door mensen is belaagd. **Otus** en **Ephialtes**, de twee zonen van **Aloeus**, hebben ooit **Ares** 13 maanden in boeien gevangen gehouden. Gelukkig vertelde **Eriboea**, de knappe stiefmoeder van de jongens, het aan **Hermes**, die **Ares**, bijna bezweken, nog net op tijd bevrijdde.

Ook werd **Hera** ooit geraakt in de rechterborst met een pijl afgeschoten door de machtige **Herakles**, zoon van de sterfelijke **Amphitryon**.

En **Hades** liet zich ooit, in **Pylos**, toen hij meevocht met de bewoners tegen **Herakles**, bij de poorten van de hel omdat de lijken zich bij hem opstapelden, raken door een pijl afgeschoten door **Herakles**. Het was een heftige schouderwond die hij liet behandelen op de **Olympus** met pijnstillende kruiden door **Paeon**, een god, en heler van wonden. Maar in jouw geval heeft **Athena** die onnozele **Diomedes** op je afgestuurd. Hij snapt niet dat het verkeerd kan aflopen door te vechten tegen een god. Hij zal misschien nooit meer terugkeren naar huis en zijn kinderen al babbelend op zijn schoot terugzien. Laat hem maar oppassen dat hij niet een sterkere tegenstander dan jou treft, zodat zijn vrouw **Aigialeia**, dochter van **Adrastus**, niet huilend haar huisgenoten hoeft te wekken om te vertellen dat ze haar echtgenoot mist.”

Daarna streek **Dione** over de handen van **Aphrodite** en het godenbloed en de pijnen verdween. De overige godinnen op de **Olympus** hadden niets gemist van dit onderonsje tussen moeder en dochter. Met name **Hera** en **Athena** namen de kans waar en gingen **Zeus** plagen. **Athena** zei tegen **Zeus**:

“Wordt niet boos, want ik kan mis hebben, maar ik denk dat die Cyprische, die **Aphrodite**, bezig was een om Griekse te verleiden om achter een Trojaanse kerel aan te gaan en dat ze daarbij haar handen heeft opengehaald aan een sierspeld die de Griekinnen dragen.”

Glimlachend hoorde **Zeus** het aan hij riep zijn mooie dochter bij zich, en zei: “Mijn lieve kind, het oorlogswerk is niet aan jou besteed. Houdt jij je maar bezig met liefdevolle zaken zoals het huwelijk. Laat de gevechten maar over aan **Ares** en **Athena**.”

[Noot: Otus en Ephialtes zijn zonen van Aloeus, hun wereldse vader, en Poseidon, en heten ook wel de Aloaden. Elk jaar werden de jongens een el breder en een vadem langer. Toen ze negen jaar waren vatten ze het plan op om de goden te bestrijden. Ze stapelden de Ossa op de Olympus en de Pelion op de Ossa. Ze dreigden langs die bergen op te klimmen naar de hemel en zeiden dat ze de zee tot vasteland zouden maken door die met de bergen vol te storten en de aarde tot zee. Ephialtes maakte Hera het hof, en Otus Artemis. Ze bonden bovendien Ares in boeien vast. Hermes bevrijdde hem uit zijn boeien terwijl Artemis de Aloaden op Naxos met een list wist te doden: vermomd als een hinde sprong ze midden tussen hen in, en toen zij het dier met hun speer wilden raken, troffen ze elkaar. De suggestie is dat waar Hades vecht, hij de gesneuvelden dan meteen kan afvoeren naar de onderwereld. Hades is dus hier figuurlijk een poort naar de Hel. Het kan ook zijn dat waar een boel mensen tegelijk sneuvelen, Hades aan het werk is; dus een poort naar de Hel. Vele Griekse en Trojaanse helden hebben een goddelijke (onsterfelijke) vader of moeder naast hun wereldse (sterfelijke) vader en moeder. Het meest bekende voorbeeld daarvan is waarschijnlijk Jezus. Hij is zoon van Jozef en Maria en van God.]

Terwijl de goden zo zaten te keuvelen wilde **Diomedes Aeneas**, hoewel hij wist dat **Apollo** hem beschermde, nog steeds doodden en beroven van zijn wapenrusting. Driemaal deed hij een poging om **Aeneas** aan te vallen en driemaal sloeg **Apollo** hem weg. Toen hij voor de vierde keer aanviel, sterk als een demon, vond **Apollo** het welletjes. Dreigend riep hij hem toe: “Pas op, **Diomedes**. Denk niet dat je gelijk bent aan de goden. Het geslacht van de onsterfelijke goden is niet gelijk aan die van de mensen die de aarde bewonen!” Bevreesd voor de toorn van **Apollo** droop **Diomedes** af.

Apollo bracht **Aeneas** naar de tempel op de **Pergamon**, de burcht van **Troje**. Hij liet hem verzorgen door zijn moeder **Leto** en zuster **Artemis** en **Aeneas** genas voorspoedig. **Apollo** maakte vervolgens een drogbeeld, een illusie van **Aeneas** en liet die los op het slagveld. Rondom deze schim vochten de Grieken en Trojanen een strijd om leven en dood.

Apollo ging meteen daarop naar **Ares** toe en vroeg hem om **Diomedes** van het slagveld te jagen. Zoals **Diomedes** tekeer ging zou hij zelfs **Zeus** nog aanvallen. Na dit verzoek bij **Ares** te hebben neergelegd trok hij zich terug op de heuvel van de **Pergamon**.

Vermomd als **Acamas**, een aanvoerder van de Thraciërs, ging **Ares** naar de zonen van **Priamus** toe en jutte hen op om **Aeneas** te ontzetten. **Aeneas** stond tenslotte net zo hoog in aanzien als **Hector**. En ze wilden toch ook niet dat de gevechten zouden plaatsvinden bij de poorten van de stad zelf? Zo moedigde hij iedereen aan. **Sarpedon**, één van de twee aanvoerders van de Lyciërs, bemoeide zich er mee. Hij sprak **Hector** verwijtend toe: “Waar is je moed nu gebleven **Hector**!? Eerst dacht dat je het alleen zonder leger en alleen met je broers en aangetrouwde familie aan te kunnen. Maar nu zie ik die nergens meer. En nu moeten wij, eenvoudige bondgenoten, het maar weer doen?! Ik kom uit het verre **Lycië** waar de rivier de **Xanthos** doorheen

stroomt. Ik liet mijn vrouw, mijn zoontje en mijn door velen begeerde rijkdommen achter, en nu zit ik mijn mannen aan te vuren in de strijd terwijl ik hier niets heb wat de Grieken van mij zouden willen afpakken. Maar jij doet niks, jij staat hier maar. Als je niet uitkijkt wordt je stad spoedig ingenomen. Daar moet jij je zorgen over maken, dag en nacht. Smee de leiders van je bondgenoten om stand te houden om zo niet hun smaad over je heen te krijgen.”

Deze woorden raakten doel. **Hector** sprong van zijn strijdswagen en zwaaiend met zijn beide speren rende hij door rijen van het leger en hitste iedereen op tot hernieuwde strijd. **Ares** hielp de Trojanen een handje door een donkere sluier te laten neerdelen over het slagveld. Dit deed hij op verzoek van **Apollo** toen die zag dat **Athena** zich terugtrok uit de strijd. Toch hielden de Grieken stand. De geheel herstelde **Aeneas** mengde zich ook weer onder de troepen en gaf inspiratie aan de mannen. Niemand had tijd om hem te vragen wat er was gebeurd, want de goden **Apollo**, **Ares** en **Eris** bezielde alle Trojanen met strijd.

Odysseus, **Diomedes** en de beide **Aiassen** waren het die de Grieken aanspoorden tot strijd. Niet dat de mannen dat nodig hadden. Ze waren onbevreesd voor de woeste stormaanval van de Trojanen en hielden stand. **Agamemnon** ging de troepen langs om ze aan te moedigen. Hij drukte ze op het hart om dapper te zijn en elkaar goed in de gaten te houden. Ze moesten voor elkaar op komen en elkaar beschermen, dan zou hen de grootste kans geven om niet te sterven. “Voor vluchters bestaat redding noch roem”, voegde hij daar als laatste aan toe. Toen gooide hij zijn speer en doodde **Deicoön**, zoon van **Pergasus**. **Deicoön** was een vriend van **Aeneas** en stond hoog in aanzien bij de Trojanen, al was hij een zoon van **Priamus** zelf. De speer ging door zijn schild en trof zijn buik. Met een doffe dreun viel hij neer.

Aeneas doodde twee Grieken, de tweeling **Crethon** en **Orsilochus**, zonen van **Diocles**. **Diocles** was koning van het Thessalische **Pherae** en een rijk man. Hij stamde af van de riviergod **Alpheius**, een rivier in **Elis** die stroomt door het gebied van **Pylos**. Zijn vader was **Ortilochus**, verwekt door **Alpheius**. De tweeling, net volwassen geworden, waren de Argivers gevolgd naar het paardenrijke **Troje** om **Agamemnon** en **Menelaos** te wreken en aanzien bij hen te verwerven. Maar hen wachtte slechts de dood.

Menelaos was bedroefd om hun dood en wilde hen wreken. Bezield door **Ares**, die niets liever wilde dat **Aeneas** hem doodde, stormde hij naar voren om **Aeneas** aan te vallen. **Antilochos**, zoon van **Nestor**, zag dat, en bang dat **Menelaos** wat zou overkomen ging hij achter hem aan en haalde hem net op tijd in, want **Aeneas** en **Menelaos** stonden al dreigend met de speren tegen over elkaar. Toen **Aeneas** zag dat hij tegen twee man moest vechten trok hij zich terug. Zij sleepten de twee lichamen terug naar hun eigen gelederen en gaven die aan de manschappen van de tweeling. **Menelaos** en **Antilochos** keerden meteen terug naar de frontlinie en vielen gezamenlijk aan. **Menelaos** doodde **Pylaemenes**, aanvoerder van de Eneten uit **Paphlagonië**. Deze stond

klaar om zijn speer te gooien maar **Menelaos** was hem voor en raakte met zijn speer zijn sleutelbeen. **Antilochos** doodde zijn schildknaap en wagenmenner **Mydon**, zoon van **Atymnius**. Met een steen raakte hij zijn elleboog zodat hij de teugels losliet. **Antilochos** sprong naar hem toe en stak zijn zwaard door zijn slaap. Hij viel uit de wagen, en kwam met hoofd en schouders in het ter plaatse diepe zand terecht en stond zo een tijdje recht op, met de voeten naar boven, totdat zijn paarden hem omstootten. **Antilochos** dreef daarop de paarden naar de Griekse linies.

Toen **Hector** zag wat daar allemaal gebeurde stormde hij schreeuwend op **Menelaos** en **Antilochos** af gevolgd door een hele horde Trojanen. Ook **Ares**, in de gedaante van **Acamas** en de oorlogsgodin **Enyo** trokken met de Trojanen op. **Ares** zwaaide met zijn reusachtige speer en liep dan weer voor, dan weer achter **Hector**. **Diomedes** zag hen aankomen en deinsde terug. Hij zei tegen zijn mannen dat ze zich moesten terugtrekken: “Nu begrijp ik waarom wij ons altijd zo verbaasden over de heldendaden van **Hector**. Het is een god die hem helpt! **Ares** is nu bij hem, vermomd als sterveling. Trek jullie terug maar houdt de vijand in het oog, en ga vooral niet vechten tegen de goden.” Hij had dit nog niet gezegd of **Hector** doodde twee Grieken, **Menesthes** en **Anchialos**, die gezamenlijk in een strijdswagen vochten. **Aias** bedroefde het toen hij hen zag sterven en ging naar voren om **Amphius** aan te vallen. **Amphius**, zoon van de rijke boer **Selagus** uit **Paesus**, een stad in de buurt van **Troje**, was van **Paesus** naar **Troje** gekomen om **Priamus** en zijn zonen te helpen. **Aias** wierp zijn speer en trof **Amphius** in de buik en hij plofte dood neer. Snel liep **Aias** naar **Amphius** toe om hem te beroven van zijn wapenrusting. Maar hij kon alleen zijn eigen speer terug pakken door zijn voet op het lijk te zetten en de speer er uit te trekken want de Trojanen vuurde een regen van pijlen op hem af, waarvan hij weliswaar velen opving met zijn schild, maar hem wel noopten om terug te trekken.

Zo werd er verbeterd gevochten. **Tlepolemos**, aanvoerder van de troepen uit **Rhodos**, zoon van **Herakles** en kleinzoon van **Zeus**, raakte intussen slaags met **Sarpedon**, aanvoerder van de troepen uit **Lycië**, en zoon van **Zeus**. Toen zoon en kleinzoon tegenover elkaar kwamen te staan begon **Tlepolemos** met een belediging. “**Sarpedon**! Wat bezielde jou om hierheen te komen. Hoe kan jij je een zoon van **Zeus** noemen?! Jij hebt nog nooit een heldendaad verricht!? Je kan amper vechten, en staat te beven van angst. En dat voor een zoon van **Zeus**!? Neem **Herakles**, ook zoon van **Zeus**, en mijn vader. Hij kwam naar **Troje** met maar zes schepen en weinig mannen om de paarden van **Laomedon** op te eisen. Hij liet **Troje** verwoest achter en maakte de kinderen allemaal wezen. Jij bent een lafaard, en je leger wordt alleen maar kleiner omdat je mannen de één na de ander sneuvelen. Voor de Trojanen was en zul je van geen enkel nut zijn want ik ga je neerslaan en stuur je door de poort van **Hades**.”

Sarpedon was niet onder de indruk: “Dat **Herakles** **Troje** verwoestte kwam door de verwandheid van **Laomedon** die weigerde om **Herakles** de paarden

te geven die hem beloofd waren en waarvoor hij terug naar **Ilium** was gekomen om ze op te halen. Maar je vergist je. Niet ik zal sterven maar jij zal sterven! Mijn speer zal jou doden en mij roem bezorgen. **Hades** zal ik jouw ziel bezorgen!”

Dreigend stonden ze tegenover elkaar. Gelijktijdig wierpen ze hun speren. **Sarpedon** trof **Tlepolemos** in de hals, de speerpunt stak uit zijn nek. Het werd onmiddellijk donker voor zijn ogen. Maar ook **Tlepolemos** zijn speer had doel getroffen. **Sarpedon** zijn linkerdijbeen was geraakt. Het was **Zeus** die hem in leven hield want hij liet **Sarpedon** onmiddellijk door zijn manschappen afvoeren met de speer nog in zijn been. Niemand had er aan gedacht om de speer uit de wond te trekken, zo een haast hadden ze om hem in veiligheid te brengen omdat er overal gevochten werd. De Grieken brachten het lichaam van **Tlepolemos** achter hun linies. **Odysseus** had het allemaal gezien en stond in tweestrijd; moest hij **Sarpedon** achterna gaan of zich storten op de Lyciërs? **Athena** dreef hem naar de Lyciërs en achtereenvolgens doodde hij **Coeranus**, **Chromius**, **Alastor**, **Halius**, **Alcandrus**, **Noemon** en **Prytanis**. Hij zou nog meer Lyciërs hebben gedood als **Hector** hen niet te hulp was gekomen. Op weg om hen te helpen werd **Hector** kortstondig opgehouden door **Sarpedon** die klagend vroeg of **Hector** hem wilde beschermen om zo niet in de handen van de Grieken te vallen. Als hij sterven moest, dan wilde hij steven in **Troje**. Maar **Hector** gaf geen antwoord en stormde verder. De kameraden van **Sarpedon** legde hem daarop onder een aan **Zeus** geweiide eik zodat hij daar kon sterven, bij zijn vader. **Pelagon** trok toen de speer uit zijn been, het werd donker voor zijn ogen maar de koele noordenwind, gezonden door **Boreas**, de god van de noordenwind, bracht hem weer bij kennis en gaf hem nieuw leven.

[Noot: Door de kleinzoon van Zeus te doden verrichte Sarpedon dus zijn eerste heldendaad. Troje had het zwaar wegens de wrok van Apollo en Poseidon. Deze twee, in menselijke gedaante, hadden beloofd om tegen betaling Pergamon van een muur te voorzien. Ze wilden de arrogantie van Laomedon op de proef stellen. Dat lukte, want nadat de klus geklaard was wilde hij niet betalen. En dus volgde er straf. Apollo stuurde een besmettelijke ziekte en Poseidon een zeemonster die de bewoners op land aanviel. Volgens orakeluitspraken zou er pas een eind aan de ellende komen als Laomedon zijn dochter Hesione als voedsel, dus als offer, aan het monster zou aanbieden. Hesione werd vastgebonden aan rotsen vlakbij zee. Herakles beloofde haar te redden als hij van Laomedon de merries zou krijgen die Zeus hem had gegeven als genoegdoening voor de roof van zijn zoon Ganymedes. Toen Laomedon dat toezegde, doodde hij het monster en redde Hesione. Maar Laomedon weigerde de paarden te geven; hij bleef immers arrogant. Herakles dreigde met een oorlog tegen Troje en voer weg. Later is hij dus met die zes schepen teruggekomen en heeft woord gehouden. Om het nog wat ingewikkelder te maken. Eén van die mannen die Herakles toen meenam was Telamon. Telamon kreeg toen Hesione, de zuster van Priamus, als vrouw. Hesione is niet de moeder van Aias. Met een heilige boom gewijd aan Zeus wordt een eik bedoelt.]

Toen de Grieken zagen dat **Ares** voor **Hector** en de Trojanen vecht trokken ze zich geleidelijk terug naar de schepen. **Hector** doodde en beroofde de volgende Grieken: **Teuthras**, **Orestes**, de Aetoliër **Trechus**, **Oenomaus**, **Helenus**, zoon van **Oenops**, en **Oresbios**, een rijke inwoner van **Hyle**, met landerijen aan de oevers van het meer **Cephisus**, grenzend aan **Boeotië**. Toen **Hera** zag hoe de Grieken allemaal sneuvelden zei zij bezorgd tegen **Athena**: “Wij moeten ingrijpen. Want anders waren het maar ijdele woorden die we spraken toen wij **Menelaos** beloofden dat hij terug naar huis zou keren na

Troje te hebben verwoest.” **Athena** was het met haar eens en de beide godinnen maakten zich gereed voor de strijd. **Hera** liet **Hebe** haar gouden strijdswagen gereedmaken en **Athena** verruilde haar zelfgemaakte kleding voor de wapenrusting van haar vader. Ze droeg een gouden helm met allerlei strijdtaferelen erop. Om haar schouder sloeg ze het schild versierd met kwasten die de verschrikkingen die een oorlog meebrengen uitdrukken. Ook was het schild getooid met het angstaanjagende hoofd van één van de **Gorgonen**, het teken dat dit het schild van **Zeus** was. Toen pakte **Athena** haar speer en stapte op de strijdswagen. **Hera** legde de zweep over de paarden en onder luid gedonder ging de hemelpoort, bewaakt door de **Horen**, open. De **Horen**, de drie seizoenen en dochters van **Zeus**, openen en sluiten het wolkendek die toegang geven tot de Hemel en de **Olympus**, waar de goden wonen. Ze waren bezig door de poort te gaan toen ze **Zeus** zagen zitten op de top van de **Olympus**. **Hera** liet de wagen stoppen. Ze wilde weten of ze er goed aan deden. “**Zeus**, ben jij ook niet boos om wat **Ares** allemaal doet met de Grieken?! **Apollo** en die Cyprische **Aphrodite**, beiden op de hand van de Trojanen, vinden het allemaal prachtig wat er gebeurt. Vind je het erg als ik **Ares** aanval en verjaag?” **Zeus** vond het prima en gaf haar toestemming om **Athena** op hem af te sturen. Zij was gewend om hem met haar listen aan te pakken, voegde hij daar nog aan toe.

[Noot: In de oudheid deelde men het jaar in drie seizoenen in; lente, zomer en winter. De Horen zijn dan Irene (=Vrede), Eunomia (=Orde) en Dice (=Recht). De Gorgonen zijn een drie-eenheid en hetten Stheno, Euryale en Medusa. Alleen Medusa was sterfelijk. Ze hadden elk een hoofd dat bezaaid was met drakenshuppen, grote zwijntanden, bronzen handen en gouden vleugels. Iedereen die naar hen keek veranderden ze in steen. Toen Perseus, zoon van Zeus, naast de slapende Gorgonen stond, keek hij in zijn bronzen schild, zag zo hun spiegelbeeld, wat je blijkbaar niet doet verstenen, en hakte het hoofd van Medusa af. Natuurlijk werd zijn hand geleid door een god; Athena. Toen haar hoofd was afgesneden, sprong uit haar het gevleugelde paard Pegasus en Chrysaor. De overige twee Gorgonen werden wakker en achtervolgden Perseus, maar omdat die de helm van Hades droeg, die je onzichtbaar maakt, konden ze hem niet zien en ontkwam hij.]

De twee godinnen haasten zich naar **Troje**. Aangekomen bij de samenvloeiing van de **Simois** en de **Scamander** hielden ze halt. Ze spannen de paarden uit en liet ze samen met de wagen omhullen in mist. De riviergod **Simois** liet meteen ambrosia ontspruiten voor de paarden om te grazen. De godinnen liepen naar de Grieken toe, speciaal het clubje wat rondom **Diomedes** was verzameld, en **Hera**, in de gedaante van **Stentor** en zijn stem zo luid als die van 50 man tezamen riep: “Wat een schande brengen jullie over jezelf!? Jullie zien er prachtig uit maar bakken er niets van. Zolang **Achilles** meevocht keken de Trojanen wel uit om zich buiten hun stadspoorten te begeven. En kijk nu?! Nu wordt er gevochten ver van hun stad bij jullie eigen schepen!” Deze woorden bezielde de Grieken met hernieuwde moed. **Athena** ging intussen naar **Diomedes** toe. Hij stond bij zijn tweespan en was nog bezweet van de strijd en verzorgde de wond hem toegebracht door het pijlschot van **Pandaros**. **Athena** legde haar hand op het juk van de paarden en jutte hem op: “**Diomedes**, wat lijkt jij weinig op je vader!? **Tydeus** was kleiner dan jij, maar wel dapperder. Hij ging als bode naar **Thebe** om te onderhandelen met de Cadmeërs. Ik zei dat hij het rustig aan moest doen, maar hij luisterde niet en daagde alle helden van **Thebe** uit

en versloeg ze. Ik hoefde hem niet eens te helpen. Maar jou zal ik helpen en beschermen, maar het lijkt wel of je geen energie meer hebt, of bang bent. Maar dan kan je bijna niet de zoon van **Tydeus** zijn, want die was nooit bang!” **Diomedes** herkende **Athena** en zei: “Ik ben niet moe of bang maar ik volg gewoon jouw raad op die jij mij eerder gaf om niet tegen de goden te vechten, behalve als het om **Aphrodite** zou gaan. Ik zie **Ares** vechten, dus heb ik de mannen opdracht gegeven om terug te trekken.” **Athena** was verrukt na dit antwoord. “Het is niet langer meer nodig om bang te zijn voor **Ares** en de goden. Ik ben er nu om je te beschermen. Ga **Ares** maar aanvallen, dat onbetrouwbare sujet die zo maar van partij verandert. Nog onlangs beloofde hij mij en **Hera** plechtig om de Grieken te helpen en de Trojanen te bevechten. Nu doet hij precies het omgekeerde. Aan hem heb je ook niks!” Meteen daarop trok ze **Sthenelus** uit de wagen en nam zijn plaats in. **Diomedes** was al eerder op de wagen geklommen. Ze pakte de leidsels, knalde de zweep, en stuurde de strijdswagen recht op **Ares** af. Deze had zojuist de Aetoliër **Periphas**, zoon van **Ochesius**, gedood. Bespat met bloed was hij bezig hem te ontdoen van zijn wapenrusting toen hij **Diomedes** op zich af zag komen. **Athena** zag hij niet, want zij had de helm van **Hades** opgezet die onzichtbaar maakt.

Ares liet **Periphas** voor wat hij was en stormde op **Diomedes** af. **Ares** wierp zijn speer, deze ging recht over leidsels en juk heen en zou **Diomedes** geraakt hebben als **Athena** de speer niet zou hebben afgewend. Doelloos vervolgde de speer zijn vlucht. Toen haalde **Diomedes** uit met zijn speer. **Athena** gaf er extra kracht aan en **Ares** werd geraakt in de buik, net boven de gordel. De huid scheurde. Meteen daarop trok **Diomedes** de speer terug. **Ares** brulde gelijk negen- of tienduizend man in gevecht. De Grieken en Trojanen huiverden van angst toen ze het hoorden. Omhuld in donkere wolken schoot **Ares** naar boven en ging naar **Zeus** toe. Hij wees naar het goddelijk bloed wat uit zijn wond stroomde en beklagde zich over wat **Athena** had gedaan. Het was ook nog **Zeus** zijn schuld, vond **Ares**, want terwijl hij andere goden tot de orde riep, liet hij **Athena** maar mooi haar gang gaan. Eerst zorgde ze ervoor dat **Aphrodite** gewond raakte aan haar pols en nou was hij aan de beurt, en dat alleen maar omdat ze zijn dochter was. Zo zat hij te klagen tegen **Zeus**, die misprijzend antwoordde: “Hou op met jammeren! Van alle goden heb ik de meeste hekel aan jou. Je maakt altijd ruzie en bent verzot op twist en strijd. Net als je moeder **Hera** ben je onredelijk van aard en maar moeilijk met woorden te overreden. Het zou mij niet verbazen als je deze situatie aan de intriges van je moeder te danken hebt. Het is dat jij mijn eigen zoon bent, want anders had ik je allang in de **Tartarus** gegooid!” Daarop gelastte hij **Paeon** om **Ares** zijn wond te genezen met zijn kruiden. Snel genas de wond en **Hebe** waste **Ares** en kledde hem met schone kleren. Daarop nam hij, in volle glorie, plaats naast **Zeus**. **Hera** en **Athena** waren ook weer teruggekeerd naar het paleis van **Zeus**. Ze hadden hun doel, **Ares** stoppen, bereikt.

[Noot: Waarom Ares, een god, een Griek van zijn wapens moet beroven is apart. Zo krijgen de goden wel heel menselijk trekken. Aan de andere kant, Ares vecht in de gedaante van Acamas. Dat Zeus de meeste hekel heeft aan Ares is logisch; wie heeft geen hekel aan oorlog? De Tartarus is een donkere plek in de onderwereld, een soort gevangenis. Het is ook een god. Thyphoeus, of Typhon, is het enige bekende kind van hem. Gaia is de moeder.]

6. Hector en zijn vrouw Andromache

Zonder bemoeienis van de goden vocht men verder op de vlakte tussen de rivieren **Simois** en **Xanthos**. Aanval werd opgevolgd door tegenaanval, speren zoefden door de lucht en helden stierven.

Aias kantelde als eerste de strijd weer in het voordeel van de Grieken. Hij verjoeg een Thracische strijdeenheid en doodde de Thracische aanvoerder **Acamas**, zoon van **Eussorus**, met zijn speer. De speer raakte de rand van **Acamas** zijn helm en doorboorde toen zijn voorhoofd, en de nacht verdonkerde zijn ogen.

Diomedes doodde **Axylos**, zoon van **Teuthras**, een inwoner van **Arisbe**. **Axylos** was een rijk man die een goed leven leidde in zijn woning aan een doorgaande weg. Hij stond bekend om de gastvrijheid die hij bood. Maar het mocht niet baten, niemand van zijn vrienden ging voor hem staan om hem te redden van de naderende dood. **Diomedes** doodde zowel hem als zijn wagenmenner **Kalesios**.

Eurialos, zoon van **Mekisteus**, en een aanvoerder uit **Argolis**, doodde **Dresos** en **Opheltios**. Daarna zat hij de tweeling **Aesepus** en **Pedasmus** achterna, doodde hen en roofde hun wapenrusting. Hun vader was **Bucolion**, de oudste zoon, en tevens bastaardzoon, van **Laomedon**. Toen **Bucolion** zijn kudden liet grazen kwam hij de waternimf **Abarbarea** tegen, ze bedreven de liefde en zij baarde hem een tweeling. Nou waren ze in de bloei van hun leven gedood door **Diomedes**.

Polypoites, een Thessalische aanvoerder, doodde **Astyalos**.

Odysseus doodde **Pidytes**, inwoner van **Percote**, met zijn bronzen speer.

Teucer, zoon van **Telamon** en stiefbroer van **Aias**, doodde **Areton**.

Antilochos, zoon van **Nestor**, doodde **Ablers** met zijn blinkende speer.

Agamemnon doodde **Elatos**, inwoner van de heuvelstad **Pedasmus** aan de mooie rivier de **Satniois**.

Leitus, een Boeotische aanvoerder, doodde **Phylacos** toen hij vluchtte.

Eurypylus, een Thessalische aanvoerder, doodde **Melanthios**.

Intussen had **Menelaos** **Adrastus** gevangen genomen. Zijn paarden waren op de vlakte op hol geslagen en verstrikt geraakt in wat tamarisk boomtakken. De dissel van de strijdswagen brak en **Adrastus** tuimelde uit de wagen en kwam met een smak op de grond neer. De losgeslagen paarden galoppeerden in paniek naar **Troje**. Ook veel Trojanen vluchtten in paniek naar de stad.

Menelaos was snel bij **Adrastus**. De schaduw van zijn speer trok een dreigende streep over **Adrastus** heen. Het ergste vrezend omklemde hij de knieën van **Menelaos** en smeekte hem om hem niet te doden. Hij zei dat zijn vader rijk was en bereid tot het betalen van een hoge losprijs aan goud, brons en ijzer om hem vrij te krijgen. **Menelaos** had er wel oren na en hij stond, werkelijk waar, al op het punt om opdracht te geven hem af te voeren naar de schepen toen **Agamemnon** aankwam zetten. Verbaasd over wat daar gebeurde riep hij uit: "Maar mijn beste **Menelaos**, wat ben jij nou aan het

doen!⁹ Werd jij soms goed behandeld toen de Trojanen intrek namen in jouw huis in **Sparta**? Geen enkele Trojaan moeten we in leven laten, ook de ongeboren kinderen niet. We moeten iedere Trojaan doden zodat niemand overblijft om over hen te rouwen.”

Menelaos begreep dat zijn broer volkomen juist had gesproken en duwde **Adrastus** van zich af. **Agamemnon** stak zijn speer in zijn zij en **Adrastus** zakte ineen. Daarna zette hij zijn voet op zijn borst en trok de speer uit de wond. Toen riep **Nestor** luid tegen de Grieken om te stoppen met het roven en afvoeren van de buit naar de schepen. Ze moesten al hun energie steken in het dodden van Trojanen. Daarna kon iedereen in alle rust de lijken beroven op het slagveld, er zouden er genoeg liggen. De Grieken deden wat **Nestor** zei en ze begonnen de Trojanen terug te drijven hun eigen stad in. De Trojanen zouden helemaal zijn teruggeslagen naar **Troje** als **Helenos**, zoon van **Priamus**, en de beste vogelwichelaar van **Troje** niet had ingegrepen. Hij ging naar **Hector** en **Aeneas** toe en zei tegen hen: “Bij ons komt de strijd toch het meeste neer op jullie twee, aanvoerders van de Trojanen en Lyciërs, die de besten zijn, zowel bij gevechten als in de raad. Zorg ervoor dat de mannen standhouden en niet smadelijk terugvluchten in de armen van hun vrouwen. Maar jij **Hector**, jij moet teruggaan naar de stad, naar onze moeder **Hecabe**. Jij moet haar zeggen dat zij met alle oude voorname vrouwen naar de tempel van **Athena** moet gaan. Zij zelf moet haar mooiste mantel meenemen en die leggen op de knieën van het beeld van **Athena**. Dan moet ze beloven dat ze twaalf runderen aan **Athena** zal offeren als die ons helpt. Misschien dat **Athena** dan **Diomedes** van het slagveld verjaagt, want die is dodelijker voor ons, dan ooit **Achilles** was.”

Hector ging meteen doen wat zijn broer zei. Hij sprong van zijn wagen en rende langs de manschappen, rondzwaaiend met zijn speren, en riep ze op om niet te vluchten maar stand te houden. Hij liet ze ook weten dat hij naar de stad ging om te offeren tot de goden. Het hielp, de mannen vluchten niet langer en hielden stand. De Grieken trokken zelfs terug. Daarop ging **Hector** naar de stad. Om zijn rug droeg hij zijn grote schild. De leren rand van het schild sloeg onder tegen zijn enkels, en boven tegen zijn nek aan.

Toen kwamen **Diomedes** en **Glaucos**, zoon van **Hippolochos**, en één van de twee aanvoerder van de Lyciërs, tegen over elkaar te staan met hun strijdwagens. Wat leek op het begin van een tweegevecht eindigde in een uitwisseling van elkaars wapens. Het ging als volgt. **Diomedes** riep **Glaucos** lichtelijk spottend toe: ‘En wie mag jij dan wel niet zijn!? Ik heb je nog niet eerder op het slagveld gezien. Maar durf heb je zeker. Want jij bent de eerste die zijn wagen in het bereik van mijn speer heeft gebracht. Maar als je een god bent, dan vecht ik niet tegen je!’ Daarna vertelde hij een verhaal van een man waarmee het slecht afliep toen die vocht tegen de goden. ‘**Lycurgus**, zoon van **Dryas**, zat de voedsters van de god **Dionysos** achterna over de heuvels van het heilige **Nysa** in **Thracië**. De voedsters waren zo in paniek dat ze hun thyrsusstaven op de grond gooiden. Toen hij ze te pakken kreeg ranselde hij ze af met zijn koeienzweep. **Dionysos** vluchtte de zee in naar

Thetis die hem tegen haar borst drukte waar hij uithuilde. Maar de goden lieten deze wandaad niet over zich heen gaan. **Zeus** sloeg **Lycurgus** met blindheid en niet lang daarna stierf hij. Dus ik kijk wel uit voordat ik tegen een god ga vechten. Maar als jij een gewoon man bent, kom maar op!” Spottend antwoordde **Glaucos**: “Mijn beste **Diomedes**. Waarom zo geïnteresseerd in mijn afkomst? Maar nu je er naar vraagt, wil ik het je best vertellen. Aan de rand van het paardenrijke **Argos** ligt de plaats **Ephyre**, de oude naam van **Corinthe**. De listige **Sisyphus**, zoon van **Aeolus**, had deze stad gesticht en was koning. Hij kreeg een zoon die **Glaucos** heette. En die kreeg weer een zoon die **Bellerophon** heette. **Bellerophon**, knap van uiterlijk, kreeg het aan de stok met **Proetus**, koning van **Argos**. **Anteia**, de vrouw van **Proetus** was verliefd geworden op **Bellerophon** en wilde hem verleiden, maar hij ging daar, rechtschapen als hij was, niet op in. Zij kon dat niet verkroppen en nam wraak op hem. Ze vertelde **Proetus** dat **Bellerophon** haar had aangerand en ze wilde dat hij **Bellerophon** doodde. Maar dat durfde hij niet aan. In plaats daarvan stuurde hij hem naar **Lycië** aan de rivier de **Xanthos**, waar zijn schoonvader koning was. Hij gaf hem een dichtgevouwen schrijfplankje mee die hij moest overhandigen aan zijn schoonvader, die na lezing wel zou begrijpen dat hij **Bellerophon** moest dodden. Aangekomen in **Lycië** werd **Bellerophon** gastvrij onthaald en negen dagen lag werd er speciaal voor hem een os geslacht. Op de tiende dag vroeg de schoonvader van **Proetus** naar het schrijven. Na lezing besloot hij om **Bellerophon** niet zelf te dodden. In plaats daarvan beval hij hem om het monster **Chimaera** te dodden in de verwachting dat het monster hem zou dodden. Het monster had de kop van een leeuw, de staart als een slang, het lichaam van een geit, en spuwde vuur als het ademde. Met behulp van de goden doodde hij het monster. Daarna kreeg hij opdracht om te strijden tegen de sterke **Solyimi**, een volk in **Lycië**. Als derde opdracht doodde hij de Amazonen, die als mannen vochten. Maar nog steeds was **Bellerophon** niet omgekomen. Toen legde de koning een hinderlaag voor hem met de beste krijgers van **Lycië**. Maar **Bellerophon** doodde hen allemaal. Toen begreep de koning dat hij een zoon van de goden was en gaf hem zijn dochter tot vrouw en de helft van zijn koninkrijk. Hij kreeg drie kinderen; **Isander**, **Hippolochos**, mijn vader, en **Laodameia**. Zij sliep met **Zeus** en baarde **Sarpedon**, mijn neef en medeaanvoerder. Maar toen trof de toorn van de goden mijn grootvader **Bellerophon** en hij zwierf mensenschuw over de weidse vlakten van zijn land. Zijn zoon **Isander** werd gedood door **Ares** bij de strijd tegen de **Solyimi**. **Laodameia** werd gedood door **Artemis**. En zo bleef mijn vader **Hippolochos** als enige over. Hij zond mij naar **Troje** en drukte mij op het hart om dapper te zijn, zodat er over ons geslacht geen schande kan komen.”

Diomedes hoorde de afkomst van **Glaucos** blij verrast aan. Hij stak zijn speer in de grond, ten teken dat wat hem betrof er niet gevochten hoefde te worden, en zei hartelijk: “Beste **Glaucos**, dan zijn onze families gastvrienden van elkaar! Mijn grootvader **Oeneus** heeft ooit **Bellerophon** verwelkomd in zijn paleis en verschaftte hem twintig dagen lang onderdak. Ze wisselden de

prachtigste geschenken uit. **Oeneus** gaf **Bellerophon** een purperen gordel. **Bellerophon** gaf **Oeneus** een gouden beker met twee oren. Die heb ik niet meegenomen naar hier. Mijn vader **Tydeus** heb ik niet echt gekend, ik was een jongetje toen hij met zijn maten naar **Thebe** ging, waar heel hun leger omkwam. Ik zal jouw gastvriend in **Argos** zijn. Jij zal mijn gastvriend in **Lycië** zijn. Laten we niet tegen elkaar vechten. Er blijven voor mij genoeg Trojanen over om te doden, en voor jou blijven er genoeg Grieken over. Laten we elkaars uitrustingen ruilen. Dan weet iedereen dat er vriendschap is tussen ons, net zoals er vriendschap was tussen onze grootvaders.” Na deze woorden sprongen ze van hun strijdwagens, gaven elkaar de hand en zwoeren trouw. Toen heeft **Zeus** blijkbaar **Glaucos** van zijn verstand beroofd, want hij ruilde zijn gouden uitrusting tegen een bronzen, en waarde van honderd ossen tegen negen.

[Noot: Een bronzen uitrusting is wel sterker dan een gouden uitrusting! De thyrsusstaf is het symbool van Dionysos; De staf is versierd met klimop, ook een symbool van Dionysos, met op het uiteinde een dennenappel. Er zijn meer varianten op deze mythe. Het lijkt te gaan op het tegengaan van de Dionysos cultus. De voedsters zijn dan een soort volgelingen. Lycurgus was koning van de Edoniërs, een volk die langs de rivier de Strymon woont. Hij had Dionysos grof behandeld en hem uit zijn land verjaagd. Hij vluchtte de zee in, naar Thetis. De Bacchanten, menselijke aanhangers van Dionysos, en de saters, mythische boswezens, werden gevangen genomen. Later werden de Bacchanten bevrijd en sloeg Dionysos Lycurgus met waanzin. In zijn waanzin doodde hij met een bijl zijn zoon Dryas; hij dacht een wijnrank door te hakken. Later kwam hij tot bezinning. Toen zijn land onvruchtbaar bleef, zei Dionysos dat het weer vruchtbaar zou worden als Lycurgus gedood werd. Daarop brachten de Edoniërs hem naar de berg Pangaeüm, bonden hem vast, en daar werd hij, volgens de wens van Dionysos, door paarden gevierendeeld. De mythe over Bellerophon is er ook in een andere variant. De schoonvader of de man waar Bellerophon naar toe gaat heet dan Iobates, de dochter Philonoë. Zowel de dood van Isander als Laodameia wordt overdrachtelijk beschreven. Iedereen die omkomt bij gevechten is op te vatten als iemand die sterft door Ares. Als een vrouw sterft wordt Artemis gezien als de bringer van de dood. Artemis doodt alleen vrouwen.]

Hector was intussen aangekomen bij de heilige eik bij de *Scaeïsche Poort*. Hij werd meteen omringd door hordes vrouwen die vroegen hoe het met hun zonen, mannen, en broers was. **Hector** zei dat ze moesten bidden tot de goden, want voor velen zou er slecht nieuws komen als de dag voorbij was. Hij ging meteen door naar het prachtige paleis van **Priamus**. De voorkant bestond uit een fraaie marmeren colonnade, een zuilenrij. Daarachter bevonden zich vijftig stenen vertrekken waar zijn zonen met hun vrouwen sliepen. Aan de overkant van het binnenhof waren nog eens twaalf vertrekken van gepolijst steen voor zijn dochters en hun mannen. Bij het paleis ontmoette hij zijn moeder, **Hecabe**, en haar mooiste dochter, **Laodice**. Zijn moeder greep zijn hand en vroeg waarom hij hier was en niet op het slagveld, en of het inderdaad waar was dat de Grieken aan de winnende hand waren en dat hij daarom terug kwam uit de strijd om te offeren aan **Zeus**. **Hector** antwoordde dat niet hij, bezoedeld met bloed, zou offeren aan **Zeus**, dat zou een belediging zijn, maar dat zij dat moest doen. En hij vertelde haar precies wat zijn broer **Helenos** hem had opgedragen haar te vertellen. Daarna zei hij tegen haar dat hij naar **Paris** ging om hem te bewegen mee te vechten. Hij sprak zeer negatief over hem. Wat **Hector** betrof mocht **Paris** meteen dood neervallen en hadden de goden hem alleen

maar laten opgroeien tot een volwassene om later onheil over **Troje** te brengen.

Hecabe ging meteen het paleis binnen en gaf bevelen aan haar dienaressen om de vrouwen op te roepen. Zijzelf ging naar de kamer waar haar prachtige kleren lagen. Deze waren gemaakt door vrouwen uit **Sidon** en meegebracht van de zeereis die **Paris** naar **Sidon** had gemaakt en waarbij hij ook **Helena** had meebracht. Zij zocht de mooiste mantel uit, het lag onderop de stapel, en ging daarna met de oudere vrouwen naar de tempel van **Athena**. De tempel bevond zich op de hooggelegen burcht. De tempeldeuren werden geopend door **Theano**, de priesteres van **Athena**. Zij was de dochter van **Cisseus** en vrouw van **Antenor**. De vrouwen gingen voor het beeld staan en hieven met luide kreten hun handen in de hoogte. **Theano** legde de mantel op de knieën van het beeld en bad tot **Athena**. “Machtige **Athena**, beschermster van steden, breek de speer van **Diomedes** en laat hem sneuvelen voor de *Scaeïsche Poort*. Dan offeren wij hier in jouw heiligdom twaalf eenjarige runderen. Heb medelijden met de Trojanen.”

Maar **Athena** verhoorde het gebed niet.

[Noot: Laodice is de knapste dochter van Hecabe, dat is niet hetzelfde als de knapste dochter van Priamus. Cassandra wordt ook genoemd als mooiste dochter. De zeereis van Paris was dan een zeereis naar Sidon, in Libanon en dan naar Sparta, en dan terug naar Troje, of net andersom. Het lijkt of je de goden kunt omkopen.]

Hector ging intussen naar het huis van **Paris**. Het huis lag naast het huis van **Priamus** en **Hector** op de vestingheuvel en bestond uit een zaal, wat slaapvertrekken en een binnenhofje. Hij had het huis zelf gebouwd met behulp van de beste vaklui uit het vruchtbare **Troje**. **Hector** stapte het huis binnen met zijn speer in de hand die elf el lang was, een bronzen punt had en een gouden ring aan de bovenkant van de schacht. Hij vond **Paris** in zijn slaapvertrek waar hij zijn wapens en harnassen aan het poetsen was. **Helena** zat naast hem en gaf leiding aan de slavinnen die met allerlei handwerk bezig waren. **Hector** sprak **Paris** geïrriteerd toe: “Wat zit je hier nou te zitten!? Door jou is deze oorlog gekomen en anderen sterven er door! Jij zou de eerste moeten zijn die zijn tegenstander opzoekt op het slagveld! Sta op en ga vechten, voordat de stad in vlammen opgaat!” **Paris** antwoordde: “Jij maakt mij terecht verwijten, maar ik zit hier niet omdat ik boos ben op de Trojanen maar om mijn verdriet te verwerken. Echter, **Helena** heeft mij overtuigd en overgehaald om weer deel te nemen aan de strijd. Of je wacht op mij totdat ik mijn wapenrusting heb aangetrokken, of je gaat alvast vooruit en dan haal ik je later wel in.” **Hector** zei niets. **Helena** probeerde hem milder te stemmen en zei op zachte toon: “**Hector**, ik ben inderdaad die schaamteloze vrouw die onheil over jullie heeft gebracht. Soms wenste ik dat ik was gestorven op de dag dat ik werd geboren, maar de goden lieten mij in leven om onheil over jullie te brengen. Maar als het dan zo heeft moeten zijn, dan had ik liever een man gekregen die tot de besten hoort en begrijpt wanneer hij onderwerp is van verachting van zijn medemensen en weet wat er dan van hem verwacht wordt. Maar ik heb een zwakkeling getroffen, een wispelturige, onstandvastige man. Dat zal wel zo blijven en ooit zal hij daar de prijs voor

moeten betalen, ben ik bang.“ Daarna zei ze dat hij moet gaan zitten, om uit te rusten, want op hem drukte de grote last om **Troje** te redden, en ze vervolgde met: “Door mijn schaamteloosheid en **Paris** gekheid gaf **Zeus** ons dit noodlot, zodat wij ook voor het nageslacht onderwerp blijven van liederen.” **Hector** ging niet in op haar aanbod om te gaan zitten, daar had hij simpelweg geen tijd voor. Hij wilde nog even naar zijn eigen huis, om zijn vrouw, **Andromache**, en zijn zoontje, **Scamandrios**, te zien. Hij was bang dat hij vandaag weleens zou kunnen vallen in de strijd tegen de Grieken, en dat was dit de laatste kans om hen nog één keer te zien.

Aangekomen bij zijn huis trof hij zijn vrouw en kind niet thuis. Navraag bij de dienaressen van zijn vrouw leerde hem dat beiden waren vertrokken naar de muren van **Ilium** toen ze hoorden dat de Trojanen op het punt stonden om verslagen te worden. **Hector** haastte zich daarop door de brede straten van de stad terug naar de *Scaeïsche Poort*. Toen zag hij zijn vrouw op hem afkomen. **Andromache** was de dochter van **Eetion**, koning van **Thebe** in het Cilicische **Mysië** aan de voet van de berg de **Placus**, ten oosten van de **Ida**. Een dienaar, die haar zoontje droeg, en ook zijn min was, volgde haar. Zijn zoontje heette **Scamandrios** en zo noemde **Hector** hem ook. Maar de anderen noemden hem ‘**Astyanax**’, stadsreddertje, naar zijn vader, omdat iedereen begreep dat alleen zijn vader de stad kon redden.

Hector keek zijn zoontje liefdevol aan. **Andromache** pakte **Hector** bij de hand en huilend zei ze tegen hem: “Jouw moed wordt nog eens jouw dood. Je denkt niet aan je zoontje en ook niet aan je vrouw. Als jij gedood wordt dan heb ik niemand meer. Mijn ouders zijn al dood. Mijn vader **Eetion** werd gedood door **Achilles** toe die het Cilicische **Thebe** innam en plunderde. **Achilles** gaf mijn vader een eervolle begrafenis. In plaats van hem te beroven liet hij hem in zijn rijke wapenrusting verbrandden op de brandstapel. Na de crematie wierp hij een grafheuvel bovenop de as en de bergnimfen, dochters van **Zeus**, planten olmen om zijn graf. Mijn zeven boers doodde **Achilles** allemaal op één dag toen ze hun kudde runderen en schapen aan het hoeden waren. Mijn moeder werd gevangen genomen. Hij bracht haar hierheen en liet haar vrij voor een grote losprijs. Maar ze stierf in het huis van haar vader door toedoen van **Artemis** en haar pijlen. Dus ik heb alleen jou nog. Je bent zowel mijn ouders, mijn broer als mijn man. Blijf hier bij mij. Maak je zoon geen wees en je vrouw geen weduwe.” Daarna zei ze wat **Hector** moest doen. “Positioneer jouw mannen bij de vijgenboom waar de muur het kwetsbaarst is. Driemaal hebben de besten onder de Grieken en hun mannen daar hun aanvallen op gericht; de beide **Aiassen**, **Agamemnon** en **Menelaos**, **Idomeneus** en **Diomedes**. Of ze hebben de zwakke plek zelf ontdekt, of een ziener moet het hen hebben verteld.”

Hector antwoordde **Andromache** begripvol, maar hij kon niet anders doen dan te blijven vechten. “Ik kan mij niet onttrekken aan de strijd, mijn liefste **Andromache**. Als ik dat doe, dan kan ik de Trojanen nooit meer recht in de ogen kijken. Diep van binnen ben ik bang, weet ik het bijna zeker, dat de Grieken onze stad in zullen nemen en verwoesten. Van allen die mij dierbaar zijn, ben ik dan het meest bezorgd om jouw lot. Ik moet er niet aan denken;

dat jij als buit wordt afgevoerd en als slavin moet zwoegen voor een Griekse ergens in **Argos**, aan het weefgetouw of water moeten halen bij de bronnen van **Messeis** of **Hypereia**. En als je dan huilt, dat ze je dan zullen bespotten en zeggen: “Dat is de vrouw van **Hector**, de Trojaan die er alles aan deed om **Ilium** te behouden.” En dan zul je weer treuren om die ene man die jou voor dit lot had kunnen behoeden. Ik wens dat ik eerder sterf dan dat ik jouw gegil hoor als je als slavin wordt weggesleept.”

Hector strekte zijn armen uit om zijn zoontje over te nemen uit de armen van zijn min. Maar het kindje begon te huilen en drukte zich tegen haar borsten aan. Hij was geschrokken van het dreigende voorkomen van zijn vader, met zijn blinkend harnas, en de helm met de wuivende paardenstaart die hij bijna in zijn gezichtje kreeg. **Hector** en **Andromache** moesten lachen. **Hector** zette snel zijn helm af en legde die op de grond. Toen kustte hij zijn zoon en nam het wiegend in zijn armen en bad: “**Zeus** en alle andere goden. Mag mijn zoon net als ik een der eersten in **Ilium** zijn en een machtig koning worden. En dat men zegt, dat wanneer hij uit de oorlog huiswaarts keert: “Hier komt een man die zijn vader overtreft.” Dat hij met de met bloed besmeurde wapenrusting van zijn gedode tegenstander thuis komt, alles tot vreugde van zijn moeder.” Maar niemand van de goden verhoorde zijn gebed.

Hector gaf **Scamandrios** aan zijn moeder die hem zacht tegen haar borst aandrukte. Ze moest weer huilen, maar moest ook glimlachen door haar tranen heen. Het ontroerde **Hector**, hij raakte haar hand aan en zei: “**Andromache**, wees niet bedroefd. Niemand stuurt mij naar **Hades** voordat het mijn tijd is. Iedere sterveling ondergaat zijn eigen lotsbestemming. Ga nu maar naar huis, en zorg dat alles daar goed verloopt. Oorlog is een mannentaak, en in deze oorlog bovenal een taak van mij.” **Hector** pakte zijn helm van de grond en zette die weer op. Zijn vrouw liep terug naar huis, ze keek nog vaak om naar hem en de tranen stroomden over haar wangen. Toen ze thuis kwam ging ze samen met haar dienaressen rouwen om **Hector**. Terwijl hij nog leefde weeklaagden de vrouwen in zijn eigen huis, zo waren ze ervan overtuigd dat hij vandaag niet levend zou terugkeren uit de strijd.

[Noot: De moeder van Andromache zou een dochter van Priamus kunnen zijn, want het lijkt alsof ze in Troje sterft. De Olmen zijn dus door Achilles zelf geplaatst; de groei wordt dan toegeschreven aan die bergnimfen. Messeis of Hypereia kunnen plaatsen met waterbronnen zijn of gewoon algemene namen voor een waterbron. Astyanax werd bij de inname van Ilium gedood.]

Paris had intussen zijn schitterende wapenrusting aangetrokken. Trots als een pauw was hij van **Pergamon**, de burcht, afgedaald en bij **Hector** aangekomen. Hij verontschuldigde zich meteen tegen over hem voor het geval hij vond dat hij te laat was. Maar **Hector** nam het zijn broer niet kwalijk, en zei: “Jij blijft een aparte, **Paris**. Ieder weldenkend mens ziet dat jij dapper genoeg bent in de strijd, maar als het je zo uitkomt dan ben je ook snel vertrokken uit de strijd. Het doet mij echt pijn als ik die smalende opmerkingen hoor die de Trojanen, die door jouw toedoen zoveel moeten doorstaan, aan jou richten. Genoeg gepraat. Laten we gaan. Later, als **Zeus** ons de overwinning heeft geschonken, hebben we het er nog wel over en maak ik het goed met jou.”

7. Gevecht tussen Aias en Hector

Hector en **Paris** liepen bezielde met vechtlust de stad uit en kwamen bij de Trojanen die al op hen stonden te wachten. Hun verschijnen gaf de mannen nieuwe energie.

Paris doodde **Menesthius**, inwoner van **Arne** en zoon van koning **Areithous** de knotsdrager en **Phylomedusa** met haar grote ogen.

Hector doodde **Eioneus** met zijn speer. De speerpunt ging door zijn keel en nek, net onder de helmrand.

Glaukos wierp zijn speer en raakte **Iphinous**, zoon van **Dexios**, in de schouder toen die op zijn wagen sprong. Hij viel uit zijn wagen en zakte levenloos op de grond.

Vanaf de toppen van de **Olympus** zag **Athena** dat het er niet goed uitzag voor haar Grieken. Ze ging meteen naar **Ilium**. **Apollo**, zittende op de **Pergamon**, en op de hand van de Trojanen, zag haar aankomen en ging haar tegemoet. Ze ontmoetten elkaar bij de grote eik buiten de stad. **Apollo** stelde voor om ze voor vandaag op te laten houden met vechten. **Athena** zei dat dit ook precies de reden was waarvoor ze naar beneden was gekomen en vroeg aan **Apollo** hoe hij dan dacht de strijd te kunnen stoppen. **Apollo** stelde voor om **Hector** zo ver te krijgen dat hij een Griek zou uitdagen voor een tweekamp. **Athena** vond het een prima idee.

Helenus, een ziener, had voorzien wat de goden wilden en ging naar zijn broer **Hector** toe en zei: “Als ik je een goede raad mag geven. Vraag de Grieken en Trojanen om te gaan zitten en daag de Grieken uit voor een tweegevecht met jou. Je hoeft niet bang te zijn om te sterven. De goden hebben mij verteld dat het vandaag niet jouw tijd is.”

Hector volgde de raad op en ging tussen de twee legers instaan en liet de Trojanen halt houden en maande ze om te gaan zitten. **Agamemnon** deed hetzelfde aan Griekse kant. **Athena** en **Apollo** namen elk de gedaante van een gier aan en gingen samen op een tak van de heilige eik van **Zeus** zitten om maar niets te missen van het schouwspel.

Hector sprak iedereen toe: “We hadden een bestand, maar schijnbaar wilde **Zeus** dat niet en wilde hij dat we ons kapot vechten; of jullie nemen **Troje** in, of wij doden jullie allemaal bij jullie schepen. We kunnen het ook anders doen. In jullie midden bevinden zich vele dappere strijders. Als er één van jullie is die tegen mij wil vechten, laat hem dan naar voren treden. Hij vecht dan voor jullie tegen mij. Dit zijn de voorwaarden. Als ik gedood wordt mag hij mijn wapenrusting roven, maar mijn lijk wordt naar **Troje** gebracht zodat het daar verbrand kan worden. Als **Apollo** het wil, en ik dood jullie man, dan mag ik hem beroven van zijn wapenrusting en deze ophangen in de tempel van **Apollo** in **Ilium**. Zijn lichaam krijgen jullie terug. Dan kunnen jullie een grafheuvel voor hem oprichten aan de **Hellespont**. Als er dan zeelui langs varen kunnen die zeggen: “Dat is het gedenkteken van een dappere strijder, die, lang geleden, gevallen is door de hand van **Hector**”. Zo zal mijn naam voor altijd voortleven.”

Het bleef lange tijd stil aan Griekse kant. Niemand durfde de uitdaging aan. Eindelijk stond **Menelaos** op. Hij verweet de mannen lafheid en zei boos: “Als geen enkele Griek het durft op te nemen tegen **Hector**, dan doe ik het wel! Jullie lijken wel een stelletje kletsende wijven in plaats van kerels!” **Menelaos** trok daarop zijn wapenrusting aan. Dit zou het einde van **Menelaos** hebben betekend, want **Hector** was de betere in de strijd, als de Griekse leiders niet massaal waren opgesprongen en hem hadden beetgepakt. **Agamemnon** greep **Menelaos** bij zijn rechterhand en zei: “Doe het niet **Menelaos**. Het is geen schande om je terug te trekken als je weet dat je gaat vechten tegen iemand die sterker is dan jou. En jij bent niet de eerste die terugdeinst voor **Hector**. **Achilles**, die sterker is dan jou, was bang om tegen **Hector** de strijden. Ga weer zitten bij je mannen, we vinden wel een andere Griek die tegen **Hector** wil vechten.” **Menelaos** moest erkennen dat zijn broer gelijk had en nam weer plaats tussen zijn mannen die opgelucht waren dat hij niet ging vechten, en ze trokken zijn harnas van hem af.

Toen stond **Nestor** op en zei: “Het is maar goed dat **Peleus**, groot redenaar en leider van de Myrmidonen, er niet bij is. Ooit toen ik zijn gast was vroeg hij naar de afstamming van elke Griek en hoorde met genoegen aan wat ik hem vertelde. Maar als hij nu zou horen wat hier gebeurt, dat wij weglopen voor een tweegevecht tegen **Hector**, dan zou hij zijn handen opheffen naar de goden en smeken dat zijn geest zijn lichaam mocht verlaten om naar **Hades** te gaan.” Daarna zei **Nestor** dat **Peleus**, de vader van **Achilles**, de dood zou verkiezen boven het leven met de smaad die op de Grieken aan het vallen was, en dat hij zelf te oud was om de uitdaging aan te gaan, maar dat als hij jonger was geweest, het geen enkel probleem had opgeleverd, en staaft dat met één van zijn eigen heldendaden uit het verleden. “Was ik nog maar zo jong als toen ik samen met de Pyliërs vocht tegen Arkadische speervechters bij de rivier de **Celadon**, voor de muren van **Pheia** aan de rivier de **Iardanus**, allemaal in de streek **Elis**. Hun sterkste man was **Ereuthalion**. Hij droeg de schitterende wapenrusting van koning **Areithous** van **Arne**. Deze had als bijnaam de ‘knotsdrager’ gekregen omdat hij met een ijzeren knots vocht. **Lycurgus**, een Arkadische koning, doodde **Areithous** met een list. Hij wachtte hem op in een nauwe bergengte waar **Areithous** niet met zijn knots kon zwaaien. **Lycurgus** doorboorde hem met zijn speer in de buik en hij viel dood op zijn rug neer. **Lycurgus** roofde zijn wapenrusting en droeg het vanaf toen zelf tijdens gevechten. Maar toen hij oud was schonk hij het aan zijn dienaar **Ereuthalion**. Deze **Ereuthalion**, een reus van een kerel, daagde ons uit tot een tweegevecht maar niemand durfde het aan. Toen nam ik in mijn jeugdige overmoed de uitdaging aan, ik was de jongste van de Pyliërs. Wij vochten en **Athena** schonk mij de overwinning. Hij was de grootste en sterkste tegenstander die ik ooit heb verslagen. Ik kan jullie verzekeren, dat als ik nog zo jong en sterk was als toen, dat **Hector** niet lang zonder tegenstander had gezeten! Maar nu, met de sterkste Grieken om mij heen, heeft niemand van jullie de moed om het tegen hem op te nemen.”

Na dit prikkelende verwijt van **Nestor** sprongen meteen negen mannen op, bereid om te vechten: **Agamemnon**, **Diomedes**, de twee **Aiassen**, **Idomeneus**, **Meriones**, **Eurypylus**, een Thessalische aanvoerder, **Thoas**, aanvoerder van de Aetoliërs, en **Odysseus**. **Nestor** zei daarop: “Dat het lot nu mag beslissen wie van jullie de eer krijgt.”

Ze maakten elk een eigen lot door een scherf te bekrassen en wierpen die in de helm van **Agamemnon**. De soldaten hieven hun armen in de hoogte en baden tot **Zeus** of het lot op **Aias** anders op **Diomedes** of **Agamemnon** mocht vallen. Terwijl ze baden schudde **Nestor** de helm en het lot van **Aias** viel eruit. De mannen zagen hun gebed verhoord. Een heraut ging met het lot langs de kring van aanvoerders, van links naar rechts, zodat ze zelf konden zien of het hun lot was of niet. Toen hij bij **Aias** kwam herkende die zijn eigen lot. Hij was er blij mee. Hij gooide het lot voor zijn voeten op de grond en zei: “Terwijl ik mijn wapenrusting aantrek zou ik willen dat jullie in stilte voor mij bidden, zodat de Trojanen het niet kunnen horen”. Dan bedenkt hij zich, “Ach wat, bid maar gewoon hardop. Wij zijn voor niets en niemand bang. Niemand zal mij op de vlucht jagen, niet door geweld, niet door list. Ik kom niet voor niets uit **Salamis!**”

De Grieken baden luidop. “**Zeus**, die heerst vanaf de **Ida**. Schenk aan **Aias** de overwinning. Maar als jij ook geeft om **Hector**, geef ze dan beiden evenveel kracht en roem, en laat dan de strijd onbeslist eindigen.”

Toen de reusachtige **Aias** in zijn schitterende bronzen wapenrusting het strijdperk betrad was er geen Trojaan die er niet de zenuwen van kreeg. Ook **Hector** zijn hart bonsde in zijn keel, maar terugtrekken kon niet meer. Hij was de uitdager.

Aias droeg een schild dat bestond uit zeven lagen leer gemaakt van zeven stierenhuiden. De achtste en buitenste laag was gemaakt van brons. Het schild was gemaakt door **Tychios** uit **Hyle**, de beste Griekse schildmaker die er was.

De beide mannen gingen tegenover elkaar staan. Tartend zei **Aias**: “Nu kom je te weten over hoeveel dappere strijders de Grieken beschikken, **Hector**. Ook nu we het zonder **Achilles** moeten stellen durven velen van ons jou aan. Dus, kom maar op en begin!”

Rustig antwoordde **Hector**: “Doe geen poging om mij bang te maken. Dit is niet de eerste keer dat ik vecht. Ik weet hoe ik moet vechten. Maar ik ga een man van jouw statur niet listig besluipen. Nee, ik werp mijn speer open en bloot en hoop dat die raak mag zijn.” Toen drilde **Hector** zijn speer en wierp die. De speer raakte het schild van **Aias** en ging door de achtste, bronzen, laag en zes lagen leer heen maar bleef steken in de zevende laag. Toen wierp **Aias** zijn speer. Deze ging dwars door het ronde schild en borstharnas van **Hector** heen en raakte zijn hemd, maar omdat hij net op tijd uitweek ging de speer door de zijkant van zijn panster heen en werd hij slechts geschampt, en ontsnapte hij zo aan de dood. Elk trok daarna zijn eigen speer uit de ander en ze vielen elkaar verbeten aan. **Hector** stootte zijn speer op het schild van

Aias en weer ging die er niet doorheen, de punt boog om op het brons. **Aias** stootte daarop zijn speer dwars door het schild van **Hector** heen en raakte hem in de hals. **Hector** bloedde, maar gaf niet op. Hij raapte een steen op en gooide die naar **Aias**. Het brons weergalmde toen de steen de knop van **Aias** zijn schild raakte. **Aias** pakte een nog grotere steen en wierp die met zoveel kracht dat het schild van **Hector** brak, zijn knieën raakte, en hij met zijn rug op de grond viel. Maar hij sprong snel weer overeind. Ze zouden elkaar met hun zwaarden te lijf zijn gegaan als de herauten, boodschappers van mensen en goden, niet tussenbeide waren gekomen; **Talthybius** namens de Grieken, **Idaeus** namens de Trojanen. Beiden hielden ze hun staf tussen de twee helden. **Idaeus**, een ervaren heraut, sprak namens beide herauten en zei: “Staak jullie gevecht. **Zeus** is op jullie beiden gesteld. We hebben allemaal kunnen zien dat jullie uitstekende speervechters zijn. Bovendien, het is bijna donker. “

Aias antwoordde: “**Idaeus**, het was **Hector** die deze tweekamp wilde. Zeg hem dat hij moet aangeven wat hij wil. Ik volg hem dan in zijn besluit.”

Hector zei: “Een god heeft jou groot en sterkt gemaakt. Jij bent de beste Griekse speervechter die er is. Laten we voor vandaag de strijd staken, de duisternis valt in en we kunnen altijd nog een keer tegen elkaar vechten, als het zo uitkomt. De Grieken zullen blij zijn als ze jou terugzien bij de schepen. Hetzelfde geldt voor de Trojanen als ik terugkeer naar de stad. De vrouwen van Troje, met hun lange slepende gewaden, zullen de goden danken voor mijn behouden terugkeer. Maar laten wij nu geschenken uitwisselen. Dan kunnen zowel Grieken als Trojanen zeggen: “Zij vochten een verbeterd gevecht, maar gingen in vriendschap uiteen.””

Ze wisselden daarop geschenken. **Hector** gaf aan **Aias** zijn zwaard met zilver handvest, compleet met schede en draagband. **Aias** gaf aan **Hector** zijn purperen gordel. Daarna gingen ze terug, elk naar hun eigen mannen.

Hector werd met gejuich door zijn mannen verwelkomt en ze gingen allemaal terug naar de stad. **Aias** ging samen de mannen naar de tent van **Agamemnon**. Dankbaar voor de goede afloop van het tweegevecht offerde **Agamemnon** een vijfjarige stier aan **Zeus**. Ze slachten het dier, roosterden het in stukken aan de spitten en verdeelden het daarna onder de mannen. **Aias** werd geëerd met het rugstuk. Nadat ze gedronken en gegeten hadden kwam **Nestor** met een voorstel: “Wij hebben vandaag zware verliezen geleden. De oevers van de **Scamander** zijn roodgekleurd door ons bloed. Laat wij morgen met de Trojanen een bestand afspreken. Dan kunnen we de gesneuvelden afvoeren met karren getrokken door ossen en muilezels en ze verbranden niet ver van onze schepen. Als we terugkeren naar huis nemen we het gebeente mee en die kan dan overhandigd worden aan de families. Laten we ook een grafheuvel opwerpen bovenop de brandstapel. Als laatste stel ik voor om als bescherming een hoge muur te maken om de grafheuvel en onze schepen heen, met brede poorten om onze strijdwagens door te laten. Daarom heen moeten we een diepe gracht graven.” De Griekse leiders waren het met hem eens.

De Trojanen hielden intussen ook krijgsraad en daar ging het er minder harmonieus aan toe. **Antenor** deed een voorstel die slecht viel bij **Paris**. Hij zei: “Trojanen, Dardaniërs en bondgenoten. We hadden een bestand en dat hebben wij geschonden. Dat kan alleen maar slecht voor ons aflopen. Ik stel voor om de oorlog te stoppen en **Helena** met al haar bezittingen terug te geven aan de Grieken.” Boos sprong **Paris** op, en schold hem uit. “Waar slaat dit op **Antenor**? Normaal spreek je verstandiger taal. Het lijkt wel of de goden jouw verstand hebben weggehaald toen je dit zei!? Laat het iedereen duidelijk zijn; ik zal **Helena** nooit prijsgeven! Ze blijft mijn vrouw. Maar alle kostbaarheden die ik meenam uit **Argos** ben ik bereid terug te geven, met extras als genoegdoening.” **Paris** ging zitten en **Priamus** nam het woord. Hij probeerde de boel te sussen. “Ik stel het volgende voor. Laten we zo meteen gaan eten in de stad zoals we gebruikelijk doen. Zorg wel voor de noodzakelijke bewaking. Morgen gaat dan de heraut **Idaeus** naar de Grieken toe en brengt het voorstel van **Paris**, de veroorzaker van het conflict, over aan **Agamemnon** en **Menelaos**. Hij kan dan ook vragen om een bestand zodat wij onze doden kunnen verbranden. Later kunnen we dan de strijd hervatten net zolang totdat een god de overwinning schenkt aan één van beide partijen.” Ze volgden zijn raad op en iedereen nam de maaltijd bij hun eigen mannen.

De volgende dag vroeg ging **Idaeus** naar **Agamemnon** toe en trof hem in vergadering aan bij zijn schip samen met de andere Griekse leiders. Daar bracht hij de boodschap van de Trojanen over aan **Agamemnon**. Nadat hij was uitgesproken bleef het lang stil in de krijgsraad, totdat **Diomedes** opsprong en zei dat ze het uit hun hoofd moesten laten om in te gaan op **Paris** zijn voorstel, want het was overduidelijk dat de ondergang van **Troje** aanstaande was. De overige Griekse leiders stemden met luid gejuich in. **Agamemnon** bevestigde daarop dit standpunt aan **Idaeus** en voegde er aan toe dat hij wel akkoord ging met een wapenstilstand om de doden te cremieren. **Idaeus** ging terug naar de Trojanen die ook in beraad waren en vertelde het antwoord van de Grieken. Daarop bereiden de Trojanen zich voor om de lijken op te halen en hout te kappen voor de brandstapels. De Grieken deden hetzelfde.

De volgende dag, bij het krieken van de dag, verzamelden Grieken en Trojanen zich op het slagveld en voerden zwijgend de lijken af op karren. Beiden maakten een brandstapel en legden daar de lijken op. Pas toen de vlammen gedoofd waren gingen ze terug. De Trojanen naar het heilige Ilium, de Grieken naar hun schepen.

De volgende morgen, heel vroeg, het was nog donker, ging een troep Grieken naar de nog smeulende brandstapel en wierp er een grafheuvel bovenop. Daaromheen, ter bescherming van henzelf en de schepen, maakten zij een hoge muur met daarin poorten. En daaromheen groeven ze een diepe gracht en sloegen er een rij palen in.

De goden zagen dit werk met verbazing aan. Geïrriteerd zei **Poseidon**, de god die de aarde doet beven, tegen **Zeus**: “Is er dan geen enkele sterveling meer die de goden vertelt wat hij van plan is? Die langharige Grieken bouwen daar een muur zonder eerst passende offers te hebben gebracht?! Als de muur af is zal die bekend raken onder alle mensen die onder de zon wonen. En de muur om **Pergamon** heen, die **Phoebe Apollo** en ik met zoveel inspanning hebben gemaakt voor koning **Laomedon**, zal in de vergetelheid raken.” Boos op de bouw van de muur antwoordde **Zeus** de jaloerse **Poseidon**: “Waar maak jij je nou druk over!?! Een god minder machtig dan jou zou zich zorgen moeten maken, niet jij! Wat let je, als de Grieken huiswaarts keren, de muur te laten instorten en hem wegspoelen met je zee en de hele kustlijn weer bedekken met zand. Dan zal niemand zich deze muur ooit nog kunnen herinneren.”

De avond viel en de Grieken waren klaar met hun werk. Ze slachten ossen en nuttigden hun eten bij hun tenten. **Euneos**, zoon van **Jason** en **Hypsipyle**, koning van **Lemnos**, had een aantal schepen met wijn naar de Grieken gezonden. De wijn werd geruild tegen brons, ijzer, huiden, runderen en slaven. Als gift had **Euneos** duizend kruiken wijn aan **Agamemnon** en **Menelaos** geschonken. De Grieken maakten er een groot feestmaal van die de hele nacht duurde. De Trojanen en hun bondgenoten deden niet veel anders. Maar **Zeus** was ontstemd over de bouw van de muur en liet het de hele nacht donderen en zon op wraak. Omdat het donderen maar bleef aanhouden durfde op een gegeven moment niemand meer te drinken zonder eerst plengoffers te brengen aan **Zeus**. Toen ze dat gedaan hadden gingen ze slapen.

[Noot: Zie de eerste paragraaf van hoofdstuk 12 voor het weghalen van de muur door Poseidon. Dit is de vooraankondiging. Poseidon wordt ook wel de ‘aardschudder’ genoemd; god van de aardbevingen. Dat komt omdat hij ook ‘Houder van de Aarde’ wordt genoemd. Jason is bekende Jason van de reis van de Argonauten.]

8. De Trojanen voor de muur

Zeus riep de goden bijeen voor een vergadering op de **Olympus**. Hij wilde hen wat duidelijk maken. “Als ik straks mijn plannen met **Troje** ten uitvoer breng wil ik dat niemand van jullie mij tegenwerkt. Degene die of de Grieken of de Trojanen helpt zal ik ongenadig straffen. Die zal ik in de diepe donkere **Tartarus** werpen, met zijn ijzeren poorten en koperen drempels. De **Tartarus** is zo diep onder **Hades**, als de aarde onder de hemel is. En als jullie denken dat ik dat niet kan dan mogen jullie dat uitproberen. Bindt een gouden koord aan de hemel en probeer mij, god van de hemel, maar eens met zijn allen naar beneden te trekken. Dat gaat jullie niet lukken! Maar als ik aan dat koord zou trekken, zou ik jullie allemaal los trekken, aarde en zee, en als ik dat koord om de **Olympus** zou binden dan zouden jullie allemaal in de lucht bengelen. Zo sterk ben ik! Dus waag het niet om mij te dwarsbomen!”

Iedereen zweeg na deze uitbarsting van **Zeus**. Uiteindelijk nam **Athena** deemoedig het woord. “Vader **Zeus**, wij weten allemaal dat u de sterkste van ons allemaal bent. Maar wij hebben medelijden met de Grieken die hun doodslot tegemoet gaan. Wij zullen ze niet helpen met vechten, zoals jij beveelt, maar wij willen ze wel met raad bijstaan, zodat ze niet allemaal worden getroffen door jouw toorn.” **Zeus**, hij had duidelijk een zwak voor haar, sprak haar vriendelijk toe en zei dat *zij* zich geen zorgen hoefde te maken. Voor haar gold wel het gebod maar niet het dreigement.

Zeus, gekleed in gouden kleren, spande daarop twee paarden voor zijn wagen. De paarden hadden bronzen hoeven en manen van goud. Hij stapte in de wagen, liet de gouden zweep knallen en schoot langs de sterrenhemel naar de aarde toe. Hij bereikte de **Gargarus**, de top van de **Ida**, met zijn vele bronnen, en waar een heiligdom van hem staat. Hij spande zijn paarden uit en omhulde wagen en paarden in nevel. Zelf ging hij zitten op de **Gargarus** en keek neer op **Troje** en de schepen van de Grieken.

De Grieken hadden intussen hun ontbijt genuttigd en waren zich aan het wapenen. De Trojanen, minder talrijk dan de Grieken, deden hetzelfde. De poorten van de stad gingen open en de Trojanen stroomden naar buiten. Al snel raakten beide legers slaags en de hele ochtend golfde de strijd op en neer. De aarde kleurde rood van het bloed van de gevallenen. Toen de zon op haar hoogst was pakte **Zeus** zijn gouden weegschaal. In de ene schaal legde hij het doodslot van de Grieken, in de andere die van de Trojanen. Hij hield toen de weegschaal in het midden vast en de schaal van de Grieken sloeg naar beneden uit en daarmee was hun lot bezegeld. Toen zond **Zeus** vanaf de **Ida** donder en bliksem en liet onweerregens neerkomen op de Grieken.

De Grieken werden doodsbang. Niemand durfde te blijven vechten; niet **Idomeneus**, niet **Agamemnon**, niet de beide **Aiassen**, nee, allemaal vluchtten ze. Behalve **Nestor**. Maar dat deed hij niet moedwillig. Hij kon even niet anders. Één van zijn paarden was door een pijl van **Paris** geraakt in het voorhoofd en steigerde wild en **Eurymedon**, de wagenmenner, had het span

niet meer onder controle. **Nestor** probeerde met zijn zwaard het tuig van het paard los te slaan krijgen maar dat lukte niet. Plotsklaps stormde **Hector** met zijn strijdswagen recht op **Nestor** af. Hij zou het leven hebben gelaten als niet **Diomedes** had gezien wat er gebeurde. Eerst riep hij luid om hulp tegen de vluchtende **Odysseus** om samen **Nestor** te helpen. “Of wil je soms een speer in je rug krijgen?” schreeuwde hij hem nog na maar **Odysseus** hoorde hem niet of deed alsof en bleef als een lafaard vluchten naar de schepen toe. Dus stond **Diomedes** er alleen voor. Hij bracht zijn tweespan naar **Nestor** toe en zei: “Jij bent te oud om nog partij te zijn voor die jongelingen zoals **Hector**, je wagenmenner kan het ook niet meer aan en je paarden zijn te langzaam. Dus stap in mijn wagen en dan zal je zien wat de paarden van **Tros**, die ik een paar dagen geleden heb buitgemaakt op **Aeneas**, waard zijn. Laat onze wagenmenners zich maar ontfermen over jouw wagen. Dan gaan wij **Hector** partij geven!”

Dit liet **Nestor** zich geen twee keer zeggen en hij stapte in de wagen van **Diomedes** en nam de teugels over. **Sthenelus** en **Eurymedon** namen het span van **Nestor** over.

Nestor liet de zweep knallen en stuurde de wagen op die van **Hector** af. Toen ze binnen bereik waren wierp **Diomedes** zijn speer. Hij mistte **Hector** maar raakte wel zijn menner **Eniopeus**, zoon van **Thebaeus**, in de borst. **Eniopeus** liet de leidsels los en tuimelde uit de wagen en stierf waar hij op de grond viel. Ontsteld was **Hector** over de dood van zijn makker, maar toch liet hij hem liggen en vluchtte weg op zoek naar een nieuwe menner. Die vond hij snel in de persoon van **Archeptolemos**, zoon van **Iphitos**. Hij sprong op de wagen en nam de teugels over.

Het zag er ineens slecht uit voor de Trojanen met **Hector** op de vlucht. Maar **Zeus** liet een enorme bliksem inslaan voor het tweespan van **Diomedes**. De geur van brandend zwavel steeg op en de paarden steigerden wild tegen de wagen aan en de leidsels vielen uit de handen van **Nestor**. Verschrikt zei **Nestor** tegen **Diomedes** dat het geen zin meer had, ongeacht hoe dapper je was, om nog verder achter **Hector** aan te gaan nu duidelijk bleek dat **Zeus** tegen hen was. **Diomedes** zei dat hij het met **Nestor** eens was maar hij wilde niet dat **Hector** ooit in een vergadering van de Trojanen zou zeggen dat hij voor hem was gevlucht was. **Nestor** vond dat maar een rare gedachtegang en zei: “Laat **Hector** jou maar een lafaard en slappeling noemen zoveel hij wil. De Trojanen en Dardaniërs geloven hem toch niet. Zeker niet de vrouwen van al die mannen die jij gedood hebt!”

Daarop keerde **Nestor** de paarden en onder een regen van Trojaanse pijlen vluchtten ze weg. Ze werden begeleid met honende woorden van **Hector**. “**Diomedes!** Aan tafel eren ze jou altijd met veel vlees en wijn. Na vandaag zal dat wel anders worden, als ze jou zo zien vluchten als een oud wijf!” Toen **Diomedes** deze beledigingen hoorde was hij drie keer van plan om te keren, maar driemaal liet **Zeus** het donderen van de **Ida**, en dus bleven ze vluchten.

Om zijn mannen extra moed in te spreken bespote **Hector** de muur en de gracht van de Grieken en zei: “**Zeus** heeft ons de overwinning geschonken vandaag. Denk maar niet dat die muur van de Grieken ons tegenhoudt. Dat grachtje van hen nemen we met één paardensprong. Nog even, en we steken hun schepen in brand en stikken ze allemaal in de rook van hun eigen schepen!”

Hector begon overmoedig te worden. Tegen zijn paarden, hij had een vierspan, zei hij: “**Xanthos, Podargos, Aethon** en **Lampos**, van mijn vrouw **Andromache** krijgen jullie altijd in overvloed honingzoete tarwe te eten en wijn te drinken. Zij geeft jullie altijd eerder te eten en drinken dan ze mij geeft. Doe daar nu maar eens iets voor terug en ga rap achter **Nestor** en **Diomedes** aan. Dan kunnen we **Nestor** zijn gouden schild roven en **Diomedes** zijn harnas die gemaakt is door de god **Hephaistos**. Als we die beide trofeeën te pakken kunnen krijgen dan mag ik toch wel bijna gaan hopen dat de Grieken nog deze nacht met hun schepen wegvluchtten.” Deze snoevende woorden werden ook door **Hera** hoog op de **Olympus** gehoord. Ze schuifelde op haar zetel en de **Olympus** begon te trillen. Ze schoot **Poseidon** aan en vroeg of hij de Grieken niet kon helpen. Ze probeerde hem te paaien door te zeggen dat hij in **Helice** en **Aigion**, twee plaatsen in Griekenland en vallend onder **Agamemnon**, vereerd werd. Ze mochten van **Zeus** niet ingrijpen, maar ze probeerde hem gerust te stellen door te zeggen dat als de goden op de **Olympus** die voor de Grieken zijn, waar ze dan ook **Poseidon** toerekende, de Grieken zouden helpen, dat dan alleen **Zeus** die alleen op de **Ida** zat, de verliezende god zou zijn. Dus allen tegen één. Maar **Poseidon** trapte er niet. Verontwaardigt verwierp hij haar plan en zei dat hij zich geen twist met **Zeus** op de hals wilde halen, die sterker was dan hen allen tezamen.

Hector had intussen de Grieken allemaal teruggedrongen tot achter de gracht en de muur. Hij had inderdaad nog deze dag de schepen in brand kunnen steken als **Hera Agamemnon** niet had ingegeven om de paniek aan Griekse kant te bezweren. Met zijn purperen mantel om ging hij langs de tenten en schepen en bleef staan bij het zwarte schip van **Odysseus**, die in het midden van de rij schepen lag. Vandaar was alles te beschreeuwen, ook de tenten van **Aias** en van **Achilles**, die elk aan de buitenkant lagen.

Agamemnon zei: “Wat een laffe vertoning was dit! Wat is er overgebleven van jullie opschepperij daar op **Lemnos**, toen jullie zaten te schransen en te drinken en te snoeven dat elk van jullie wel 100 of zelfs 200 Trojanen aankonden. Ik heb het gezien! Jullie konden nog niet eens één man aan! **Hector!** Die, als we nu niets doen de schepen nog in brand gaat steken ook!” Toen bad **Agamemnon** luid tot **Zeus**. “Vader **Zeus**, op de tocht hier naar toe heb ik op elk altaar wat aan jou is opgedragen geofferd. Ik heb er geen een overgeslagen. Heb daarom mededogen met ons, laat ons hier niet sterven door de hand van de Trojanen.”

Zeus kreeg medelijden met de Grieken en verhoorde zijn gebed. Als teken liet hij een arend, de meest betrouwbare voorspellende vogel die er is, een

reetje uit zijn klauwen vallen vlak voor zijn altaar waar de Grieken altijd aan hem offerden. Dat teken liet aan duidelijkheid niets te wensen over en de Grieken kregen weer nieuwe moed en vielen de Trojanen aan.

[Noot: Die goden zijn toch wel heel makkelijk over te halen; onbetrouwbare sujetten! De goden zijn wispelturig omdat anders de loop van een verhaal tamelijk vast ligt. Door de goden van gedachten te laten veranderen, en dat normaal te vinden, kunnen er dus wendingen ontstaan.]

Nu waren het de Trojanen die op de vlucht sloegen. **Diomedes** was als eerste het kamp uitgegaan en doodde als eerste Griek een tegenstander; **Agelaus**, zoon van **Phradmon**. Hij had net zijn wagen omgekeerd toen de speer van **Diomedes** hem raakte tussen zijn schouderbladen. De speerpunt stak uit de borst toen hij uit de wagen tuimelde waarbij zijn wapens op hem kletterden. Daarna doodden **Agamemnon** en **Menelaos** elk een tegenstander, toen de beide **Aiassen**, toen **Idomeneus** en **Meriones**, en toen **Eurypylus**. De negende die tot de aanval overging was **Teucer**, zoon van **Telamon** en de stiefbroer van **Aias**. **Teucer** had een speciale gevechtstechniek. Hij verschuilde zich met zijn pijl en boog achter het grote schild van zijn broer **Aias**. **Aias** schoof dan steeds zijn schild aan de kant en dan loerde **Teucer** op een kans. Zag hij die dan schoot hij zijn pijl af waarbij zijn slachtoffer ter plekke dood neerviel. Meteen trok **Teucer** zich dan weer terug achter het schild van **Aias**, zoals een kind zich verschuilt achter zijn moeder. **Teucer** doodde met deze tactiek acht Trojanen: **Orsilochus**, **Ormenos**, **Ophelestes**, **Daetor**, **Chromius**, **Lycophontes**, **Amapoan**, zoon van **Polyaemon**, en **Melanippos**. **Agamemnon** zag tevreden aan hoe **Teucer** de ene na de andere Trojaan neerschoot. Hij ging naar hem toe om hem te complimenteren, en zei: “**Teucer**, als je zo blijft schieten wordt dat onze redding en breng je grote roem over je vader **Telamon**. Hij heeft je opgenomen in zijn huis, al ben je een bastaardzoon, en groot gebracht. Als je hem zo roem blijft bezorgen, dan beloof ik je dat als **Zeus** en **Athena** het mij gunnen om **Ilium** te plunderen, dat jij dan de eerste na mij bent die eerste keus krijgt en mag kiezen wat hij wil; een driehoet, een strijdswagen met twee paarden, of een mooie vrouw.” **Teucer** antwoordde dat **Agamemnon** hem met dit gepraat alleen maar aan het afleiden was en dat hij er echt niet meer Trojanen door ging neerschietsen. De enige die hij maar niet kon raken was **Hector**, klaagde hij. Hij mikte meteen daarop op **Hector** maar trof **Gorgythion** in zijn borst die neerviel als een papaverbol van zijn steel. **Gorgythion** was een zoon van **Priamus** en de knappe **Castianeira** van **Aesyme**. Zij was één van de vrouwen van **Priamus**. **Teucer** schoot weer, maar **Apollo** liet de pijl afbuigen en hij raakte **Hector** zijn wagenmenner **Archeptolemos**. Hij tuimelde stervend uit de wagen. Net zoals bij zijn vorige menner, **Eniopeus**, was **Hector** ook ontsteld over de dood van **Archeptolemos**, en liet hem ook liggen en riep meteen zijn halfbroer **Cebriones** om de leidsels over te nemen. **Cebriones** sprong op de wagen van zijn halfbroer en **Hector** sprong onder een luide schreeuw van de wagen af. Hij pakte een grote steen en liep op **Teucer** af. **Teucer** had net een pijl uit zijn koker gepakt, legde die aan om te mikken toen de steen zijn sleutelbeen trof. Hij zonk door de knieën, de boogpees brak en de boog viel uit zijn

handen. Maar **Aias** had gezien hoe zijn broer viel en liep snel naar hem toe en beschermde hem met zijn schild. Daarna voerden **Mecisteus**, zoon van **Echios**, en **Alastor** hem al kreunend af naar de schepen.

[Noot: Apart, Teucer vecht toch vanachter het schild van Aias? Blijkbaar opereert Teucer dus ook zelfstandig. Een drievoet is een soort kookpan, die drie poten heeft en waar je dus brandhout onder kunt leggen. Blijkbaar een waardevol bezit.]

Wederom kantelde het voordeel. **Zeus** bezielde de Trojanen met nieuwe moed en met **Hector** voorop dreven ze de Grieken terug waarbij **Hector** steeds de achterblijvers doodde. In paniek passeerden ze de gracht en palissaden en stopten pas bij de schepen waar ze hun handen in de hoogte hieven en baden tot alle goden om hulp. **Hector** was hen helemaal achter nagekomen en speurde met woedende blikken gelijk aan die van een **Gorgo** (één van de drie **Gorgonen**) of **Ares** rond, op zoek naar een slachtoffer. Vol medelijden zag **Hera** boven op de **Olympus** aan wat er gebeurde met de Grieken en richtte zich tot **Athena** en uitte haar bezorgdheid over de situatie. **Athena** antwoordde: “Het liefst zie ik **Hector** gedood worden door de Grieken, maar **Zeus** denkt er anders over en frustreert zo mijn plannen. Vergeten is hij hoe vaak ik zijn zoon **Herakles** heb geholpen, zeker met de taken die hij kreeg opgedragen van **Eurystheus**. Hij hoefde maar te klagen tot de hemel of **Zeus** zond mij naar beneden om hem te helpen. Als ik had geweten wat **Zeus** mij nu flikt, dan had ik **Herakles** nooit geholpen bij het oversteken van de **Styx**, nadat hij de helhond ontvoerde uit **Erebus**, de onderwereld, het rijk van de poortwachter **Hades**. Maar nu is hij boos op mij en geeft **Thetis** haar zin omdat zij zijn knieën kuste en kin streelde en smeekte om **Achilles** te helpen. Toch komt er een dag dat hij mij weer zijn lievelingetje gaat noemen.”

Toen gaf **Athena** aan **Hera** de opdracht om de wagen in gereedheid te brengen, zodat ze naar beneden konden gaan om de Grieken te helpen. Zelf ging zij naar het paleis van **Zeus** om zich uit te rusten met de wapens van **Zeus**. Nadat ze klaar waren stapten ze in de wagen. **Hera** liet de zweep knallen. Het span stooft vooruit en onder een donderend geraas openende de **Horen** de hemelpoorten.

[Noot: Wat betreft Herakles. Dit gaat over de mythe van zijn onsterfelijkheid: Zijn oorspronkelijke naam was Alcides (Alcides='kleinzoon van Alcaeus'). De Pythia, de priesteres van het orakel van Delphi, noemde hem Herakles toen ze voorspelde dat hij naar Tiryns moest gaan om daar twaalf jaar lang dienst te doen bij Eurystheus en voor hem tien werken moet volbrengen die hem dan onsterfelijk zouden maken.]

Toen **Zeus**, zittende op de **Ida**, zag wat er gebeurde boven in de hemel stuurde hij boos **Iris** met de gouden vleugels op hen af met de opdracht om te vertellen dat ze moeten omkeren. Ander zou hij hen met zijn bliksems uit de wagen slaan en de wagen zelf vernietigen. Hij zou hen zo zwaar verwonden dat het tien jaar zou duren voordat ze zouden zijn genezen. Dat zou dan een wijze les voor zijn dochter moeten zijn; wat het betekent om tegen haar vader te vechten! Voor **Hera** had hij geen stichtelijke woorden, op haar was hij niet bijzonder boos, want zij deed toch al nooit wat hij wilde. **Iris** schoot naar boven en trof de twee godinnen aan bij de hemelpoort en bracht

de boodschap van **Zeus** over die hen verbood om de Grieken te helpen. Ze voegde er aan toe dat als **Hera** werkelijk wilde vechten tegen **Zeus** dat dat dan zeer onbeschaamd gedrag van haar was.

Hera koos daarop eieren voor haar geld en zei tegen **Athena** dat ze het niet tegen **Zeus** moesten opnemen om de mensen ter wille te zijn. Laat **Zeus** maar beslissen wie gaat winnen; de Trojanen of Argivers. Ze keerde het span om en ging terug naar de hemel. De **Horen** spanden de paarden uit en gaven die ambrozijn te eten. De beide godinnen gingen naar het paleis en gingen op hun gouden zetels zitten.

Zeus was intussen met zijn tweespan teruggekeerd naar de **Olympus**.

Poseidon spande zijn paarden uit en zette de wagen op zijn plek en bedekte die met een kleed. **Zeus** ging naar zijn paleis en nam plaats op zijn gouden troon. **Athena** en **Hera**, naast elkaar, zaten een eind van hem af. Ze zeiden niks en vroegen niks, maar **Zeus** had wel door wat ze dachten. Sarcastisch sprak hij hen toe: “**Athena** en **Hera**, wat is er aan de hand? Waarom kijken jullie zo sip? Toch niet moe geworden van het doden van al die Trojanen waar jullie zo een hekel aan hebben?” Daarop verhardde **Zeus** zijn toon: “Geen enkele god brengt mij op andere gedachten. Zo groot zijn mijn onoverwinnelijke krachten. Jullie beiden stonden al te trillen op jullie benen bij de gedachte alleen al. Ik ga jullie vertellen wat er was gebeurd als jullie niet waren omgekeerd; dan had ik jullie met mijn bliksems geraakt en was jullie wagen zonder jullie erin aangekomen op de **Olympus**!”

Na deze uithaal zwegen **Athena** en **Hera** knarsetandend. Uiteindelijk kon **Hera** zich niet uithouden en viel boos uit: “Wij weten wel dat jouw kracht groot is! Maar wij hebben medelijden met de Grieken die hun doodslot tegemoet gaan. Wij zullen ze niet helpen met vechten, zoals jij beveelt, maar we zullen ze wel met raad bijstaan, zodat niet allemaal worden getroffen door jouw toorn.”

Zeus antwoordde: “**Hera**, morgen bij het aanbreken van de dag zul je getuige zijn van mijn krachten als de Trojanen een slachting aanrichten onder de Grieken. Ik zeg je dit; **Hector** zal niet gestopt worden zolang **Achilles** bij zijn tent blijft zitten. **Achilles** zal pas weer mee doen als de strijd om het lijk van **Patroclus**, zijn beste vriend, ontbrandt bij de achtersteven van de schepen. Dat is mijn besluit!”

Zeus besloot zijn voorspelling met de volgende woorden: “Het laat mij koud wat jij hiervan vindt, **Hera**. Voor mijn part ga je naar het diepste der diepten, naar de donkere **Tartarus** en zoek je **Kronos** en zijn broer **Japetus** op, die daar opgesloten zitten. Je kunt zo diep afdalen als je wilt, maar je woede doet mij niets. Er is niemand meer onbeschaamder dan jij!”

Hera gaf geen antwoord. De dag liep ten einde en daarmee kwam ook de redding voor de Grieken.

[Noot: Dit lijkt een herhaling van het begin van dit hoofdstuk alleen nu is het Hera die Zeus antwoord geeft. Kronos en Japetus zijn zogenaamde Titanen, en alle Titanen, behalve Oceanus, zitten volgens mij opgesloten daar. Deze hele dagstrijd lijkt een herhaling.]

Omdat het donker werd trok **Hector** zijn troepen samen bij een plek bij de rivier de **Xanthos**, waar het niet bezaaid lag met lijken. De Trojanen stapten uit hun wagens en luisterden naar wat **Hector**, die leunde op zijn speer, te zeggen had: “Trojanen, Dardaniërs en bondgenoten. Ik had vandaag gehoopt om de Grieken en hun schepen te vernietigen en terug te gaan naar **Ilium**. Maar het ondergaan van de zon heeft de Grieken gered. Meer niet. Laten we nu doen wat we ’s avond altijd doen, en dat is de avondmaaltijd bereiden. Span jullie paarden uit en verzorg ze goed. Ga naar de stad en haal wat koeien en schapen op, ga naar jullie huizen en haal zoete wijn en brood op. Zorg ook voor voldoende brandhout zodat we vuren aan kunnen steken die de hele nacht kunnen branden en zicht geven. Zo kunnen we zien of de Grieken er ’s nachts niet stiekem vandoor willen gaan. Als dat gebeurt dan laten we ze niet zonder aandenken terugkeren; we vallen ze aan en proberen zo veel mogelijk met pijl en speer te verwonden voordat ze in de schepen springen. Zodat als ze thuis komen anderen het wel uit hun hoofd laten om ons weer aan te vallen. Laat de herauten in **Troje** de oude mannen en jongens oproepen om de muren, door de goden gemaakt, te bewaken. De vrouwen moeten de vuren in hun huizen brandend houden. Zorg overal voor voldoende wachtposten zodat de vijand niet stiekem de stad kan binnendringen, nu wij, het leger, niet meer in de stad zijn. Morgen vertel ik jullie de krijgsplannen die we dan gaan uitvoeren. Voor nu bid ik tot **Zeus** dat wij de overwinning mogen krijgen. Zorg voor voldoende beveiliging voor vannacht. Morgen bewapenen we ons en zetten we een felle aanval in op hun schepen. Dan wil ik wel eens zien of **Diomedes** mij terugdringt tot voor de muren van onze stad of dat ik hem dood bij de schepen en beroof van zijn bebloede wapenrusting. Morgenvroeg zullen we weten of hij mijn speer kan opvangen of niet. Maar ik denk dat hij zal sterven samen met velen van zijn makers. Ik wens dat ik dan onsterfelijk wordt, net zoals **Athena** en **Apollo** met alle bijbehorende eerbewijzen, en dat dit net zo zeker is, als het zeker is dat wij morgen de Grieken verslaan!”

Na deze woorden barstten de Trojanen in een jubelend gejuich uit. Daarna voerden ze **Hector** zijn opdrachten uit en het duurde niet lang voor de geur van geroosterd vlees opsteeg. Tussen de **Xanthos**, de rivier heet ook **Scamander**, en de schepen staken ze duizend kampvuren aan, die de hele nacht bleven branden, met elk vijftig man er omheen.

Terwijl de mannen hoge verwachtingen hadden voor de dag van morgen deden de paarden zich tegoed aan witte gerst en rogge.

[Noot: We weten nu hoeveel soldaten er minimaal hebben gevochten; meer dan 100.000 man. Hier tellen we 50.000 levende Trojaanse soldaten. Eerder lasen we dat de Grieken meer soldaten hadden. Maar dat kan een vorm van de overtreffende trap zijn; overal de betere in zijn.]

9. Gezantschap naar Achilles

Terwijl de Trojanen wacht liepen waren de Grieken bevangen door een panische angst. Samen met zijn herauten riep **Agamemnon** iedereen op tot vergadering. Werd dit gewoonlijk schreeuwend en met luide stem gedaan, dit keer hielden ze zich in. In de vergadering luisterden ze terneergeslagen naar een diep bedroefde **Agamemnon** die zijn tranen de vrije loop liet. “Mijn vrienden, leiders en raadgevers van de Grieken. **Zeus** heeft mij een zware slag toegebracht, velen zijn omgekomen. Hij die mij eerst beloofde dat ik het hoog ommuurde **Ilium** met zijn brede straten zou veroveren heeft zijn oordeel aangepast. Hij wil dat ik roemloos terugkeer naar **Argos**. **Zeus** is de machtigste, ik kan daar niet tegenop. Doe daarom wat ik zeg; ga allemaal aan boord van de schepen en keer terug naar huis!”

Na een lange stilte nam **Diomedes** de kans waar om aan te tonen wat hij waard was en tevens **Agamemnon** op zijn donder te geven, want hij had nog een grief bij hem uitstaan. “Kort geleden maakte je mij ten overstaan van iedereen nog uit voor een lafaard en zei je dat het mij ontbrak aan moed. Hoor nu jezelf?! **Zeus** heeft je dan wel het koningschap geven, maar moed heeft hij jou niet gegeven. Denk je nou werkelijk dat de Grieken zo laf zijn dat ze doen wat jij wil? Als jij zo graag naar huis wilt, dan ga je toch?! Je schepen die jou uit **Mycene** hierheen hebben gebracht kunnen je zo naar huis brengen. En als andere leiders met je mee willen, prima! Maar **Sthenelus** en ik blijven, net zolang totdat we **Ilium** hebben veroverd!”

Dit waren de woorden die de Grieken nodig hadden en een luid instemmende gejuich steeg op. **Nestor** stond op en zei: “**Diomedes**, je hebt juist en goed gesproken, er valt niets tegen in te brengen, je had zo maar mijn jongste zoon kunnen zijn maar er ontbreekt toch nog iets aan jouw betoog. Dat komt omdat jij nog jong bent. Laat het mijn taak als oudere zijn om jouw betoog aan te vullen” Na deze woorden, waarin **Nestor** zowel **Diomedes** als zichzelf prijst (zichzelf heel slim twee keer; hij is wijs en zijn kinderen zijn allemaal dapper en dus moet de vader ook wel dapper zijn) zegt hij kort wat er nog meer moet gebeuren: “We moeten het eten bereiden, het is immers avond. Langs de gracht, buiten de muur moet er wacht gelopen worden door de jongeren. **Agamemnon** moet een banket organiseren voor de oudsten. Zijn tenten staan vol met wijn die dagelijks met Griekse schepen vanuit **Thracië** wordt aangevoerd. Dan moeten we een strategie bepalen en luisteren naar de man die het beste advies geeft. Wat we vanavond besluiten is alles bepalend; of we winnen, of we verliezen!”

Nestor zijn raad werd instemmend ontvangen. Er werden zeven wachtposten uitgezet halverwege tussen de gracht en de muur met op elke post honderd man. Ze ontstaken vuren en bereiden hun maal. De wachtcommandanten waren **Thrasymedes**, zoon van **Nestor**, **Ascalaphus** en **Ialmenus**, Boeotische aanvoerders, **Meriones**, een aanvoerder uit **Kreta**, **Aphareus**, zoon van **Caletor**, **Deipyros** en **Lycomedes**, zoon van **Creon**. **Meriones** en **Thrasymedes** hadden de algehele leiding.

[Noot: De man die het beste advies gaat geven is dan uiteraard Nestor. Zie hoofdstuk vier voor het gebrek aan moed van Diomedes.]

De Griekse leiders gingen naar de tent van **Agamemnon** en namen daar de maaltijd. Nadat ze klaar waren met eten en drinken ging **Nestor** staan en ontvouwde zijn plannen. Hij begon met **Agamemnon** uitbundig te prijzen en te vleien, tenslotte wilde **Nestor** wel dat zijn plan werd aangenomen. “Koning **Agamemnon**, grootste leider van ons allen. Ik begin dit betoog met jou en eindig dit betoog met jou. Zeus heeft jou de macht geven over veel mensen. Jij bent hun leider en zij doen wat jij wil. Maar dat geeft jou ook de plicht om te luisteren naar plannen van anderen en te bepalen of die door jou kunnen worden overgenomen. Ik ga je nu mijn plan vertellen en ik denk dat niemand hier een beter plan heeft dan ik.” Voordat **Nestor** zijn plan ontvouwde raket hij nog even op waarom het hen tegenzat. “Ondanks mijn nadrukkelijk advies om het niet te doen, heb je het meisje **Briseïs**, de dochter van **Briseus**, toch afgepakt van **Achilles** en heeft hij, onze beste strijder, zich van ons afgekeerd. Niemand van ons vond het een verstandige actie, maar jij zette toch door. Sindsdien is **Achilles** boos en vecht niet meer mee.” Na deze terechtwijzing en borstklopperij vertelde hij zijn plan. “Hoewel het nu laat is stel ik voor dat wij bespreken hoe we hem genoegdoening kunnen geven door hem geschenken te geven en verontschuldigingen aan te bieden.” **Agamemnon** was het eens met **Nestor** zijn plan, en gaf toe dat hij fout zat en beloofde **Achilles** gouden bergen om het goed te maken. “Jij hebt gelijk, **Nestor**. Ik heb uitermate dom gehandeld. **Achilles** alleen al is een heel leger waard. Ik ben bereid om hem rijkelijk schadeloos te stellen. Ik geef hem zeven drievoeten, ongebruikt en nog niet door vuur aangetast, tien talenten goud en twintig koperen ketels. Ik geef hem ook twaalf van mijn eigen renpaarden waar hij zeker prijzen mee gaat winnen. De zeven mooiste vrouwen uit **Lesbos** die ik als buit heb uitgezocht nadat **Achilles** zelf **Lesbos** had ingenomen, en die alle zeven bedreven zijn in het bewerken van stoffen, geef ik hem ook. Ook geef ik hem **Briseïs** terug. Ik kan hem onder ede beloven dat ik niet met haar heb geslapen. Dit alles kan hij meteen krijgen. Als we **Troje** innemen dan mag hij zijn schepen volladen met brons en goud, zoveel hij wil. Hij mag ook twintig Trojaanse vrouwen, bijna allemaal even mooi als **Helena**, uitzoeken. Als we terug keren naar **Argos**, het mooiste land wat er is, dan kan hij mijn schoonzoon worden en zal ik hem net zo behandelen als mijn zoon **Orestes**, die opgegroeid is in weelde. Hij mag kiezen welke van mijn drie dochters hij als vrouw wil; **Chrysothemis**, **Laodice** of **Iphianassa**. Zonder geschenken mag hij haar meenemen naar het huis van zijn vader **Peleus**. In plaats daarvan geef ik hem een bruidschat mee groter dan ooit is gegeven. Daarboven op krijgt hij ook nog zeven steden; **Cardamyle**, **Enope**, het grasrijke **Hire**, het heilige **Pherae**, **Antheia** met zijn grazige dalen, het mooie **Aepeia** en **Pedatus**, rijk aan wijngaarden. Ze liggen allemaal niet ver van de zee af en grenzen aan **Pylos**. Het zijn rijke gebieden met veel schapen en runderen. De inwoners zullen hem eren als een god en geschenken geven en de gebieden zullen hem veel schatting opleveren. Dat kan hij allemaal krijgen als hij zich laat overreden om zijn wrok te laat varen. Alleen **Hades** is niet te overreden met geschenken. Daarom hebben de

mensen van alle goden aan **Hades** de meeste hekel. Laat **Achilles** hiermee akkoord gaan, omdat ik een groter koning en ouder dan hem ben.”

Na deze belofte van **Agamemnon** nam **Nestor** de regie meteen weer ter hand. Hij complimenteerde **Agamemnon** met de hoeveelheid geschenken, en benoemde een vijftal gezanten om naar **Achilles** te gaan; **Phoinix**, zoon van **Amyntor**, koning van de **Dolopiërs** en leider van het gezantschap, **Aias**, **Odysseus** en de herauten **Odius** en **Eurybates**. Ook moest er gebeden worden tot **Zeus**, in dit geval een ritueel zwijgen. Herauten haalden water op en goten die over de handen van de leiders. De schildknapen vulden de mengvaten tot aan de rand en gaven daarna iedereen een gevulde beker. Nadat ze de wijn geplengd en gedronken hadden verliet het gezantschap de tent van **Agamemnon**. **Nestor** sprak elk apart nog aan en drukte hen op het hart, met name **Odysseus**, om er alles aan te doen om **Achilles** over te halen.

[Noot: Een talent is een gewichtseenheid waarvan we het aantal kilogram niet weten. De zeven steden liggen in de streek Messene. En vanzelfsprekend hebben de mensen de meeste hekel aan de dood. Phoinix, (of Phoenix) was de zoon van Amyntor, koning van Ormenium, een plaats in Thessalië. Hij was door zijn vader blind gemaakt na een valse beschuldiging van Phthia, de bijvrouw van zijn vader, die beweerde dat Phoinix haar had willen verleiden. Peleus bracht hem naar de centaur Cheiron, die zijn ogen genas, en maakte hem daarna koning over de Dolopiërs. Hij ging samen met Achilles mee naar Troje, als een soort voogd/mentor.]

Aias en **Odysseus** liepen over het strand naar de tenten en schepen van de Myrmidonen toe en baden onderweg veelvuldig tot **Poseidon** dat het hen zou lukken om **Achilles** te overreden zijn wrok te laten varen. Aangekomen zagen ze dat **Achilles** aan het musiceren was op een zilveren lier die hij buit had gemaakt bij de verovering van **Thebe**, de stad van koning **Eetion**. Hij zong over mannen die grootse daden hadden gedaan. **Patroclus** luisterde toe. Toen de beide mannen bij **Achilles** kwamen stond hij verbaasd op. Ook **Patroclus** ging staan. **Achilles** begroette hen vriendelijk: “Welkom vrienden. Jullie komst duidt erop dat jullie in grote problemen zijn. Ik ben nog steeds zeer boos, maar van alle Grieken ben ik het meest op jullie gesteld.” Terwijl hij dit zei ging hij hen, en de rest van het gezantschap voor naar zijn tent en nodigde ze uit om te gaan zitten. Aan **Patroclus** gaf hij de opdracht om sterke wijn te mengen in het mengvat. Ook maakte **Patroclus** samen met **Automedon** de maaltijd gereed die bestond uit geroosterd vlees en brood in mooie mandjes. **Achilles** verdeelde het onder de aanwezigen. Daarna brachten ze een offer aan de goden. **Patroclus** gooide gewijde brokken vlees in het vuur. Daarna gingen ze eten en drinken.

Toen ze klaar waren gaf **Aias** een teken aan **Phoinix** om te gaan spreken maar **Odysseus** zag dit en was hem voor. **Odysseus** liet zijn beker vullen met wijn en sprak toen **Achilles** lovend toe en bedankte hem voor de overheerlijke maaltijd, hun tweede al deze avond. Daarna gaf **Odysseus** een samenvatting van wat hen was overkomen de afgelopen dagen en dat ze uiteindelijk door de Trojanen en hun bondgenoten klem waren gezet in het scheepskamp. Toen vroeg hij of **Achilles** de uitgeputte troepen wilde helpen en liet hem daarbij herinneren aan de woorden die zijn vader zei toen hij scheep ging. “Gaf **Peleus**, je vader, je niet de volgende raad toen hij je vanuit **Phthia** uitzond om je aan te sluiten bij **Agamemnon**: “Mijn zoon, **Hera** en

Athena zullen je kracht geven als zij dat willen. Zorg jij dat de trots in je niet de overhand krijgt. Een vergevingsgezind hart is het beste. Vermijd ruzie en twist, dan zullen de Grieken, oud en jong, jou met eer overladen.” Dat waren zijn woorden die je klaarblijkelijk al weer vergeten bent. Maar het is nog niet te laat. Laat varen je wrok. **Agamemnon** is bereid om je ruimschoots schadeloos te stellen.”

Daarna somde **Odysseus** de geschenken op die **Achilles** allemaal kon krijgen van **Agamemnon**. Hij besloot met te zeggen dat als **Achilles** zo een hekel had aan **Agamemnon** dat hij de geschenken ging weigeren, dat hij dan tenminste uit mededogen met de andere Grieken wilde komen meevechten. Ze zouden hem dan eren als een god en hij kreeg dan meteen de kans om **Hector** te verslaan die zichzelf beter achtte dan welke Griek dan ook.

Achilles antwoordde met een lange tirade. “Beste **Odysseus**, om een oeverloze discussies te voorkomen zal ik je vertellen waarom ik het niet doe. Ik haat **Agamemnon** als de dood. Hij noch iemand anders zal mij kunnen overhalen om weer mee te vechten. Want het is duidelijk dat als je nu wel of niet vecht, de beloning blijf altijd hetzelfde; niets. Al de gevaren die ik trotseerde op het slagveld brachten mij niet meer op dan die dat niet deden. Twaalf eilandsteden heb ik met mijn schepen veroverd, elf steden in de **Troas**. Elke keer schonk ik de buit aan onze koning die achterbleef bij zijn schepen en niet meevocht. Het merendeel van de buit hield hij zelf, een klein gedeelte schonk hij weg. Wat hij van de buit aan zijn bondgenoten gaf dat bleef van hen, maar waarom moest hij van alle Grieken nou juist mij bestelen, en **Briseïs** van mij afpakken? Ik, die de meeste buit aanleverde!? En waarom vechten we eigenlijk tegen de Trojanen? Toch om **Helena**? Zijn **Agamemnon** en **Menelaos** dan de enige mannen die van hun vrouwen houden en er alles voor over hebben om ze te behouden? Iedere man houdt toch van zijn vrouw, ook al is ze krijgsbuit!? Maar nu hij haar van mij geroofd heeft moet hij niet van mij verwachten dat ik nog langer ga meevechten om een vrouw van een ander. Nee **Odysseus**, laat hij maar een beroep doen op jou en de andere koningen die met hem meevechten. Ik zie trouwens dat hij zonder mij ook tot grootse daden in staat is; hij liet een muur en een brede gracht aanleggen. Niet dat het veel geholpen heeft en **Hector** op afstand hield. Toen ik nog meevocht durfde hij zich nooit verder te wagen dan de *Scaeïsche Poort* en de eik buiten de stad waar hij mij ooit opwachtte en wij tegen elkaar vochten en hij maar ternauwernood kon ontkomen. Maar nu wil ik niet langer tegen hem vechten. Morgen offer ik aan **Zeus** waarna we huiswaarts keren met alle buit die ik nog heb. Als je wil kunt je ons zien varen door de **Hellespont** waarbij mij mannen uit alle macht zullen roeien. En als **Poseidon** het ons gunt zullen we in drie dagen terug zijn in **Phtia**. Zeg dit alles maar tegen **Agamemnon**. Nooit zal ik hem meer helpen met adviezen in de krijgsraad en gevechten op het slagveld.”

Daarna ging **Achilles** in op de beloofde geschenken. Die wees hij één voor één af. Al bood **Agamemnon** hem het twintigvoudige, al was het zoveel wat **Orchomenus**, een stad in **Boeotië** of het Egyptische **Thebe** bezat, dan nog ging hij er niet op in. Eerst moest **Agamemnon** volledige boete doen voor de

hem aangedane smaak. De dochters van **Agamemnon** mogen dan wel beeldschoon zijn, het zou zijn vader **Peleus** geen enkele moeite kosten om een vrouw voor hem te vinden; meer dan genoeg Griekse vrouwen die zijn vrouw wilden zijn.

Hij zei ook dat al de schatten in **Ilium**, waarvan men beweerde dat die er waren toen het vrede was in **Troje** voordat de Grieken er kwamen, en de rijkdommen van het heiligdom van **Apollo** in **Pytho**, de oude naam voor **Delphi**, niet opwogen tegen het leven zelf.

Hij gaf toe dat de godin **Thetis**, zijn moeder, hem twee lotsbestemmingen had verteld. Sterven in **Ilium** en eeuwige roem krijgen, of huiswaarts keren, daar een lang en gelukkig leven leiden maar totaal vergeten worden.

Achilles koos voor het laatste en besloot met te zeggen: “Ik raad jullie allen aan om ook naar huis te gaan. Het steile **Ilium** zullen jullie nooit innemen omdat **Zeus** op de hand van de Trojanen is en dat geeft hen moed. Ga nu maar terug naar leiders van de Grieken, en zeg dat ze iets anders moeten bedenken om hun schepen en manschappen te redden. Ik doe niet mee! Als **Phoinix** het wil kan hij blijven en morgen met ons mee terugvaren naar huis.”

[Noot: hier lezen wie iets over het verdelen van de buit. De suggestie die hier gewekt wordt is dat Agamemnon een hebberige koning is. Achilles lijkt te snoeven over zijn gevecht tegen Hector want in hoofdstuk zeven lezen we dat hij wel degelijk bevreesd voor hem was. We vernemen hier ook dat het scheepskamp zich bevindt aan de Hellespont, ten noorden van Troje.]

Het bleef lange tijd stil na deze harde afwijzing van **Achilles**. Eindelijk sprak **Phoinix** tot **Achilles** en vertelde zijn eigen levensgeschiedenis, die, zoals zou blijken, **Achilles** niet onbekend was. “**Achilles**, als je werkelijk huiswaarts keert, hoe kan ik hier dan blijven zonder jou, mijn lief kind? Heeft jouw vader mij niet met je meegestuurd op deze onderneming om voor je te zorgen? Een jongen was je nog toen je vertrok; onervaren met de krijgsraad en het slagveld. Daarom moest ik mee van je vader; om je te leren spreken en te leren vechten. Ik kan het dan ook niet over mijn hart krijgen om te blijven terwijl jij vertrekt. Zelfs als zouden de goden mij weer jong en sterk maken zoals toen ik **Hellas** verliet, na een ruzie met mijn vader **Amyntor**, zoon van **Ormenos**. Mijn vader had een minnares wat mijn moeder niet beviel. Zij probeerde mij over te halen om die bijzit te verleiden zodat zij genoeg zou krijgen van mijn oude vader. Ik gaf daar aan toe maar mijn vader kreeg snel door wat er aan de hand was en riep de **Erinyen**, de wraakgodinnen, aan, dat hij nooit een kind van mij zou zien spelen op zijn schoot. En inderdaad werd zijn gebed verhoord door **Hades** en zijn vrouw **Persephone**. Woedend was ik. Ik wilde mijn vader dodden maar een god weerhield mij daarvan. En dat was maar goed ook, want anders zou ik voor altijd de schaamte van een vadermoordenaar moeten dragen. Maar ik kon het niet langer verdragen om bij mijn vader te wonen en wilde weg. Mijn vrienden probeerden mij nog tegen te houden en sloten mij op in mijn eigen kamer. Ze zorgden goed voor mij, daar niet van, maar de tiende dag ontsnapte ik uit mijn kamer en vluchtte van **Hellas** naar **Phthia** waar koning **Peleus**, jouw vader, mij hartelijk ontving en de liefde van een vader voor zijn kind liet zien. Hij maakte mij een rijk man door mij het koningschap over

Dolopië, een grensgebied ten zuiden van **Phtia**, te geven. Vanaf dat moment hield ik van jou, en zorgde ik voor jou als een zoon die ik zelf nooit heb gehad om zo de vloek die de goden over mij brachten op te heffen. Ik voedde jou op tot wat je nu bent. Daarom **Achilles**, overwin je trots, en luister naar de smeekbeden van je vrienden. Smeekbeden zijn als dochters van **Zeus**. Het is niet verkeerd om daar gehoor aan te geven, want als je het niet doet, wordt er gebeden tot **Zeus** en dan kan het allemaal wel eens minder goed uitpakken. Ook **Agamemnon** zag in dat hij verkeerd zat en bied jou heel veel geschenken aan. Die boodschap liet hij overbrengen door ons, je beste vrienden onder de Grieken. Laat ons niet teleurstellen en stel je open voor wat wij aanbieden.”

[Noot: Volgens de overlevering was Achilles vijftien jaar toen hij naar Troje ging. In de volgende paragraaf lezen we over een mythe met daarin een submythe, die moeilijk te volgen is. De noot van de betreffende paragraaf geeft extra uitleg.]

Daarna probeerde **Phoinix** met een voorbeeld, waar het beloven van geschenken mensen tot inkeer kan brengen, **Achilles** te overtuigen, en hij ging verder: “Ik kan mij nog herinneren, lang geleden, hoe de Cureten tegen de Aetoliërs vochten om de stad **Calydon**. Deze ruzie was begonnen doordat koning **Oeneus** van **Calydon** was vergeten de eerste opbrengsten van de oogst aan **Artemis** te offeren. Aan iedereen offerde hij, behalve aan haar. Uit woede daarover stuurde ze een wild everzwijn op hem af die de velden van **Calydon** verwoestte. Uiteindelijk wist **Meleagros**, de zoon van de koning, samen met een grote groep jagers het beest te doodden. Daarbij kwamen vele jagers om. Maar nog liet **Artemis Oeneus** niet met rust; er brak ruzie uit tussen de Cureten en de Calydonen over de verdeling van de buit. Ze waren het er niet over eens wie de kop en wie de vacht zou krijgen. Hieruit ontstond een oorlog om de stad. Zolang **Meleagros** tegen hen vocht lukte het de Cureten, hoewel in de meerderheid, niet om **Calydon** in te nemen. Maar door een ruzie met zijn moeder **Althaia** ontrok hij zich aan de strijd. De ruzie met zijn moeder kwam omdat hij een broer van haar had gedood en zij daarop tot de goden had gebeden dat die haar zoon zouden moeten straffen met de dood en daarbij **Hades** en **Persephone** aanriep. De Wraakgodin die leeft in de duisternis onder de aarde had haar gebed ook gehoord. En daarom verbleef **Meleagros**, boos op zijn moeder, bij zijn vrouw **Cleopatra** en vocht hij niet meer tegen de Cureten. **Cleopatra** is de dochter van **Idas** en **Marpessa**, de dochter van **Euenos**. **Idas** was in zijn tijd de sterkste man ter wereld en had zelfs met zijn boog tegen **Apollo** gevochten omdat hij **Marpessa** als vrouw wilde. De ouders van **Cleopatra** gaven haar de bijnaam ‘ijsvogeltje’ naar de wenende geluiden die **Marpessa** maakte toen **Cleopatra** werd ontvoerd door **Apollo**. Omdat **Meleagros** niet meer meevocht drongen de Cureten steeds meer aan en kwamen zelfs tot bij de poorten van de stad. De inwoners stuurden een gezantschap van priesters naar hem toe om hem te bewegen uit zijn kamer te komen en smeekten hem om mee te doen. Ze beloofden hem vruchtbaar land van 50 morgen groot waarvan de helft uit wijngaarden. Zijn vader smeekte hem om mee te vechten, ook zijn moeder en zijn zusters, maar het versterkte hem alleen maar in zijn weigering. Ook

zijn beste vrienden konden hem niet overreden. Pas toen de Cureten **Calydon** al aan het innemen waren, de brandende projectielen zijn eigen kamer bereikten, zijn vrouw hem smeekte om mee te vechten omdat anders de mannen gedood zouden worden en de vrouwen en kinderen geroofd, pas toen liet hij zijn wrok varen. Hij deed zijn wapenrusting aan en redde zo **Calydon** van de ondergang. Maar, geen van de beloofde geschenken ontving hij! Hij redde hen maar kreeg er niets voor terug. Lieve **Achilles**, neem wat **Meleagros** is overkomen niet als voorbeeld; laat je niet leiden door wat hem is overkomen doordat ze hem niet de beloofde geschenken gaven en hun beloften braken. Als de schepen in brand staan zal het moeilijk zijn om die nog te redden. Neem nu de geschenken aan en de Grieken zullen je eeuwig dankbaar zijn en eren als een god. Als je later alsnog meedoet aan de strijd, zonder de geschenken te hebben gekregen, en we slagen erin om de oorlog te winnen, dan zullen de Grieken je veel minder dankbaar zijn omdat er dan immers geen noodzaak meer toe is.”

[Noot: De Cureten en de inwoners van Calydon waren beide Aetolische stammen. De Cureten zijn een volk, maar bij die mythische jacht op het everzwijn waren een aantal jagers familieleden van Meleagros. Dat waren dan de Cureten. De moraal hier lijkt mij duidelijk; Calydon=Troje, Cureten=Grieken, Meleagros=Hector, daarna wordt het Calydon=Scheepskamp, Cureten=Trojanen, Meleagros=Achilles. Dan is het einde toch wel weer ingewikkeld om te volgen. Waarschijnlijk is het een kansberekening; nu kan Achilles een hele boel buit krijgen. Dat is een zekerheid. Maar als hij er niet op ingaat en de Grieken alsnog winnen dan hoeven ze hem veel minder te laten delen in de buit en krijgt hij minder. Wat betreft de submythe over Marpessa. Marpessa werd door Apollo het hof gemaakt toen Idas, de zoon van Aphareus, haar ontvoerde op een gevleugelde wagen die hij had gekregen van Poseidon. Euenos, haar vader, ging hem achterna tot de rivier de Lycormas. Maar omdat hij hem niet te pakken kon krijgen doodde hij zijn paarden en viel in de rivier. Naar hem is de rivier dan ook Euenos of Evenus genoemd. Idas kwam in Messene terecht waar Apollo Marpessa van hem af wilde pakken. Toen zij vochten om haar haalde Zeus hen uit elkaar en liet haar beslissen met wie ze wilde trouwen; omdat ze bang was dat Apollo haar in de steek zou laten als ze oud werd, koos ze Idas als echtgenoot. De moraal zal hier wel zijn dat je verstandig je huwelijkspartner moet kiezen. Onduidelijk is of Apollo haar later strafte voor de roof van haar dochter, om zo aan de bijnaam 'ijsvogelje' te komen. Met een morgen bouwland wordt bedoelt zoveel land wat je in één morgen kunt ploegen of iets in die geest; dus grootte uitgedrukt in tijd.]

Achilles liet zich niet overreden door **Phoinix** en gaf hem zelfs een waarschuwing toen hij zei: “Mijn lieve **Phoinix**, geliefd bij **Zeus**. Ik heb de eer van de Grieken niet nodig, ik ben al genoeg geëerd door **Zeus** die mij bij mijn schepen laat blijven. Maar het is niet verstandig, **Phoinix**, om een beroep te doen op mijn gevoel en dat jij daarbij **Agamemnon** ter wille bent. Mijn liefde voor jou zou daarbij wel eens om kunnen slaan in vijandschap. Je doet er beter aan dezelfde vijanden te hebben als ik. Dan deel je in mijn macht en in mijn eer. Kom, blijf de nacht bij ons. Morgen beslissen we dan wat we doen; wegvaren of blijven. **Aias** en **Odysseus** kunnen **Agamemnon** wel vertellen dat ik niet in ga op zijn voorstel.”

Daarna gaf **Achilles** opdracht aan **Patroclos** om een bed voor **Phoinix** klaar te maken, zodat het voor de overigen duidelijk moest zijn dat het onderhoud was afgelopen. **Aias** begreep het, en zei tegen **Odysseus** dat ze moesten gaan om de voor hen ongunstige uitkomst zo spoedig mogelijk aan hun makkers te melden. Ook ventileerde hij zijn irritatie over de houding van **Achilles** en zei tegen hem: “Als iemand zijn broer of zoon vermoord, en de moordenaar betaalt de juiste schadeloosstelling aan de familie, dan is daarmee de zaak

afgehandeld. Maar jij blijft maar onredelijk, en dat allemaal om één enkel meisje?! Je krijgt er zeven voor terug en nog een heleboel meer! Stap over je woede heen. En denk ook aan jouw plicht als gastheer. De Grieken hebben hun beste mensen naar jou toegestuurd om een verzoening tot stand te brengen. We zijn je vrienden en willen niets liever dan dat blijven!”

Achilles antwoordde: “Wat je zegt is waar, **Aias**, maar ik ben nog steeds boos over hoe ik ben behandeld door **Agamemnon** ten overstaan van alle Grieken. Ga nu maar en vertel ze het volgende; ik houd mij afzijdig van de gevechten tot het moment dat **Hector** onze tenten heeft bereikt. Vele Grieken zijn dan al door zijn hand gevallen, jullie schepen staan in brand. Maar hier, bij mijn tent, bij mijn zwart schip zal ik hem dan tot staan brengen en verslaan.”

Na dit antwoord van **Achilles** namen de bezoekers elk een beker met twee oren en brachten plengoffers. Daarna keerden ze langs het strand waar de schepen lagen terug, **Odysseus** voorop, **Aias** en de beide herauten volgden. **Phoinix** was achtergebleven.

Patroclus liet zijn dienaren en dienaressen een bed voor **Phoinix** gereed maken bedekt met schapenvachten en linnen lakens. Daarop ging de oude man liggen. Achterin de tent ging **Achilles** liggen met naast hem de mooie **Diomedede**, dochter van **Phorbas**, die hij als buit had meegenomen van **Lesbos**. Aan de andere kant van de tent lag **Patroclus** met naast hem de bevallige **Iphis**. Hij had haar als geschenk van **Achilles** gekregen toen hij in **Phrygië** de stad van koning **Enyues**, **Scyros**, innam en plunderde.

[Noot: Dit is een verandering van standpunt; eerst lezen we dat Achilles morgen terug zou varen. Nu wordt het in het midden gelaten. Daarna een toekomstvisioen. Als iemand geliefd is bij Zeus, of een andere god, zal het wel betekenen dat het met die persoon voorspoedig gaat.]

Aangekomen in de tent van **Agamemnon**, waar alle leiders van de Grieken nog steeds aanwezig waren, bracht **Odysseus** verslag uit. Nadat hij uitgesproken was viel er een sombere stilte over de aanwezigen.

Neerslaching keken ze voor zich uit. **Diomedes** verbrak het stilzwijgen en zei strijdlustig: “**Agamemnon**, misschien was het toch niet zo’n goed idee om als een smekeling een gezantschap naar **Achilles** te sturen en hem vele rijke schenken te beloven. Hij is al een ijdel tuit met een hoge dunk van zichzelf en deze actie, ben ik bang, heeft hem alleen nog maar hooghartiger gemaakt. Laat het rusten, we zien hem vanzelf wel een keer verschijnen in de strijd, en anders niet! Kom, laten we eten en drinken en dan gaan slapen. Dan zijn we morgen uitgerust en klaar voor de strijd! Want ik raad jou aan om morgen vroeg het leger op te stellen voor de schepen. Jij moet iedereen aanmoedigen en dan voorop gaan in de strijd!”

Iedereen vond dit een goed plan. Na plengoffers te hebben gebracht gingen ze allemaal terug naar hun eigen tent om te slapen.

10. Verspieders

Agamemnon kon niet slapen. Hij maakte zich grote zorgen. Als hij over de vlakte heen keek zag hij overal Trojaanse kampvuren branden. Keek hij naar de Griekse schepen, rukte hij zich van ellende de haren uit zijn hoofd. Hij besloot om naar **Nestor** te gaan, misschien konden ze samen een plan bedenken om de Trojanen van zich af te houden. Hij trok zijn hemd aan, bond zijn sandalen onder, gooide een leeuwenvacht over zijn schouder die bijna tot de grond kwam, en pakte zijn speer.

Menelaos kon ook niet slapen en maakte zich ook grote zorgen over de situatie. Hij besloot om naar zijn broer te gaan. Hij wierp een luipaardvacht over zijn schouder, zette zijn bronzen helm op, pakte zijn speer en ging naar **Agamemnon** toe. Hij trof hem aan bij zijn schip waar hij bezig was zijn harnas aan te trekken en zei verbaasd: “Waarom maak jij je gereed voor de strijd? Of wil je soms een verspieder uitzenden naar de Trojanen. Ik ben bang dat je daarvoor niemand vindt. Hij moet wel een heel moedig iemand zijn die midden in de nacht naar het kamp van de Trojanen durft te gaan!?”

“We moeten iets doen, **Menelaos**,” antwoordde **Agamemnon**. “Zo gaat het niet langer. **Zeus** is overduidelijk op de hand van **Hector**. Nog nooit heeft iemand op één dag zoveel slachtoffers gemaakt als hij. Als jij naar **Idomeneus** en **Aias** gaat, dan ga ik naar **Nestor**. Ik laat jullie dan naar de wachtposten gaan om ze opdrachten te geven. Naar **Nestor** zullen ze luisteren. Tenslotte hebben zijn zoon **Thrasymedes** en **Meriones**, na **Idomeneus** de tweede aanvoerder van de Kretenzers, de leiding over de wacht.”

“Wat moet ik doen als ik bij de wachtposten ben?”, vroeg **Menelaos**, “moet ik ze instructies geven en daar blijven, of moet ik terug naar jou?”

“Blijf daar maar”, zei **Agamemnon**, “er lopen vele paden door het kamp, straks lopen we elkaar nog mis. Maak onderweg iedereen wakker, of houdt ze wakker als ze nog niet slapen, en noem iedereen bij naam en afkomst en gun ze hun eer.”

Terwijl **Menelaos** deed wat zijn broer hem had opgedragen ging **Agamemnon** naar **Nestor** toe. Hij trof hem aan op zijn bed met naast hem zijn wapens; een schild, twee speren, een helm en een gordel. **Nestor** bleek nog wakker te zijn, want hij hoorde iemand aankomen en vroeg wie dat was.

Agamemnon zei zijn naam, kwam dichterbij en zei toen: “De Trojanen liggen niet ver van ons af, misschien wagen ze een nachtelijk aanval. Laten wij samen de wacht inspecteren en ze alert houden.” **Nestor** had daar geen bezwaar tegen maar zei ook dat ze de anderen moesten wekken; **Diomedes**, **Odysseus**, de beide **Aiassen**, **Meges**, en **Idomeneus**. Over **Menelaos** had hij nog wat speciaals te zeggen: “Misschien vind je het niet leuk wat ik nu ga zeggen, maar hoe komt het dat **Menelaos** wel kan slapen? Al dit werk wat jij nu doet had hij moeten doen. Hij is het die zich het meest bezorgd moet maken en er alles aan moet doen om de strijd te laten kantelen.”

Agamemnon begreep **Nestor** zijn uitval maar nam het voor zijn broer op. “Ik begrijp je verwijt, **Nestor**. **Menelaos** komt soms lui en gemakzuchtig over, maar dat is hij niet. Hij vertrouwd op mij, zijn broer, dat dingen geregeld

worden. Maar vanavond was hij eerder aangekleed dan ik en kwam hij naar mij toe. Ik heb hem al opdracht gegeven om **Aias** en **Idomeneus** op te halen en naar de poort te gaan waar de wachters zijn. Dat is het verzamelpunt.” Nu bleek dat **Menelaos** wel actief betrokken was, zei **Nestor** waarderend: “Dan is het goed. Iedereen zal hem gehoorzamen als hij bevelen geeft.”

[Noot: Gezag moet je verdienen door je daden!]

Nestor kleepte zich aan, bond zijn sandalen onder, sloeg zijn purperen mantel om, pakte een speer en ging het kamp door om de Griekse leiders te wekken. Als eerste ging hij naar **Odysseus**. Hij lag te slapen in zijn tent. **Nestor** riep zijn naam en **Odysseus** kwam naar buiten. Nadat hij vernam wat de bedoeling was ging hij weer zijn tent in, hing zijn schild om zijn schouder en ging met **Nestor** mee.

Samen gingen ze naar **Diomedes** die buiten sliep met zijn wapens naast hem. Hij sliep op een ossenhuid, onder zijn hoofd lag een dierenvel. Zijn manschappen sliepen om hem heen met hun hoofden op hun schild. De speren staken rechtop, met de schacht in de grond.

Nestor gaf **Diomedes** een trap. Ontstemd werd hij wakker. Na een korte woordenwisseling ging hij, in plaats van **Nestor**, **Meges** en **Aias**, zoon van **Oileus**, ophalen. Hij sloeg een leeuwenvel om, pakte zijn speer en ging naar beide mannen en wekte hen. Daarna gingen ze naar de poort, waar ze hadden afgesproken. Ze inspecteerden de wachtposten en het bleek dat niemand in slaap was gevallen. **Nestor** gaf hen een complimentje: “Goed zo jongens, zo hoort het, zorg dat niemand in slaap valt, anders maken we het de Trojanen wel heel makkelijk, toch?!”

Meriones en **Thrasymedes** voegden zich bij de opgeroepen leiders. Ze gingen de gracht over en zochten een plek niet bezaaid met lijken. Dat was de plek waar **Hector** gestopt was met doodden omdat het donker werd. Ze gingen zitten in vergadering en **Nestor** nam het woord.

“We hebben iemand nodig die over voldoende moed beschikt om naar het kamp van de Trojanen te gaan. Misschien neemt hij een achterblijver gevangen of luistert een gesprek af en komen we zo hun plannen te weten. Hij zal rijkelijk beloond worden. Van elke Griekse leider zal hij een zwarte ooi met haar lammetje krijgen; het hoogst te krijgen eergeschenk! En bij elk feestmaal en plechtigheid zal hij worden uitgenodigd.”

Na een korte stilte sprong **Diomedes** op en zei dat het wel wilde doen, de opdracht leek geknipt voor hem, maar dat hij er nog iemand bijwilde, dan konden ze elkaar tot steun zijn. Meteen wilde bijna iedereen met hem mee gaan; de beide **Aiassen**, **Meriones**, **Thrasymedes**, **Menelaos** en **Odysseus**. **Agamemnon** zei toen: “**Diomedes**, je bent vrij om je metgezel te kiezen. Laat je niet leiden door afkomst of status; laat niet op basis van status de betere achter, en neem niet op basis van afkomst de mindere mee. Kies een mindere als hij de betere is.” **Agamemnon** gebruikte dit verhullende taalgebruik omdat hij bezorgd was om zijn broer. Nu **Diomedes** niet langer gebonden was aan regels koos hij **Odysseus**.

Odysseus maakte geen bezwaar en maande zelfs tot haast. Want de nacht was al voor tweederde voorbij en er restte hen dus nog maar één derde. **Thrasymedes** gaf **Diomedes** zijn tweesnijdend zwaard. Hij had zijn eigen zwaard achtergelaten bij de schepen. Hij kreeg ook zijn schild en een leren helm zonder tooi of kam, die ook wel ‘stormkap’ heet en gedragen werd door jonge strijders. **Meriones** gaf **Odysseus** zijn boog en pijlenkoker, zijn zwaard, en zijn stevige leren helm. De buitenkant van de helm was versierd met een witte rij tanden van een everzwijn. De helm was ooit van **Amyntor** van **Eleon** geweest, zoon van **Ormenos**. **Autolycus**, de grootvader van **Odysseus**, stal de helm uit het huis van **Amyntor** en gaf hem aan **Amphidamas** van **Cythera** die hem mee nam naar **Scandea**, de havenplaats van het eiland **Cythera**. **Amphidamas** gaf de helm als gastgeschenk aan **Molos**, de vader van **Meriones**, die hem weer aan zijn zoon gaf. Nou droeg **Odysseus** hem.

De beide mannen vertrokken en hoorden toen een gunstig voorteken van **Pallas Athena**. Zij zond een reiger die de mannen niet konden zien omdat het donker was maar wel hoorden krijsen. Zij herkenden daarin een gunstig voorteken. **Odysseus** bad tot haar: “**Athena**, jij die mij altijd bijstaat. Verhoor mijn gebed. Laat ons veilig terugkeren van deze gevaarlijke opdracht.” Ook **Diomedes** bad tot haar: “**Athena**, sta mij bij net zoals jij mijn vader bijstond toen die als gezant van het leger van de Grieken naar **Thebe** ging, terwijl het leger zelf achterbleef bij de oevers van de **Asepus**. Hij bracht de Cadmeërs vriendelijke voorstellen maar op de terugweg verrichte hij heldendaden daarbij geholpen door u. Help mij nu ook en bescherm mij. Ik offer dan aan jou een eenjarige koe, nog niet onder het juk gebracht, met de hoorns met goud omkleed.” **Athena** verhoorde hun gebed. De mannen gingen op weg naar het kamp van de Trojanen en baanden zich een weg door lijken en met bloed besmeurde wapens.

De Trojanen sliepen ook niet want **Hector** had de leiders bijeengeroepen in vergadering. Hij wilde een verkenners uitsturen naar het Griekse kamp om te weten te komen wat daar aan de gang was. Hij beloofde de persoon, naast roem, de beste strijdswagen met paarden uit het Griekse kamp. Niemand reageerde maar uiteindelijk hapte **Dolon** toe. Hij was een onaantrekkelijk persoon, maar wel rijk aan brons en goud en kon hard lopen. Hij was de enige zoon van zijn vader, de heraut **Eumedes**, en had vijf zusters. Hij zei: “Ik ben bereid om naar de schepen van de Grieken te gaan maar ik wil dat jij bij je staf zweert dat ik de strijdswagen en paarden van **Achilles** krijg!” Daar had **Hector** geen moeite mee en hij hief zijn staf in de hoogte en zei: “Ik zweer bij **Zeus** dat het tweespan van **Achilles** van jou zal zijn en dat jij er voor altijd mee mag pronken!” Allemaal loze beloften, zoals spoedig zou blijken, maar voor **Dolon** was het voldoende om de uitdaging aan te nemen. Hij gooide zijn boog om zijn schouder, sloeg een wolvenvel om hem heen, zette zijn martervel muts op, nam een scherpe speer en verliet het kamp, om er nooit meer terug te keren.

Al snel had **Dolon** het Trojaanse kamp achter zich gelaten en begerig draafde hij voort. **Odysseus** zag hem als eerste aankomen en zei zachtjes tegen **Diomedes**: “Daar komt een Trojaan aan, wat denk je? Een verspieder of een lijkenrover? We laten hem lopen en dan vallen we hem van achteren aan.” Ze gingen in een hinderlaag liggen door zich te verschuilen tussen de lijken. Niets vermoedend rende **Dolon** hen voorbij. Ze gaven hem een kleine voorsprong en gingen hem toen achterna. Al snel hoorde **Dolon** het geren van voeten achter zich en bleef staan. Hij hoopte dat het Trojanen waren, gezonden door **Hector** om hem te vertellen dat de missie was afgebroken. Want diep van binnen was **Dolon** een lafaard en had hij zich gek laten maken door de beloften van **Hector**. Maar toen hij hen op speerworp afstand zag begreep hij dat het vijanden waren en zette hij het als een haas op het lopen. De beide Grieken er als de bliksem achter aan. **Dolon** probeerde terug te rennen naar zijn eigen kamp maar **Diomedes** en **Odysseus** sneden hem steeds de weg af en dreven hem zo naar hun eigen kamp; zij waren met zijn tweeën. De wachtposten van het Griekse kamp waren al in het zicht toen **Diomedes**, die niet wilde dat een andere Griek met de eer ging strijken, **Dolon** te pakken kreeg. Hij perste er een laatste sprintje uit en schreeuwde tegen **Dolon**: “Blijf staan of ik rijg je aan mijn speer! Jij bent gedoemd om te sterven door mijn hand!” en op hetzelfde moment wierp hij zijn speer die over de rechterschouder van **Dolon** scheerde en trillende voor hem in de grond bleef staan. **Diomedes** had met opzet gemist, want ze wilden hem levend in handen krijgen om hem uit te horen. De actie had zijn beoogde effect. Bevend over zijn hele lichaam en doodsbang bleef **Dolon** staan. Hijgend kwamen de twee Grieken naar hem toe en pakte hem bij zijn arm. **Dolon** begon meteen te jammeren en smeekte hen om hem in leven te laten: “Ik heb thuis brons, goud en ijzer in overvloed. Mijn vader is bereid om een hoge losprijs voor mij te betalen als hij verneemt dat ik levend gevangen ben genomen.” **Odysseus** probeerde hem gerust te stellen: “Maak je niet bezorgd om je leven, maar vertel, wat was je van plan? Wilde je ons bespieden of wilde je lijken beroven?” **Dolon** vertelde van zijn missie en **Odysseus** vond het wel grappig om te horen dat hij gevraagd had om de strijdswagen en paarden van **Achilles** als buit te krijgen. Wat verbeelde hij zich wel niet, zei hij tegen **Dolon**; een tweespan amper te mennen door gewone stervelingen. **Odysseus** begon **Dolon** te ondervragen. Hij wilde weten waar **Hector** zich bevond, waar zijn wapenrusting lag, waar zijn paarden graasden. Hij wilde ook weten waar de wachtposten stonden en de rest van het leger zich bevond. En natuurlijk wilde hij hun krijgsplannen weten; waren ze van plan te blijven of terug te keren naar de stad. Angstig en trillend op zijn benen begon **Dolon** te praten. “**Hector** houdt krijgraad bij de grafheuvel van **Ilus**, ver van het kamp. We hebben bij elk kampvuur wachters staan. Onze bondgenoten slapen allemaal want ze zijn hier zonder hun vrouwen en kinderen en hoeven zich daarover dus niet bezorgd te maken. Zij laten het waken over aan de Trojanen.” Dat laatste vond **Odysseus** interessante informatie en hij wilde weten of ze tussen de Trojanen of apart sliepen. Het bleek dat de bondgenoten apart sliepen.

De Cariërs, Paioniërs met hun krombogen, Leleges, Cauconen, en Pelasgen hielden kamp bij de zee. De Lyciërs, Mysiërs, Phrygiërs en Maeoniërs lagen bij **Thymbre**, niet ver van **Troje** vandaan. Tamelijk afgezonderd van de rest lagen verse troepen uit **Thracië**. Ze werden aangevoerd door **Rhesus**, zoon van **Eioneus**. **Rhesus** had mooi witte paarden meegenomen en een rijk versierde strijdwagen. Ook had hij enorme gouden wapens bij zich; meer voor goden dan voor stervelingen. Nadat **Dolon** dit allemaal had verteld, en blij dat hij nog leefde, vroeg hij wat ze met hem van plan waren: “Brenge jullie mij naar jullie kamp of laten jullie mij hier geboeid achter, zodat jullie verder op verkenning gaan. Dan zullen jullie er snel achterkomen dat het klopt wat ik heb verteld.”

Diomedes keek **Dolon** misprijzend aan en zei tegen hem: “En dan zeker proberen te ontsnappen? En later weer tegen ons vechten of bespioneren!? Je hebt ons braaf verteld wat we wilden weten maar dat heeft je leven niet gered. Als ik je dood zal je ons nooit meer tot last zijn.” **Dolon** schrok en wilde nog met zijn grote dikke hand de kin van **Diomedes** aanraken, om zo om genade te smeken, maar **Diomedes** dreef zijn zwaard in zijn nek en onthoofde hem en zijn hoofd plofte op de grond.

[Noot: ‘Leljkheid’ is een stijlfiguur om aan te geven dat we met een ‘slecht’ of niet dapper persoon te maken krijgen. Zo weet de toehoorder dat Dolon geen held is. Thersites, hoofdstuk 2, was ook lelijk en was dus ook geen held. We vernemen weer wat nieuwe bondgenoten van de Trojanen. De Pelasgen is een stam in de omgeving en heeft niets van doen met de Griekse Pelasgen. Onbekend wat Thymbre precies is, waarschijnlijk heeft het te maken met het tempel terrein van Apollo Thymbraeiis niet ver van Troje vandaan. In feite houdt Odysseus geen woord, is er sprake van een wending, maar Odysseus staat bekend om zijn listen. Dus hij heeft Dolon erin geluisd.]

De mannen beroofden **Dolon** van zijn martervel muts, zijn wolfshuid mantel, zijn boog en zijn speer. **Odysseus** hief de buit in de hoogte, droeg die in een gebed op aan **Athena** en vroeg ook haar hulp bij hun plan om de Thraciërs te overvallen en te beroven van hun paarden. Daarna verstopte hij de buit onder een tamarisk struik. Hij maakte van wat takjes een herkenningsteken zodat als ze terugkwamen ze de juiste struik terug konden vinden.

Ze baanden zich wederom een weg door lijken en bebloede wapens en kwamen aan bij de plek waar de Thraciërs sliepen. Hun wapens lagen netjes in drie rijen gerangschikt op de grond naast hen. Bij elk stond een span paarden die nog vast zaten aan de dissel. In het midden sliep koning **Rhesus**. Zijn paarden waren met de teugels vastgebonden aan de reling van zijn strijdwagen. Ze bekeken de situatie en **Odysseus** zei tegen **Diomedes** dat als hij de mannen zou doodden, hijzelf dan de paarden van **Rhesus** zou pakken. Dat liet **Diomedes** zich geen twee keer zeggen en hij stormde op de slapende mannen af en doodde de een na de ander. **Odysseus** sleepte de lijken aan hun voeten weg zodat ze niet in de weg lagen als hij de paarden wilde wegvoeren. Hij was bang dat ze schichtig zouden worden als ze op de lijken traptten, dat waren ze nog niet gewend. Als dertiende doodde **Diomedes Rhesus**, die een nachtmerrie had die uitkwam. **Odysseus** had intussen de paarden losgemaakt en de leidsels aan elkaar vastgemaakt en dreef zo de paarden het kamp uit. Daarna gaf hij een fluitsignaal ten teken dat **Diomedes** moest komen. Maar **Diomedes** draalde. Zou hij de wagen van **Rhesus** met

zijn rijke wapenrusting erin het kamp uitrekken of dragen, of zou hij nog meer Thraciërs doodden? Terwijl hij dat zat te bedenken stond ineens **Athena** naast hem en zei dreigend waarschuwend: “Misschien doe je er verstandig aan om terug te keren. Straks maakt een andere god de Trojanen wakker en gaan ze achter jou aan!” **Diomedes** had de stem van de godin herkend, nam haar waarschuwing ter harte, liep terug en sprong meteen op één van de geroofde paarden. Snel gingen ze terug naar hun scheepskamp. *[Noot: De paarden renden over een slagveld bezaaid met lijken. Blijkbaar werden ze daar niet schichtig van.]*

Apollo had gezien hoe **Athena** **Diomedes** had geholpen en woedend op haar was hij neergedaald tussen het leger van de Trojanen en had **Hippocoön**, een familielid van **Rhesus**, gewekt. Wakker geschrokken keek hij verward om zich heen en zag de lege plaatsen waar eerst de twee paarden van **Rhesus** stonden en de bebloede stervende lichamen van zijn landgenoten. Met een rauwe jammerkreet stootte hij de naam van **Rhesus** uit. Trojanen kwamen snel aanggelopen en verbijsterd staarden ze naar wat was gebeurd.

De beide Grieken waren intussen aangekomen op de plek waar ze **Dolon** hadden gedood en de buit verstoep. **Diomedes** stapte af, pakte de buit en gaf die aan **Odysseus**. Daarna reden ze snel verder, naar hun kamp toe. **Nestor** hoorde als eerste de hoefslag van naderende paarden en zei tegen de Griekse leiders dat het of **Diomedes** en **Odysseus** waren die paarden van de Trojanen hadden buitgemaakt, of Trojanen waren die de beide mannen achterna zaten, en dat hij het laatste vreesde. **Nestor** was nog niet uitgesproken of de beide Grieken kwamen aan en sprongen op de grond en werden enthousiast onthaald. **Nestor** wilde als eerste weten wat er was gebeurd. “Hoe komen jullie aan die paarden? Ze zien er schitterend uit. Hoewel oud onttrek ik mij nooit aan de strijd. Ik heb al veel Trojaanse paarden gezien, maar nog niet zulke als deze. Hebben jullie ze geroofd uit het kamp van de Trojanen of heeft een god ze jullie onderweg geschonken? Zo is het toch? **Zeus** en **Athena** zijn immers zeer op jullie gesteld!?” **Odysseus** antwoordde overmoedig: “Als ze van een god kwamen dan hadden we nog mooiere paarden kunnen krijgen als deze. Nee, **Nestor**, dit zijn Thracische paarden die we geroofd hebben. Deze witte paarden zijn net aangekomen, vandaar dat je ze niet eerder hebt gezien.” In het kort vertelde hij hen vervolgens wat er allemaal was gebeurd op hun nachtelijke tocht. Daarna staken ze met zijn allen de gracht over en gingen naar hun tenten. De paarden werden gestald bij de paarden van **Diomedes** en **Odysseus** borg de geroofde wapenrusting van **Dolon** in zijn schip op met de bedoeling om die later te offeren aan **Athena**. Daarna liepen beide mannen de zee in om zich te ontdoen van het ergste vuil om zich vervolgens in badkuipen helemaal schoon te wassen. Vervolgens wreven ze zich in met olijfolie. Daarna gingen ze eten en drinken en brachten een plengoffer aan **Athena**.

11. Heldendaden van Agamemnon

Toen **Eos**, godin van de dageraad, ontwaakte naast haar man **Tithonus** en de aarde en de hemel verlichtte zond **Zeus** de godin van de twist, **Eris**, naar de Grieken toe. Met de oorlogsbanier in haar hand ging ze staan op het dek van het schip van **Odysseus** die in het midden lag van de rij schepen, de schepen van **Aias** en **Achilles** lagen aan de uiteinden, en stootte een luide strijdkreet uit die iedere Griek bezielde met moed.

Agamemnon gaf bevel tot het gereed maken van de strijd. Hij trok zijn met goud en zilver versierde bronzen wapenrusting aan. Pronkstuk was het rijk versierde borstpanster wat hij als geschenk had gekregen van de Cyprioot **Cinyras** toen deze hoorde van de plannen van de Grieken om **Troje** aan te vallen en hem met dit geschenk zijn steun betuigde. Al het glimmende metaal schitterde tot hoog in de hemel en **Hera** en **Athena** beantwoordden het met donderslagen als eerbetoon aan de koning van het goudrijke **Mycene**.

[Noot: De Trojaan Tithonus, zoon van Laomedon, was door Eos naar Ethiopië werd ontvoerd waar ze twee kinderen kregen waaronder Memnon. Memnon was de aanvoerder van de Ethiopiërs. Ze waren bondgenoten van de Trojanen en kwamen hen later te hulp.]

De wagenmenners brachten de strijdwagens voor de gracht en zetten ze op een rij. De strijders zelf gingen voor de wagens staan. Er ontstond onrust onder de Grieken toen ze vernamen dat **Zeus** bloedige dauw naar beneden had gezonden, een teken dat velen zouden sterven vandaag.

De Trojanen stelden zich ook op en groepeerden zich rondom hun leiders; **Hector**, die een groot glanzend schild droeg, **Polydamas**, zoon van **Panthous**, **Aeneas**, door de Trojanen als een god vereerd, en drie zonen van **Antenor**; **Polybos**, **Agenor** en **Acamas**. Toen stormden ze op elkaar af en begonnen elkaar te doodden. **Eris** was de enige god aanwezig in de strijd en het deed haar goed. De overige goden waren op de **Olympus** gebleven, boos op **Zeus**, omdat ze dachten dat hij de Trojanen de overwinning gunde. **Zeus** trok zich daar niets van aan. Hij zat afgezonderd van hen en keek naar beneden; naar de stad van de Trojanen, de schepen van de Grieken en de elkaar dodende mannen.

De hele morgen waren Trojanen en Grieken in een verbeten gevecht verwikkeld. Toen lukte het de Grieken, geleid door **Agamemnon**, om door de rijen van de Trojanen heen te breken.

Agamemnon doodde **Bienor**, een Trojaanse aanvoerder, en meteen daarna **Oileus**, zijn wagenmenner. **Oileus** was van de wagen gesprongen om te vechten tegen **Agamemnon** maar hij doorboorde de bronzen helm van **Oileus** met zijn speer zodat zijn hersenen uiteenspatte tegen de binnenkant van zijn helm. **Agamemnon** beroofde beiden van hun wapenrusting en overige kleding en liet hen naakt achter in de felle zon.

Daarna doodde **Agamemnon** **Isus** en **Antiphus**. **Isus** was een bastaardzoon van **Priamus** en mende de wagen van **Antiphus**, zoon van **Priamus**. Beiden waren al eens gevangen genomen door **Achilles** toen ze hun kudden hoeden op de **Ida** om daarna weer vrij gelaten te worden na betaling van een losgeld.

Isus stierf door een speerstoot in de borst en **Antiphus** met een zwaardslag bij het oor zodat hij uit zijn strijdswagen tuimelde. **Agamemnon** beroofde hen van hun schitterende wapenrustingen en herkende hen als eerdere gevangenen van **Achilles**.

Daarna ging **Agamemnon** op **Peisander** en **Hippolochos** af, beide zonen van **Antimachos**. Omdat **Paris** hem rijkelijk zou belonen, had hij zich het sterkst verzet om **Helena** terug te geven aan de Grieken toen die een gezantschap stuurden naar de Trojanen om haar teruggave te vragen. Zijn zonen kregen de paarden van hun strijdswagen niet onder controle. **Agamemnon** sprong op hen af en vanaf de wagen smeekten de beide mannen om hun leven. Ze zeiden dat hun vader bereid was om een groot losgeld aan goud, zilver en ijzer van goede kwaliteit te betalen als **Agamemnon** hen gevangen zou nemen. **Agamemnon** antwoordde brutaal: "Als jullie de zonen zijn van **Antimachos** die in de raad van de Trojanen de dood eiste van **Menelaos** toen die samen met **Odysseus** als gezant bij jullie was, dan zal hij nu boeten voor die schanddaad met jullie dood!" Daarop trof hij **Peisander** met zijn speer in de borst en hij viel achterover uit de wagen. **Hippolochos** sprong uit de wagen maar **Agamemnon** doodde hem. Met zijn zwaard hakte hij zijn armen af en sneed zijn keel door. Daarna schopte hij het lijk de strijdende menigte in en **Agamemnon** ging verder met het doden van Trojanen.

Zeus voerde **Hector** weg uit de bloedige strijd. **Agamemnon** ging achter hem en de vluchtende Trojanen aan, zijn mannen aanvurend hetzelfde te doen. Met zijn speer doodde **Agamemnon** steeds de achterste vluchters. Op hun wilde vlucht over de vlakte naar de stad passeerde de Trojanen de grafheuvel van **Ilus** en de vijgenboom en hielden pas halt bij de *Scaeïsche Poort* met zijn heilige eik om op elkaar te wachten. Toen daalde **Zeus** neer met de bliksem in zijn hand en ging zitten op de top van de **Ida**. Hij zond **Iris** met haar gouden vleugels naar **Hector** toe met de volgende boodschap. "Zeg tegen **Hector** dat zolang hij **Agamemnon** ziet vechten hij zich afzijdig moet houden maar dat hij zijn mannen wel moet aanvuren tot strijd. Maar als hij ziet dat **Agamemnon** getroffen wordt en gewond wordt afgevoerd dan zal ik hem kracht geven en kan hij uit alle macht aanvallen totdat hij de schepen van de Grieken heeft bereikt en het donker is geworden."

Iris bracht deze boodschap onmiddellijk over aan **Hector** die in zijn strijdswagen stond. Nadat ze vertrok sprong **Hector** uit zijn wagen en vuurde zijn mannen uit alle macht aan om terug te vechten. De Trojanen keerden zich om, vingende Grieken op en vielen ze aan. De Grieken lieten zich hier niet door ontmoedigen en herstelden hun linies. Het gevolg was dat beide legers weer tegenover elkaar stonden, klaar voor hernieuwde strijd. En weer was het **Agamemnon** die voorop ging aan Griekse kant.

Iphidamas, zoon van **Antenor** en **Theano**, was de eerste die **Agamemnon** tegenkwam. **Iphidamas** was opgevoed in **Thracië**, land van de schapen, door zijn grootvader **Cisseus**, de vader van zijn moeder **Theano**. **Cisseus** wilde hem graag bij zich houden en liet hem huwen met een dochter van hem toen hij de huwbare leeftijd had. Hij was zo amper met een zuster van zijn moeder

getrouwd of hij hoorde van de Griekse expeditie en voer met twaalf schepen naar **Percote**. Vandaar gingen ze te voet naar **Ilium**. Nou stond hij tegenover **Agamemnon**, klaar om hem te bevechten. **Agamemnon** gooide als eerste zijn speer maar miste. **Iphidamas** speer raakte **Agamemnon** onder zijn borstharnas in de gordel. Met volle kracht probeerde **Iphidamas** de speer het lichaam van **Agamemnon** in te duwen maar de punt van zijn speer was al krom gebogen toen het de gordel had geraakt en dus drong de speer het lichaam niet binnen. **Agamemnon** rukte daarop de speer uit **Iphidamas** zijn hand en sloeg hem daarna met zijn zwaard in de nek. Stervend viel **Iphidamas** neer, en sliep de bronzen slaap, zoals zo velen, gedood door bronzen wapens.

Hij had weinig plezier beleefd aan zijn huwelijk waar hij ook nog veel voor moest betalen. Eerst al honderd runderen met de belofte om later nog eens duizend schapen en geiten uit zijn talrijke kudden te leveren. **Agamemnon** beroofde zijn lijk van alle kostbaarheden en bracht die terug naar de eigen gelederen.

Toen **Coön**, de oudste zoon van **Antenor**, zag wat er met zijn broer was gebeurd kwam er een droeve waas over zijn ogen. Ongezien viel hij **Agamemnon** aan en verwonde hem met zijn speer in de onderarm. Een sidderende pijn ging door **Agamemnon** heen. Maar hij wist niet van opgeven. Terwijl **Coön** het lichaam van zijn broer bij de voeten wegsleepte en zijn manschappen om hulp vroeg stormde **Agamemnon** op hem af en raakte hem onder zijn schild met zijn speer. En terwijl **Coön** gewond ineens zakte boven het lijk van **Iphidamas** hakte **Agamemnon** zijn hoofd af.

Zolang het warme bloed uit zijn wond stroomde bleef **Agamemnon** doorvechten. Maar toen het bloed stolde en hij een stekende pijn kreeg gelijk de weeën die de **Eileithyiae**, dochters van **Hera**, geven aan barende vrouwen, sprong hij op zijn strijdswagen en gaf zijn menner opdracht om terug te keren naar de schepen. Met een schelle stem riep hij de Grieken toe: “Vrienden, aanvoerders en leiders van de Argivers, houdt de strijd vol en bescherm de schepen tegen de Trojanen! **Zeus** gunt het mij niet om nog verder te vechten!” De wagenmenner liet de zweep knallen en de wagen schoot vooruit en bracht de gewonde **Agamemnon** terug naar de schepen.

[Noot: De Eileithyiae kan ook een bijnaam voor Artemis zijn. Let op de zinsnede “Vrienden, aanvoerder en leiders van de Argivers.” Zijn dit drie verschillende categorieën of drie omschrijvingen van dezelfde categorie; de leiders van de Argivers (Peloponnesos)]

Toen **Hector** zag dat **Agamemnon** zich terugtrok riep hij luid tot zijn mannen, Trojanen, Dardaniërs en Lyciërs, om uit alle macht de Grieken aan te vallen omdat **Zeus** hen de zege had beloofd. Hij zelf ging meteen naar de voorste linies en doodde vele Griekse aanvoerders: **Asaeus**, **Autonous**, **Opites**, **Dolops**, zoon van **Clytius**, **Opheltios**, **Agelaus**, **Aesymnus**, **Orus** en **Hipponous**. Daarna viel hij het overige voetvolk aan en doodde velen. De Trojanen zouden toen de Grieken volledig op de vlucht hebben gejaagd als **Odysseus** niet **Diomedes** had opgeroepen om samen met hem de Trojanen tot staan proberen te brengen. **Diomedes** trof daarop **Thymbraeus** met een speerworp in zijn borst die hem uit zijn strijdswagen deed tuimelen. **Odysseus**

doodde zijn menner **Molion**. Ze lieten de lichamen voor wat ze waren en gingen meteen verder in de tegenaanval en zaaiden dood en verwarring onder de Trojanen. Dit gaf de overige Grieken enig respijt om zich te hergroeperen.

Diomedes doodde **Adrastus** en **Amphius**, de twee zonen van **Merops** van **Percote**, die gezamenlijk in een strijdwagen vochten en beroofde hen van hun wapenrusting. Hun vader, een begaafd ziener, had hen verboden om mee te doen aan de strijd. Ze betaalden de hoogste prijs voor hun ongehoorzaamheid.

Odysseus doodde **Hippodamos** en **Hypeirochos** en beroofde hen.

Zeus, hij zat nog steeds boven op de **Ida**, bracht de strijd in evenwicht, en de Trojanen en Grieken doodden elkaar om en om.

Diomedes verwondde **Agastrophos**, zoon van **Paeon**, met een speerworp in zijn heup. Hij kon niet meer ontsnappen aan de moordende hand van **Diomedes** want hij had de fout gemaakt te veraf te zijn geraakt van zijn strijdwagen. Hij was afgestapt, had de wagen onder de hoede van zijn menner achtergelaten, en was toen naar voren gelopen. Nou was hij dood.

Hector stormde op **Odysseus** en **Diomedes** af met Trojanen in zijn kielzog. Toch wel angstig wachten ze zijn komst af maar ze besloten toch om tegen hem te vechten, wat goed bleek uit te vallen. **Diomedes** mikte op **Hector** zijn hoofd en de speer raakt vol zijn helmkam. Maar de speer drong niet door het brons heen en schampte af en vloog verder omdat de helmbeugel, een geschenk van **Phoebus Apollo**, drie lagen dik was. Maar de klap was zo hard dat **Hector** zich moest terugtrekken en achter zijn mannen compleet verdoofd met één knie op de grond zat, zijn hand steunend op de grond. Omdat **Diomedes** achter zijn speer aanging, en niet achter **Hector**, gaf dat hem tijd om bij te komen. **Hector** sprong daarna op zijn wagen en trok zich terug uit de strijd. **Diomedes** ging nog even achter hem aan maar zag daar al snel de nutteloosheid van in en schold hem verongelijkt uit, want hij voelde zich tekort gedaan. “Jij laffe hond! Je bent weer gered door **Apollo**. Je zult wel steeds tot hem bidden als je ons aanvalt. We komen elkaar wel weer tegen en dan maak ik je af, als er dan een god is die mijn gebeden wil verhoren! Ik ga na wel achter anderen aan!” Maar dat voornemen stelde hij uit want hij ging eerst het lijk van **Agastrophos** beroven. Dat had hij beter niet kunnen doen.

Paris had zich verdekt opgesteld achter een zuil die opgericht was op de grafheuvel van **Ilus**. Hij trof **Diomedes** met een pijlschot in de wreef van zijn rechtersoet. De pijl ging er dwars doorheen. **Paris** kwam van achter de zuil vandaan en opgetogen riep hij tegen **Diomedes**: “Ha! Ik heb je geraakt! Het was geen verspilde pijl. Wel is het jammer dat ik je niet in de onderbuik heb geraakt. Dan had ik jou gedood en hoefden de Trojanen niet langer bang te zijn voor jou!” Onverstoorbaar gaf **Diomedes** hem van repliek en maakte hem uit voor een verwijfde lafaard die een rechtstreekse confrontatie met hem niet aandurfde wat voor hem ook maar beter was want dan zou hij er aan zijn gegaan. Terwijl **Diomedes** zo zat te tieren tegen **Paris** kwam

Odysseus snel aanzetten om hem dekking te geven en trok daarna de pijl uit zijn voet. De wond was voldoende ernstig, het hinderde hem in het lopen, om zich terug te trekken. Hij ging zijn strijdswagen in en gaf zijn menner opdracht om terug te keren naar de schepen.

Ineens stond **Odysseus** er helemaal alleen. Hij vroeg zich af wat hij moest doen, nou **Zeus** alle Grieken had doen vluchten. Hij besloot om niet te vluchten; want het zijn lafaards die vluchten, de dapperen houden stand of sterven. En dus bleef hij waar hij was en werd hij langzaam omringd door Trojanen, begerig naar buit, maar daarmee hadden ze hun eigen noodlot in gang gezet. Met zijn speer verwonde **Odysseus** **Deiopites** aan de schouder. Toen doodde hij **Thoön** en **Ennomos**. Daarop doodde hij **Chersidamas** die uit zijn wagen sprong en meteen geraakt werd door een speerstoot in de buik onder zijn schild. Als volgende doodde hij **Charops**, zoon van **Hippasos**. Zijn rijke broer **Socos** was te laat om hem te redden maar hij beet **Odysseus** toe dat of hij zou hem vandaag dodden, of **Odysseus** zou vandaag de twee zonen van **Hippasos** dodden. Daarop sloeg hij toe met zijn speer die door het schild en borstpantser van **Odysseus** heen ging. Maar **Pallas Athena** voorkwam dat de punt ook het vlees bereikte en de punt bleef steken in zijn zij. **Odysseus** beseftte dat hij niet dodelijk gewond was en **Socos** beseftte dat ook en hij draaide zich om te vluchten nou hij geen speer meer had. Maar vluchten voor de dood had geen zin meer. Nauwelijks omgedraaid trof **Odysseus** hem met zijn speer van achteren, tussen de schouders, door de borst heen. Met een doffe plof viel hij op de grond. **Odysseus** trok daarop de speer van **Socos** uit zijn eigen wond en schild. Bloed stroomde uit zijn wond en hij maakte zich zorgen. De Trojanen zagen dat hij gewond was en vielen hem aan. **Odysseus** riep drie keer luid om hulp. **Menelaos** hoorde het en samen met **Aias** besloten ze om **Odysseus** te ontzetten. Ze gingen snel naar hem toe en **Aias** ging naast hem staan en beschermde hem met zijn grote schild. De Trojanen stoven weg toen ze de dreigende verschijning van **Aias** zagen. **Menelaos** pakte **Odysseus** bij de arm en bracht hem naar zijn eigen wagen waarmee zijn menner was komen aanrijden.

[Noot: In hoofdstuk 8, begin, vluchtte Odysseus. Hier wordt dat rechtgezet en is zijn eer gered.]

Aias doodde **Doryclos**, bastaardzoon van **Priamus**, en verwondde daarna de volgende Trojanen: **Pandacos**, **Lysander**, **Pyrasos** en **Pylartes**. Daarna ging hij verder met Trojanen doodden. **Hector** ontging dit allemaal want hij was verwickeld in gevechten met **Nestor** en **Idomeneus** op de linkerflank aan de oevers van de **Scamander**. Strijdend in zijn strijdswagen doodde **Hector** met zijn speer de een na de andere Griek. Maar ze dachten niet aan terugtrekken totdat **Paris** met een pijl met drie haken **Machaon** in zijn rechterschouder trof. **Machaon** was niet alleen aanvoerder van de manschappen uit **Tricce**, maar ook arts. De Grieken raakten bezorgd dat ze hun arts zouden verliezen en **Idomeneus** riep **Nestor** toe dat hij in zijn strijdswagen moest stappen samen met **Machaon** en hem in veiligheid moest brengen. De beide mannen stapten daarop in **Nestor** zijn strijdswagen en gingen terug naar de schepen. **Cebriones**, de wagenmenner van **Hector**, zag dat **Aias**, hij herkende hem aan zijn brede schild, ver van hen vandaan Trojanen op de vlucht joeg, en vroeg

Hector of het misschien verstandig was om daar naar toe te gaan. Hij wachtte het antwoord van **Hector** niet af en stuurde de wagen al naar **Aias** toe. De paarden vertrapten schilden en lijken zodat het bloed hoog opspatte onder hun hoeven en de wagen met bloed besmeurd raakte. Aangekomen doodde **Hector** weer de een na de andere Griek met zijn speer, zwaard en stenen, maar **Aias** viel hij niet aan.

Het was **Zeus** die **Aias** besloot te doen terugtrekken. **Aias** gooide zijn uit zeven huiden bestaand schild om zijn schouder en trok zich langzaam, de overmacht werd te groot, terug. De Trojanen en hun bondgenoten achtervolgden hem. Ze gooiden speren naar hem die door zijn schild op de rug werden opgevangen. Dan draaide hij zich om en verjoeg ze om daarna weer terug te trekken, en om ze daarna weer aan te vallen. Hun speren ving hij op met zijn schild of hij ontweek ze. Maar **Aias** zorgde er met deze terugtrekkingtactiek wel voor dat de Trojanen niet bij de schepen kwamen. **Eurypylus**, een Thessalische aanvoerder, besloot de zwaar belaagde **Aias** te hulp te komen. Hij liep naar hem toe en gooide zijn speer naar de Trojanen. De speer raakte een Trojaanse aanvoerder, **Apisaon**, zoon van **Phausios**, in de lever onder het middenrif en hij zakte dood neer op de grond. Terwijl **Eurypylus** hem beroofde van zijn wapenrusting spande **Paris** zijn boog en raakte **Eurypylus** in de rechterdij. Omdat de schacht afbrak kon hij de pijl niet uit zijn been trekken en moest hij zich terugtrekken en luid riep hij de Grieken toe: “Vrienden, aanvoerders en leiders van de Argivers, draai jullie om en houd stand en red **Aias** van de pijlenregen die op hem neerdaalt!” Uiteindelijk vingen de Grieken de gewonde **Eurypylus** op en bleven om hem staan en beschermden hem met hun schilden en speren. **Aias** ging snel naar hen toe sloot en samen verweerden ze zich tegen de aanvallende Trojanen.

[Noot: Een wel heel bescheiden hulppoging van Eurypylus, wie zou daar blij mee moeten zijn gemaakt? Uiteindelijk redden zijn mannen hem en heeft Aias zichzelf gered!?!]

En zo woedde de strijd voort met de Grieken in de verdrukking.

Achilles zat al die tijd op het achterstevan van zijn hoge schip en zag dat de Grieken het moeilijk hadden. Hij zag een wagen, het waren **Nestor** en **Machaon**, met hoge snelheid het kamp binnen stuiven. **Eurymedon**, de wagenmener van **Nestor**, bestuurde de wagen. **Achilles** dacht **Machaon** te herkennen maar hij wist het niet zeker en hij riep **Patroclos**. Deze kwam zijn tent uit en liep naar **Achilles** toe, het begin van zijn ondergang, en vroeg: “Waarom riep je mij?”

“Ik denk dat de Grieken mij eindelijk zullen smeken om mee te doen, het ziet er slecht voor ze uit”, antwoordde **Achilles**, “Ik zag ook **Nestor** met een gewonde in zijn wagen het kamp binnen rijden en dacht dat het **Machaon** was, maar ik kon hem niet goed herkennen van achteren. Kun jij naar **Nestor** gaan om na te gaan of ik gelijk had?”

Patroclos ging daarop naar de tent van **Nestor**. Daar had **Eurymedon** de paarden al uitgespannen en waren **Nestor** en **Machaon** de tent binnen gegaan en hadden plaats genomen in hun zetels.

Hecamede, een slavin van **Nestor**, zette een rijk versierde tafel met heerlijk eten en drinken voor hen neer. **Hecamede** was een dochter van **Arsinous**, koning van **Tenedos**, en was buitgemaakt toen **Achilles** de gelijknamige stad op het eiland plunderde. Bij de verdeling van de buit hadden de Grieken haar aan hem gegeven. Daarna gaf hij **Hecamede** als geschenk aan **Nestor**. Terwijl de beide heren gezellig aan het drinken en keuvelen waren kwam **Patroclus** in de tentopening staan. **Nestor** ging meteen naar hem toe en trok hem bij de arm zijn tent in en bood hem een zetel aan. Maar **Patroclus** sloeg het aanbod af met de woorden: “Ik heb geen tijd om te gaan zitten, **Nestor**. **Achilles** wil weten of het **Machaon** was die gewond met jou het kamp binnenreed. Maar ik zie zelf al dat het **Machaon** was en ga hem dat zo snel mogelijk vertellen. Je weet zelf wat een licht ontvlambaar man hij is. Zelfs al ben je onschuldig dan kun je bij hem nog de schuld krijgen!”

Nestor antwoordde gepikeerd: “Maakt **Achilles** zich nu ineens druk over onze gewonden? Nou, wij hebben nog meer gewonden, als hij zo geïnteresseerd is: **Diomedes**, **Odysseus**, **Agamemnon**, en **Eurypylus**. Niet dat ik zie dat **Achilles** er veel aan doet om het te voorkomen, of zich veel om ons bekommert. Wil hij soms dat wij allemaal vernietigd worden?!” Na deze bestraffing aan het adres van **Achilles** vertelde **Nestor** maar weer eens hoe hij het zou hebben gedaan, om als voorbeeld voor **Achilles** te dienen.

“Ikzelf heb de kracht niet meer om ons te redden, daar ben ik te oud voor en zijn mijn ledematen te stram. Was ik nog maar zo jong en sterk als toen we ruzie hadden met onze burens, de bewoners van **Elis**, en we hun vee roofden. We hadden namelijk nog een rekening met hen te vereffenen. De Epeiers, inwoners van **Elis**, hadden bij velen van ons schulden uitstaan. Maar die velen werden weinigen nadat **Herakles** onze stad **Pylos** had aangevallen en veroverd waarbij velen van ons omkwamen. Mijn vader **Neleus** had 12 zonen, ik bleef als enige gespaard. Door deze tegenslag waren de Epeiers overmoedig geworden en daagden ons steeds uit en kwamen hun verplichtingen niet meer na. We gingen dat rechtzetten! Toen **Itymoneus**, zoon van **Hypeirochos**, zijn kudden wilde beschermen doodde ik hem met mijn werpspies. Het boerenvolk wat hij had meegenomen stooft uiteen. En wat een buit kregen we te pakken! Vijftig runderenkudden, evenzoveel schapenkudden, varkenskudden en geitenkudden met hun herders erbij. Ook maakten wij 150 merries met hun veulens buit. Bij nacht dreven we de buit naar **Pylos** en mijn vader was er maar wat blij mee dat ik als jonge strijder zoveel buit had vergaard! De volgende dag verdeelden de leiders van **Pylos** de buit onder iedereen die nog een schuld had te vorderen. Mijn vader zelf kreeg een kudde runderen en 300 schapen met de herders erbij. Hij had namelijk ook nog een vordering uitstaan. Hij had ooit een vierspan gestuurd naar **Elis** om mee te doen aan een wagenrennenwedstrijd waarbij de prijs een drievoet was. Maar koning **Augeas** hield het span en stuurde de menner naar huis. Daar was mijn vader goed boos over en dus nam hij flink wat van de buit. Maar iedereen kreeg wel zijn eerlijk deel. We waren net klaar met de verdeling en de offers toen we op de derde dag aangevallen werden door vele bewoners van **Elis**. Onder hen waren ook de tweeling zonen van **Actor** en

Molione, Eurytus en Cteatus. Beiden waren nog broekjes en onbekend met het slagveld. Ze belegerden onze grensstad **Thryoessa** die op een steile heuvel ligt met uitzicht over de rivier de **Alpheus**. In de nacht kwam **Athena** naar beneden om ons op te roepen tot de strijd. Mijn vader wilde niet dat ik meedeed, hij vond dat ik nog niet ervaren genoeg was voor zo een groot gevecht, en verborg mijn paarden voor mij. Maar ik ging gewoon te voet mee en met hulp van **Athena** overtrof ik iedereen in moed! Niet ver van **Arene** vandaan, waar de rivier de **Minyeios** in zee stroomt, had zich in de ochtend de ruitery van **Pylos** verzameld en wachtten ze op het voetvolk. Toen we compleet waren trokken we met zijn allen naar de **Alpheus** die we tegen de middag bereikten. We brachten verschillende offers aan **Zeus** en offerden een stier aan **Poseidon** en de riviergod **Alpheus**, en een koe aan **Athena**. Daarna gingen wij eten en slapen terwijl de Epeiërs druk bezig waren met de belegering van **Thryoessa**, onbewust van de gevechten die hen nog te wachten stond. De zon was amper op of wij, biddend tot **Zeus** en **Athena**, raakten slaags met de Epeiërs. Ik was de eerste die iemand doodde. Het was hun aanvoerder **Mulios**, schoonzoon van **Augeas**, getrouwd met zijn oudste dochter, de blonde kruidenmengster **Agamede**. Hij kwam mij tegemoet met zijn strijdswagen maar ik trof hem met mijn speer zodat hij uit zijn wagenbak tuimelde en ik sprong meteen in zijn wagenbak. Ik reed meteen op de Epeiërs af maar die stoven alle kanten uit, bang geworden nadat ik hun beste man en aanvoerder had gedood. Ik ging ze achterna en maakte 50 strijdwegens buit, en doodde daarbij steeds strijder en menner. Ik zou de beide zonen van **Actor** en **Molione** hebben gedood als **Poseidon** hen niet in nevel had gehuld en zo liet ontkomen. **Zeus** schonk ons een heerlijke overwinning. We zaten ze na over de tarwevelden van de stad **Bouprasion** in **Elis**, doodden velen en maakte vele wapens buit. We stopten bij de Olenische Rots waar het ook wel ‘de heuvel van **Alesios**’ heet. Daar sommeerde **Athena** ons te stoppen en doodde ik mijn laatste man die ik liet liggen. Daarna gingen we terug van **Bouprasion** naar **Pylos**. En iedereen dankte **Zeus** onder de goden en **Nestor** onder de mensen. Zo was ik onder de mannen! Zo zal ook **Achilles** alleen maar kunnen schijnen als er een Grieks leger overblijft waar hij kan schitteren. Want hij kan geen eer behalen bij een verslagen Grieks leger. Hij zal dan ook zeker spijt krijgen als het leger verslagen wordt!”

[Noot: Nestor heeft dus in zijn eentje de Epeiërs verslagen maar wel in een zegevierend leger. Poseidon is de goddelijke vader van de tweeling zonen, de Moliones, van Actor en Molione, de moeder. Vandaar dat hij ze redt. Actor is een broer van Augeas.]

Na dit stichtelijke verhaal was **Nestor** nog niet helemaal klaar en ging verder. “Weet je nog **Patroclos**, wat je vader, **Menoetius**, zoon van **Actor**, tegen je zei toen hij je uit **Phthia** liet vertrekken om je aan te sluiten bij **Agamemnon**? **Odysseus** en ik waren erbij en wij hebben alles gehoord wat hij tegen jou zei. Wij waren soldaten aan het werven voor het leger van **Agamemnon** en kwamen zo ook aan bij het huis van **Peleus**. We zagen jou, je vader, **Peleus** en **Achilles** bezig een offer te brengen aan **Zeus** op het binnenerf. **Peleus** verbrandde de schenkels van een rund en bracht plengoffers terwijl jij en je

vader het vlees bereidden. Toen wij in de poortopening verschenen zag **Achilles** ons. Hij sprong blij verrast, liep naar ons toe en nam ons bij de hand het erf op. Hij liet ons plaatsnemen en gaf ons te eten en drinken. Toen we klaar waren met eten en drinken vertelden we waarvoor we kwamen en ik stelde voor dat jij en **Achilles** mee zouden gaan. Jullie vaders vonden dat goed en gaven jullie raad mee. **Achilles** kreeg de raad om altijd de beste te zijn en boven iedereen uit te steken. Maar jouw vader zei het volgende: “**Achilles** is edeler van geboorte dan jij, maar jij bent ouder. **Achilles** is sterker dan jij, maar geef hem goede raad en advies, dan geef jij hem in feite leiding en dan zal hij jou volgen, in zijn eigen belang.” Dat was de raad die jouw vader jou gaf die je blijkbaar alweer vergeten bent! Maar het is nog niet te laat. Misschien wil hij naar je luisteren als je hem vertelt over mijn strijd tegen de Epeiers. Maar als hij dan nog niet wil vechten omdat zijn godenmoeder hem misschien iets onthult heeft van de plannen van **Zeus**, vraag dan tenminste of hij de Myrmidonen laat meevechten onder jouw leiding. Laat hij jou dan zijn wapenrusting aantrekken zodat de Trojanen denken dat jij **Achilles** bent en uit angst voor hem zich terugtrekken. Dat geeft ons uitgeputte leger de kans om te herstellen. De Myrmidonen zijn nog fris en uitgerust, het lukt jullie vast wel om ze terug te drijven naar hun stad.” Geroerd en geprikkeld door deze woorden ging **Patroclos** snel terug naar **Achilles**. Hij passeerde de schepen van **Odysseus** waar de Grieken hun krijgsraad, hun rechtspraak en hun offerplechtigheden hielden. Daar kwam **Patroclos** de gewonde **Eurypylus** tegen die hinkend terugkeerde van het slagveld met de pijlpunt nog in zijn dijbeen. Het zweet droop van zijn lichaam, het bloed uit zijn wond. Vol medelijden zag **Patroclos** hem aan. Hij beklagde hun situatie en zei: “Arme Griekse aanvoerders, was het dan voorbestemd dat jullie allemaal zo ver van huis en familie moesten sterven?” Maar ook wilde hij de situatie op het slagveld weten en vroeg: “Is er dan echt geen hoop meer dat **Hector** gestuit wordt? Zullen alle Grieken vandaag sterven op het slagveld onder het geweld van zijn speer?” **Eurypylus** antwoordde: “Terugtrekken naar onze schepen is het enige wat ons rest. Al onze helden zijn daar al, allemaal gewond, en de Trojanen worden steeds sterker. Maar help mij en breng mij naar mijn schip en snijdt de pijlpunt uit mijn been en behandel de wond met warm water en helende balsems. Ze zeggen dat jij dat geleerd hebt van **Achilles** die het weer geleerd heeft van de vriendelijke centaur **Cheiron**. Onze artsen **Podaleirios** en **Machaon** kunnen mij niet helpen. **Machaon** is geloof ik gewond en heeft zelf een dokter nodig en **Podaleirios** vecht op het slagveld.” Bezorgd zei **Patroclos**: “Hoe nu verder? Wat moeten wij als eerste doen? Ik moet naar **Achilles** met een boodschap van **Nestor** maar ik kan jou zo ook niet laten gaan!” **Patroclos** sloeg zijn arm om **Eurypylus** heen en bracht hem naar zijn tent. Hij ging liggen op dierenhuiden die al neergelegd waren door zijn dienaar waarna **Patroclos** de wond behandelde. Hij haalde de pijlpunt uit de wond en reinigde die met warm water. Daarna wreef hij met zijn handen wat wortelkruiden fijn die hij uitstrooide over de wond. De pijn nam af, het bloeden stopte en de wond droogde op.

12. De strijd bij de muur

Terwijl **Eurypylus** in zijn tent werd verzorgd door **Patroclus** gingen de gevechten onverminderd voort. De gracht en de muur bood de Grieken nog bescherming maar het leek een kwestie van tijd voordat de Trojanen de vestingwerken zouden nemen. Ook omdat het gebouwd was zonder de gebruikelijke offers aan de goden te hebben gebracht. Maar het waren niet de Trojanen die gracht en muur vernietigden, maar de goden. Toen **Troje** in het tiende jaar van de belegering werd verwoest en geplunderd en de Grieken al naar huis waren, besloten **Poseidon** en **Apollo** om gracht en muur te vernietigen. Alle rivieren die stroomden van de Ida; de **Rhesus**, **Heptaporus**, **Caresus**, **Rhodus**, **Granikos**, **Aesepus**, **Scamander** en **Simois**, liet **Apollo** samen komen in één monding. Hij liet het water negen dagen lang beuken tegen de muur. Al die tijd liet **Zeus** het regenen om het wegspoelen van de muur ter vergemakkelijken. **Poseidon** zorgde er voor dat al het materiaal waar de muur van was gemaakt, hout en steen, wegspoelde naar de zee en daar werd opgenomen. Daarna bracht hij de rivieren weer terug in hun oorspronkelijk bedding en bedekte het kamp met zand en was de plek, het strand bij de sterk stromende **Hellespont**, weer vlak, zoals het altijd was.

[Noot: Dit is dan de verklaring waarom naderhand niemand nog restanten van muur en gracht zag als ze een bezoek brachten aan Troje. Waarschijnlijk bestaat Troje niet. Troje is te herkennen aan een groot kamp met diepe gracht en stenen muur in de naaste omgeving. Dat er nu geen resten meer van zijn zou kunnen, maar in de oudheid zelf zou het er wel moeten zijn geweest.]

Hector wilde dat zijn mannen met hun strijdagens de gracht overstaken maar de paarden durfden niet want de gracht was diep en er stonden puntige palen in. De mannen wilden wel de gracht ingaan. **Polydamas** ging naar **Hector** toe en stelde voor om de wagens achter te laten bij de menners en af te stijgen en dan met zijn allen door de gracht te lopen. Want aan de overkant van de gracht, voor de muur, was er toch te weinig ruimte voor de strijdagens om af te stappen. **Hector** vond het een goed plan en ze verdeelden zich in vijf aanvalsgroepen met elk hun aanvoerders.

De eerste, sterkste en grootste groep werd geleid door **Hector**, **Polydamas** en **Cebriones**, de menner van Hector. **Hector** wees iemand anders aan als menner voor zijn tweespan. De tweede groep werd geleid door **Paris**, **Alcathous** en **Agenor**. De derde groep werd geleid door **Helenos** en **Deiphobos**, broers van **Hector**, en **Asius**, zoon van **Hyrtaeos**. De vierde groep werd geleid door **Aeneas** en **Archelochus** en **Acamas**, twee zonen van **Antenor**. De vijfde groep, de bondgenoten, werd geleid door **Sarpedon**, **Glaucos** en **Asteropaios**.

[Noot: Een gracht hoeft geen steile helling te hebben. Er staan dan spiesen in de gracht om het oversteken te bemoeilijken. Het lijkt mij handig om het komende gevecht om de muur, de muur voor te stellen als een kasteelmuur met torens, of bolwerken, en dat de Trojanen de muur beklimmen, eventueel met ladders, en dat ze voor en op de muur vechten.]

Asius besloot als enige van het strijdplan af te wijken. Hij wilde zijn strijdwagen niet achterlaten onder de hoede van zijn menner en besloot met zijn wagen het kamp binnen te dringen. Dat was geen verstandige beslissing

want hij zou sterven door de speer van **Idomeneus** en het winderige **Ilium** nooit meer terugzien. Samen met zijn mannen, waaronder **Iamenos**, **Orestes**, **Thoön**, **Oenomaus** en **Adamas**, zijn zoon, ging **Asius** naar de linkerflank waar de Grieken een poort hadden die nog open stond om achterblijvers de kans te geven om het kamp binnen te komen. **Asius**, de dwaas, stormde door de gracht op de poort af denkende dat de Grieken wel zouden vluchten en dat hij zomaar naar de schepen kon rijden. Maar **Polypoites** en **Leonteus**, de twee aanvoerders van de **Lapithen**, wachtten hen op. Eerst hadden ze de mannen aangespoord om zich bij de schepen te verdedigen, maar toen ze zagen dat **Asius** en zijn mannen de poort bestormden waren ze snel naar buiten gegaan om die te verdedigen.

Er ontstond een heftige strijd bij de poort. Boven op de muur wierpen Grieken stenen naar de aanvallers. Ook de Trojanen wierpen volop stenen. Het plan van **Asius** ging niet zo voorspoedig als hij had gedacht en wanhopig beklaagde hij zich bij **Zeus** over de tegenstand. Maar **Zeus** schonk geen aandacht aan zijn woorden. Hij had al bepaald dat de eer zou gaan naar **Hector**, niet naar **Asius**.

Er was een heftige strijd ontbrandt langs de gehele stenen muur en bij de andere poort. Alleen een god zou kunnen beschrijven wat er allemaal gebeurde. Bij de poort waar **Asius** aanviel gingen de twee **Lapithen** in de tegenaanval. **Polypoites** doodde met een speerworp **Damasos**. Hij droeg een helm met bronzen wangplaten. De speer ging dwars door een wangplaat heen, verbrijzelde het bot en zijn hersenen spatten uiteen tegen de binnenkant van zijn helm. Meteen daarop doodde hij **Pylon** en **Ormenos**. **Leonteus** doodde **Hippomachos**, zoon van **Antimachos**, met een speerworp die dwars door zijn gordel ging. Meteen daarop doodde hij met zijn zwaard **Antiphates**, **Menon**, **Iamenos** en **Orestes**.

Terwijl **Polypoites** en **Leonteus** hun slachtoffers beroofden van hun wapenrustingen stonden de Trojanen onder leiding van **Hector** en **Polydamas** te talmen bij de gracht. Toen ze wilden oversteken was er een voorteken verschenen. Links van hen verscheen een arend met in zijn klauwen een grote bloedrode slang. De slang leefde nog en beet de arend in zijn borst waarop de arend de slang liet vallen. De slang viel tussen de mannen in, de arend vloog krijsend weg. De Trojanen schrokken en zagen er een ongunstig teken in van **Zeus**. **Polydamas** ging meteen naar **Hector** toe en zei: "Vaak onderbreek je mij tijdens beraadslagingen als ik iets zeg waar jij het niet mee eens bent omdat jij vindt dat jij altijd gelijk moet hebben. Maar toch blijf ik spreken. Ook nu. Daarom zeg ik; laten we de aanval afblazen. De slang leefde nog en de vogel moest de slang loslaten voordat hij de buit naar zijn nest kon brengen waar het zou dienen als voedsel voor zijn jongen. Zo zal het ons ook vergaan. Wij kunnen wel door de muur breken en ook al trekken de Grieken zich terug om hun schepen te verdedigen, wij zullen daarbij veel manschappen verliezen die we niet mee naar huis kunnen nemen. Zo zal een ziener het ook verklaren." **Hector** werd boos op **Polydamas** en gaf hem er flink van langs. Vol verachting zei hij tegen hem:

“Wat is dit voor flut advies? Heb je geen betere raad?! Blijkbaar hebben de goden je van je verstand beroofd en een raad gegeven om mij te doen overhalen om te vergeten wat **Zeus** mij beloofd heeft! Daar vertrouw ik op in plaats van links of rechts overvliegende vogels. Maar jij hoeft niet bang te zijn om te sneuvelen bij de schepen, want al zou ons dat allen overkomen, jij bangerik, zou dan allang zijn weggevlucht. Ik waarschuw jou. Als jij anderen overhaalt om niet te vechten, dan dood ik je ter plekke met mijn speer!” Meteen gaf **Hector** het sein tot de aanval en iedereen volgde hem. Van de **Ida** zond **Zeus** een rukwind die een stofwolk blies in het gezicht van de Grieken. Gesterkt door dit gunstig voorteken zetten de Trojanen alles op alles om de muur te slopen en te doorbreken. Steunpalen van torens sloopten ze, bolwerken werden neergehaald, beschermwallen rukte ze uit de grond maar de Griekse muur hield stand. Met runderenhuiden beschermden ze de muren en met stenen bekogelden ze de Trojanen. De beide **Aiassen** gaven leiding aan de Griekse verdediging. Ze liepen over de muur en spoorden iedereen aan om stand te houden. Zij die goed bezig waren kregen een complimentje, zij die verzaakten kregen op hun donder. Ze hamerden er op dat de Grieken elkaar moesten aanmoedigen en dat iedereen zijn bijdrage moest leveren, ongeacht hoe goed je was in de strijd. Voor iedereen was een taak weggelegd.

Het lukte **Hector** niet om een bres te slaan in de muur. En als **Zeus** zijn zoon **Sarpedon** niet bezielde had tot uitzonderlijke moed dan was het de Trojanen ook nooit gelukt om de muur te doorbreken. **Sarpedon** ging naar **Glaucos**, zijn medeaanvoerder van de Lyciërs toe en hield een lofzang op hoe zij beiden door hun eigen volk, de Lyciërs, behandeld werden. “Thuis krijgen wij altijd de beste plaatsen als we aanzitten bij feestmaaltijden. We krijgen het lekkerste vlees en volop drinken. Wij hebben de rijkste gronden aan de rivier de **Xanthos**. Dit verplicht ons om voorop te gaan in de strijd. Dan alleen kunnen onze mannen over ons zeggen: ‘Zij hebben het beste leven in Lycië, maar ze zijn ook roemvol want ze vechten vooraan in de strijd!’ **Glaucos**, als ons in deze oorlog niets zou kunnen gebeuren en we altijd jong en onsterfelijk zouden blijven dan was ik niet van plan om de aanval te leiden of jou de aanval te laten leiden. Wat levert het op!? Maar in deze harde strijd om Troje, waar de dood altijd op de loer ligt, valt veel eer en roem te behalen. Laten we aanvallen. Of we bezorgen onze doden veel eer, of we behalen zelf veel eer!” Meteen daarop gingen beide mannen in de aanval. **Menestheus** schrok toen hij de Lyciërs aan zag komen stormen op het gedeelte van de muur waar hij verantwoordelijk voor was. Hij keek om zich heen en zocht naar hulp. Niet ver van hem vandaan bevonden zich de beide **Aiassen** en **Teucer**, een begenadigd boogschutter, maar hen roepen had geen zin. Het krijgsrumoer overstemde alles. Hij besloot om de heraut **Thootes** naar hen te sturen en gaf hem de volgende boodschap mee: “Wij kunnen niet lang meer weerstand bieden aan de druk van de Lyciërs. Vraag of de beide **Aiassen** ons kunnen helpen. Maar als ze niet gemist kunnen worden, dat dan **Aias**, zoon van **Telamon**, en **Teucer** ons kunnen helpen.” **Thootes**

liep snel over de muur naar de beide **Aiassen** toe en bracht de boodschap van **Menestheus** over. Er werd meteen naar gehandeld. **Aias**, **Teucer** en **Pandion**, die **Teucer** zijn boog droeg, liepen snel naar **Menestheus** toe. **Aias**, zoon van **Oileus**, bleef samen met **Lycomedes** achter.

Aangekomen bij **Menestheus** maakte **Aias** meteen al zijn eerste slachtoffer. Hij pakte een steen, zo zwaar dat niemand van ons hem heden ten dage nog zou kunnen tillen, en wierp die naar **Epicles**, een strijdmakker van **Sarpedon**. Hij raakte zijn helm met vier beugels en verbrijzelde zijn schedel. Als een duiker viel **Epicles** omlaag van de toren. Toen **Glaucos**, hij was al op de muur, uithaalde met zijn speer verwondde **Teucer** hem met een pijlschot in zijn arm zodat hij zich terug moest trekken. Hij deed dat zo onopvallend mogelijk zodat het niemand van de Grieken zou opvallen en zou snoeven dat ze hem verwond hadden.

Dat **Glaucos** gewond raakte bedroefde **Sarpedon**, maar weerhield hem er niet van om de strijd door te zetten. **Sarpedon** doodde **Alcmaon**, zoon van **Thestor**, met zijn speer. Hij wilde de speer uit het lichaam trekken maar deze bleef vastzitten en hij trok **Alcmaon** van de muur af die op de grond plofte. **Sarpedon** trok toen met zijn beide handen aan de borstwering die afbrokkelde en er ontstond een bres in de muur die een doorgang mogelijk maakte. Maar zover was het nog niet. **Sarpedon** moest eerst nog afrekenen met **Aias** en **Teucer** die hem gelijktijdig aanvielen. **Teucer** schoot een pijl in de draagriem over zijn borst die zijn schild droeg en **Aias** stootte met zijn speer in zijn schild maar deze drong er niet doorheen. Door dit geweld deed **Sarpedon** een paar passen terug. Hij riep zijn mannen om hem te helpen, want zij waren enigszins aan het verslappen en hij sprak hen daar ook op aan. Zijn mannen herstelden zich en ze vielen de Grieken uit volle macht aan.

Er werd onverminderd fel gestreden om en op de muur. De Grieken lukte het niet om de Trojanen te verjagen. De Trojanen lukte het niet om over de muur te komen en zo kwamen velen om. Bloed spatte op muur en torens en droop er vanaf. Lang bleef de strijd in evenwicht totdat **Zeus** de zege aan **Hector** schonk door hem als eerste het kamp van de Grieken binnen te laten gaan. **Hector** had een steen gepakt, die taps toeliep, en zo zwaar was dat de twee sterkste mannen die nu zouden leven hem nog niet hadden kunnen optillen. Maar **Zeus** had de steen van zijn gewicht beroofd en **Hector** liep naar de poort toe. De poort had dubbele deuren met aan de binnenkant wee kruislings bevestigde afsluitbalken met een sluitpin er in. **Hector** gooide de steen, met de punt naar voren, precies in het midden tegen de poort aan. De afsluitbalken braken, de deuren braken en splinters vlogen door de lucht. Meteen daarop sprong **Hector**, met twee speren in zijn hand, door de poort het kamp binnen. En daar stond hij, dreigend als een donkere nacht, te schitteren in zijn fonkelend bronzen harnas. Hij draaide zich om en riep de Trojanen om hem te volgen. De meute stormde door de poort, anderen klommen over de muur want er was geen tegenstand meer. Onder veel kabaal waren de Grieken namelijk al weggestoven naar de schepen.

13. De strijd bij de schepen

Nadat **Zeus** de Trojanen het scheepkamp had binnengelaten had hij zijn interesse in het verdere verloop van de strijd verloren. Hij richtte zijn blik op de paardenfokkende Thraciërs, de strijdlustige Mysiërs, de trotse paardenmelk drinkende **Hippemolgi**, en de **Abii**, het meest rechtvaardige volk op aarde. Hij had er geen rekening mee gehouden dat andere goden de Grieken misschien zouden gaan helpen.

Poseidon was al eerder vanuit de zee opgestegen naar de hoogste bergtop van het bosrijke eiland **Samos**, het eiland wordt ook wel **Samothrace** genoemd, vlak voor de kust van **Thracië**. Vandaar hield hij zicht op het gehele gebied rondom **Troje**. Hij had medelijden met de Grieken en was boos op **Zeus**. Hij kwam de helling afdenderen met grote passen. Bij de vierde pas bereikte hij zijn paleis die lag in de diepte van de baai bij **Aigai**, een stad in **Boeotië**. Daar spande hij zijn twee paarden met gouden manen en bronzen hoeven voor zijn wagen. Hij trok zijn gouden kleding aan, pakte de gouden zweep en reed weg over de golven naar de Grieken toe. Onderweg werd hij begeleid door allerlei zeedieren waarover hij heerste. Tussen de eilanden **Tenedos** en **Imbros** lag een spelonk diep verscholen in de zee. Daar spande **Poseidon** zijn paarden uit, zette ze vast aan gouden voetboeien en gaf ze goddelijk voer te eten. Daarna ging hij naar het kamp van de Grieken.

De Trojanen stroomden nog steeds het kamp binnen, er van overtuigd dat ze de Grieken zouden verslaan. **Poseidon** had intussen de gedaante van de vogelziener **Calchas** aangenomen. Als eerste sprak hij de beide **Aiassen** aan en zei: “Jullie beiden kunnen het leger van de Grieken redden als je niet denkt aan vluchten maar aan stand houden. De Trojanen zijn dan wel het kamp binnen gedrongen, maar daar komt niet het meeste gevaar van, die kunnen jullie wel aan. Het meeste gevaar komt van die waanzinnige **Hector**, die zit te pochen dat hij de zoon van **Zeus** is. Ik zou willen dat een god jullie beiden met moed kon bezielen om stand te houden. Dan zou het jullie lukken om **Hector** te verjagen zelfs al vecht hij met de bezieling van **Zeus** gekregen.” Daarop raakte **Poseidon** hen met zijn staf aan en bezielde de beide **Aiassen** met moed. **Poseidon** verdween daarop razendsnel. **Aias**, zoon van **Oileus**, realiseerde zich als eerste dat het niet **Calchas** was die tot hen sprak maar een god in de gedaante van **Calchas**. Want alleen goden kunnen zo snel verdwijnen, daaraan herken je ze ook, zei hij tegen de andere **Aias**. Terwijl de beide **Aiassen** met elkaar spraken en blij waren dat ze zich als herboren voelden voor de strijd, ging **Poseidon** naar andere Grieken toe om hen aan te moedigen. Als eerste kwam hij aan bij een aantal Grieken die zich ophielden bij de schepen; **Teucer**, **Leitus**, **Peneleos**, **Thoas**, **Deipyros**, **Meriones** en **Antilochos**. Hij berispte hen en zei onomwonden waar het opstond. “Jullie moeten jullie schamen. Juist op jullie vertrouwen de Grieken! Schande, dat juist jullie, aanvoerders, nu opgeven! Altijd waren de Trojanen bang voor ons, maar nu staan ze ineens midden in ons kamp en bedreigen de schepen. Dat hebben we te danken aan de kortzichtigheid van

onze aanvoerder en de slapheid van onze troepen. De huidige situatie mag dan wel de schuld zijn van **Agamemnon**, die zo dom was om **Achilles** te tergen en zich zo van ons liet vervreemden, maar dat is nog geen reden om zelf de strijd op te geven! Bange mannen kunnen weer dappere mannen worden. Het is nog niet te laat om jullie vergissing in te zien. Als jullie één of andere zwakkeling waren kon ik begrijpen dat je opgeeft. Maar jullie zijn leiders, aanvoerders, en dan is het extra pijnlijk om te zien hoe jullie je gedragen. Wreek de schande die over je heen is gekomen nu **Hector** het kamp is binnengedrongen en de strijd heeft gebracht tot bij de schepen!” Met deze opruiende woorden wekte **Poseidon** de Grieken op tot hernieuwde strijd. Het werkte, ze vormden een nieuwe linie met de beide **Aiassen** in het midden. Ze stonden daar zo sterk en zelfverzekerd, dat zelfs **Ares**, de oorlogsgod, en **Athena**, de oorlogaanhitser, het met ontzag zou hebben ingeboezemd als ze het zouden hebben gezien.

Als een rotsblok rollend van een helling kwam **Hector** op de Griekse linie af. Maar in plaats van er dwars doorheen te gaan werd hij gestuit door een muur van wapens en kwam tot stilstand. Hij deed een paar passen terug en vuurde zijn mannen aan en zei: “Trojanen, Lyciërs en Dardaniërs, de Grieken zullen mij niet lang meer tegenhouden. Mijn speer zal ze uiteen jagen, omdat **Zeus** achter mij staat!” Dit gaf de Trojanen moed en **Deiphobos** ging naar voren met zijn groot rond ossenleer schild. **Meriones** wierp zijn speer naar hem. De punt brak af toen de speer het schild raakte. **Meriones** baalde flink dat hij hem niet gedood had en dat hij zijn speer kwijt was en ging terug naar zijn tent om een nieuwe speer te halen.

De strijd ging verder. **Teucer** was de eerste die een tegenstander doodde; **Imbrios**, zoon van **Mentor**. **Imbrios** woonde in **Pedaeum**, een stad in de buurt van **Troje**, en was gehuwd met **Medesicaste**, een bastaarddochter van **Priamus**. Toen de Grieken met hun schepen waren geland was hij meteen naar **Ilium** gegaan om **Priamus** te helpen. Hij onderscheidde zich in de strijd en woonde in het huis van **Priamus** waar hij als een zoon werd behandeld. Nou had **Teucer** hem gedood met zijn speer onder het oor en wilde hem beroven van zijn wapenrusting. Maar **Hector** wierp een speer naar hem die hij handig ontweek. Echter, de speer vloog door en doodde **Amphimachus** in zijn borst en hij plofte neer op de grond met zijn wapens kletterend boven op hem. **Hector** liep naar hem toe en wilde de helm van zijn hoofd rukken maar **Aias** sprong op **Hector** af. Omdat **Hector** over zijn hele lichaam beschermd werd door een bronzen bepantsering, en hij dus geen opening naar het lichaam kon ontdekken, stootte **Aias** zijn speer met zoveel kracht op de knop van het schild van **Hector**, dat hij terugweek. **Hector** zag toe hoe de Grieken de beide lichamen naar hun linies sleepten. **Stichios** en **Menestheus**, aanvoerders van de **Atheners**, namen **Amphimachus** voor hun rekening, de beide **Aiassen**, die voor niets en niemand bang waren, **Imbrios**. Ze roofden zijn wapenrusting en **Aias**, zoon van **Oileus**, boos over de dood van hun

makker **Amphimachus**, hakte **Imbrios** zijn hoofd af en gooide het voor de voeten van **Hector**.

Poseidon werd woest toen hij zijn kleinzoon **Amphimachus** zag sterven en hij ging weer langs de tenten van de Grieken om hen op te hitsen. **Idomeneus** had net een pijl kniewond van één van zijn mannen verzorgd en was op weg naar zijn eigen tent om zijn wapens te pakken toen hij **Poseidon** in de gedaante van **Thoas**, aanvoerder van de Aetoliërs, tegenkwam die hem aansprak en uitdagend zei: “**Idomeneus**, wat is er nou overgebleven van al die dreigementen die wij uiteten tegen de Trojanen?” **Idomeneus** kon op dit verwijt alleen maar antwoordden dat het niet aan hen lag, maar dat het wel de wil van **Zeus** moest zijn dat ze hier roemloos gingen sterven. Daarna vroeg **Idomeneus** of **Thoas** de Grieken kon aansporen om te blijven vechten. **Poseidon** antwoordde daarop met harde woorden: “Dat degene die laf wegvucht mag sterven en worden opgevreten door de honden. Kom op! Pak je wapens, dan gaan wij samen de manschappen aansporen om te blijven vechten. Zelfs zwakkelingen zijn sterk als ze samen vechten. Wij zelf zijn sterk genoeg om alleen tegen de sterksten te vechten.”

Poseidon ging terug naar het front. **Idomeneus** ging naar zijn tent, deed zijn wapenrusting aan en pakte twee speren. Hij was zijn tent nog niet uit of hij kwam **Meriones** tegen. Hij vroeg hem waarom hij de strijd verliet en **Meriones** antwoordde dat hij een nieuwe speer kwam halen, zijn oude was kapot gegaan op het schild van **Deiphobos** en dat hij hoopte een nieuwe te vinden in een tent. **Idomeneus** zei: “Ik heb wel twintig speren waar je uit kunt kiezen! Allemaal buitgemaakt op Trojanen die ik gedood heb. Ook heb ik veel buitgemaakte helmen en schilden en pantsers. Zoals je weet ontrek ik mij niet aan de strijd.” Tactvol zie **Meriones** dat hij ook veel buitgemaakte wapens in zijn tent had, om aan te geven dat hij niet onderdeed voor **Idomeneus**, maar dat het te ver lopen was naar zijn eigen tent. **Idomeneus** beaamde dat **Meriones** een moedige en dappere strijder was en zei dat hij een speer uit zijn tent moest pakken zodat ze terug konden keren naar het front. **Meriones** pakte een speer en in hun schitterende wapenrusting liepen ze naar het front toe, gelijk aan de goden **Ares** en **Phobos**, vader en zoon, die vanuit **Thracië** dood en paniek brengen aan de **Ephyriërs** en **Phlegiërs**. Onderweg naar het front bespraken beide Kretenzers de tactiek. **Meriones** vroeg aan **Idomeneus** waar ze zich moeten opstellen, op de rechtervleugel, het centrum of de linkervleugel, waar volgens hem het meeste gevaar dreigde. **Idomeneus** antwoordde: “De beide **Aiassen** en **Teucer**, onze beste boogschutter, doen de centrumverdediging. Aan hen zal **Hector** een hele kluit hebben. **Aias** doet voor niemand onder. Zelfs niet voor **Achilles**. Wij gaan naar de linkervleugel. Dan zullen we snel genoeg weten of wij roem verwerven of roem geven.” Toen de Trojanen **Idomeneus** en **Meriones** zagen naderen hergroepeerden ze zich en vielen hen aan en er ontstond een gevecht bij de achtersteven van de schepen.

Zeus wilde wel de dagoverwinning aan **Hector** en de Trojanen geven, maar hij was niet uit op de totale vernietiging van het Griekse leger, hij lostte zo alleen maar zijn belofte aan **Thetis** in om **Achilles** te wreken. **Poseidon** was stiekem uit de zee omhoog gekomen om de Grieken te helpen. Hij was boos op **Zeus** maar zijn oudere broer was ook machtiger en wijzer dan hij dus zorgde hij er wel voor door niemand gezien te worden en nam hij steeds de gedaante van een mens aan. En zo spanden de twee goden het onbreekbare touw van dodelijke strijd tussen beide legers die ze niet konden doorsnijden.

Idomeneus, grijs haar en op leeftijd, viel de Trojanen met een woeste schreeuw aan en doodde **Othryoneus**, een bondgenoot van de Trojanen uit **Cabesus**, een stad in west **Thracië**. Recentelijk had hij zich aangesloten bij de Trojanen. Hij had **Priamus** gevraagd om de hand van **Cassandra**, zijn knapste dochter, en als bruidschat had hij beloofd om de Grieken te verjagen.

Priamus accepteerde het aanbod en zo werd **Cassandra** de aanstaande vrouw van **Othryoneus**, zonder dat hij een bruidschat voor haar had betaald.

Het was een aanmatigend en hooghartig aanbod wat **Othryoneus Priamus** had gedaan en nou boette hij daarvoor. **Idomeneus** wierp zijn speer naar hem en zijn borstpantser werd doorboord en hij plofte op de grond.

Idomeneus wierp de stervende **Othryoneus** honende woorden toe terwijl hij hem bij een been pakte en uit het strijdgewoel sleepte “Gefeliciteerd met je aanstaande huwelijk. Wij kunnen ook wel tot een afspraak komen. Jij kan de knapste dochter van **Agamemnon** krijgen als je beloofd om samen met ons **Ilium** te verwoesten. We halen haar dan voor jou uit **Argos** op. Kom, laten we naar achteren gaan, dan kunnen we er over onderhandelen. Je zult zien dat we niet veeleisend zijn wat betreft de bruidschat.”

Asius kwam vlug op **Idomeneus** af en wilde het lijk van **Othryoneus** redden uit de handen van **Idomeneus**. Hij was afgestegen uit zijn strijdswagen en zijn paarden stonden nog vlak achter hem, hij voelde hun adem hijgen in zijn nek, toen hij **Idomeneus** aanviel met zijn speer. Maar **Idomeneus** was hem voor en trof hem met zijn speer onder de kin, dwars door de keel. **Asius** stortte neer, vlak voor zijn paarden. Hij stootte grauwendende keelklanken uit en klauwde met zijn handen in het rood wordende zand. De menner van **Asius** schrok zo hevig dat hij helemaal vergat om te vluchten. Daarna kreeg hij de kans niet meer want **Antilocho**s doodde hem met een speerworp in zijn buik, dwars door het borstpantser heen. Happend naar adem tuimelde de menner uit de wagen en **Antilocho**s nam die snel over en bracht het als buit terug naar de Griekse linies.

Diep bedroefd over de dood van **Asius** naderde **Deiphobos Idomeneus** en wierp zijn speer. Maar **Idomeneus** had hem zien aankomen en had zich verscholen achter zijn groot rond van ossenleer en brons gemaakt schild. De speer schampte het brons en vloog verder en trof **Hypsenor**, zoon van **Hippasos**, in de lever onder het middenrif. Hij viel dodelijk gewond neer. Juichend riep **Deiphobos**: “Ha! **Asius** blijft niet ongewroken! Als hij nu naar **Hades**, de poortwachter, gaat, kan hij zich er over verheugen dat ik hem een metgezel meegaf!” Deze snoevende woorden irriteerden de Grieken, met

name **Antilochos**. Hij ging hij met zijn schild over **Hypsenor** heen staan en beschermde hem zo. Daarna voerden **Mecisteus** en **Alastor** hem al kreunend af naar de schepen.

Idomeneus bleef doorvechten en viel **Alcathous**, zoon van **Aisyyetes**, aan. Hij was getrouwd met **Hippodameia**, de oudste dochter van **Anchises**. Zij was bloedmooi, schrander en vaardig in handwerken. Geen wonder dat iedere man haar als vrouw wilde en dat zij uiteindelijk trouwde met één van voortreffelijkste mannen van Troje. Nou werd hij gedood door **Idomeneus** met hulp van **Poseidon** die ervoor zorgde dat hij als verlamd bleef staan toen de speer van **Idomeneus** recht op hem afkwam en hij niets deed om het onheil te keren. De speer ging dwars door zijn pantser heen, bleef trillend steken in zijn kloppend hart, totdat **Ares** het liet stoppen.

Triomfantelijk spottende riep **Idomeneus** tegen **Deiphobos**: “Kunnen we nu nog wel spreken van gelijkwaardigheid!? Dit zijn dan drie doden tegen één dode waar jij zo prat opgaat. Maar waarom val jij mij, een afstammeling van **Zeus**, niet aan? Dat zou pas eer opleveren. **Zeus** was de vader van **Minos**, koning van **Kreta**. **Deucalion** was de zoon van **Minos**. Ik ben de zoon van **Deucalion** en volgde hem op als koning van **Kreta**.”

Een indrukwekkende stamboom en **Deiphobos** stond in twijfel of hij op de uitdaging in moest gaan of hulp moest gaan zoeken. Hij koos voor het laatste en ging op zoek naar **Aeneas**, die ergens in de achterhoede rondhing, want hij koesterde een wrok tegen zijn koning. Hij was boos op **Priamus** omdat die hem zo weinig eer gaf terwijl hij tot de beste strijders van **Troje** behoorde.

Deiphobos sprak hem aan en vroeg hem om het lijk van **Alcathous** uit de handen van de Grieken te redden en deed een emotioneel beroep op de familieverwantschap tussen **Alcathous** en **Aeneas**. **Alcathous** was zijn zwager, maar ook zijn opvoeder toen hij als klein kind in zijn huis woonde.

[Noot: Drie en geen vier doden omdat de menner van Asius, niet gedood door Idomeneus, niet meetelt. Het gaat alleen om de prestatie van Idomeneus, niet het Griekse collectief.]

Deiphobos had de juiste snaar bij **Aeneas** geraakt en hij ging op **Idomeneus** af. Die zag hem aankomen, hij oud, **Aeneas** jong en vermaard strijder. Als hij jonger was geweest dan had hij het alleen aangedurfd, nou riep hij de hulp in van **Ascalaphus**, **Aphareus**, **Deipyros**, **Meriones** en **Antilochos**. **Aeneas** kreeg op zijn beurt hulp van **Deiphobos**, **Paris** en **Agenor** met in hun rug nog de hulp van het gewone voetvolk. Er ontstond een hevig gevecht om het lijk van **Alcathous**. **Aeneas** wierp zijn speer naar **Idomeneus**. Hij ontweek de speer en de speer belandde met de punt in de grond. **Idomeneus** wierp zijn speer naar **Oenomaus** en trof hem dwars door zijn pantser heen midden in zijn buik. **Idomeneus** trok de speer uit het lichaam van **Oenomaus** en wilde hem beroven maar kreeg daarvoor niet de gelegenheid want hij werd bestookt door vele projectielen. **Idomeneus** trok zich langzaam terug en **Deiphobos**, nog woedend over wat **Idomeneus** eerder tegen hem had gezegd, gooide voor de tweede keer zijn speer naar hem. De speer vloog **Idomeneus** voorbij en raakte **Ascalaphus**, zoon van **Ares**, dwars door de schouder heen. Stervend viel hij op de grond. Pas later vernam **Ares** dat zijn zoon was

omgekomen, nou zat hij, samen met de andere goden, op de toppen van de **Olympus**, en hield zich afzijdig van de strijd, zoals **Zeus** hen bevolen had.

Er ontstond een hevig gevecht om het lijk van **Ascalaphus**. **Deiphobos** rukte de helm van zijn hoofd. Op dat moment sprong **Meriones** naar voren en doorstak met zijn speer de bovenarm van **Deiphobos**. Hij liet de helm uit zijn handen vallen. **Meriones** trok de speer uit zijn arm, en hij trok zich snel terug. **Polites** sloeg zijn arm om de middel van zijn gewonde broer en voerde hem af naar achteren, waar zijn strijdswagen met zijn menner zich bevond. Ze hesen de zwaar bloedende **Deiphobos** in de wagen en brachten hem naar de stad. **Aeneas** viel **Aphareus** aan met zijn speer en doorboorde zijn keel. Het hoofd van **Aphareus** zakte opzij alvorens hij dood neerviel op de grond. **Antilochos** doodde **Thoön** toen die afgeleid werd en even met zijn rug naar hem toestond. **Antilochos** haalde uit met zijn speer een doorstak de ader die van over de rug naar de nek loopt. Hij viel naar achteren en strekte nog wanhopig zijn armen uit naar zijn mannen. Toen was hij dood en **Antilochos** beroofde hem van zijn wapens. Hij werd daarbij zwaar belaagd door de Trojanen die allerlei projectielen naar hem wierpen. Maar omdat **Poseidon** hem beschermde werd hij niet geraakt. **Antilochos** voegde zich weer in de Griekse linie en wilde een nieuw slachtoffer maken toen **Adamas**, zoon van **Asius**, hem aanviel met zijn speer. Maar weer beschermde **Poseidon** hem en de speer bleef steken in het schild van **Antilochos** en brak af. Omdat **Adamas** geen speer meer had trok hij zich snel terug maar **Meriones** ging achter hem aan en trof hem met zijn speer vlak onder de navel. Dodelijk gewond viel **Adamas** op de grond. Hij spartelde maar dat stopte toen **Meriones** de speer uit zijn lichaam trok. Toen was **Adamas** dood. De Trojaan **Helenos** viel **Deipyros** aan en raakte hem met zijn groot Thracisch zwaard bij zijn slaap zodat zijn helm van zijn hoofd vloog en neer kwam voor de voeten van een Griek die hem opraapte. **Deipyros** viel dood neer. **Menelaos** zag wat er gebeurde en viel **Helenos** aan met zijn speer. **Helenos** op zijn beurt zag **Menelaos** op zich afkomen en spande zijn boog. De pijl die hij afschoot ketste af op het borstpantser van **Menelaos** en verdween doelloos in de verte. **Menelaos** wierp zijn speer naar **Helenos** en deze ging dwars door de hand die de boog vasthield en de punt bleef steken in het hout van de boog. Hij vluchtte snel weg, zijn gewonde hand hing slap langs zijn lichaam met de speer er nog in die hij meesleepte. **Agenor** trok de speer uit zijn hand en verbond de wonde met een slingerkoord van schapenwol die zijn dienaar altijd bij zich had. **Peisandros**, het noodlot had hem al veroordeeld om te sterven, viel **Menelaos** aan en beide mannen raakten in gevecht. **Menelaos** wierp als eerste zijn speer maar miste. **Peisandros** wierp zijn speer en raakte het schild van **Menelaos** waarbij de punt afbrak. Maar hij dacht nog steeds dat hij ging winnen. **Menelaos** pakte zijn met zilver versierd zwaard, **Peisandros** pakte zijn bronzen bijl met steel van olijfhout, en ze gingen op elkaar af. **Peisandros** raakte de beugel van **Menelaos** zijn helm, maar **Menelaos** raakte **Peisandros** in het voorhoofd, boven zijn neus. De botten kraakten en zijn beide ogen,

onder het bloed, vielen op de grond, voor zijn eigen voeten. Meteen daarop viel **Peisandros** dood neer. **Menelaos** zette zijn voet op zijn borst en beroofde hem van zijn wapenrusting en gaf die aan zijn mannen. Daarna ging hij verder met vechten. **Harpalion**, zoon van **Pylaemenes**, viel **Menelaos** van dichtbij aan. Hij haalde uit met zijn speer die in het schild van **Menelaos** bleef steken. Omdat het hem niet lukte om de speer door het schild te duwen en dan door het borstplaat heen het lichaam in, trok hij zich terug, op zijn hoede dat hij niet getroffen zou worden door speren en pijlen van de Grieken. Maar ondanks zijn voorzichtigheid trof **Meriones** hem met een pijlschot in zijn rechterbil. De pijl ging dwars door de blaas heen, en stak er aan de andere kant weer uit. Stervend viel hij neer. De **Paphlagoniërs**, zijn manschappen, gingen om hem heen staan en tilden hem in een strijdswagen en brachten hem naar **Ilium**. Zijn vader ging huilend mee, de dood van zijn zoon was ongewroken.

Paris was woedend over de dood van **Harpalion**, want hij was een gastvriend van hem, en schoot een pijl af om hem te wreken. De pijl raakte **Euchenor** uit **Corinthe**, een rijk man en zoon van de ziener **Polyidus**. Zijn vader had hem zijn lot al voorspeld; sterven aan een pijnlijke ziekte in bed, of met de Grieken meegaan en sterven in de strijd. Omdat **Euchenor** geen zin had in een lang en pijnlijk stervensbed en ook geen zin had in het betalen van een grote boete als hij zich afmeldde voor de oorlog, koos hij ervoor om af te varen met de Grieken naar Troje. De pijl trof hem in het hoofd onder het oor en snel nam de dood bezit van hem.

Hector was al de tijd ongewis van benarde situatie van zijn mensen op de linkerflank. Het leek dan ook een kwestie van tijd voordat de Grieken de zege zouden behalen, geholpen door **Poseidon**. **Hector** was nog steeds aan het vechten op de plek waar hij door de muur was heen gebroken, de plek waar de schepen van **Protesilaus** en **Aias**, zoon van **Oileus**, lagen. De muur was daar het laagst en de gevechten tussen voetvolk en wagenstrijders het hevigst. Daar hielden de Boeotiërs, de Ioniërs met hun lange mantels, de Locriërs, de Phthiërs en de Epeiers **Hector** met alle macht tegen, maar wegjagen konden ze hem niet. Ook de **Atheners**, aangevoerd door **Menestheus** vochten daar, samen met zijn strijdmakkers **Pheides**, **Stichios** en **Bias**. De Epeiers werden aangevoerd door **Meges**, **Amphion** en **Dracios**. De **Phthiërs** werden aangevoerd door **Medon** en **Podarces**. **Medon** was een zoon van **Oileus** maar was verbannen naar **Phylace** nadat hij een broer van zijn stiefmoeder **Eriopis**, de vrouw van **Oileus**, had gedood.

De beide **Aiassen** vochten zij aan zij, maar waar de mannen van **Aias** hem ondersteunde en beschermde waar nodig en vooraan streden, kreeg de andere **Aias** die ondersteuning niet van zijn mannen, de **Locriërs**, omdat zij niet gewapend waren voor een man tot man gevecht. Ze droegen geen helmen, pantsers, schilden en speren maar streden met pijl en boog en slingers gemaakt van schapenwol. Met deze wapens vuurden ze vanuit de achterhoede een regen van projectielen op de Trojanen af, die zo heftig waren dat het de opmars van de Trojanen tot staan bracht. Als **Polydamas**

niet naar **Hector** was gegaan om zijn mening te geven waren de Trojanen misschien wil afgedropen, en was de aanval op een deceptie uitgelopen. Hij zei tegen **Hector**: “Ik weet dat jij niet gemakkelijk de raad van iemand anders opvolgt. Omdat jij goed bent in vechten denk jij dat jij ook goed bent in tactiek. Maar het hoeft niet perse zo te zijn dat je overal goed in bent. Daarom geef ik je weer mijn advies: De gevechten vinden plaats op verschillende plekken, overal om je heen wordt gevochten. Maar op sommige plekken staan teveel mannen niet te vechten, op andere plekken staan te weinig mannen te vechten. Laten we ons allemaal terugtrekken en dan opnieuw beslissen wat we doen. Of we voeren nogmaals een centrale aanval uit, of we trekken ons helemaal terug zonder nog meer verliezen te lijden. De Grieken willen ons hun nederlaag van gisteren betaald zetten en ze hebben nog steeds **Achilles**. Hij houdt zich nog afzijdig, maar ik denk niet voor lang meer.” **Hector** vond dat **Polydamas** een goed advies gaf en handelde er naar. Hij sprong van zijn strijdswagen en zei tegen **Polydamas** dat hij naar het front ging om instructies te geven om daarna weer terug te keren en dat hij moest blijven waar hij was samen met de andere leiders. **Hector** ging de linies af en riep iedereen op, Trojanen en bondgenoten, om naar **Polydamas** te gaan om zich daar te verzamelen. Aangekomen bij de linkerflank, waar de Trojanen zoveel te verduren hadden, trof hij **Paris** aan, zijn mannen aanvurend. Boos zei hij tegen hem: “Ongeluk brengende **Paris**, vrouwengek! Waar zijn **Deiphobos**, **Helenos**, **Adamas**, **Asius** en **Othryoneus** gebleven!? Nu komt **Ilium** zeker ten val!?” Na deze uitbrander van zijn broer moest **Paris** zich weer verdedigen. “Waarom zit jij mij zonder bewijs te beschuldigen? Ik geef toe dat ik mij weleens ontrek aan de strijd maar deze keer zeker niet! Sinds jij het aanvalscmando gaf zijn we al aan het vechten. Wat betreft de mannen waarnaar je vroeg, die zijn allemaal dood behalve **Deiphobos** en **Helenos**, die zijn gewond terug gegaan naar de stad. Maar zeg wat je wilt en we volgen je.” Deze woorden kalmeerden **Hector** en samen gingen ze terug naar **Polydamas**.

Rondom **Polydamas** hadden zich **Cebriones**, **Phalces**, **Orthaeus**, **Polyphetes**, **Palmys** en twee zonen van **Hippotion**, **Ascanius** en **Morys** verzameld. **Ascanius** en **Morys** waren met hun mannen de vorige dag uit het vruchtbare **Ascania** gekomen en waren bezielde met strijd. **Hector** en **Paris** voegden zich bij hen en met **Hector** voorop gingen ze vol in de aanval. Overal probeerde **Hector** een bres te slaan in de Griekse verdediging. Maar de Grieken hielden stand. **Aias** deed een paar passen vooruit en daagde **Hector** zelfs uit. “Kom maar op jij! Dan zul je merken dat wij ook kunnen vechten. Dacht jij dat jij onze schepen zou vernietigen vandaag?! Wij zullen eerder jouw stad innemen en plunderen dan dat jij onze vloot zal vernietigen. Nog even, en wij jagen jullie op de vlucht en dan kan jij tot **Zeus** en de andere goden gaan bidden dat jullie sneller dan haviken kunnen vliegen, terug kunnen rennen naar **Troje**!?” En terwijl hij deze opruiende en snoevende woorden sprak kwam van rechts, hoog in de lucht een adelaar aanvliegen. De Grieken zagen er een positief teken in en juichten luid. **Hector** wuifde het als onzin weg en zei: “Wat een brallerig gezwets, **Aias**. Dat ik altijd de zoon van **Zeus** en **Hera**

mag blijven en geëerd zal worden door **Athena** en **Apollo**. Zoals vandaag, dat wij jullie gaan verslaan en dat ik jou dood met mijn speer en dat de honden en vogels je lijk bij de schepen zullen opvreten!” Na deze woorden stormde **Hector** en zijn mannen onder een hels krijgsgeschreeuw op de Grieken af. De Grieken hieven hun eigen krijgsgeschreeuw aan. Een oordovend krijgsgeschreeuw steeg op naar de hemel.

[Noot: Ascanius wordt al in hoofdstuk 2 genoemd als Trojaanse bondgenoot. Misschien wordt de vader van Ascanius, Hippotion, bedoelt want hij gaat namelijk later sterven.]

14. Zeus door Hera misleid

Het krijgsgeschreeuw bereikte niet alleen de hemel maar ook de tent van **Nestor** waar hij samen met **Machaon** gezellig een wijntje aan het drinken was. **Nestor** zei tegen **Machaon** dat hij ging kijken wat er aan de had was maar dat hij rustig kon blijven zitten om zijn wijn op te drinken en dat **Hecamede** warm water zou maken om zijn wond te wassen. Omdat **Nestor** zijn zoon **Thrasymedes** zijn schild had gepakt, pakte hij op zijn beurt het bronzen schild van zijn zoon. Ook pakte hij een speer met een scherpe bronzen punt. Toen hij zijn tent uitstapte schrok hij wat hij zag; de Grieken zwaar in het nauw en de muur in puin. **Nestor** stond even in twijfel wat hij moest doen; zich voegen bij de Grieken en zich mengen in het strijdgewoel of op zoek gaan naar **Agamemnon**. Hij besloot het laatste te doen. Hij kwam **Agamemnon**, **Diomedes** en **Odysseus** tegen toen ze van hun schepen kwamen, alle drie gewond en leunend op hun speren. Ze waren op weg naar het front om de situatie in ogenschouw te nemen.

Agamemnon, **Diomedes** en **Odysseus** hun schepen lagen het verst af van de strijd. Het kamp van de Grieken lag in een baai met aan beide kanten een kaap. De baai was niet groot genoeg om alle schepen in één lijn op het strand te leggen, dus daarom had men twee rijen schepen gemaakt; één dicht bij het water, één verder het strand op, dicht bij de muur. Toen ze **Nestor** zagen maakte hen dat alleen maar ongeruster. Bezorgd en klagend zei **Agamemnon**: “**Nestor**, waarom laat je de strijd achter je en ben je hier gekomen? Ik ben bang dat **Hector** zijn woorden uitkomen dat hij niet terug zou gaan naar **Ilium** voordat hij ons allemaal gedood heeft. Het lijkt wel als alle Grieken, net zoals **Achilles**, een wrok tegen mij hebben en niet meer willen vechten.”

Nestor zei: “Het ziet er inderdaad slecht voor ons uit en het kan zo maar gebeuren dat we verslagen worden. **Zelfs** Zeus kan het niet meer keren. De muur die we onneembaar achten is genomen en onze mannen kunnen amper stand houden. We moeten beraden wat we moeten doen. Één ding kan ik nu al aanraden, en dat is dat jullie je niet in de strijd moeten mengen want een gewonde kan niet vechten.”

Agamemnon zei: “Nu de gevechten tot de schepen zijn gekomen kan ik niets anders concluderen dan dat **Zeus** wil dat wij verslagen worden en dat de bouw van de muur en de gracht geen enkel nut had. Ik stel voor om de eerste rij schepen die het dicht bij het water ligt de zee in te trekken en voor de kust voor anker te gaan. Dan zijn die tenminste gered. Als het donker is, en laten we hopen dat de Trojanen dan gestopt zijn met vechten, kunnen we de rest van onze schepen redden. Het is geen schande om een naderend onheil voor te zijn. Het is beter om te vluchten dan te sterven.”

Odysseus werd boos na deze fatalistische woorden van **Agamemnon**. “Hoe kun dit nou zeggen! Je kunt beter aanvoerder worden van een leger van lafaards dan van ons. Het is maar goed dat niemand van de mannen kan horen wat je nu zegt. De moed om te blijven vechten zal hen meteen

ontnomen worden als ze zien dat wij de schepen het water in trekken. Zo maak je het de Trojanen wel heel gemakkelijk om te winnen!?”

Agamemnon bond in en zei: “Harde woorden maar je hebt gelijk. Maar laat iemand mij dan goede raad verschaffen, het maakt niet uit of hij jong of oud is.” **Diomedes**, de jongste van het stel, nam het woord. Hij begon met het opnoemen van zijn stamboom, om aan te geven dat hij niet onderdeel voor **Agamemnon** wat betrof afkomst. “We hoeven niet verder te zoeken voor een goede raad. Ik kan jou die geven, ook al ben ik de jongste. Mijn vader is **Tydeus**, hij ligt nu begraven in **Thebe**. Mijn overgrootvader was **Portheus** en had drie zonen; **Agrius**, **Melas** en **Oeneus**. Ze woonden allemaal in **Pleuron** en **Calydon**. **Oeneus** was mijn grootvader en de dapperste van de drie. Hij bleef altijd wonen in het huis van zijn vader. Maar mijn vader trok weg en ging naar **Argos** waar hij trouwde met één van de dochters van **Adrastus**. Hij werd een rijk man en was de beste speervechter onder de Grieken. Maar goed, dit weten jullie allemaal wel. En jullie weten ook dat ik een dapper man ben. Dit is dan mijn raad; wij gaan, gewond als we zijn, naar het front toe, maar we vechten niet mee, zodat we niet nog een keer gewond raken. We moedigen iedereen aan om te blijven vechten, ook degenen die zich door wrok of partijdigheid tot nu toe aan de strijd hebben onttrokken.”

Deze raad werd geaccepteerd en met **Agamemnon** voorop gingen ze naar het front toe.

[Noot: Agamemnon is geen lafaard, hij komt gewoon vaak met slechte plannen. Het is dan aan anderen om het betere plan te verschaffen. Vaak Nestor, nu eens een ander. Tydeus is al een aantal malen ter sprake gekomen, maar zijn vertrek naar Argos was niet helemaal vrijwillig. Hij is verbannen omdat hij een familielid vermoord had. We horen nu ook voor het eerst dat sommige Grieken niet meevechten. Misschien hadden die zich solidair verklaard met Achilles.]

Poseidon hield intussen alles goed in de gaten. Hij nam de gedaante van een oude man aan en ging naar **Agamemnon** toe. Hij pakte hem bij zijn rechterhand en probeerde hem op te beuren met profetische woorden en zei: “**Achilles** is vast verheugd nu hij ziet dat de Grieken bij bosjes sterven. Maar hij is gewoon een sukkel en dat de goden hem met blindheid mogen slaan. Jij moet niet denken dat alle goden zich tegen je gekeerd hebben. Het zal niet lang duren voordat de Trojanen in een wolk van stof terugvluchten naar hun stad.” En meteen stormde **Poseidon** met een enorme strijdkreet over de vlakke heen en de oude man bezielde iedere Griek met moed. Hoog op de top van de **Olympus** zag **Hera** waar haar broer mee bezig was en het deed haar goed. Ze zag ook dat **Zeus** nog steeds op de hoogste top van de **Ida**, de **Gargaron**, zat en er rees een plannetje in haar brein op om **Zeus** zijn plan te verijdelen; als ze zich nou op haar mooiste ging opmaken om hem dan te verleiden zodat hij met haar naar bed zou gaan en dat hij daarna in slaap zou vallen, dan kon hij daarna niet meer ingrijpen als zij er zich mee ging bemoeien.

Ze ging naar haar kamer gebouwd door haar zoon **Hephaistos**. De kamerdeur had een geheim slot die alleen zij kon openen. Ze maakte zich mooi en trok haar mooiste kleren aan. Daarna ging ze naar **Aphrodite** om van haar de verleidingskracht te krijgen. Maar omdat **Aphrodite** aan de kant van de Trojanen stond moest ze haar met een list zover krijgen om haar te

helpen. Ze vroeg: “Kun je mij de aantrekkingskracht geven waarmee je stervelingen en onsterfelijken verleidt tot liefde? Ik ga naar **Oceanus**, stamvader van alle goden, en zijn vrouw **Tethys**. Zij hebben mij grootgebracht in hun paleis nadat ze mij weggehaald hebben bij mijn moeder **Rhea** omdat **Zeus** onze vader **Kronos** had opgesloten diep in de aarde. Maar nu zijn ze van elkaar vervreemd en hebben allang niet meer met elkaar geslapen. Ik wil ze graag weer bij elkaar brengen. Als mij dat lukt zal ik voor altijd hun lievelingetje zijn.” **Aphrodite** trapte erin en antwoordde dat ze een verzoek van de vrouw van **Zeus** niet kon weigeren. Ze gaf de gordel van liefde die ze om haar borsten droeg aan **Hera** met de opdracht het in haar borst te stoppen. **Hera** lachte tevreden toen ze de gordel opborg in haar borst en ging op weg naar **Zeus**.

[Noot: Uranus, de hemel, en Gaia, de aarde, zijn de ouders van de Titanen, waar Oceanus één van is, en de Titaniden, waarvan Tethys één van is. Oceanus en Tethys worden dan een paartje en verwekken ook weer allerlei goden. Rhea is ook een Titanide en de moeder van Hera. De vader van Hera is Kronos, een titaan. Blijkbaar is een eenmaal gegeven verleidingskracht, het wordt hier als iets fysieks voorgesteld, overdraagbaar. Hera kan blijkbaar de kracht, de gordel, overbrengen op Tethys, want anders werkt de list niet.]

Via de bergen van **Pieria**, waar de **Olympus** onderdeel van uitmaakt, en **Emathia**, de oude naam van **Macedonië**, kwam **Hera** aan in **Thracië**. Vandaar zakte ze af naar de berg **Athos** en stak over naar **Lemnos**, waar **Thoas** koning was. Daar vond ze **Hypnos**, de god van de slaap. Hij is de broer van **Thanatos**, de god van de dood. **Hera** pakte **Hypnos** zijn hand vast en vroeg hem of hij de slaap over **Zeus** wilde brengen als hij in haar armen lag. In ruil daarvoor zou **Hephaistos** een gouden zetel voor hem maken met mooi bijpassend voetenbankje. **Hypnos** hapte niet meteen toe en zei: “Als jij mij had gevraagd om dit te doen bij elke andere god anders dan **Zeus** dat had ik je meteen geholpen. Maar nu niet, of **Zeus** zelf had mij moeten vragen om het te doen. Ik kan mij nog goed herinneren wat er de vorige keer gebeurde toen jij mij vroeg om **Zeus** de slaap te bezorgen. **Herakles**, zijn zoon, had net **Troje** geplunderd en zeilde weg over de zee. Jij wilde wraak nemen en ik gaf toen de slaap aan **Zeus**. Jij zorgde toen voor een verschrikkelijke storm op zee. **Herakles** raakte al zijn mannen kwijt en kwam alleen aan op het eiland **Kos**. Toen **Zeus** wakker werd en vernam wat er was gebeurd werd hij razend, gooide alle goden in het rond in zijn huis, en zag mij als hoofdschuldige. Hij zou mij in de zee hebben gegooid, waar niemand mij ooit nog had kunnen terugvinden, als **Nyx**, de godin van de nacht en mijn moeder, mij niet had gered. Ik ging naar haar toe en **Zeus** zag er van af om haar tegen zich te krijgen door mij te pakken. En nu kom je weer met zo’n verzoek!?” **Hera** wimpelde zijn bezwaren weg en zei: “Waarom zit je zo’n oude geschiedenis op te rakelen? Denk je nou werkelijk dat **Zeus** net zo’n drukte zal maken om de Trojanen als om zijn eigen zoon **Herakles**? Weet je, help mij en je krijgt een van de jongere **Gratiën** tot vrouw, **Pasithea**, die je al zo lang begeerd.” Daar had **Hypnos** wel oren naar en hij zei: “Dat is goed, maar zweer dan bij het wateren van de **Styx**, met je ene hand de aarde aanrakend, met de andere de zee, en bij alle goden die diep onder de aarde zijn opgesloten rondom **Kronos**, dat jij mij de jonge **Gratiën Pasithea** tot vrouw

geeft, op wie ik al zo lang verliefd ben.” **Hera** deed wat haar gevraagd werd en zwoer bij alle Titanen goden die in de **Tartarus** woonden. Toen hulden ze zich in een dichte nevel en gingen ze gezamenlijk op weg naar **Zeus**.

[Noot: Iedereen is bang voor de nacht, dus ook Zeus. Pasithea is dan een vierde Gratiën, en staat voor ontspanning. Het zou dan om een dochter van Hera kunnen gaan.]

Via **Imbros** en kaap **Lectum** bereikten **Hera** en **Hypnos** de **Ida**. **Hypnos** vermomde zich als een zangvogel, door de goden *chalkis* en door de mensen *kymindis* genoemd, en verschulde zich in de takken van de hoogste den die op de **Ida** stond zodat **Zeus** hen niet kon zien. **Hera** ging naar de **Gargaron**, de hoogste top van de **Ida**, waar **Zeus** zat. Toen hij haar zag aankomen maakte zich weer de sexuele begeerte van hem meester toen hij voor het eerst verliefd op haar werd en met haar sliep, zonder dat hun ouders dat wisten. **Zeus** vroeg wat ze kwam doen en waarom ze zonder haar tweespan was gekomen. **Hera** vertelde hem de leugen dat ze op weg was naar **Oceanus** en **Tethys** om hen te verzoenen en dat ze hem dat wilde vertellen zodat ze later geen verwijten van hem kreeg dat ze zonder zijn medeweten deze verzoeningpoging ondernam. En haar paarden stonden aan de voet van de berg te wachten, loog ze er nog bij. **Zeus** was weer helemaal op de hoogte en zei dat ze haar bezoek aan het in onmin levende echtpaar nog wel even kon uitstellen. “Laten we met elkaar naar bed gaan,” zei hij, “ik heb nog nooit zoveel begeerte gevoeld voor een vrouw als nu. Ook niet toen ik verliefd werd op **Dia**, de vrouw van **Ixion**, koning van de **Lapithen**, en die **Peirithous** voor mij baarde. Of op **Danaë**, dochter van **Acrisius**, koning van **Argos**, en die **Perseus** voor mij baarde. Of op **Europa**, de dochter van **Phoenix**, die **Minos** en **Rhadamanthus** voor mij baarde. Of op **Semele**, die **Dionysos** voor mij baarde. Of op **Alcmene** uit **Thebe**, die **Herakles** voor mij baarde. Of op **Demeter**, godin van de oogst. Of op de godin **Leto**. En ook niet toen ik voor de allereerste keer verliefd op jou werd.”

Hera had hem helemaal waar ze hem wilde hebben. Maar ze wilde niet met hem slapen op de hellingen van de **Ida** waar iedere god hen bezig kon zien en stelde voor om terug te gaan naar zijn kamer op de **Olympus**. Maar **Zeus** had een beter plan. Hij omhulde hen in een gouden wolk, waar zelf **Helios**, de zon god, niet door heen kon kijken, en daar hadden ze seks met elkaar. Daarna viel **Zeus** in slaap.

Het plan was gelukt. **Hypnos** ging naar **Poseidon** toe om te vertellen dat hij de Grieken kon helpen omdat hij **Zeus** in slaap had gebracht. Maar hij moest geen tijd verspelen, want **Zeus** kon zo weer ontwaken. Daarna ging **Hypnos** weg en **Poseidon**, als hemzelf en niet vermomd, ging naar de voorste linies en ruide iedereen op. Hij zei: “Laten we ons inpakken door **Hector**!?! Dacht het niet! Hij kan wel mooi roepen dat hij ons gaat verslaan nu **Achilles** zit te mokken bij zijn zwarte schepen maar zonder hem kan het ons ook lukken om **Hector** te verjagen, zolang we maar vechten als één geheel. Dit is mijn plan; we verdedigen ons met de grootste schilden die we hebben, we zetten onze helmen op en pakken onze langste speren. Als iemand een klein schild heeft maar dapper is, geef het schild dan aan een zwakkere en pak zelf een groter schild. Ik ga jullie voor in de strijd en dan zul je zien dat **Hector** niet

lang meer standhoudt.” Er werd meteen naar gehandeld. **Diomedes**, **Odysseus** en **Agamemnon** gingen de rijen langs om de mannen op te stellen en aan te moedigen en zorgden ervoor dat de sterksten de beste wapens hadden en de zwaksten de minste wapens hadden. Toen vielen de Grieken met de donkerharige **Poseidon** voorop aan. Hij zwaaide met een groot zwaard, gelijk een bliksemflits, waar het niet verstandig is tegen te vechten want je verliest altijd.

Hector had zijn leger ook weer opgesteld en viel ook aan. Onder een immens krijgsgeschreeuw, luider dan natuurkrachten ooit zouden kunnen genereren, stormden de legers op elkaar af.

Hector gooide zijn speer naar **Aias** en raakte de plek waar de twee kruislings gedragen draagriemen, één voor het zwaard en één voor het schild, samen komen en dus dubbel zo dik was, en de speer ging er niet doorheen. **Hector**, boos dat hij zijn speer kwijt was, trok zich meteen terug om zich te beschermen. Maar **Aias** had een grote steen gepakt die gebruikt werd bij het stutten van de schepen, ze hadden die stenen eerder al naar voren gerold en klaar gelegd, en hij trof **Hector** daarmee tegen de borst net onder zijn keel, en net boven de rand van zijn schild. Hij tolde in het rond en zakte toen door zijn voeten. Zijn tweede speer ontglipte uit zijn hand en met zijn wapens kletterend bovenop hem viel hij op de grond.

Onder luid gejuich gooiden de Grieken een regen van speren op **Hector** af met de bedoeling om hem naar hun eigen linie te slepen. Maar het lichaam van **Hector** werd meteen beschermd door **Polydamas**, **Aeneas**, **Agenor**, **Sarpedon**, **Glaukos** en vele anderen met hun schilden zodat de speren geen doel troffen. Ze voerde hem snel af naar zijn strijdwagen en brachten hem terug naar de stad. Toen ze bij de doorwaadbare plek van de **Xanthos** kwamen hielden ze halt en tilden hem uit de wagen en legden hem op de grond. Ze goten water over hem heen. Hij kwam bij en ging rechtop zitten. Maar toen spuwde **Hector** donker bloed uit en zakte hij weer ineen.

Toen de Grieken zagen dat **Hector** werd afgevoerd vielen ze met verdubbelde moed de Trojanen aan. De eerste die een slachtoffer maakte was **Aias**, zoon van **Oileus**. Hij doodde **Satnios** met zijn speer in de zij toen hij op hem afsprong. **Satnios** vader was **Enops**, zijn moeder een **Naiade**, een rivier- of bronnimf. Hij was verwekt aan de oevers van de **Satniois** toen **Enops** zijn kudde daar hoede. Rondom het lijk van **Satnios** ontstond een hevig gevecht. **Polydamas** doodde met zijn speer **Prothoënor**, zoon van **Areilycos**, een Boeotische aanvoerder. De speer ging dwars door zijn rechterschouder. Triomfantelijk riep **Polydamas**: “En weer heb ik een Griek met mijn speer gedood! Hij kan hem gebruiken als staf, als hij op weg is naar **Hades** zijn woning.” Deze snoevende woorden maakten de Grieken woedend. **Aias** stond naast **Prothoënor** toen die geraakt werd en hij wierp zijn speer naar de terugtrekkende **Polydamas**. Die ontweek de speer handig maar de speer vloog door en doodde **Archelochus**. De speer ging dwars door zijn keel en hij viel voorover en zijn hoofd raakte als eerste de grond. Nou

was het de beurt aan **Aias** om te juichen. “Wees eerlijk, weegt deze niet op tegen **Prothoënor**? Hij lijkt van hoge geboorte. Hij lijkt wel een beetje op **Antenor**, een broer misschien? Of een zoon?”

Maar **Aias** wist precies wie hij was en de dood van **Archelochus** was niet goed voor het moreel van de Trojanen. Zijn broer **Acamas** ging over hem heen staan om hem te beschermen en toen **Promachos**, een Boeotiër, het lijk bij de voeten onder hem weg probeerde te slepen doodde hij hem met een speerstoot. Uitdagend riep hij: “Argivers! Alleen maar gevaarlijk met bogen en dreigementen. Denk niet dat alleen wij verliezen leiden. Jullie beurt komt nog wel. Kijk maar naar **Promachos**. Gedood door mijn speer als directe vergelding op de dood van mijn broer. Dat er altijd een zoon mag blijven leven om het onheil van een uitgestorven familielijn te voorkomen!”

De Grieken, met name **Peneleos**, een Boeotische aanvoerder, ergerden zich aan dit gebral en gesnoef; vechten met pijl en boog is lang niet zo dapper en eervol als vechten met de speer. Hij stormde op **Acamas** af maar die trok zich wijselijk terug en daarom doodde hij **Ilioneus**, de enige zoon van de rijke schapenboer **Phorbas**, met zijn speer. De god **Hermes** had **Phorbas** een rijk man gemaakt maar had hem maar één zoon geschonken. De speer trof zijn oog en het oog werd uit de oogkas verdrongen en bengelde uit zijn hoofd, maar de speerpunt ging verder, door zijn nek heen. **Ilioneus** zakte ineem en strekte zijn handen naar voren uit. **Peneleos** had intussen zijn zwaard gepakt en voordat **Ilioneus** de grond bereikte hakte hij zijn hoofd af die op de grond viel; met de helm nog op en de speer erin. Hij pakte de speer en hief die in de hoogte met op de punt, als een papaverbol, het hoofd van **Ilioneus**. Triomfantelijk riep hij: “Beste Trojanen. Wees zo vriendelijk om tegen **Ilioneus** vader en moeder te zeggen dat ze kunnen gaan rouwen om de dood van hun enige zoon. Ze zullen hem niet meer levend terugzien. Net zoals de vrouw van **Promachos** niet het genoegen zal smaken dat haar man terug is gekomen uit de oorlog als wij huiswaarts keren.”

Deze woorden maakten de Trojanen vreselijk bang en ze keken angstig rond zoekend naar een mogelijkheid om te ontsnappen aan de naderende dood.

[Noot: Let op het verloop van de aanval van Peneleos op Acamas. Voor het dramatisch effect moet er een enige zoon gedood worden maar Acamas is de zoon van Antenor die vele kinderen heeft. Maar rechtstreeks afgaan op een andere personage gaat ook te snel omdat Acamas degene is die zojuist een Griek had gedood. De logica van de Ilias eist dat hij wel moet worden aangevallen. Dus doet hij gewoon een stap opzij; we hebben het al vaker gelezen.]

Nu **Poseidon** de krijgskansen had doen omkeren konden de Grieken zich uitleven in het doodden van Trojanen. **Aias** maakte als eerste een slachtoffer. Het was **Hyrtyos**, zoon van **Gyrtios**, en een aanvoerder van de Mysiërs. **Antilochos** doodde **Phalces** en **Mermeros**. **Meriones** doodde **Hippotion** en **Morys**; vader en zoon uit **Ascania**. **Teucer** doodde **Prothoon** en **Periphetes**. **Menelaos** doodde **Hyperenor**, zoon van **Panthous**, met een speerstoot in zijn zij. De darmen kwamen eruit en snel verliet zijn ziel zijn lichaam en werden zijn ogen verduisterd. Maar niemand maakte zoveel slachtoffers als **Aias**, zoon van **Oileus**, want niemand kon zo snel rennen als hij terwijl hij vluchtende Trojanen nazat en doodde.

15. De strijd in het scheepskamp

Als hazen renden de Trojanen door de palissaden en de gracht terug naar hun strijdwagens en leden daarbij grote verliezen. Terwijl ze bevend van schrik bij hun strijdwagens stonden uit te hijgen ontwaakte **Zeus**. Toen hij zag wat er allemaal aan de hand was, en doorkreeg wat **Hera** had beoogd door met hem te gaan slapen, keek hij haar boos aan en zei: “Jij met je doortrapte streken! Ik zou je moeten afranselen! Ben je vergeten hoe ik jou ooit ophing hoog in de hemel tussen de wolken met aan je voeten twee aambeelden en je handen geboeid met een ketting van onbreekbaar goud? Niemand van de goden kon je helpen want als ze het probeerden smeed ik hen weg en vielen ze op de aarde. Dat was de straf die je kreeg toen je **Boreas**, de god van de noordenwind, overhaalde een storm te sturen naar **Herakles** zijn vloot toen hij wegvoer van **Troje**. De storm dreef hem naar **Kos**. Ik zelf heb er toen maar voor gezorgd dat hij toch in **Argos** aankwam! Ben jij dit soms allemaal vergeten toen jij mij verleidde?”

Hera probeerde hem met sussende woorden gerust te stellen en vertelde een leugentje: “Ik zweer je bij de **Gaia**, de aarde, en **Uranus**, de hemel, en de **Styx**, wat de belangrijkste eed van de goden is, en bij jouw hoofd en ons huwelijk dat ik er niets mee te maken heb dat **Poseidon** nu de Grieken helpt. Ik neem aan dat hij gewoon medelijden heeft gekregen met de Grieken en ze uit eigen initiatief helpt.” Dan, heel sluw, zegt ze: “Als je wilt dat ik naar hem toe ga om te zeggen dat hij op moet houden dan doe ik dat meteen.”

Zeus glimlachte en zei: “Als jij vanaf nu mij steunt met mijn plannen dan zal **Poseidon**, hoe graag hij het ook wil, het wel uit zijn hoofd laten om tegen ons te zijn.” Dan vertelt **Zeus** zijn plannen. “Als jij eerlijk de waarheid sprak, ga dan naar de goden en roep **Iris** en **Apollo** om hier te komen. **Iris** gaat dan naar de Grieken om **Poseidon** te vertellen dat hij moet stoppen en dat hij zich uit de strijd moet terugtrekken. **Apollo** gaat naar **Hector** en beurt hem op en laat hem verder vechten. Hij gaat ook de Trojanen helpen zodat de Grieken vluchtten tot ze bij de schepen van **Achilles** zijn. **Achilles** zal dan zijn vriend **Patroclus** sturen om de Grieken te helpen. **Patroclus** zal een aantal Trojanen doden, waaronder mijn zoon **Sarpedon**, voordat hij zelf gedood wordt door **Hector**. Dan zal **Achilles**, woedend over de dood van **Patroclus**, **Hector** doden. Daarna zal ik het de Trojanen steeds moeilijker maken totdat de Grieken met behulp van **Athena Troje** innemen. Maar tot het zover is blijf ik de Grieken vijandig gezind. En geen enkele god mag de Grieken helpen. Zo los ik mijn belofte aan **Thetis** in om de Grieken te straffen voor wat ze **Achilles** hebben aangedaan.”

Nadat hij dit gezegd had ging **Hera** meteen naar de **Olympus**.

De goden zaten allemaal bijeen in het paleis van **Zeus** toen **Hera** aankwam. Ze gingen meteen staan en boden **Hera** bekers met wijn aan maar **Hera** accepteerde alleen die van **Themis**, godin van het recht, die vroeg wat ze kwam doen. “Je ziet er verschrikt uit, heeft **Zeus** je wat aangedaan? En hij is

nog wel je eigen man?!” **Hera** antwoordde: “Je weet hoe brutaal en onredelijk hij kan zijn. Maar als jij nu de goden voorgaat naar de etenszaal, dan zal ik tijdens de maaltijd vertellen wat **Zeus** van plan is. Ik denk niet dat jullie dat allemaal even leuk vinden.”

Ze namen allemaal plaats aan tafel en alhoewel **Hera** een glimlach om haar mond had zag de rest van haar gezicht er ernstig uit. **Boos** stak ze van wal: “Wat een idioten zijn wij om te bakkeleien met **Zeus**. We kunnen hem wel dwars zitten maar hij trekt gewoon zijn eigen plan en hij trekt zich van ons niks aan. Want hij weet dat hij ons allemaal de baas is. We hebben het maar te verduren en te ondergaan. Neem nou bijvoorbeeld wat hij **Ares** heeft aangedaan. **Ascalaphus** is toch jouw zoon? Nou, hij is nu dood.” **Ares** voelde verdriet en woedde opborrelen en van verdriet sloeg hij zijn handen op de dijen en jammerend maar ook strijdvaardig zei hij: “Ik neem aan dat niemand het van jullie mij kwalijk neemt als ik naar beneden ga om de dood van mijn zoon te wreken. Ongeacht wat **Zeus** er van vindt. Al zou hij mij doden met zijn bliksems.” Hij gaf zijn zonen **Deimos** en **Phobos**, goden van de paniek, angst en verschrikking, opdracht om zijn tweespan gereed te maken en wapende zichzelf. Er zou weer een verschrikkelijk ruzie met **Zeus** zijn uitgebroken als niet **Athena** tussenbeide was gekomen. Ze ging achter **Ares** aan en rukte hem de helm van zijn hoofd, het schild van zijn schouder en de speer uit zijn hand en riep boos uit: “Ben je soms gek geworden, man?! Je gaat zo rechtstreeks je ondergang tegemoet!?” **Zeus** is sterker dan jij. Straks komt hij hier nog om ons allemaal te straffen voor onze ongehoorzaamheid, ongeacht of we schuldig of onschuldig zijn. Laat je wraak varen, er zijn al meer dapperen dan je zoon gestorven en er zullen nog veel volgen. We kunnen niet iedereen beschermen tegen de dood.”

Ares liet zich overhalen en hij nam weer plaats op zijn zetel.

Hera had intussen **Apollo** en **Iris** even apart genomen buiten het paleis en hen verteld dat ze naar **Zeus** moesten gaan. Daarna ging zij weer terug het paleis in en gingen zitten op haar zetel.

Aangekomen op de **Gargaron** gaf **Zeus Iris** meteen de opdracht om naar **Poseidon** te gaan om hem te zeggen dat hij zich moest terugtrekken. Hij kon of terug naar de goden op de **Olympus**, of naar de zee gaan. Als hij dat niet wilde dan zou **Zeus** hem persoonlijk van het slagveld verjagen en moest hij goed bedenken of hij de strijd met hem wilde aangaan. **Poseidon** mocht zich dan wel graag gedragen als gelijk aan hem maar in werkelijkheid was hij sterker en ouder dan **Poseidon**. Als hij zich dat maar goed realiseerde.

Iris voerde prompt de opdracht uit en bracht de boodschap over aan **Poseidon** die hier woedend op reageerde: “Wat verbeeldt die **Zeus** zich wel niet, zeg?! Hij mag dan sterk en machtig zijn maar hij moet niet denken dat hij mij zo maar kan bedreigen?! Ik geniet net zoveel aanzien als hem! **Kronos** en **Rhea** hebben drie zonen gebaard die gelijkwaardig zijn. De wereld bestaat uit drie delen en we hebben geloot wie welk deel kreeg. Ik kreeg de grauwgrijze zee als mijn domein, **Hades** de duisternis van de onderwereld en **Zeus** kreeg de hemel. Maar de aarde en de **Olympus** bleef van ons

gemeenschappelijk. Dus ik doe niet wat hij zegt. Hij gaat maar lekker zijn macht uitoefenen in de hemel waar hij heerser is. En laat hem stoppen met mij te dreigen. Hij kan dat beter doen bij zijn eigen kinderen en zorgen dat die doen wat hij wil!” Lichtelijk geschrokken zei **Iris**: “Weet je zeker dat ik dit moet overbrengen aan **Zeus**? Of wil je het nog aanpassen. Je weet dat de wraakgodinnen altijd aan de kant van hem staan?” Met tegenzin besloot **Poseidon Iris** inderdaad een andere boodschap over te laten brengen aan **Zeus**. **Iris** moest nou zeggen dat als **Zeus** tegen de wens van **Hera**, **Athena**, **Hermes** en **Hephaistos Ilium** zou sparen en de Grieken geen volledige overwinning gunde, het dan nooit meer goed zou komen tussen hem en **Zeus**. Daarop vertrok **Poseidon** naar de zee.

[Noot: Hier is Zeus ouder dan Poseidon, maar volgens de gangbare opvatting is Zeus de jongste van de kinderen van Kronos en Rhea. Maar ouder zou ook kunnen slaan op hoger in status/rang staat. In onze tijd doen we vaak meewarig over ouderen, maar dat is van zeer recente tijd. Vroeger stonden ouderen in hoog aanzien; ze hadden al een heel leven achter de boeg; iets om trots op te zijn. De aarde is het 'platte' vlak waar de mensen wonen en leven. In de oudheid had men niet door dat de aarde een bol was die om haar as draait en om de zon heen draait.]

Nadat **Iris Zeus** op de hoogte had gesteld van wat **Poseidon** had gezegd gaf hij aan **Apollo** de volgende opdracht: “Heel verstandig dat **Poseidon** het niet gewaagd heeft om tegen mij in te gaan. Jij gaat nu naar **Hector** toe en bezielt hem met enorme moed en kracht zodat hij de Grieken weer naar hun schepen bij de **Hellespont** jaagt. Om **Hector** te helpen krijgt je mijn aegis, mijn met kwasten versierde schild gemaakt door **Hephaistos**, en daarmee zwaai je rond en jaag je de Grieken angst aan. Daarna zie ik wel wat ik doe om de Grieken te laten bekomen van hun nederlaag.”

Apollo ging meteen naar **Hector** toe, die zich al weer wat beter voelde omdat **Zeus** tot zijn herstel had besloten, en vroeg: “Wat ben je ver weg van je mannen? Ben je gewond of zo?” **Apollo** had inderdaad weinig meegekregen van de gevechten want **Zeus** had hen immers verordend er zich niet mee te bemoeien. Maar dat wist **Hector** niet, en hij zei verbaasd: “Welke god ben jij? Weet je dan niet dat **Aias** mij verwond heeft?”

“Ik ben **Phoebus Apollo**, drager van het gouden zwaard. Ik heb altijd aan jullie kant gestaan en jullie geholpen waar ik kon. Maar nu ben ik speciaal door **Zeus** gestuurd om jullie te helpen. Dit is het plan; geef opdracht aan al jouw wagenmenners om in vol galop weer naar de schepen gaan. Ik ga voorop! “ Deze woorden bezielde **Hector** met nieuwe moed en hij ging meteen naar de wagenmenners om ze instructies te geven.

De Grieken zaten nog steeds achter de vluchtende Trojanen aan toen ze ineens **Hector** op zich af zagen komen. Ze schrokken, want ze dachten dat hij, de meest gevaarlijke Trojaan, gewond was afgevoerd van het slagveld. De jonge Aetoliër **Thoas**, welbespraakt en handig met de speer, nam het initiatief bij de Grieken. Hij zei: “Grieken, het is een wonder dat **Hector** weer tegenover ons staat. Het lijkt wel of hij herrezen is uit de dood want we hoopten allemaal dat hij gedood was door **Aias**. Maar blijkbaar heeft een god hem gered. Dat moet dan wel **Zeus** zijn, want anders had hij niet meer tegenover ons gestaan. Om hem te keren stel ik het volgende voor. We

trekken ons terug naar de schepen en alleen de dappersten onder ons blijven hier om tegenstand te bieden. Dat zal hem wel afschrikken, denk ik.” **Thoas** was in feite nog te jong om een echt goed advies te geven maar toch aanvaarde iedereen het. Het gros van de mannen keerden terug naar de schepen en alleen de dappersten onder aanvoering van **Aias, Idomeneus, Teucer, Meriones** en **Meges** bleven achter. **Thoas** zijn advies maakte het leger van de Grieken kleiner en **Hector** werd bezielde door **Zeus**. Ze waren kansloos.

Onder leiding van **Hector** vielen de Trojanen de Grieken aan. Maar helemaal voorop liep **Apollo**, zijn schouders in nevel gehuld, en met het schild van **Zeus** en zijn hand. Er steeg een luid krijgsgeschreeuw op en speren werden geworpen en mannen stierven. Zolang **Apollo** het schild roerloos in zijn hand hield ging de strijd gelijk op. Maar toen hij de Grieken recht in hun ogen keek en met zijn schild begon te zwaaien en luid schreeuwde werd elke moed de Grieken ontnomen en ze zetten het op een vluchten. Nou de paniek aan Griekse kant volkomen was konden de Trojanen hun slachtoffer als het ware uitkiezen. **Hector** doodde **Stichios**, een Atheense aanvoerder, en **Archesilaos**, een Boeotische aanvoerder. **Aeneas** doodde **Medon** en **Iasus** en roofde hun wapens. **Medon** was een bastaardzoon van **Oileus** en dus een broer van **Aias**, zoon van **Oileus**, en woonde in **Phylace** waarheen hij verbannen was omdat hij een familielid van zijn stiefmoeder **Eriopis** had gedood. **Iasus** was een Atheense aanvoerder en zoon van **Sphelos** en kleinzoon van **Bucolos**. **Polydamas** doodde **Mecisteus**. **Polites** doodde **Echios**. **Agenor** doodde **Clonius**. **Paris** doodde **Deiochos**. Terwijl de Trojanen hun slachtoffers beroofden van hun wapenrustingen vluchten de Grieken door de gracht en over de palissaden tot achter de muur.

Hector riep de Trojanen op om de lijken te laten voor wat ze waren en door te stoten naar de schepen. Wie hem niet gehoorzaamde zou hij ter plekke doden, dreigde hij. Er zou geen crematie volgen en hun lijken zouden worden opgevreten door de honden voor de muren van **Troje**.

Hector liet de zweep knallen en zijn tweespan stormde vooruit, samen met de andere strijdswagens die hem volgden. **Apollo** was intussen bezig om een brede dam te maken in de gracht. Hij schopte simpelweg de omwalling die voor de gracht lag in de diepte. Over die weg, die de breedte had van een speerworp, stormden de Trojanen op de muur af. **Apollo** liet ook de muur omvallen zodat de Trojanen ongehinderd het kamp binnen konden denderden.

De Grieken hadden zich weer angstig bij de schepen verzameld en hieven hun handen in de hoogte en baden tot de goden. **Nestor**, hoeder der Grieken, ging hen voor in gebed: “Vader **Zeus**. Als ooit iemand van ons in **Argos** aan uw offerde voor een behouden terugkeer en u beloofde dat door de donder te laten klinken, vergeet die belofte dan niet, en red ons van de ondergang.” **Zeus** verhoorde **Nestor** zijn gebed en liet een donderslag horen.

De Trojanen echter dachten dat de donderslag voor hen bestemd was en vielen met nog meer moed aan. Ze stormden het kamp binnen en al snel werd er hevig gevochten bij de achtersteven van de schepen. De Trojanen vochten in hun strijdswagens met speren die aan beide kanten een punt hadden. De Grieken stonden op hun schepen en vochten met lange palen die een bronzen punt hadden en die gebruikt werden bij zeegevechten.

Zolang de Grieken en Trojanen nog vochten rondom de muur, ver van de schepen vandaan, zat **Patroclus** nog steeds in de tent van **Eurypylos** gezellig met hem te kletsen en behandelde hij zijn wond met helende balsems. Maar toen hij doorkreeg dat de Trojanen over de muur waren gekomen en dat de Grieken op de vlucht waren begon hij te jammeren en sloeg met beide handen op zijn dij en zei: “**Eurypylos**, ik moet nu gaan en de Grieken helpen. Dit gaat niet goed. Een dienaar van jou kan je wel verder helpen. Ik ga naar **Achilles** en misschien lukt het mij, met hulp van een god, hem over te halen om mee te vechten. Misschien laat hij zich overhalen door de raad van een vriend.” Hij was nog niet uitgesproken of hij rende weg.

De Grieken probeerden uit alle macht die Trojanen bij de schepen vandaan te jagen maar ondank dat ze in de meerderheid waren lukte hen dat niet. De Trojanen konden ook geen doorbraak forceren en bleven dus hangen bij de schepen.

Hector viel **Aias** op een schip aan om hem te verjagen of te doodden en wilde dan het schip in brand te steken. Maar beiden lukten niet. Het lukte **Aias** ook niet om **Hector** te verjagen. Wel doodde hij **Caletor**, zoon van **Clytus**, met een speerstoot in zijn borst toen hij met een fakkel het schip in brand probeerde te steken. Toen **Hector** zijn neef zag vallen, riep hij de Trojanen, Lyciërs en Dardanen op om het lijk van **Caletor** te redden zodat de Grieken het niet konden beroven. Hij gooide ook een speer naar **Aias** maar die miste en raakte **Lycophron**, zoon van **Mastor**, in het hoofd boven het oor. **Lycophron** kwam uit **Cythera** maar had daar iemand vermoord en had toen zijn intrek bij **Aias** op **Salamis** genomen. Nou viel hij stervend van het schip af. **Aias** riep luid naar zijn stiefbroer **Teucer** waar hij bleef met zijn pijl en boog, ooit gekregen van **Apollo**. **Teucer** kwam meteen aanzetten, ging naast **Aias** staan, en schoot zijn pijlen af. Als eerste trof hij **Kleitos**, zoon van **Peisenor**, en een strijdmakker van **Polydamas**. Hij was zo druk bezig zijn tweespan door het krijgsgewoel te sturen dat hij niet goed oplette en de pijl raakte hem van achteren in zijn nek en hij tuimelde uit de wagen. De paarden sloegen op hol maar **Polydamas** kon ze tegenhouden. Hij droeg het tweespan over aan **Astynous**, zoon van **Protiaon**, met de opdracht om dicht bij hem in de buurt te blijven. Daarna ging **Polydamas** weer terug naar het front.

Daarna mikte **Teucer** op **Hector**. Hij zou hem geraakt en gedood hebben en zo een eind aan de oorlog hebben gemaakt als **Zeus** niet had ingegrepen. Toen **Teucer** de boog spande liet **Zeus** de pees breken op het moment dat hij de pijl losliet. De pijl zwabberde weg en de boog viel uit zijn hand. **Teucer**

werd boos en gaf een godheid de schuld dat zijn pees, die hij die morgen nog nieuw had gemaakt, brak. **Aias** zei dat hij zijn boog maar moest laten voor wat het was, de goden hadden het zo gewild, en dat hij maar een speer en een schild moest gaan halen. **Teucer** ging snel naar zijn tent, borg zijn boog op, gordde een schild van vier lagen leer om, zette zijn helm op, pakte een speer en stond al snel weer naast **Aias**.

Toen **Hector** zag dat de boog van **Teucer** kapot was moedigde hij meteen zijn mannen aan om nog feller aan te vallen. Ze moesten niet bang zijn om te sterven, zei hij, want als het gebeurde dat waren ze gestorven voor het vaderland. Hun vrouwen en kinderen zouden veilig achterblijven, en huis en bezit zou intact blijven nadat de Grieken verdreven waren. Hun dood zou dus niet voor niets zijn geweest.

Aan Griekse kant moedigde **Aias** de manschappen aan. Ze moesten vooral blijven vechten en in de aanval gaan. Hoe dachten ze thuis te komen als **Hector** de schepen in brand zou steken. Te voet soms? Of ze zouden winnen of sterven, maar dat was beter dan maar aan blijven modderen bij de schepen tegen een vijand die zwakker was dan hen.

Hector doodde **Schedius**, zoon van **Perimedes**, een aanvoerder van de Phociërs. **Aias** doodde **Laodamas**, zoon van **Antenor**, en een aanvoerder van de infanterie. **Polydamas** doodde **Otus** van **Cyllene**, een aanvoerder van de Epeiers, en een vriend van **Meges**, zoon van **Phyleus**. Toen **Meges** dit zag sprong hij op **Polydamas** af maar die bukte, **Apollo** wilde niet dat hij stierf, zodat hij hem mistte maar de speer doodde wel **Croesmos** midden in de borst. **Meges** wilde zijn wapens roven maar toen hij daar mee bezig was werd hij aangevallen door **Dolops**, de dapperste zoon van **Lampos**, kleinzoon van **Laomedon**, en een uitstekend speervechter. Met zijn speer doorboorde hij het schild van **Meges** maar die werd gered door zijn sterk borstpantser. Dit pantser had zijn vader **Phyleus** gekregen van koning **Euphetes** uit **Ephyre** in het gebied van de rivier de **Selleïs** met de opdracht om het te dragen in tijden van oorlog. Nou beschermde het zijn zoon. **Meges** haalde uit met zijn speer maar sneed alleen maar de purperen paardenstaart van **Dolops** zijn helm af die op de grond dwarrelde. **Dolops** had nog steeds goede hoop op een overwinning maar hij zag niet dat **Menelaos** hem van de zijkant besloep. Zijn speer trof **Dolops** van achteren in de schouder met zoveel kracht dat de punt er bij de borst weer uitkwam. **Dolops** viel voorover op de grond en de beide Grieken beroofde hem.

Hector deed een beroep op de familieleden van **Dolops** om hem te wreken, met name op **Melanippos**, zoon van **Hicetaon**. **Melanippos** was een veeboer uit **Percote**. Toen hij hoorde van de landing van de Grieken was hij meteen naar **Ilium** gegaan om de Trojanen te helpen en hij onderscheidde zich in de strijd. Hij woonde in het paleis van **Priamus** die hem behandelde als één van zijn eigen zonen. **Hector** sprak hem verwijtend toe: “**Melanippos**, moeten we dit zo maar over ons heen laten gaan!? Doet het je niets je neef **Dolops** te zien sterven en beroofd te worden van zijn wapenrusting!? Kom op! We moeten ze nu aanvallen. Of wij doden de Grieken of zij nemen **Ilium** in en

doden al onze mensen.” Meteen daarop ging **Hector** voorop in de aanval, gevolgd door **Melanippos**.

Aan Griekse kant moedigde **Aias** weer de Grieken aan. Ze moesten zich gedragen als echte kerels, zei hij. Ze moesten niet denken aan vluchten, want daar schulde geen eer in, maar aan vechten, en elkaar het goede voorbeeld geven, want dan zouden er minder slachtoffers vallen aan hun kant.

Menelaos moedigde **Antilochos** aan om een uitval te wagen en zei tegen hem: “**Antilochos**, jij bent de jongste, snelste en meest vermetele strijder onder ons. Waarom probeer je geen uitval te doen. Misschien dood je nog een Trojaan?” Na hem zo in zijn eer te hebben gestreeld deed **Menelaos** een stap naar achteren en **Antilochos** sprong naar voren. Hij keek om zich heen en wierp toen zijn speer naar **Melanippos** en raakte hem midden in de borst naast de tepel. **Melanippos** viel stervend neer. **Antilochos** wilde hem beroven van zijn wapenrusting maar hij werd aangevallen door **Hector**. **Antilochos** wachtte de aanval niet af en vluchtte onder een regen van Trojaanse projectielen terug naar zijn eigen linie om daar zijn positie weer in te nemen.

Bezield door **Zeus** vielen de Trojanen weer aan. Om zijn belofte gestand te houden en te voldoen aan **Thetis** buitensporige verzoek was het zijn plan om de Trojanen de schepen in brand te laten steken en **Hector** daarvoor de eer te geven. Als hij zag dat er één schip in brand stond dan zou hij de Grieken weer de overhand geven en de Trojanen laten verjagen. Hij liet **Hector** tekeergaan aan **Ares** gelijk. **Zeus** gunde hem dit moment, want hij had nog maar kort te leven. Zijn dochter **Athena** was het die zou zorgen dat hij gedood zou worden door **Achilles**.

Het koste **Hector** veel strijd en pogingen om een bres te slaan in de Griekse linies. Eindelijk lukte het hem om de linie te breken en de Grieken op de vlucht te jagen. De vlucht was zo compleet dat **Hector** maar één Griek kon doodden op hun vlucht, maar die bracht hem dan wel grote roem. Hij doodde **Periphetes** uit **Mycene**, zoon van **Copreus**. **Copreus** was de bode geweest tussen **Herakles** en koning **Eurystheus** van **Mycene** toen **Herakles** de tien werken voor **Eurystheus** moest volbrengen. Op elk gebied was de zoon beter dan zijn vader maar nou kwam hij ongelukkig aan zijn einde. Hij had een groot schild voor zich die tot de grond reikte om de pijlen om te vangen. Toen hij zich omdraaide om te vluchten struikelde hij over de rand van zijn schild en viel op zijn rug op de grond. **Hector** zag hem en ging snel naar hem toe en met zijn speer doorboorde hij zijn borst. De mannen van **Periphetes** stonden nog vlak bij hem toen het gebeurde maar niemand durfde **Hector** aan te vallen om zo **Periphetes** te redden.

[Noot: Copreus was de zoon van Pelops van Elis. Hij had Iphitus gedood, was naar Mycene gevlucht en daar door Eurystheus ritueel gereinigd, en was daar blijven wonen.]

De Grieken trokken zich terug tot achter de eerste rij schepen, gezien vanaf het land. Maar de Trojanen rukten op en de Grieken moesten zich verder terugtrekken, tot waar de tenten stonden. Ze wisten niet goed waar ze aan toe

waren, zo bang waren ze. Het was **Nestor** die ieder in naam van hun ouders aanriep om moed te betonen. “Toon moed. Breng geen schande over ons Grieken. Denk aan jullie kinderen, aan jullie vrouwen, aan jullie bezit, en aan jullie ouders, of ze nou leven of al zijn gestorven. Ik smeeek jullie, in de naam van al die hier niet zijn, om stand te houden en niet te vluchten!” Met deze woorden kregen de Grieken weer moed en **Athena** haalde de geheimzinnige nevel voor hun ogen weg en ze zagen alles ineens helder. Ze zagen achter zich de laatste rij schepen en voor zich **Hector** en realiseerden zich dat het erop of eronder was. **Aias** maakte zich los van de Grieken, en rende luid brullend met grote stappen over de schepen, wild rondzwaaiend met een scheepsboom van 22 el lang samengesteld uit verschillende kleine palen met ijzeren koppelstukken aan elkaar vastgemaakt. **Hector**, **Zeus** leidde hem nog steeds, maakte zich ook los van zijn mannen en stormde op een schip af. Ook de andere Trojanen bezielde hij met moed om **Hector** te volgen.

Er ontstond weer een hevig gevecht bij de schepen. De Grieken dachten dat er geen redding meer mogelijk was en gaven al het mogelijke. De Trojanen hoopten de schepen in brand te kunnen steken en elke Griek te kunnen doden. Met die instelling streden ze tegen elkaar.

Hector pakte dan eindelijk de achterkant van een rijk versierd schip vast. Het was het schip van **Protesilaus**. En om dat schip werd verwoed gestreden. Ze vochten niet meer met lange afstandwapens zoals speren en pijlen en stenen maar dichtbij met handwapens; bijlen, houwdegens, lange zwaarden en speren met aan beide kanten een punt. Vele zwaarden werden uit hun handen geslagen, of met schouder en al afgeslagen, en de aarde kleurde donkerrood van het bloed.

Hector liet het schip niet los en hij riep zijn mannen toe om vuur aan te slepen en het schip in brand te steken: “**Zeus** schenkt ons vandaag de overwinning. Dit is de dag die alle andere dagen goedmaakt. De Grieken zijn tegen de wil van de goden hier gekomen en hebben ons veel ellende bezorgt. Maar dat lag ook aan de lafheid van onze oudsten in de raad. Ik wilde al veel eerder de schepen aanvallen maar ze hielden mij steeds tegen. Het zal wel de wil van **Zeus** zijn geweest, maar nu is het de wil van **Zeus** dat wij de schepen in brand steken.”

De Trojanen vielen nog feller aan. **Aias** stond op het dek van het schip en werd door vele pijlen beschoten. Om niet te sterven trok hij zich terug naar de stuurbank van zeven voet lang. Met zijn scheepspaal verjoeg hij elke Trojaan die met een fakkel aankwam zetten. Hij doodde er zo twaalf en bleef de Grieken aanmoedigen; er was geen muur of stad waar ze zich konden terugtrekken. Achter hen was alleen maar zee. Ze moesten blijven vechten om te overleven.

16. De dood van Patroclos

Terwijl er bij de schepen zwaar werd gevochten kwam **Patroclos** aan bij de tent van **Achilles**. De tranen stroomden over zijn wangen. **Achilles** vroeg wat er aan de hand was. “Je huilt als een kleine meisje dat om haar moeder heen loopt en steeds aan haar kleren trekt omdat ze gedragen wil worden. Echt waar, zo zie je eruit. Wil je de Myrmidonen of mij soms iets treurigs zeggen? Heb je het droevige bericht gekregen uit **Phthia** dat één van onze vaders is overleden? Of huil je om de gedode Grieken? Kom, hou het niet voor jezelf. Vertel het ook aan mij!”

Patroclos gaf de treurige situatie van de Grieken weer. Hij beklagde zich ook bij **Achilles** en vroeg zich af waarom hij de Grieken niet hielp. Kon hij zich niet over zijn wrok heen zetten? Of hadden de goden hem iets verteld wat hem tegenhield? Hij vond het ook **Achilles** onwaardig; zoon van een godin en de dappere **Peleus**. Toen vroeg hij of hij de wapenuitrusting van **Achilles** mocht dragen en zich aan het hoofd van de Myrmidonen mocht **stellen** om de Trojanen aan te vallen. De Trojanen zouden dan denken dat hij **Achilles** was, wat ze bang zou maken, en de verse troepen zouden weleens het verschil kunnen maken tegen de uitgeputte Trojanen.

Achilles reageerde tamelijk gepikeerd. Het was ongepast van **Patroclos** om te denken dat de goden hem iets verteld hadden. En al zou het zo zijn dan zou hij zich er niets van aantrekken. Hij was woedend over wat **Agamemnon** hem met **Briseïs** had geflikt en hij zou het pas goed maken als de strijd zijn schepen had bereikt. Maar het was nou eenmaal gebeurd en veel aan veranderen kon hij ook niet meer. Omdat de nood bij de Grieken wel heel hoog was gaf hij toestemming aan **Patroclos** om zijn wapenrusting te dragen en de Myrmidonen aan te voeren. Als laatste zei hij: “Nu ze mijn flonkerende helm niet meer zien denken ze zeker een kans te maken. Als **Agamemnon** mij niet had gekrenkt dan hadden we korte metten met hun aanval gemaakt en zouden ze hun rivieren kunnen dempen met hun doden. Nu zitten ze in ons kamp en zelfs de speer van **Diomedes** kan ze niet meer redden. Ook hoor ik **Agamemnon** zijn stem nergens meer. Ik hoor alleen maar **Hector** schreeuwen. Dus doe je best en verjaag de Trojanen uit ons kamp voordat ze de schepen in brand steken. Maar luister goed wat ik nu tegen je zeg: jij gaat nu roem en eer behalen voor mij dus keer onmiddellijk terug als je de Trojanen hebt verjaagd. Ga niet de held uithangen door op trekken naar **Troje** want daarmee verklein je mijn roem. Vecht niet zonder mij tegen **Troje**. Laat je niet verleiden door **Hera** om wel op trekken want voordat je het weet tref je een god die op de hand van de Trojanen is, bijvoorbeeld **Apollo**. Laat de achtervolging maar over aan de anderen. Jij keert terug als ze het kamp zijn uitgedreven. Wat zou ik graag willen dat alle Trojanen en Grieken zouden sterven om de strijd om **Troje** en dat wij tweeën de enige overlevaars zijn en wij beiden **Troje** kunnen beroven van hun eretekens.”

Terwijl **Achilles** en **Patroclus** bespraken wat zij zouden doen zag **Aias** zich gedwongen om zich terug te trekken van het schip van **Protesilaus** wat hij nog steeds verdedigde. Zijn hoofd deed pijn van alle pijlen die zijn helm raakten, zijn linkerschouder voelde als verlamd door het vele zwaaien met zijn schild, het zweet gutste van zijn lichaam en zijn ademhaling ging steeds moeizamer. Toen **Hector** op hem af kwam en met zijn lang zwaard de bronzen punt van zijn essenhouten scheepspaal afhakte, en hij daar ineens stond met een nutteloos wapen, zag hij in dat het geen zin meer had om stand te houden, en trok hij zich terug. Daarop staken de Trojanen het schip in brand.

Achilles zag het oplaaide vuur en sloeg zich van verdriet op de dijen en zei tegen **Patroclus** dat hij snel zijn wapenrusting aan moest trekken en dat hijzelf de Myrmidonen ging mobiliseren.

Patroclus trok daarop de wapenrusting van **Achilles** aan; hij deed de scheenbeschermers met de zilveren gespen om, trok het met sterren versierde borstpantser aan, over zijn schouder hing hij het met zilveren knoppen versierde zwaard en daarover heen het zware schild. Als laatste zette hij de helm met wuivende helmbos van paardenstaarthaar op. Daarna nam hij twee speren die goed in de hand lagen. **Achilles** zijn grote lange zware speer, gemaakt van een es die groeide op de top van de **Pelion**, liet hij liggen. Alleen **Achilles** was krachtig genoeg om daarmee te vechten. De speer was gemaakt door de centaur **Cheiron** die hem aan **Peleus** had gegeven.

Peleus had hem aan **Achilles** gegeven.

Automedon, nou de menner van **Patroclus**, spande de paarden van **Achilles** in; **Xanthos** en **Balios** en als reservepaard **Pedasus**. **Xanthos** en **Balios** waren verwerkt door **Zephyrus**, de westenwind, bij de Harpij **Podarge** toen zij vee hoedde langs de stromen van **Oceanus**. De paarden waren een geschenk van **Poseidon** aan **Peleus**. **Pedasus** was een sterfelijk paard maar deed niet onder voor de andere twee en was buitgemaakt door **Achilles** bij de plundering van **Thebe**, de stad van koning **Eetion**.

Achilles had intussen het leger van de Myrmidonen onder de wapens gebracht en de wagenstrijders en voetsoldaten verzamelden zich rondom **Patroclus** en **Achilles**. De Myrmidonen waren met 50 schepen met elk 50 man gekomen. **Achilles** had het oppercommando met daaronder vijf aanvoerders:

- **Menesthius**, zoon van de riviergod **Spercheios** en **Polydora**, een dochter van **Peleus**. Zijn aardse vader was **Boros**, zoon van **Perieres**.
- **Eudoros**, zoon van **Hermes**, de Argusdoder, en **Polymele**, dochter van **Phylas**. Zij was een bevallige danseres en net zoals **Polydora** ongehuwd toen ze **Eudoros** baarde. Zijn aardse vader van **Echeclus**, zoon van **Actor**. Maar hij werd opgevoed door zijn grootvader **Phylas**.
- **Peisandros**, zoon van **Maimalos**.
- **Phoinix**, de oude wagenstrijder.
- **Alcimedon**, zoon van **Laerces**.

Achilles sprak het leger toe en zei: "Ik weet dat jullie vaak kwaad spraken over mij omdat ik jullie buiten de strijd hield; mijn moeder zou mij met gal hebben gevoed in plaats van met moedermelk. Dat soort dingen zeiden jullie

over mij. Maar nu kunnen jullie doen waar jullie zo naar verlangen. Vechten! Laat de Trojanen zien wat jullie waard zijn!” De mannen werden beziel met moed en schoven ineem en vormden één gevechtseenheid; schild tegen schild, helm tegen helm, man tegen man.

Achilles ging toen naar zijn tent en opende een rijk versierde kist door **Thetis** gevuld met warme dekens en kleding voor alle jaargetijden. In die kist bewaarde hij ook een beker die hij alleen gebruikte om er uit te drinken of voor plengoffers aan **Zeus**. Hij maakte de beker schoon met zwavel en water, waste zijn handen en vulde de beker met wijn. Terwijl hij de wijn plengde en omhoog keek naar de hemel, bad hij tot **Zeus**: “**Zeus**, heerser over **Dodona** van de **Pelasgen**, heerser over **Dodona** met zijn barre winters, omringd door de **Selloi**, je priesters, die nooit hun voeten wassen en op de grond slapen. Verhoor mijn gebed. Schenk **Patroclus** de overwinning, laat hem de Trojanen verjagen en laat hem daarna veilig bij mij terugkeren.”

Zeus verhoorde alleen het eerste gedeelte van het gebed. Het tweede niet. Daarna borg **Achilles** de beker weer op in de kist.

[Noot: Een Harpij (er zijn er een aantal) is een vrouwelijk wezen met vleugels die slechte dingen brengt voor de mensen. In dit geval stormwinden. Het zou kunnen zijn dat als vrouwen een goddelijke vader hebben ze ongehuwd waren, wat een schande was, en door er deze draai aan te geven het minder schandelijk was. Of, als ze gehuwd waren en vreemd waren gegaan. Het zelfde geldt voor de man. Als die vreemd gaat en een kind bij een andere vrouw krijgt en zijn eigen vrouw het gedwongen wordt op te voeden wordt het een kind van een godin genoemd. Als een kind opgevoed wordt door de grootouders zou het kunnen betekenen dat de ouders zijn overleden, of dat de vader voor de vorm getrouwd is en zich verder nergens mee bemoeit.]

Achilles stond voor zijn tent, gelijk een toeschouwer, toen de Myrmidonen optrokken tegen de Trojanen. **Patroclus** riep hen nog een laatste aanmoediging toe: “Vecht voor **Achilles**, de beste onder de Grieken die het commando voert over de beste strijders van de Grieken! Toon jullie moed! Laat **Agamemnon** zien wat een dwaas hij was toen hij de grootste aller Grieken geen eer betoonde!”

Toen stormden de Myrmidonen onder luid geschreeuw op de Trojanen af die zich bevonden bij het schip van **Protesilaus**. Ze schrokken toen ze **Patroclus**, met naast hem zijn menner **Automedon**, op hen af zagen komen. Ze dachten dat hij **Achilles** was en dat hij zijn wrok had laten varen. Ze vreesden het ergste en keken angstig om zich heen naar een mogelijkheid om te ontsnappen.

Patroclus gooide als eerste zijn speer naar de Trojanen en doodde **Pyraechmes**, aanvoerder van de Paioniërs uit **Amydon** en van de mannen die woonden aan de oevers van de brede rivier **Axios**. Toen zijn mannen zagen dat hij, hun aanvoerder en beste man, getroffen werd in zijn rechterschouder en stervend neerviel zetten ze het op een rennen en vluchtten weg. Nadat ze zo van de schepen waren weggejaagd bluste **Patroclus** de vlammen van het halfverbrande schip van **Protesilaus**. Daarna verjoegen de Grieken de overige Trojanen bij schepen en reddden zo hun vloot.

Maar de Trojaanse trokken zich niet volledig terug, ze hergroepeerden zich en boden weerstand, maar het was niet genoeg. Elke Griekse leider maakte zijn slachtoffer.

Patroclos doodde **Areilycos** met zijn speer. De speer trof hem in zijn dij toen hij probeerde te vluchten. **Menelaos** doodde **Thoas** met zijn speer. De speer trof hem in zijn borst die onvoldoende werd beschermd door zijn schild. **Meges** doodde **Amphiclos** met zijn speer. De speer trof hem in zijn dij. **Antilochos** doodde **Atymnius** met zijn speer. De speer trof hem in zijn zij. **Maris** wilde het lijk van zijn broer verdedigen en ging er voor staan maar **Thrasymedes** doodde **Maris** met zijn speer. De speer trof hem in zijn schouder. Zo stuurden twee broers, zonen van **Nestor**, twee andere broers, zonen van **Amisodarus** die het monsterlijk wezen **Chimaera** had opgevoed, naar de onderwereld. Ze waren eens strijdmakkers van **Sarpedon**. Nou waren ze dood.

Aias, zoon van **Oileus**, doodde **Cleobulos** met zijn zwaard. Het zwaard trof hem in zijn nek. **Peneleos** en **Lycon** vielen elkaar met hun zwaarden aan nadat ze eerst zonder resultaat hun speren naar elkaar hadden gegooid.

Lycon zijn zwaard brak bij het handvest toen hij de helmkam van **Peneleos** trof. **Peneleos** sloeg **Lycon** in de nek en zijn hoofd hing opzij toen hij dood neerviel.

Meriones doodde **Acamas** met zijn speer. De speer trof hem in zijn schouder toen hij zijn strijdswagen instapte. **Acamas** tuimelde stervend uit zijn strijdswagen op de grond. **Idomeneus** doodde **Erymas** met zijn speer. De speer trof hem in zijn mond en ging dwars door de schedel, onder de hersenen door. De tanden spatten uit zijn mond, zijn ogen liepen vol met bloed en het bloed spoot uit zijn mond en neusgaten. Toen was hij dood. De Trojanen dachten nog maar aan één ding; vluchten.

Aias wilde **Hector** doden. Maar die was niet zo makkelijk te pakken en bovendien goed beschermd door zijn ossenleren schild. **Hector** had wel door dat de krijgskansen waren gekeerd maar hij hield nog stand en beschermde zijn mannen. Totdat zijn mannen massaal op de vlucht sloegen en hij als het ware meegesleurd werd, het kamp uit. Maar vele mannen bleven achter in de gracht. De dissels brak van hun wagens af en ze zaten in de val.

[Noot: Er was toch een zeer brede dam in de gracht?]

Vol moordlust ging **Patroclos** de Trojanen achterna en doodde vele Trojanen. Zijn goddelijk paarden hadden aan één sprong voldoende om over de gracht te springen en hij ging achter **Hector** aan. Maar die had ook snelle paarden en dus brak **Patroclos** de achtervolging af. In plaats daarvan dreef hij de vluchtende achterhoede van de Trojanen die naar de stad vluchten terug richting het scheepskamp en werden ze een makkelijke prooi voor hem.

Patroclos doodde **Pronous** met zijn speer. De speer trof hem in zijn borst toen die even niet beschermd werd door zijn schild.

Daarop doodde hij **Thestor**, zoon van **Enops**, met zijn speer. Trillend van angst zat **Thestor** gehurkt in zijn strijdswagen, de teugels waren uit zijn handen geglipt. **Patroclos** zijn speer doorboorde **Thestor** zijn rechterkaak en kwam er bij de mond weer uit. De tanden spatten uit zijn mond. Daarop tilde **Patroclos** **Thestor**, aan zijn speer gespietst, uit de strijdswagen en liet hem op de grond ploffen waar hij stierf.

Daarop doodde hij **Erylaus** met een steen. De steen raakte hem tegen zijn voorhoofd en de schedel barstte binnenin de helm in tweeën.

Daarop doodde **Patroclos** de volgende Lyciërs: **Erymas**, **Amphoteris**, **Epaltes**, **Tlepoemos**, zoon van **Damastor**, **Echios**, **Pyris**, **Ipheus**, **Euippos** en **Polymelos**, zoon van **Argeas**.

Toen **Sarpedon** zag dat zijn mannen, die zonder gordel vochten, zich wel heel gemakkelijk lieten pakken door **Patroclos** riep hij hen verwijtend toe: "Waar zijn jullie mee bezig?! Een schande! Ga maar snel weg, dan ga ik wel naar die Griek toe om uit te zoeken wie hij is die zoveel slachtoffers onder ons maakt!" **Sarpedon** en **Patroclos** sprongen toen van hun strijdwagens en onder het uitstoten van rauwe kreten vielen ze elkaar aan.

Zeus zag gelaten toe wat er gebeurde en met een stem vol medelijden zei hij tegen **Hera**: "**Sarpedon** staat op het punt om gedood te worden. Wat moet ik doen? Moeten ik hem redden en laten terugkeren naar **Lycië**, of moet hij toch sterven door de hand van **Patroclos**?" **Hera** antwoordde geïrriteerd: "Ik begrijp je niet! Wil je nu een sterveling redden van zijn allang besloten doodslot?! Bedenk goed, als jij dat doet, wat belet dan elke andere god om niet hetzelfde te doen en zijn of haar zoon redden? Als je zoveel liefde voelt voor **Sarpedon** stel ik het volgende voor; Laat **Patroclos** hem doden, en laat dan de goden **Thanatos** en **Hypnos**, dood en slaap, hem wegvoeren naar zijn vaderland waar zijn familieleden hem dan kunnen eren met een grafheuvel en een pilaar." **Zeus** was het met haar eens en zond een bloedrode regen over de aarde als laatste eerbetoon aan **Sarpedon**.

Patroclos wierp als eerste zijn speer en doodde **Thrasymelos**, de menner van **Sarpedon**. De speer trof hem in de buik, onder de navel. **Sarpedon** wierp zijn speer maar in plaats van **Patroclos** trof hij zijn reservepaard **Pedatus** in de rechterschoft. Onder luid gehinnik viel het paard op de grond en stierf. De andere twee paarden werden onrustig en steigerden. **Automedon** sprong snel van de strijdwagen af en sloeg met zijn zwaard de leidsels los waarmee **Pedatus** vastzat, en bracht daarmee de paarden weer onder controle.

Sarpedon wierp een tweede speer en ook deze miste en vloog doelloos veder. **Patroclos** wierp zijn speer en trof **Sarpedon** in zijn middenrif, vlakbij het hart, en hij viel neer, vlak voor zijn paarden. Stervend richtte hij zich tot **Glaucos** en kon er nog wat laatste woorden uitpersen: "**Glaucos**. Trommel de aanvoerders van de Lyciërs op en ga samen met hen de strijd aan tegen de Grieken om mijn lichaam te redden. Als de Grieken mij bij hun schepen van mijn wapenrustig beroven zal dat voor altijd een schande over jou brengen. Vecht voor mij!"

Patroclos trok zijn speer uit het lichaam van **Sarpedon**. Het lichaam schokte. Een paar Myrmidonen hadden intussen het tweespan van **Sarpedon** beetgepakt en brachten de paarden, onrustig geworden omdat beide berijders dood waren, onder controle.

De hartenkreet van zijn vriend liet **Glaucos** niet onberoerd. Maar hij was gewond geraakt aan zijn arm door een pijlschot van **Teucer** toen hij de muur van het scheepskamp bestormde. Hij bad tot **Apollo** om hulp: “Help mij **Apollo**. Ik heb een zware wond en kan mijn arm niet gebruiken. En nu is **Sarpedon**, de beste onder ons, gedood. Zelfs **Zeus** deed niets om zijn zoon te redden. Ik vraag u, genees mijn wond en geef mij de moed om samen met mijn makkers te vechten om het lijk van **Sarpedon**.”

Apollo verhoorde zijn gebed. De pijn verdween en het bloeden van de wond hield op. En **Glaucos** voelde dat **Apollo** hem bezielde met moed.

Glaucos ging meteen naar de leiders van de Lyciërs en spoorde ze aan om te gaan vechten om het lijk van **Sarpedon**. Hij ging ook naar een aantal Trojanen toe, **Polydamas**, **Agenor**, **Aeneas** en **Hector**, om ze te bewegen mee te helpen. Hij richtte zich specifiek tot **Hector** en zei lichtelijk verwijtend: “**Hector**, wij zijn jullie bondgenoten. Wij geven onze levens voor jullie. Maar nu ben je ons vergeten en doe je weinig om ons te helpen. **Sarpedon** is gedood door **Patroclus**. Help ons om zijn lichaam te redden. Denk aan de schande die over jullie komt als de Myrmidonen **Sarpedon** beroven en zijn lichaam onteren!” De Trojanen waren ontsteld toen ze dit droeve nieuws hoorden. **Sarpedon** was een zeer waardevolle bondgenoot en hij had vele mannen meegebracht. Ze bedachten zich geen moment en vervuld met wraak, met **Hector** voorop, vielen ze de Grieken aan. Aan Griekse kant moedigde **Patroclus** de manschappen en de beide **Aiassen** aan om het lijk niet prijs te geven. **Sarpedon** was de eerste Trojaan die de muur had bestormd, dus hij was een mooie trofee, zo hield hij hen voor. Toen stormden ze op elkaar af. **Zeus** spande een somber donkerte over het slagveld. Zo vochten ze een verschrikkelijke strijd om het lijk van de geliefde zoon van **Zeus**, als een macaber laatste eerbewijs aan hem, voordat hij weggevoerd zou worden door de goden.

[Noot: Glaucos raakte gewond in hoofdstuk 12 maar was in hoofdstuk 14 alweer voldoende hersteld om Hector te beschermen met zijn schild. Je zou het nu volgende gevecht als een soort van lijkspele op kunnen vatten. Normaal is het; doden, beroven en op naar het volgende slachtoffer. Maar Sarpedon is de eerste zoon van Zeus die sterft en dat kan niet onopgemerkt voorbij gaan. Vandaar een verhaal van het gevecht om het behoud van het lijk van Sarpedon.]

In het begin van het gevecht dreven de Trojanen de Grieken terug. **Hector** doodde **Epeigeus**, zoon van **Agacles**, met een steen. Hij was koning van **Boudeion** maar omdat hij een familielid doodde moest hij weg en vond een toevlucht bij **Peleus** en **Thetis**. Deze zonden hem met **Achilles** mee naar **Troje**. Hij wilde **Sarpedon** wegslepen maar de steen trof keihard zijn hoofd en zijn schedel werd verbrijzeld binnenin zijn helm. **Patroclus** werd woedend toen hij zijn strijdmakker zag sterven en hij stormde naar voren en gooide een steen naar **Sthenelaus**, zoon van **Ithaemenes**. Hij trof hem in de nek en die brak. De Trojanen weken terug, een afstand gelijk aan een speerworp, de Grieken erachter aan. **Glaucos** viel als eerste de Grieken weer aan. Hij werd achterna gezeten door **Bathycles**, zoon van **Chalcon**. Hij kwam uit **Hellas** en was één van de rijkste Myrmidonen. Hij had net **Glaucos** ingehaald toen die zich omdraaide en hem trof met zijn speer in de borst. Met een doffe dreun viel hij neer. De Grieken reageerden ontzet. De Trojanen liepen juichend

om het lijk heen. Ondanks deze tegenslag lieten de Grieken zich niet verder ontmoedigen en gingen weer volop in de aanval. **Meriones** doodde **Laogonos**, zoon van **Onetor**, een priester van het heiligdom van **Zeus** op de **Ida**. Hij trof hem met zijn speer onder de kaak bij het oor.

Aeneas wierp zijn speer naar **Meriones** maar die bukte en de speer belandde achter hem in de grond. **Aeneas** was boos op de beweeglijkheid van **Meriones** en riep: “Je bent een goede danser **Meriones**, maar als ik je had geraakt dan waren je dagen als danser definitief voorbij!” **Meriones** gaf hem meteen van reep: “Je mag dan wel sterk zijn **Aeneas**, maar jij kunt niet iedereen doden die jij aanvalt. Als mijn speer jou in de buik zou treffen dan had ik jou naar **Hades** gestuurd en had jouw dood mij roem gebracht!”

Patroclus vond dat **Meriones** aan het leuteren was en zei tegen hem dat praatjes de Trojanen niet zou doen verjagen bij het lichaam van **Sarpedon**. Dan kon alleen maar door te vechten. “Een gevecht op het slagveld wordt gewonnen met de handen, een gevecht in de raad met woorden!”, voegde hij daar nog aan toe, en met zijn speer in de hand zette hij de aanval in.

Meriones volgde.

En zo gingen de gevechten rondom het lichaam van **Sarpedon** onverminderd door. Hijzelf lag intussen geheel onherkenbaar op de grond. Zijn hele lichaam zat onder het stof, het bloed, en de wapens van de mannen die om hem heen stierven.

Zeus zag het nauwlettend toe en vroeg zich af hoe hij het stervenslot van **Patroclus** moest laten uitvoeren. Zou hij hem laten doden door de speer van **Hector**? Of zou hij hem toestaan nog meer slachtoffers te maken? Hij besloot tot het laatste. **Patroclus** zou de Trojanen nazitten tot aan de muren van de stad en daarbij velen slachtoffers maken. **Zeus** begon met dit plan door **Hector** de moed te ontnemen.

Hector begreep dat **Zeus** de strijd had doen laten kantelen. Hij sprong in zijn strijdswagen en riep de Trojanen op om terug te trekken. Toen konden de Lyciërs ook niet meer standhouden en zij vluchtten ook.

Er waren velen gesneuveld in de strijd om het lichaam van **Sarpedon** en de Grieken konden hem eindelijk beroven van zijn wapenrusting. **Patroclus** gaf de wapens aan zijn mannen die ze naar de schepen brachten. **Zeus** zei tegen **Apollo** dat hij **Sarpedon** moest weghalen van het slagveld, hem helemaal schoonwassen, hem zalven met ambrozijn en hem schone lijkwaden aandoen. Daarna moest hij hem overdragen aan **Thanatos** en **Hypnos** die hem dan zouden brengen naar zijn vaderland waar ze dan een grafheuvel voor hem konden oprichten met gedenktekens. **Apollo** ging meteen de **Ida** af en voerde de opdracht uit en **Thanatos** en **Hypnos** brachten **Sarpedon** naar **Lycië**.

[Noot: Hellas is hier een streek in Thessalië waar Achilles vandaan komt. In hoofdstuk 17 lezen we een andere versie over het lijk van Sarpedon.]

In hun strijdswagen zaten **Patroclus** en **Automedon** de vluchtters achterna. Als **Patroclus** had geluisterd naar **Achilles** dan had hij het er levend van

afgebracht. Maar nou ging hij zijn ondergang tegemoet. **Zeus** doet rare dingen met de gedachten van een mens; dit keer maakte hij **Patroclus** overmoedig.

Patroclus doodde velen; **Adrastus**, **Autonous**, **Echeclus**, **Perimus**, zoon van **Megas**, **Epistor**, **Melanippos**, **Elasus**, **Mulios** en **Pylartes**.

Toen hij was aangekomen bij de muren van de stad wilde hij die meteen bestormen en hij zou de stad zelfs hebben ingenomen als **Apollo** niet op de muur had gestaan om hem tegen te houden. Drie keer deed **Patroclus** een poging om op de muur te komen en drie keer weerde **Apollo** hem af door met zijn schild te zwaaien. Bij de vierde keer schreeuwde **Apollo** hem ijselijk toe: “Terug jij, godenzoon! Jij bent niet bestemd om **Troje** met je speer in te nemen. Ook **Achilles** niet, die veel sterker is dan jij!”

Patroclus trok zich wijselijk terug om de toorn van **Apollo** te ontlopen.

[Noot: Ik neem aan dat Apollo nog steeds het schild van Zeus heeft. In de bloedlijn van Patroclus zit inderdaad ergens Zeus, maar waar niet, zou je bijna denken, vandaar godenzoon.]

Hector was intussen aangekomen bij de *Scaeische Poort*. Terwijl hij overdacht wat hij moest doen, zijn mannen laten terugtrekken in de stad of omkeren en de strijd weer aangaan, kwam **Apollo** in de gedaante van zijn oude oom **Asius** naast hem staan. **Asius** was de broer van **Hecabe**, de moeder van **Hector**, en zoon van **Dymas**. Hij woonde in **Phrygië** bij de rivier de **Sangarius**. **Asius** jutte hem op en zei: “Waarom stop je met vechten? Als ik zo sterk was als jou, en niet zo zwak als ik nu ben, dan had ik wel geweten wat ik zou doen en had je daar een voorbeeld aan kunnen nemen. Kom op! Ga met je tweespan die **Patroclus** achterna en misschien helpt **Apollo** jou wel om hem te doden!?”

Apollo ging weg en mengde zich in het strijdgewoel en gaf de Trojanen de overhand. **Hector** gaf zijn menner **Cebriones** de opdracht om achter **Patroclus** aan te gaan. Die zag hen aankomen en hij sprong van zijn wagen af. Hij pakte een scherpe steen die in een handpalm paste en gooide die naar **Hector**. De steen raakte **Cebriones**, een bastaardzoon van **Priamus**, tegen het voorhoofd. Het bot verbrijzelde en zijn ogen vielen uit zijn oogkassen en rolden over de grond. **Cebriones** zelf tuimelde, als een duiker, al stervend uit de wagen. Honend riep **Patroclus** dat hij niet wist dat de Trojanen zo goed konden duiken als hij **Cebriones** zag doen. Toen wilde hij het lichaam beroven maar **Hector** sprong van zijn wagen en ze betwisten elkaar het lichaam. **Patroclus** pakte hem bij de voeten, **Hector** bij het hoofd. Grieken en Trojanen stroomden toe en er ontstond een heftige strijd om het lijk van **Cebriones**.

De strijd duurde lang. In het late middaguur kregen de Grieken eindelijk de overhand en lukte het hen om **Cebriones** naar hun linie te slepen en te beroven van zijn wapenrusting. **Patroclus** was niet meer te houden. Drie maal deed hij onder het slaken van ijselijke kreten een uitval naar de Trojanen en drie maal doodde hij negen man. Maar toen hij voor de vierde keer aanviel was het over. **Apollo** kwam op **Patroclus** af. **Patroclus** zag hem niet aankomen omdat hij zich in nevel had gehuld. **Apollo** ging achter hem staan en sloeg hem keihard met de vlakke hand op zijn rug. De ogen van **Patroclus**

tolden in het rond en de helm, die toen **Achilles** hem droeg nog nooit de grond had geraakt, vloog van zijn hoofd en werd met bloed besmeurd toen die over de grond rolde. **Hector** raapte de helm op en **Zeus** gunde het hem om de helm te dragen; hij had toch niet lang meer te leven.

Door de harde klap brak de speer die **Patroclos** in zijn hand hield in tweeën, zijn schild viel met draagriem en al van zijn schouder, en **Apollo** maakt zijn borstpantser los en het viel op de grond. Het duizelde nog na in zijn hoofd, hij was verdoofd en kon geen stap meer zetten. Toen kwam de **Dardaniër Euphorbos**, zoon van **Panthous**, op hem af. **Euphorbos** was de beste speervechter, wagenstrijder en hardloper onder zijn leeftijdsgenoten. Bij zijn eerste gevecht in een strijdswagen maakte hij meteen al twintig slachtoffers onder de Griekse wagenstrijders. Hij was het die als eerste van dichtbij **Patroclos** met zijn speer trof tussen de schouderbladen. Maar hij doodde hem niet want hij trok de speer uit de wonde en liep zo snel mogelijk terug naar zijn eigen linie. Hij durfde **Patroclos**, hoewel die ongewapend was, niet verder aan te vallen. **Patroclos** probeerde zijn doodslot te ontkomen door terug te trekken

Toen **Hector** zag dat **Patroclos** zich terugtrok liep hij op hem af en stak zijn speer in de onderbuik van **Patroclos**. Met een doffe dreun viel **Patroclos** op de grond. Triomfantelijk snoevend riep **Hector**: “Jij dacht zeker onze stad te kunnen plunderen en onze vrouwen als slavinnen mee terug te nemen naar jullie eigen land!? Jij dwaas! Want ik, de beste speervechter van de Trojanen, zorg ervoor dat dit niet gebeurt. Zie, jij bent nu niets anders meer dan voedsel voor de gieren. Jij ellendeling! Zelfs **Achilles** kan je niet meer redden. Hij is achtergebleven en heeft jou er zeker op uitgestuurd en gezegd dat je pas terug moest keren naar hem als jij mij gedood had. Je bent een dwaas geweest door hem te geloven!”

Stervend antwoordde **Patroclos**: “Hoogdravende woorden **Hector**. Het waren de goden **Zeus** en **Apollo** die jou de overwinning gaven. Zij hebben mij verslagen. Als zij niet tussenbeide waren gekomen dat had ik wel twintig **Hectors** kunnen verslaan. Het **Lot** en **Apollo** versloegen mij als eerste, **Euphorbos** als tweede en jij kwam pas als derde om mij te doden. Maar weet één ding zeker **Hector**. Ook jij hebt niet lang meer te leven. Spoedig zal **Achilles** komen om jou te doden.”

Toen was **Patroclos** dood en onderweg naar **Hades**. Toch sprak **Hector** hem nog toe en zei: “Waarom, **Patroclos**, ben jij zo zeker van mijn dood?

Misschien dood mijn speer **Achilles** wel!?”

Hector zette zijn voet op de borst van het lichaam en trok de speer eruit. Het lichaam kwam mee naar boven en hij gaf er een trap tegenaan zodat het lijk los kwam van de speer.

Toen wilde **Hector** achter **Automedon** aangaan, maar die was al veilig weggevoerd door de onsterfelijke paarden.

17. De strijd om het lijk van Patroclos

Menelaos baande zich een weg naar voren toen hij vernam dat **Patroclos** was gesneuveld en ging over het lijk staan om het te beschermen. Net op tijd, want **Euphorbos**, zoon van **Panthous**, kwam al aanzetten om het lichaam op te eisen. Hij zei tegen **Menelaos**: “Ik was de eerste Trojaan die hem met een speer verwondde. Gun mij de eer van de overwinning en geef het lichaam aan mij. Zo niet, dan dood ik jou met mijn speer!” Honend antwoordde **Menelaos**: “Wat verbeelden die zonen van **Panthous** zich wel niet!?”

Hyperenor dacht dat ik de lafste Griek was en dat hij mij wel aankon! Nou, dat heeft hij geweten. Hij is niet op eigen benen teruggekeerd naar zijn vrouw en ouders. Als jij niet snel ophoepelt dan wacht jou hetzelfde lot!”

Euphorbos was niet onder de indruk van dit dreigement. “Als vergelding voor het doodden van mijn broer zal ik jouw hoofd en wapenrusting naar onze ouders, **Panthous** en **Phrontis**, sturen. Het zal hen troost geven dat hun zoon niet ongewroken is gebleven!” Toen haalde **Euphorbos** uit met zijn speer. Hij raakte vol het schild van **Menelaos** maar kon de speer er niet doorheen duwen. Toen haalde **Menelaos**, na eerst **Zeus** te hebben aangeropen, uit met zijn speer. De speer trof **Euphorbos** in de hals en de punt kwam er bij de nek weer uit. Hij plofte op de grond. Zijn mooie gelokte haren, gebonden met goud- en zilverdraden, net zoals de **Gratiën** hun haar opmaakten, raakten doordrenkt met bloed. **Menelaos** wilde hem beroven wat hem gelukt zou zijn, omdat niemand van de Trojanen hem durfde aan te vallen, als **Apollo** niet tussenbeiden was gekomen. **Apollo** misgunde hem deze buit en stuurde **Hector** op hem af. **Apollo** was in de gedaante van **Mentes**, een aanvoerder van de Ciconen, naar **Hector** gegaan en zei tegen hem dat hij zich niet moest bezig houden met het achterna zitten van de paarden van **Achilles**. Dat zou toch maar een nutteloze buit opleveren want alleen **Achilles** kon ze echt goed mennen. Hij zou zich beter kunnen bekommeren om het lijk van **Euphorbos**.

Hector zag dat **Menelaos** bezig was het lijk te beroven en met een luide strijdkreet stormde hij op hem af. Zijn mannen kwamen achter hem aan. De strijdkreet van **Hector** was uit duizenden te herkennen en **Menelaos** keek op. Snel maakte hij een afweging wat hij moest doen; de strijd aangaan met **Hector**, of zich terugtrekken en dan ook het lichaam van **Patroclos** aan hem over laten. Het laatste zouden zijn makkers als laf gedrag kunnen opvatten. Maar wat voor nut had het om te vechten tegen een man die in de gunst van de goden stond terwijl hij zelf in zijn eentje was? Iedereen zou dan toch begrijpen dat hij zich terugtrok? Was **Aias** maar bij hem, dat hadden ze een kans om het lijk van **Patroclos** te redden, ongeacht welke god tegen hen was. Terwijl hij dit zat te overdenken kwamen de Trojanen wel heel dichtbij en **Menelaos** trok zich langzaam terug, steeds achterom kijkend. Toen hij weer bij zijn mannen was zocht hij naar **Aias**. Hij zag hem op de linkerflank, druk bezig de angstige manschappen, **Apollo** had hen flink bang gemaakt, moed in te spreken. Hij rende naar hem toe en zei: “Kom mee **Aias**, we moeten het naakte lijk van **Patroclos** redden en naar **Achilles** brengen. Dat is het minste

wat we kunnen doen. Zijn uitrusting kunnen we niet meer redden, want die heeft **Hector** al geroofd”. Ontzet hoorde **Aias** het aan en samen gingen ze naar de plek waar **Patroclus** lag.

[Noot: Panthous heeft drie zonen; Hyperenor, Euphorbos en Polydamas.]

Hector had inderdaad **Patroclus** beroofd van zijn wapenrusting, in feite die van **Achilles**, en wilde het lijk terug slepen naar zijn eigen linies om dan zijn hoofd af te hakken en de rest van het lichaam naar **Troje** brengen waar de honden het dan konden opvreten. Maar toen hij **Aias** met zijn groot rechthoekig schild aan zag komen week hij terug naar zijn eigen linie en sprong in zijn strijdswagen en gaf de buit gemaakte wapens aan een paar van zijn mannen met de opdracht om die naar **Troje** te brengen. **Aias** was intussen over het lijk van **Patroclus** gaan staan met **Menelaos** naast hem. **Glaucos**, aanvoerder van de Lyciërs, dacht dat **Hector** ook terug wilde gaan naar **Troje** en viel boos naar hem uit. “**Hector!** Jij bent mooi van uiterlijk maar laf van daad. Je vlucht met de buit! En hoe denk je **Troje** te kunnen redden met alleen maar Trojanen!? De Lyciërs gaan niet meer voor jou vechten. Geen moment wordt onze bijdrage op waarde geschat. Wat voor een kans heeft een gewone soldaat nog om gered te worden door jou als je zelf je gastvriend **Sarpedon** aan zijn lot overliet en geen hand uitstak om hem te redden? Nu ligt hij achter de Griekse linies als buit voor de Grieken en voer voor de honden. Als het aan mij ligt gaan de Lyciërs naar huis en zoeken jullie het maar uit. Hadden jullie maar wat meer lef. Dan hadden we het lichaam van **Patroclus** buit kunnen maken en ruilen tegen het lichaam van **Sarpedon** en zijn wapenrusting en konden we hem terug brengen naar **Ilium**. Maar jij durfde het niet op te nemen tegen **Aias**, lafaard die je bent, omdat je wel weet dat hij de betere is.”

Misschien had **Glaucos** gelijk, we zullen het nooit weten, want **Hector** keek hem boos aan en zei: “Wat zit je te bazelen!? En ik maar denken dat jij de meeste verstandigste man uit **Lycië** bent? Ha! We weten nu wel beter. Hoe kom je erbij om te denken dat ik niet tegen **Aias** durf te vechten!? Ik ben voor niets en niemand bang maar we zijn allemaal werktuigen in de handen van **Zeus**. Het is maar net hoe hij het wil. Een dapper man onttrekt hij de zege zelfs al stond hij eerst aan hij zijn kant. Maar blijf jij maar mooi bij mij, dan kun je met eigen ogen zien of jij gelijk had; dat ik de hele dag een lafaard zou zijn, of dat ik de Grieken bij het lijk van **Patroclus** kan verjagen!”

Daarna richtte hij zich tot de manschappen en zei: “Trojanen, Lyciërs en Dardanen! Maak jullie gereed om te vechten. Ik ga de wapenrusting van **Achilles** aantrekken die ik buit maakte op **Patroclus** nadat ik hem doodde!”

Daarna rende **Hector** achter de mannen aan die de wapenrusting van **Achilles** naar de stad brachten. Snel haalde hij hen in en op een plek nog niet bezodend door de oorlog verwisselde hij van wapenrusting en gaf opdracht om zijn wapenrusting naar de stad te brengen.

De wapenrusting van **Achilles** had zijn vader **Peleus** gekregen van de goden. Toen hij oud was geworden had hij ze aan zijn zoon gegeven. Hij zou er niet oud mee worden. Toen **Zeus** zag dat **Hector** de wapenrusting aantrok schudde hij meewaring zijn hoofd en mompelde in zichzelf: “Arme **Hector**.

Jij trekt wel de schitterende uitrusting van **Achilles** aan maar je weet niet dat je niet lang meer te leven hebt. Goed, ondanks dat je ze ten onrechte hebt geroofd, geef ik je nog één keer kracht. Maar dat komt met een prijs; je zult niet terugkeren uit de strijd en je vrouw **Andromache** zal nooit de wapenrusting van **Achilles** uit jou handen ontvangen.“ En **Zeus** bezielde **Hector** met moed; de ziel van **Ares** voer in hem en hij slaakte zijn strijdkreet.

Toen **Hector** teruggekeerd was bij zijn bondgenoten sprak hij hen elk persoonlijk bemoedigend aan; **Mesthles, Glaucos, Medon, Thersilochos, Asteropaios, Deisenor, Hippothous, Phorcys, Chromius** en de ziener **Ennomos**. Hij zei tegen hen: “Jullie zijn onze burens, onze bondgenoten. Ik heb jullie gevraagd om ons te helpen niet omdat wij een gebrek aan soldaten hebben maar omdat ik weet dat jullie graag de vrouwen en kinderen van **Troje** willen beschermen tegen de oorlogszuchtige Grieken. Ons eigen volk wordt zwaar belast door jullie van voedsel en giften te voorzien. Dus keer om, val de Grieken aan! Keer behouden terug of sterf; het lot van de oorlog! Degene die **Aias** verjaagt en het lijk van **Patroclus** te pakken krijgt beloof ik de helft van alle krijgsbuit en eer. De andere helft komt mij toe!” Onder luid gejuich vielen ze aan, de dwazen, want velen zouden sterven.

Aias dacht dat hij samen met **Menelaos** zou sterven onder het geweld van de aanvallende Trojanen omdat **Hector** de nevel van de oorlog, de oorlogsmist, die dood en verderf brengt, om zich heen droeg, en hij verzocht **Menelaos** om hulp in te roepen. **Menelaos** draaide zich en riep met luide stem de vrienden, aanvoerders en de leiders van de Grieken op om hen te helpen. Ze waren hier op kosten van het volk van **Agamemnon** en hemzelf, ze voerden allemaal hun eigen manschappen aan maar eer kregen ze van **Zeus**. Hij voegde er nog luid aan toe dat hij niet iedere leider afzonderlijk aan kon spreken, want hij kon ze niet goed zien, zo hard woedde de strijd, maar dat ze wel moesten komen om het lijk van **Patroclus** te redden.

Aias, zoon van **Oileus**, kwam als eerste aanschieten, gevolgd door **Idomeneus** en **Meriones**, daarna gevolgd door zoveel anderen, dat het gewoon ondoenlijk was om hun namen te onthouden en op te schrijven.

Zeus zond een nevel over de Grieken om hen te helpen. Toen **Patroclus** nog leefde had hij nooit een hekel aan hem gehad en daarom gunde hij het de Grieken om het lijk van **Patroclus** te redden en moedigde hij hen aan. De Trojanen dreven de Grieken weg, maar maakten daarbij geen Griekse slachtoffers. Ze wilden het lijk al wegslepen toen **Aias**, na **Achilles** de knapste van uiterlijk en het dapperst in het gevecht, naar voren sprong en de Trojanen aanviel.

Hippothous, zoon van **Lethos**, had een riem om de benen van **Patroclus** gebonden en sleurde hem weg. **Aias** liep naar hem toe en joeg van dichtbij zijn speer door de helm van **Hippothous**. Bloed en hersenen spatten naar buiten en hij viel dood neer op de grond. Hij stierf jong, zijn ouders zouden nooit de vruchten plukken van al de tijd en energie die ze in zijn opvoeding hadden gestoken.

Hector wierp zijn speer naar **Aias** maar die zag de speer aankomen en week net op tijd op zij. De speer vloog door en doodde **Schedius**, zoon van **Iphitus**, aanvoerder van de Phociërs uit de stad **Panopeus**. De speer raakte hem in het sleutelbeen en de punt kwam er onder bij de schouder weer uit. Met een plof viel hij op de grond en zijn wapens kletterden op hem.

Aias doodde **Phorcys**, zoon van **Phaenops**, met zijn speer. **Phorcys** was over het lijk van **Hippothous** gaan staan. De speer van **Aias** boorde zich door zijn borstpantser heen, de buik in, en zijn ingewanden kwamen naar buiten. Hij zakte ineem op de grond en graaide met zijn vingers in de aarde toen hij stierf.

Hector en de Trojanen weken toen achteruit en onder luid gejuich sleepten de Grieken **Hippothous** en **Phorcys** naar hun eigen linies en beroofden hen.

De Trojanen zaten er helemaal doorheen en zouden naar **Ilium** teruggevlucht zijn, en de Grieken zouden meer roem hadden behaald dan **Zeus** in gedachten had, als **Apollo** niet had ingegrepen. In de gedaante van de oude heraut **Periphas**, zoon van **Epytos**, ging hij naar **Aeneas** toe.

Periphas was een heraut van **Anchises**, de vader van **Aeneas**, en dus kende hij **Aeneas** goed. Hij zei: “Als de goden tegen ons zijn, dan wordt het moeilijk om **Ilium** te redden. Toch heb ik mannen gekend die zich daardoor niet lieten ontmoedigen, en ondanks de wil van **Zeus** die tegen hen was, gewoon doorzetten. Maar verdraaid!?! Nu staat **Zeus** aan onze kant en dan vertikken jullie het om te vechten!?” Na deze prikkelende woorden keek **Aeneas** hem strak aan en herkende in hem **Apollo**. Hij draaide zich om en riep luid tegen **Hector**: “**Hector**, overige leiders van de Trojanen en bondgenoten!?! Het is een schande dat we ons terug laten jagen naar **Ilium**. Ik kreeg zojuist een boodschap van een god dat **Zeus** nog steeds wil dat wij winnen. Kom op! Laten we aanvallen!” Hij liep naar voren en nam de leiding.

Met **Aeneas** voorop vielen de Trojanen de Grieken aan. Hij wierp zijn speer en doodde **Leikritos**, zoon van **Arisbas**. Zijn vriend **Lycomedes** viel de Trojanen aan en doodde **Apisaon**, zoon van **Hippasos**, en een aanvoerder van de Paioniërs uit **Thracië**, met zijn speer. De speer trof hem in de lever onder het middenrif en hij plofte op de grond. Hij was na **Asteropaios** de beste strijder uit **Paionië**. Als reactie op de dood van **Apisaon** viel **Asteropaios** de Grieken aan maar hij kon niets tegen hen uitrichten want ze stonden dicht opeen bij het lijk van **Patroclus**. **Aias** had hen namelijk bevolen om bij elkaar te blijven en niemand mocht naar voren gaan om een slachtoffer te maken. De Trojanen stortten zich op deze muur van soldaten en velen kwamen om. Ook aan Griekse kant vielen slachtoffers maar minder. De lijken stapelden zich op en de aarde raakte doorweekt van bloed.

De strijd om het lijk van **Patroclus** was zo heftig en intens dat het vele opstijgende stof van de aarde de zon verduisterde en men onder een donkere hemel vocht. Ergens verderop het slagveld werd onder een stralende hemel gevochten. Men deed het daar dan ook veel rustiger aan. Men trok zich terug, nam rust en probeerde zoveel mogelijk de speren te ontwijken. Er

waren zelfs twee Grieken, de broers **Thrasymedes** en **Antilochos**, die niet eens doorhadden dat **Patroclus** gesneuveld was. Ze dachten dat hij daar verderop nog volop aan het vechten was. Ze mengden zich niet in dat gevecht want ze hadden opdracht gekregen van hun vader **Nestor** om bij hun eigen manschappen te blijven om hen te beschermen tegen dood en beroving en te voorkomen dat ze vluchtten.

Het gevecht om het lijk van **Patroclus** ging onverminderd door. Als **Apollo** en **Athena**, bij uitstek de goden van het gevecht, het hadden gezien, dan hadden ze versteld gestaan van de fanatiekheid waarmee werd gevochten. **Achilles** was nog steeds onwetend over de dood van **Patroclus**. Ze vochten een eind van de schepen, voor de muren van **Troje**, en geen moment kwam het bij hem op dat **Patroclus** zich onder de gesneuvelden bevond. Ook kwam het geen moment bij hem op dat **Patroclus** de stad zou innemen zonder hem. Niet dat hij dacht dat hij zelf de stad zou innemen. Zijn moeder had hem namelijk in het geheim op de hoogte gebracht van **Zeus** zijn plannen. Wat zij hem niet had verteld was het doodslot van **Patroclus**.

Ver van het gevecht huilden de onsterfelijke paarden van **Achilles** om de dood van **Patroclus**. **Automedon**, zoon van **Diores**, deed er alles aan om de paarden te kalmeren; dan gaf hij ze met de zweep, dan sprak hij weer lieve woordjes tegen ze om ze dan meteen daarna weer uit te schelden. Maar niets hielp om ze te bewegen terug te gaan naar de schepen aan de **Hellespont**, of om terug te gaan naar de strijd. **Zeus** kreeg medelijden met de paarden en mompelde: “Waarom hebben wij goden jullie, onsterfelijke paarden, eigenlijk gegeven aan **Peleus**, een sterfelijke? Het is niet de bedoeling dat jullie hetzelfde lijden ondergaan als de mensen. Ik zorg ervoor dat **Hector** jullie niet krijgt. Hij heeft al de wapenrusting geroofd en zit daarover op te scheppen. Dat is genoeg. Het is mijn plan om de Trojanen de Grieken terug te laten jagen naar de schepen maar ik wil wel dat jullie **Automedon** veilig terug brengen naar de schepen.” Toen bezielde hij de paarden met moed. Met **Automedon** in de wagenbak draafden te paarden naar de frontlinie toe. Zijn paarden waren zo snel dat niemand van de Trojanen hem te pakken kon krijgen, maar hijzelf kon ook geen vluchtende Trojaan te pakken te krijgen omdat hij druk bezig was met het menen van de paarden. Het zou handig zijn als iemand anders mende zodat hij dan slachtoffers kon maken onder de Trojanen. Toen zag **Alcimedon**, zoon van **Laerces**, kleinzoon van **Haemon** het tweespan voorbij komen. Hij rende achter de wagen aan en riep dat **Automedon** niet goed bij zijn hoofd was om zijn eentje te gaan vechten, nou **Patroclus** dood was en **Hector** in de wapenrusting van **Achilles** paradeerde. **Automedon** hield in en zei: “**Alcimedon**, van de Grieken ben jij, na **Patroclus**, de beste menner. Dus kom op, spring op de wagen en men de paarden. Dan stap ik af en ga vechten tegen de Trojanen.”

[Noot: Automedon is niet op de hoogte van de opdracht van Zeus aan de paarden en wil vechten. Vandaar dat we weer naar het front gaan, denk ik. Met ‘de Grieken’ wordt hier elke Griek behalve Achilles, buitencategorie, bedoelt. Er zijn twee soorten menners; de menner die de wagen naar de frontlinie brengt, dan afstapt en vecht, en de menner die op de wagen past.]

Hector zag het tweespan komen en zei tegen **Aeneas**: “Het tweespan van **Achilles** wordt bestuurd door twee mannen die de paarden amper aankunnen. Met wat geluk kunnen wij de paarden gevangen nemen. Die twee Grieken zijn geen partij voor ons.” **Aeneas** had er wel oren naar. Ze kregen ook nog hulp van **Chromius** en **Aretos**. Met hun viere gingen ze op de twee Grieken af, hun schouders bedekt met schilden van gehard ossenleer, en vol vertrouwen dat ze hen gingen doden. Maar dat was te optimistisch geredeneerd, de sukkels. **Automedon** had gebeden tot **Zeus** en voelde zich beresterk. Hij gaf opdracht aan **Alcimedon** om de paarden vlak achter hem te houden, hij wilde hun adem in zijn rug kunnen voelen. Daarna riep hij naar de beide **Aiassen** en **Menelaos** om hen te helpen. Zij konden de gevechten om het lijk van **Patroclus** wel aan anderen overlaten. Hij en **Alcimedon** verkeerden in groot gevaar omdat ze te maken hadden met de sterkste Trojanen; **Hector** en **Aeneas**.

Toen wierp **Automedon** zijn speer. De speer ging dwars door het ronde schild en de gordel van **Aretos** heen en trof hem in de buik. Hij viel stervend naar achteren, op de grond. **Hector** wierp zijn speer naar **Automedon** maar die bukte voorover en de speer kwam achter hem in de grond terecht. Ze zouden elkaar met het zwaard hebben bevochten als de beide **Aiassen** niet tussenbeiden waren gekomen. **Hector**, **Aeneas** en **Chromius** trokken zich wijzelijk terug en lieten het lijk van **Aretos** over aan de Grieken. **Automedon** beroofde hem en legde de bebloede wapens in de strijdswagen. Een schrale genoegdoening voor de dood van **Patroclus**, zei hij daarbij, want hij had een veel mindere strijder dan **Patroclus** gedood.

Wederom laaide de strijd om het lijk van **Patroclus** in alle hevigheid op. **Zeus** was van gedachten veranderd en hij stuurde **Athena** naar beneden om de Grieken aan te moedigen. Gehuld in een nevel, gelijk aan de purperen regenboog die **Zeus** aan de hemel spant als teken van oorlog of storm, kwam **Athena** bij de Grieken aan. In de gedaante van **Phoinix** sprak ze als eerste **Menelaos** aan en zei dat hij alle schande over zich heen zou krijgen als **Patroclus** in handen van de Trojanen zou vallen en op zou worden gevreten door de honden voor de muren van Troje. Hij moest stand houden en zijn mannen aanvuren. **Menelaos** zei: “**Phoinix**, mijn oude en bejaarde vriend, je hebt helemaal gelijk, maar ik wou dat **Athena** mij kracht schonk en mij beschermde tegen de speren. Ik ben diep geschokt door de dood van **Patroclus** en wil zijn lijk graag behouden maar zoals het er nu voorstaat is het duidelijk dat **Zeus** aan **Hector** de overwinning gunt.” Het deed **Athena** goed dat hij haar aanriep om hulp en niet een andere god en zij gaf hem moed. Vol energie ging hij over **Patroclus** staan en doodde **Podes**, zoon van **Eetion**, met zijn speer. Hij dreef de speer dwars door de gordel heen, de buik in, toen **Podes** probeerde te vluchten. **Podes** was rijk en een goede vriend van **Hector**, vaak zaten ze samen te drinken. Nou sleepte **Menelaos** het lijk weg, naar zijn mannen toe.

Apollo ging in de gedaante van **Phaenops**, zoon van **Asius**, naar **Hector** toe om hem op te juttten. **Phaenops** kwam uit **Abydos** en was van de

bondgenoten **Hector** zijn beste vriend. **Apollo** zei tegen **Hector**: “Wie van de Grieken zal ooit nog bang voor jou zijn als jij **Menelaos** zijn gang laat gaan? Hij stelde nooit veel voor als speervechter en nu doodde hij ook weer één man en sleepte die snel weg. Maar het was wel **Podes**, jouw goede vriend en één van onze beste mannen.” **Hector** was ontzet door dit nieuws en ging meteen naar voren toe. Op hetzelfde moment dat hij naar voren trad, pakte **Zeus** zijn aegis, liet de **Ida** in donkere wolken omhullen en zond een bliksemschicht naar beneden gevolgd door een donderslag. Hij schudde zijn aegis, en de aarde trilde onder de voeten van de mannen. Het was iedereen meteen duidelijk; de overwinning werd geschonken aan de Trojanen. En de Grieken vluchtten.

[Noot: Blijkbaar heeft Zeus zijn schild, de aegis, teruggekregen van Apollo.]

Peneleos, een aanvoerder van de Boeotiërs, vluchtte als eerste. **Polydamas** doodde hem met zijn speer. **Hector** verwondde met zijn speer **Leitus**, zoon van **Alectryon**, aan zijn pols. **Leitus** vluchtte, **Hector** er achteraan. **Idomeneus** wierp zijn speer naar **Hector**. De speerpunt brak af op het borstplaatje van **Hector**. **Coeranus**, de wagenmenner van **Meriones**, en net als hem woonachtig in **Lyctus** een stad op **Kreta**, zag dat **Idomeneus** in gevaar was en stuurde hun strijdswagen naar hem toe. **Idomeneus** sprong op de wagen en met zijn drieën reden ze weg. Toen gooide **Hector** zijn speer naar **Idomeneus**. Hij miste maar de speer raakte **Coeranus** onder de kaak en oor. Zijn tanden spatten uit zijn mond, zijn tong werd afgesneden en hij viel dood uit de wagen. **Meriones** nam snel de leidsels over en terwijl **Idomeneus** de zweep liet knallen vluchtten ze terug naar de schepen.

Menelaos en **Aias** begrepen dat **Zeus** de zege ging schenken aan de Trojanen. **Aias** zei tegen **Menelaos** dat elke idioot kon zien dat **Zeus** de Trojanen hielp want elk projectiel van de Trojanen was raak, terwijl hun projectielen alleen maar de grond raakten. Hij wilde ook dat er een boodschapper naar **Achilles** gestuurd werd maar zag geen geschikt persoon omdat er een nevel hing over het slagveld die hem het zicht ontnam. Hij deed een kort gebedje tot **Zeus** om de nevel weg te halen. **Zeus** verhoorde zijn gebed. Nadat de zon weer over het volledige slagveld scheen zei **Aias** tegen **Menelaos** of hij ergens **Antilochos** kon vinden. Dan kon hij hem naar **Achilles** sturen. **Menelaos** gaf met lichte tegenzin hieraan gehoor, want het betekende weer een strijder minder om **Patroclus** te redden, dus voordat hij op zoek ging naar **Antilochos** moedigde hij de manschappen aan en liet ze herinneren hoe een beminnelijke man **Patroclus** altijd was geweest. **Menelaos** vond **Antilochos** op de linkerflank waar hij zijn mannen, Pyliërs, aanmoedigde. **Menelaos** vertelde hem dat **Patroclus** was gesneuveld en dat **Hector** in de wapenrusting van **Achilles** liep. Ontsteld hoorde **Antilochos** dit verschrikkelijke nieuws aan. **Menelaos** gaf hem daarna opdracht om deze boodschap over te brengen aan **Achilles** en voegde er aan toe dat **Achilles** zelf moest komen om te helpen het lijk van zijn vriend te redden. Huilend gaf **Antilochos** zijn wapens aan **Laodocus**, zijn wagenmenner, en ging op weg naar **Achilles**. **Menelaos** gaf **Thrasymedes** het bevel over de Pyliërs en ging

weer terug. Hij zei tegen de twee **Aiassen** dat hij **Antilochos** naar **Achilles** had gestuurd met het verzoek om hen te helpen maar dat hij dacht dat hij niet zou komen helpen, hij had geen wapenrusting, en dat ze zelf maar een manier moesten vinden om **Patroclus** terug te brengen naar de schepen en daarbij zelf in leven te blijven. **Aias** was het met **Menelaos** zijn analyse eens en zei tegen hem dat als hij en **Meriones** het lichaam terugbrachten dan zou hij samen met de andere **Aias Hector** en **Aeneas** proberen af te houden. **Menelaos** en **Meriones** tilden het lijk van de grond, hieven het boven hun hoofden en renden zo snel ze konden terug naar de schepen. De beide **Aiassen** gaven hen rugdekking. De Trojanen gingen schreeuwend achter hen aan. En zo vluchtten ze, samen met vele andere Grieken, terug naar het kamp. Overal lagen achtergelaten wapens op de grond.

18. Het schild van Achilles

Achilles had het bange voorgevoel dat er iets ernstigs met **Patroclus** was gebeurd, want hij zag allemaal vluchtende Grieken over de vlakte rennen. Ook had zijn moeder hem voorspeld dat de beste van de Myrmidonen zou omkomen. Toen **Antilocho**s bevestigde wat hij al vermoedde strooide hij aarde en as over zijn hoofd en smeerde er zijn gezicht mee in en viel languit op de grond en trok haren uit zijn hoofd. Zijn slavinnen, buitgemaakt door hem en **Patroclus**, kwamen al jammerend de tent uit en sloegen met hun handen op hun borsten en vielen naast **Achilles** neer op de grond. In tranen pakte **Antilocho**s de handen van **Achilles** beet. Dit om te voorkomen dat hij zelfmoord zou plegen door zich met zijn dolk de keel door te snijden. De rouwkreten van **Achilles** werden gehoord door zijn moeder die diep in de zee, naast haar oude vader **Nereus** zat. Ook **Thetis** barstte in huilen uit en om haar heen gingen haar zusters, de zeenimfen, dochters van **Nereus**, de **Nereïden**, staan: **Cymothoë**, **Spio**, **Glauconome**, **Nausithoë**, **Halië**, **Erato**, **Sao**, **Amphitrite**, **Eunice**, **Eulimene**, **Agave**, **Eudore**, **Doto**, **Pherusa**, **Galatea**, **Actaea**, **Pontomedusa**, **Hippochoë**, **Lysianassa**, **Cymo**, **Eione**, **Halimede**, **Plexaure**, **Eucrante**, **Proto**, **Calypso**, **Panope**, **Cranto**, **Neomeris**, **Hipponoë**, **Ianira**, **Polynome**, **Autonoë**, **Melite**, **Dione**, **Nesaea**, **Dero**, **Evagore**, **Psamathe**, **Eumolpe**, **Ione**, **Dynamene**, **Ceto** en **Limnoria**. Allemaal huilden ze en sloegen zich op de borst.

De **Nereïden** verlieten de zee en gingen naar **Achilles** toe. Één voor één kwamen ze uit zee, **Thetis** als eerste, en betraden ze het strand op de plek waar de schepen van de Myrmidonen lagen. **Thetis** ging naar **Achilles** toe, pakte zijn hoofd, en zei: “Waarom zoveel verdriet, mijn lieve zoon? **Zeus** heeft toch gegeven waar je om vroeg. De Grieken zijn verslagen en hebben een nederlaag geleden!?” Klagend zei **Achilles**: “Maar wat heb ik daaraan nu **Patroclus** dood is?” Hij zei tegen haar dat **Hector** rondliep in zijn wapenrusting. Een bruidsgeschenk van de goden aan **Peleus** toen hij met haar trouwde. Was zijn vader maar met een gewone aardse vrouw getrouwd, dan was hij de zoon van gewone mensen geweest en zou zij nooit het verdriet lijden zoals een moeder die haar zoon verliest. Nou wenste hij niets liever dan **Hector** te doodden met zijn speer. Als wraak. Huilend zei **Thetis**: “Dat is je lot **Achilles**, door **Hector** te doodden zul je zelf ook sterven!” **Achilles** wenste dat goden en mensen geen ruzie meer maakten en vervloekte de dag dat hij ruzie had gemaakt met **Agamemnon**. Maar dat was gebeurd. Als het doodden van **Hector** hem ook het leven zou kosten, jammer dan. Ook **Herakles**, de geliefde zoon van **Zeus**, kon niet aan zijn doodslot ontkomen omdat **Hera** tegen hem was. En dreigend voegde hij er aan toe dat zijn terugkeer op het slagveld tot groot ellende voor de vrouwen van **Troje** zou leiden, want hun mannen zouden er allemaal aangaan. En zei hij tegen zijn moeder dat het geen nut om hem over te halen om niet te vechten. Zijn beslissing stond vast. Hij ging **Patroclus** wreken.

Thetis had zich daar allang bij neergelegd en zei, omdat hij geen wapenrusting meer had, dat zij **Hephaistos** zou vragen een nieuwe wapenrusting voor hem te maken die ze hem dan de volgende dag zou brengen. Vandaag kon hij dus nog niet deelnemen aan de gevechten.

Thetis liet **Achilles** achter en ging naar **Hephaistos**, op de **Olympus**. Haar zusters had ze de opdracht gegeven om naar hun vader te gaan en vertellen wat er was besproken.

De vluchtende Grieken naderden intussen het scheepskamp aan de **Hellespont**. Het lichaam van **Patroclus** hadden ze nog steeds niet veilig gesteld want gedurende de hele vlucht werden ze nagezeten door de Trojanen. Drie keer deed **Hector** een poging om het lijk te bemachtigen door aan de voeten te trekken, maar even zo vaak verjoegen de beide **Aiassen** hem. De vierde poging zou gelukt zijn geweest, had hem veel roem en eer bezorgd, als **Iris** niet tussenbeiden was gekomen. Buiten medeweten van de andere goden had **Hera**, ze had alleen **Athena** op de hoogte gebracht, **Iris** de opdracht gegeven om naar **Achilles** te gaan en hem aan te sporen om mee te doen aan de strijd.

Iris zei tegen hem: “Kom op **Achilles**, je zit maar wat te hangen in je stoel!?! Tijd om in actie te komen! **Hector** wil het hoofd van **Patroclus** afhakken en het op een paal spietsen, boven op de muren van de stad. Het is een schande als dat gebeurt, en ze zullen het jou het kwalijk nemen als het gebeurt!”

“Wie van de goden zond jou naar mij toe, **Iris**?” vroeg **Achilles**.

“**Hera**, niemand anders weet ervan, behalve **Athena**”, antwoordde **Iris**.

“Maar ik heb geen wapenrusting. Mijn moeder laat een nieuwe voor mij maken. Daar moet ik op wachten. Verder is geen enkele uitrusting geschikt voor mij, behalve dan misschien het grote schild van **Aias**, maar ja, hij zal dat zelf wel gebruiken.”

“Ga maar gewoon naar de gracht. Als de Trojanen jou zien stoppen ze misschien van schrik met vechten. Dit geeft de Grieken een moment van pauze, misschien net genoeg om weer op krachten te komen.”

Meteen daarop vertrok **Iris**. **Athena** gooide haar met kwasten versierde aegis, haar schild, om de schouders van **Achilles** en liet zijn hoofd omhullen in een gouden nevel en liet daaruit vlammen opstijgen. Hij leek wel een vuurtoren en was van ver te zien.

Achilles ging het scheepskamp uit, voorbij de muur en hield halt bij de gracht. Toen schreeuwde hij, en **Athena** echode zijn schreeuw over het hele slagveld zodat iedereen hem kon horen. De Trojanen verstijfden van schrik. De menners, in de achterhoede, zagen van verre de vlammen die uit Achilles sloegen en keerden van angst hun wagens om. Drie keer schreeuwde **Achilles** en drie keer raakten de Trojanen in totale paniek. De paniek was zo groot dat er twaalf Trojanen omkwamen; ofwel door hun eigen speren of vertrapt onder de hoeven van hun paarden.

Dit gaf de Grieken tot hun grote opluchting net het respijt wat ze nodig hadden om **Patroclus** in veiligheid te brengen en ze voerden hem het kamp

in en legden hem op een baar. Huilend gingen ze om hem heen staan. **Achilles** kwam naar hen toe en huilend keek hij naar zijn dode vriend. Hij had hem uitgezonden. Nooit zou hem meer kunnen verwelkomen.

Hera beval de zon om tegen zijn zin terug te keren naar de stromen van **Oceanus**. De dag was voorbij en de Grieken konden uitrusten en bijkomen in hun kamp.

De Trojanen trokken zich ook terug van het slagveld, spanden hun paarden uit en gingen meteen, nog voordat ze hadden gegeten, in vergadering. Niemand ging zitten, beduusd als ze waren door het plotselinge verschijnen van **Achilles** aan het front en beducht dat hij misschien nog ging aanvallen. **Polydamas** nam als eerste het woord. Hij was in staat om een situatie goed te overzien en in te schatten. Hij was ook een vriend van **Hector**, geboren in dezelfde nacht dat **Hector** werd geboren. **Hector** was beter in vechten, hij in analyseren. Hij zei: “Het is niet langer verantwoord om kamp te houden hier op de vlakte nu **Achilles** weer van de partij is. Zolang hij niet meevocht aan Griekse kant konden we ze makkelijk aan. Maar dat is nu voorbij. Ik stel voor dat we ons terugtrekken in de stad, achter de veilige muren. Als **Achilles** ons morgen aanvalt, wat ik verwacht, en we blijven hier, dan zal hij veel slachtoffers maken en ons alsnog naar de stad jagen, met veel verliezen. Door te doen wat ik zeg verliezen we geen manschappen. Hij zal dan de muren moeten aanvallen wat hem minder gemakkelijk zal afgaan. Hij zal nutteloos zijn paarden afmatten door rond onze muren te rijden, en uiteindelijk afdruipten. Hij zal eerder door de honden worden opgevreten dan onze stad plunderen!”

Hector vond het een advies van niets en antwoordde boos: “Wat een dwaas advies zeg! Ben je soms niet goed bij je hoofd! Ons laten opsluiten in onze eigen stad! Terwijl de kansen keren! Zijn jullie het niet zat om opgesloten te zitten in de stad. Ooit stond de stad van **Priamus** bekend om zijn rijkdom aan goud en brons. Maar sinds **Zeus** boos op ons is hebben we alles moeten verkopen aan **Phrygië** en **Maeonië**. Maar vandaag heeft **Zeus** mij de overwinning gegeven! Dus we blijven hier. We gaan ons eten klaarmaken, we zetten wachtposten uit en morgen vallen we de Grieken aan. Als **Achilles** dan inderdaad meedoet, zoals jij denkt, dan zal ik hem niet ontlopen. Ik zal dan tegen hem vechten en dan zien we wel wie gaat winnen. De oorlogsgoden behandelen iedereen gelijk. En vaak wordt degenen gedood die denkt te doden!” Iedereen juichte na deze woorden van **Hector**. De dwazen. **Athena** had hen van hun verstand beroofd om niet het wijze advies van **Polydamas** op te volgen maar het dwaze advies van **Hector**.

De hele nacht rouwden en jammerden de Grieken om de dood van **Patroclos**. Huilend legde **Achilles** zijn handen op de borst van **Patroclos** en zei tegen hem: “Ijdel was mijn belofte aan **Menoetius** toen hij in het huis van mijn vader was en ik zei dat ik zijn zoon, beladen met buit, veilig zou terugbrengen naar hem in **Opoeis**. Ik zal ook niet terugkeren naar mijn vader **Peleus** en mijn moeder **Thetis**. Beiden zullen we bedekt worden door

Trojaanse aarde. Maar omdat ik later ga dan jij, zal ik **Hector**, jouw moordenaar, en twaalf andere Trojanen doden, om jou te wreken. Tot dan blijf je hier opgebaard liggen en zullen de vele Trojaanse en Dardaanse vrouwen, die wij samen buit hebben gemaakt bij het plunderen van hun rijke steden, om je heen blijven staan en rouwen om jouw dood!”

Daarna gaf **Achilles** opdracht aan zijn mannen om een drievoet boven het vuur te zetten met daarin een koperen ketel met water. Als het water kookte moesten ze **Patroclus** schoonwassen, zijn lichaam insmeren met olijfolie en de wonden dichten met zalf. Ze voerden uit wat hij hen opdroeg en legden hem daarna op een baar en bedekten het lichaam met zachte linnen doeken met daaroverheen een lijkkleed. De hele verdere nacht rouwden **Achilles** en de Myrmidonen om **Patroclus**.

De goden hadden ook gezien wat er was gebeurd. Spottend zei **Zeus** tegen **Hera**: “Het is je dan toch gelukt om **Achilles** in beweging te brengen?! Je zou bijna denken dat de langharige Grieken je eigen kinderen zijn!” **Hera** pareerde gevat: “Als een sterveling, die niet beschikt over goddelijke wijsheid, iemand anders iets aan mag doen, waarom zou ik, die wel over goddelijke wijsheid beschikt, de Trojanen dan niet iets aan mogen doen omdat ik boos op hen ben?” **Zeus** gaf geen antwoord.

Thetis was onderweg naar **Hephaistos**. Van alle goden woonde hij in het mooiste bronzen paleis versierd met de schitterendste sterren. Hij was druk bezig aan de blaasbalg en bezig met het maken van twintig driepoten met gouden wielen. Ze waren bestemd om tegen de wand van de vergaderzaal van de goden te staan. Ze zouden uit zichzelf de vergaderzaal in rijden om daarna ook weer uit zichzelf naar huis te rijden. Ze waren bijna af, op de handvaten na, die hij aan het smeden was.

Toen **Thetis** aankwam bij **Hephaistos** en zijn woning binnenliep werd ze ontvangen door zijn vrouw **Charis**. Ze vroeg belangstellend waarvoor ze kwam, zo vaak kwam ze niet op visite, en bood haar een stoel en drinken aan. Toen riep ze haar man erbij: “**Hephaistos**, kun je komen? **Thetis** heeft je hulp nodig!?” **Hephaistos** keek blij verrast op van zijn werk en zei: “**Thetis**, die mij gered heeft nadat **Hera**, mijn moeder, mij van de **Olympus** gooide omdat zij zich schaamde voor mijn kreupelheid. Gelukkig hebben **Thetis** en **Eurynome**, dochter van **Oceanus**, mij toen gered en tegen hun boezems gedrukt. Negen jaar bleef ik bij hen in een grot, omspoelt door **Oceanus**, en smeedde ik sieraden. Niemand wist waar ik was, behalve zij tweeën. En nu komt **Thetis** naar mijn huis! Ik heb haar nooit echt bedankt.” Toen riep hij luid tegen zijn vrouw: “Geef haar een goede maaltijd! Ik kom er aan!”

[Noot: Blijkbaar wonen er 20 goden op de Olympus. Aphrodite wordt ook genoemd als de vrouw van Hephaistos. Charis is één van de Gratiën godinnen en staat voor ‘schoonheid’ in algemene zin. Of dit een variant op de kreupelheid van Hephaistos is, hij is zo geboren, of een uitbreiding er op, hij is nog een keer de hemel uitgegoid, is onduidelijk. Blijkbaar kwam hij ergens in water terecht, de twee godinnen zijn zeegodinnen. Eurynome is de moeder van de Gratiën, de vader is Zeus.]

Hephaistos, hij zat bij zijn aambeeld, ging staan, haalde de blaasbalgen bij het vuur vandaan en borg de overige gereedschappen op in een zilveren kist. Met

een spons waste hij zijn hoofd, nek, borst, en beide handen. Hij trok een overhemd aan, pakte zijn stevige stok en met zijn schriële beentjes hinkte hij waggelend de werkplaats uit. Gouden dienaressen, die er net zo uitzagen als levende, over verstand beschikten en konden spreken en bewegen, gaven gekregen van de goden, ondersteunde hem toen hij naar **Thetis** strompelde. Hij ging naast haar zitten, pakte haar beide handen vast en zei warm: “**Thetis**, wij zien jou niet vaak hier. Wat brengt jou hier? Zeg wat je wilt? Als het mogelijk is wat je vraagt, dan zal ik doen wat je vraagt.”

Thetis barstte in huilen uit en zei vol zelfmedelijden: “**Hephaistos**, weet je wel hoe zwaar ik het heb? Geen enkele godin op de **Olympus** heeft het zwaarder dan ik. Ik was de enige van alle zeenimfen die van **Zeus** moest trouwen met een sterveling. Ik zelf wilde dat niet. Nu zit hij thuis te somberen, de jaren van ouderdom drukken zwaar op hem. Maar ik krijg nog meer leed te verduren. Ik kreeg een kind die zijn gelijke niet kende. Ik heb hem grootgebracht en liet hem gaan naar **Ilium**.” Daarna vertelde ze aan **Hephaistos** wat **Achilles** allemaal was overgekomen, wat een onrecht hem was aangedaan en dat hij nog maar kort te leven had en dat zij hem nooit weer zou weerzien in het huis van **Peleus**. Aan het eind van haar verhaal vroeg ze of **Hephaistos** een nieuwe wapenrusting voor **Achilles** kon maken; een schild, een helm, twee scheenbeschermers en een borstharnas.

Hephaistos reageerde enthousiast en zei dat hij hem graag zou willen redden van de dood, en dat het hem geen enkele moeite zou kosten om een schitterende wapenrusting te maken die iedereen versteld zou doen staan.

Hephaistos ging terug naar zijn werkplaats, zette de twintig blaasbalgen die hij had op zijn plek bij de vuren en gebruikte ze door elkaar gelang de hitte die hij nodig had om de metalen te smeden. Hij gooide stukken brons, tin, zilver en goud in de verschillende smeltkroezen en zette die op de vuren. Hij tilde het aambeeld op zijn plek, pakte in zijn ene hand de smeedhamer en in de andere de vuurtang.

Hij begon met het schild. Het grote en sterke schild kreeg vijf lagen, drie randen en een met zilver versierde draagband. De vijf lagen waren als volgt opgebouwd: één laag brons, één laag tin, één laag goud, één laag tin en weer één laag brons. Dus de middelste laag was van goud. Het schild was versierd met allemaal voorstellingen, taferelen uit het dagelijkse leven, die er als volgt uitzagen:

1. Een hemelvoorstelling: de aarde, de hemel, de zee, de maan en de sterrenbeelden de **Pleiaden**, de **Hyaden**, **Orion** en de **Beer**. De **Beer** heet ook wel de **Wagen** en draait om zijn plek, loert naar **Orion** en gaat als enige niet onder in de **Oceaan**.
2. Een vredesvoorstelling: in een stad met veel bewoners waren feestelijke bruiloften aan de gang. Bruiden werden uit hun woningen gehaald en gingen in optocht door de stad. Mensen zongen en hielden fakkels in hun hand. Door fluiten en lieren begeleid dansten jonge dansers in het rond. Vrouwen stonden in de deuropening en keken bewonderend toe. Op de markt maakten twee mannen ruzie over het betalen van zoengeld omdat

iemand was gedood. De benadeelde man weigerde het aangeboden geld, voor iedereen zichtbaar, te ontvangen. Beiden wilden een rechterlijke uitspraak. Elk hadden ze hun aanhang, de herauten hielden ze gescheiden en in bedwang. De oudsten, de rechters, zaten op hun gepolijste stenen zetels in een kring. In hun midden lag twee talenten goud. Het loon voor de rechter welke uitspraak het volk koos als beste. Ze kregen om beurten de staf van de herauten en hielden die vast terwijl ze elk hun eigen pleitbetoog uitspraken.

3. Een oorlogsvoorstelling; een stad met veel bewoners werd belegerd door twee legers. Ze wilden de stad innemen en plunderen en de buit onderling verdelen. Maar de stedelingen boden verwoedde tegenstand en beraamden zelfs een hinderlaag. Op de muren plaatsten ze vrouwen, kinderen en bejaarden en maakten zo mannen vrij voor de hinderlaag. De belegeraars, geleid door **Ares** en **Athena** in hun gouden gewaden, trokken op naar de rivier waar de drenkplaats van de kudden was. Dat was ook de plek van de hinderlaag. Ze werden in de gaten gehouden door twee verspieders uit de stad. Ze wachtten op de kudden van de belegeraars. Die kwamen al snel met twee herders die beiden vrolijk fluit speelden, niets vermoedend wat er ging gebeuren, tenslotte waren er troepen bij de rivier om hen te beschermen. Plotseling stormden de aanvallers op de kudden af en doodden de twee herders. Er ontstond een schermutseling. Het geluid werd ook opgevangen door de belegeraars die rustig voor hun tenten zaten. Ze sprongen overeind, renden naar hun strijdswagen en haastten zich naar de rivier. Bij de oevers van de rivier werd verbeten gevochten. De goden **Eris** en **Phobos** mengden zich in de strijd. **Thanatos**, de dood, zag zijn mantel roodgekleurd worden door al het bloed en de strijders sleepten het ene na het andere slachtoffer weg.
[Noot: Volgens mij wordt hier een list beschreven. In feite rooft men gewoon het vee van de ander. In hoofdstuk 11 lezen we ook over een veeroof. Een leger op campagne heeft eigen vee bij zich. Er werd slink wat afgeboerd in een legerkamp in die dagen.]
4. Een akkerbouwvoorstelling; op een vruchtbare akker die drie keer per jaar geploegd werd waren veel arbeiders aan het werk. Elke keer als ze een voor hadden getrokken kregen ze een beker met zoete wijn. Nadat ze die hadden opgedronken draaiden ze zich om en trokken de volgende voor.
5. Een herenboerdomeinvoorstelling; arbeiders maaiden met scherpe sikkels de koren en lieten de halmen op de grond vallen. Kinderen raaptten de halmen, verzamelden die en gaven ze aan de drie korenbinders die ze tot schoven bonden. De herenboer stond het zwijgend vol voldoening aan te kijken, de staf in zijn hand. Onder een eik waren dienaren bezig een maaltijd te bereiden voor de arbeiders. Ze hadden een rund geslacht en de vrouwen strooiden gerstemeel over de maaltijd.
6. Een wijngaardvoorstelling; de wijngaard was rijk aan druiven. De druiven waren van goud, de wijnstokken van zilver. Om de wijngaard heen was een blauwe gracht, met een schutting van tin. Op het enige pad er naar toe liepen jongens en meisjes met gevlochten manden met druiven erin.

Één jongen zong met hoge stem het *Linoslid* en begeleide zichzelf met een lier. Iedereen huppelde met zijn voeten op de maat en zongen en juichten en dansten. Het was een vrolijke boel.

[Noot: De metalen hier genoemd, en ook later, zijn dus de materialen zoals gebruikt op het schild om het tafereel uit te beelden. Het gaat er niet om of het kan, we moeten ons gewoon voorstellen dat het kan. De wijngaard is goed beschermd! Blijkbaar was dat nodig in die dagen. Linos is een zoon van Apollo en had van zijn vader een lier gekregen.]

7. Een herdersvoorstelling; vier gouden herders met negen honden dreven onder luid geloei een kudde gouden en tinnen runderen van de stal naar de weide. Zie liepen langs een bruisend riviertje met wiegend riet. Twee leeuwen paktten een stier beet die voor de kudde liep en sleurden het weg. De herders gingen er met de honden achteraan maar het was allemaal vergeefs. De leeuwen verscheurden de stier en vraten het beest op. De herders hitsten de honden op om de leeuwen te verjagen maar de honden bleven blaffend op een veilige afstand staan.
8. Een vredige weidevoorstelling; een kudde prachtige witte schapen in een mooi dal in een grote weide met stallen en hutten.
9. Een dansvoorstelling; de dansvloer leek op die welke **Daidalos** ooit had gemaakt in **Knossos** op **Kreta** voor **Ariadne**. Stoere jongens en knappe meisjes waren aan het dansen en hielden elkaars polsen vast. De meisjes droegen een kleed van fijn linnen en mooie diademen op hun hoofden. De jongens droegen lichte tunieken die glansden door de ingewreven olijfolie en droegen gouden dolken aan zilveren draagbanden. Ze draaiden in het rond, om hun as, of dansten in rijen tegenover elkaar. Een grote menigte stond om hen heen en genoot van het schouwspel. Twee acrobaten buitelden rond in het midden en gaven de dans aan op de maat van het zingen.
[Noot: Daidalos was wegens moord verbannen uit Athene. Hij had de zoon van zijn zuster gedood, bang dat die hem zou overtreffen in zijn kunde als architect en bouwer. In Knossos had hij een labyrint voor koning Minos gemaakt. Hij is de vader van Icarus. De dansers zongen zelf; dansen en zingen gaan samen. Je zou zeggen dat we hier muzikanten missen, maar misschien zijn die niet altijd nodig.]
10. De aardevoorstelling; langs de uiterste rand van het schild en helemaal rondom bevond zich de krachtige **Oceanus**.
[Noot: We begonnen met de hemel en eindigen met de rand van de aarde, de Oceaan. Dus in feite alles wat zich tussen hemel en aarde afspeelt; wat de mensen doen.]

Daarna maakte **Hephaistos** een borstpantser, een helm met een gouden kam en scheenbeschermers van tin. Toen alles klaar was legde hij de wapenrusting voor de voeten van **Thetis** neer. Ze raapte het op schoot weg van de **Olympus**.

19. De verzoening

Vroeg in de morgen kwam **Thetis** aan bij **Achilles**. Hij lag naast **Patroclus** te rouwen. Ze pakte zijn hand en zei: “Ik weet hoe bedroefd jij bent, mijn lieve zoon, maar laat hem daar maar liggen. Hij is dood en er is niets meer aan te veranderen. De goden hebben het zo gewild. Trek de wapenrusting aan die **Hephaistos** voor jou heeft gemaakt. Een mooier is nooit eerder gedragen door een sterveling.” Ze legde de wapens op de grond. De Myrmidonen durfden er niet naar te kijken en deinsden angstig achteruit maar **Achilles** keek er begerend naar. “Ik zal ze graag dragen” zei hij gretig en vroeg haar daarna om een gunst: “Vliegen en maden zullen zich tegoed doen aan het lichaam van **Patroclus** en uiteindelijk zal het helemaal vergaan.” “Ik begrijp het, maak je geen zorgen. Ik zorg ervoor dat zijn lichaam intact blijft en niet zal vergaan. Maar roep nu de Grieken bij elkaar in vergadering en verzoen je met **Agamemnon**.” **Thetis** bezielde **Achilles** daarop met moed en ze goot ambrosia en rode nectar in de neusgaten van **Patroclus** om het lijk voor ontbinding te behoeden.

Achilles ging het strand af en riep iedereen op tot vergadering. De gewonde **Diomedes** en **Odysseus** kwamen hinkend en leunend op een staf aanzetten en gingen vooraan zitten. Als laatste verscheen de gewonde **Agamemnon**. Toen iedereen present was ging **Achilles** staan, liep naar het midden van de vergadering, en stak van wal: “**Agamemnon**, wat heeft het ons nu opgeleverd, deze ruzie over een meisje? Had **Artemis** haar maar met een pijl gedood bij de inname van **Lyrnessos**. Dan had ze niet tot de buit gehoord. Ik had dan nooit wrok gekoesterd en waren er lang niet zoveel Grieken gestorven als nu gebeurd is. Het leverde voor **Hector** en de **Trojanen** alleen maar voordeel op en ik denk dat men zich onze ruzie nog lang zal herinneren. Laten we geen ruzie meer hebben, hoeveel woede er misschien nog is in onze harten. Mijn wrok is voorbij. Laten we ten strijde trekken. Dan kan ik de Trojanen aanvallen. Ik denk dat velen van hen blij zullen zijn dat ze aan het eind van de dag nog leven!”

Iedere Griek was opgetogen na dit goede nieuws en een groot gejuich steeg op. Het was afwachten hoe **Agamemnon** zou reageren. Hij ging staan waar hij zat en zei: “Ik hoop dat iedereen mij goed kan verstaan en niet alleen **Achilles**, er is zoveel rumoer in de vergadering. Goed. Wat jij daar zegt, dat velen zijn omgekomen door onze ruzie, is mij al eerder verweten. Maar het is niet mijn schuld. **Zeus**, het Lot en de Wraak hebben mijn beoordelingsvermogen vertroebeld toen ik jou het meisje afnam. **Ate**, de Verblindings, de dochter van **Zeus**, die rampen en ellende over ons brengt had mij goed te pakken!”

Daarna zei **Agamemnon** dat hij zich in goed gezelschap bevond en hem in feite niets kwalijk te nemen was. “Werd zelfs **Zeus** niet ooit door haar verblind? **Hera** misleidde hem toen **Alcmene** op het punt stond **Herakles** te baren in **Thebe**. **Zeus** sprak toen trots tot iedere god en zei: ‘**Eileithyiae**, godin van de barensweeën, zal vandaag een kind uit mijn geslacht ter wereld

laten komen die zal heersen over de Grieken'. **Hera** misleidde hem toen door te zeggen: 'Je zit ons maar wat te vertellen **Zeus**, zoals altijd. Ik geloof er niets van. Zweer dat het waar is. Zweer dat het kind dat vandaag uit jouw geslacht geboren zal worden zal heersen over iedereen'. **Zeus**, niet beducht op een list, zwoer haar die eed en kwam snel bedrogen uit. **Hera** ging meteen naar **Argos** waar **Nicippe**, de vrouw van **Sthenelus**, zoon van **Perseus**, in de zevende maand van haar zwangerschap was. Ze liet haar een zoon baren, **Eurystheus**, en liet de bevalling van **Alcmene** uitstellen door **Eileithyiae** te verbieden om naar haar toe te gaan. **Hera** bracht **Zeus** persoonlijk het nieuws en zei: 'Vandaag is een zoon geboren uit jouw geslacht die zal heersen over de Grieken. Het is **Eurystheus**, zoon van **Sthenelus**, zoon van **Perseus**, die jouw zoon is.' Woedend was **Zeus**. Het was niet het kind wat hij in gedachten had. Hij pakte **Ate** beet, beval haar nooit meer een voet op de **Olympus** te zetten en gooide haar uit de hemel. En zo kwam ze op aarde terecht. Vaak dacht **Zeus** aan haar als hij zijn zoon **Herakles** zag zwoegen onder de opdrachten van **Eurystheus**. En zo voelde ik mij ook, elke keer als **Hector** ons zware slagen toebracht. Ook ik dacht steeds aan **Ate** die mij verblind had. Maar ook aan **Zeus**, die mij van mijn verstand beroofd had. Ik ben bereid om je ruimschoots schadeloos te stellen. Als je wilt kun je wachten tot mijn dienaren jou alle geschenken hebben gegeven die **Odysseus** jou eerder heeft beloofd."

Achilles antwoordde: "**Agamemnon**, onze koning, het is aan jou of jij mij de geschenken wilt geven of ze wilt houden. Wat mij betreft vallen we meteen aan. Dan kan ik iedere Griek tot voorbeeld zijn als ik bezig ben de Trojanen af te slachten."

Odysseus was er snel bij om **Achilles** zijn enthousiasme te temperen. "We kunnen de mannen niet op een lege maag de strijd in sturen, **Achilles**! Het zal weer een lange dag van gevechten worden. De mannen moeten eerst eten en drinken anders houden ze het niet de hele dag vol. Ook stel ik voor dat **Agamemnon** alle beloofde geschenken hier in ons midden uitstalt zodat jij kunt zien wat je krijgt. Ik stel ook voor hij ten overstaan van ons allen zweert dat hij nooit, hoewel dat wel zijn volste recht als koning is, met het meisje **Briseïs** heeft geslapen. Maar ook jij moet vergevingsgezind zijn **Achilles**. Daarna kunnen jullie gezamenlijk gaan eten in de tent van **Agamemnon**. Ook zou ik **Agamemnon** willen verzoeken, zoals een koning past, om in de toekomst eerder rechtvaardiging en genoegdoening te geven als je ruzie hebt met anderen."

Agamemnon was het met **Odysseus** eens en zei dat hij alles ging uitvoeren wat hij had voorgesteld en zei vervolgens: "Laat **Talthybius** een everzwijn halen en laten we die offeren aan **Zeus** en de Zon."

Achilles was het niet eens met **Agamemnon**, nog meer uitstel, en zei: "Wat jullie voorstellen kan later wel, als er een pauze is in de gevechten. Het is belachelijk dat jullie nu willen gaan eten?! Ik stel voor om alle mannen te laten vechten en de smaad van de vorige nederlagen uit te wissen. Dan kunnen ze 's avonds zoveel eten en drinken als ze willen. Mijn vriend ligt

dood in mijn tent. Ik kan niet eerder eten en drinken voordat ik een flink aantal Trojanen heb gedood.”

Odysseus gaf hem meteen van repliek: “In het gevecht ben jij de beste van ons allemaal, maar in de raad ben ik beter dan jij. Ik ben ouder en dus meer ervaren. Niets kost meer energie dan vechten. Elke dag sterven er mensen op het slagveld. Wanneer zal er een pauze zijn om te rouwen over hen? We kunnen niet elke dag op een lege maag gaan vechten en de doden wreken! Laten we hen eerst begraven na een dag van rouw. De manschappen moeten altijd voldoende gegeten en gedronken hebben zodat ze weer uit volle macht kunnen aanvallen!”

Odysseus wachtte niet op een antwoord van **Achilles**. Samen met **Meges**, **Lycomedes**, **Meriones**, **Thoas** en de zonen van **Nestor** ging hij naar de tent van **Agamemnon** en haalde de geschenken op en stalden ze uit in het midden van de vergadering; zeven drievoeten, twintig ketels, twaalf paarden, acht vrouwen waaronder **Briseïs**, en tien talenten goud.

Talthybius had intussen een everzwijn gehaald om te offeren. **Agamemnon** ging staan en sneed wat haren van het beest af. Hij hief zijn handen in de hoogte en bad: “**Zeus**, Aarde, Zon en wraakgodinnen. Ik zweer dat ik nooit met **Briseïs** heb geslapen, en dat ik haar nooit heb aangeraakt. Mogen de wraakgodinnen mij straffen als ik lieg.”

Daarna sneed **Agamemnon** de keel van het everzwijn door en **Talthybius** wierp het beest meteen daarop in de zee; als voer voor vissen.

Toen ging **Achilles** staan en zei: “Dit moet allemaal wel de wil van **Zeus** zijn geweest. Onder normale omstandigheden zou ik nooit zo boos op **Agamemnon** zijn geworden en zou hij nooit tegen mijn zin **Briseïs** van mij hebben afgepakt. **Zeus** wilde dat er veel Grieken stierven. Maar genoeg gepraat. Laten we eten en dan vechten!”

De vergadering werd ontbonden en iedereen ging terug naar zijn eigen tent om te eten en te drinken. De Myrmidonen pakte de geschenken en brachten die, samen met de vrouwen, naar **Achilles** zijn tent. De paarden werden naar zijn kudde gebracht.

[Noot: In plaats van koning van de Grieken werd Herakles slaaf van Eurystheus. Waarom Hera Zeus dwarsboomde is dan weer onduidelijk. Het kan zijn dat dit haar rol is in de verhalen. Dat ze altijd tegen haar man is. De geschenken zijn te lezen in hoofdstuk 9. Het lijkt logischer om eerst te gaan eten. Misschien ontbijtte men individueel; 's avonds at men uitgebreid samen en de volgende morgen at men de restanten op.]

Toen **Briseïs** de tent van **Achilles** binnenliep en **Patroclus** opgebaard zag liggen viel ze jammerend op de grond en haalde met haar nagels haar borsten, hals en wangen open. Huilend riep ze uit: “Lieve **Patroclus**, levend was je toen ik deze tent uitging. Dood ben je nu ik deze tent inga. Overal waar ik ben overkomt mij ellende. Mijn drie broers werden gedood bij de inname van **Lyrnessos**. Mijn man, **Mynes** en koning van de stad, werd daarbij gedood door **Achilles**. Jij troostte mij want jij beloofde dat ik met **Achilles** zou gaan trouwen en dat hij mij mee zou nemen naar **Phtia**. Jij was altijd zo goed voor mij, en nu ben je dood. Arme **Patroclus**.” **Briseïs** en de overige vrouwen huilden om **Patroclus**, maar ook om hun eigen ellendige positie.

Alle Griekse leiders probeerden **Achilles** intussen over te halen om te eten maar hij wilde niet. Pas aan het einde van de dag wilde hij eten. Ze gaven het op en lieten hem met rust. Alleen de beide **Aiassen**, **Odysseus**, **Nestor**, **Idomeneus** en **Phoinix** bleven bij hem en ze probeerden hem te troosten met het verlies van **Patroclus**. Vol zelfmedelijden jammerde **Achilles** dat het verlies van **Patroclus** erger voor hem was dan het verlies van zijn vader zou zijn, die toch al van ouderdom zijn einde zag naderen, of van zijn zoon **Neoptolemos**, die opgroeide op het eiland **Scyros**. Hij had zelf gedacht dat **Patroclus** aan **Neoptolemos** zou vertellen dat hij dood was en dat hij alle buit die hij in **Troje** had verworven aan **Neoptolemos** zou overdragen inclusief de bezittingen die hij al thuis had.

Terwijl **Achilles** zo over zijn eigen huiselijke beslommeringen mijmerde overviel de anderen ook een gevoel van heimwee en allen misten hun thuis.

Zeus zag **Achilles** rouwen. Medelijden overviel hem en hij zei tegen **Athena**: “Moet je niet eens wat aandacht geven aan je lievelingetje? Hij zit daar maar te rouwen om de dood van zijn vriend en weigert te eten. Geef hem maar wat nectar en ambrozijn. Straks komt hij nog om van de honger.” Dat liet zij zich geen twee keer zeggen. Ze schoot van de **Olympus** naar beneden liet hem nectar en ambrozijn innemen. Daarna ging ze meteen weer terug naar de **Olympus**.

De manschappen hadden zich intussen gewapend en de grond trilde onder hun voetstappen toen ze het kamp uitgingen.

Achilles trok de wapenrusting van **Hephaistos** aan en pakte zijn speer die alleen hij kon hanteren. **Automedon** en **Alcimos** maakte de strijdswagen gereed door de twee goddelijk paarden in te spannen. **Automedon** pakte de zweep en sprong in de wagenbak gevolgd door **Achilles**. De wapenrusting van **Achilles** straalde als **Hyperion**, de zonnegod. **Achilles** sprak de paarden vermanend toe: “**Xanthos** en **Balios**, veulens van **Podarge**. Zorg er dit keer voor dat jullie de wagenstrijder wel levend terugbrengen en niet zoals bij **Patroclus** toen jullie hem dood op het slagveld achterlieten!”

Xanthos, van **Hera** had hij de gave van de spraak gekregen, antwoordde: “Wij brengen je levend terug. Maar je einde is nabij. Maar dat zal niet onze schuld zijn. Een machtige god en het Noodlot zijn dat. Wij zijn trouwens niet schuldig aan de dood van **Patroclus** en het feit dat **Hector** jouw wapens draagt. **Apollo** sloeg hem neer en gunde **Hector** de zege. Hoewel wij net zo hard rennen als **Zephyrus**, de westenwind, ademt, ben je toch gedoemd om te sterven...” **Xanthos** wilde meer zeggen maar de Wraakgodinnen snoerden zijn mond. **Boos** zei **Achilles**: “Waarom voorspel je mijn dood!?! Dat weet ik zelf ook wel. Maar voor het zover is zal ik het de Trojanen zo zwaar mogelijk maken!”

Daarna joeg hij de paarden het kamp uit.

20. Goden tegen goden

Terwijl de Grieken en Trojanen oprukten naar de vlakte voor weer een dag van strijd, riep **Themis** in opdracht van **Zeus** alle goden, ongeacht hun type en rang, op tot vergadering in zijn paleis op de **Olympus**. Iedereen kwam, behalve **Oceanus**. Toen ze allemaal zaten in de zaal met marmeren zuilengalerij gemaakt door **Hephaistos**, vroeg **Poseidon** aan **Zeus** wat het nut was van deze vergadering. Had hij soms weer nieuwe plannen?

“Dat heb ik inderdaad, **Poseidon**,” antwoordde **Zeus**, “nu **Achilles** weer meedoet krijgen de Trojanen het wel heel zwaar. Hiervoor waren ze al doodsbang voor hem, maar nu hij vol woede zit over de dood van zijn vriend is hij in staat om de stad zo meteen in zijn eentje in te nemen. En zo heb ik het niet beschikt. Ik blijf hier om te zien hoe de strijd zich ontwikkelt. Het staat jullie vrij om naar beneden te gaan en naargelang jullie eigen voorkeur de Trojanen dan wel de Grieken te helpen.”

Een aantal goden maakten gebruik van het gebaar van **Zeus**. **Hera**, **Athena**, **Poseidon**, **Hermes** en **Hephaistos** gingen naar het scheepskamp van de Grieken. **Ares**, **Apollo**, **Artemis**, **Leto**, **Aphrodite** en de riviergod **Xanthos**, de mensen noemden hem **Scamander**, gingen naar **Troje** toe.

De strijd was in volle gang en de Trojanen waren bang voor **Achilles**. Het voordeel lag dan ook aan Griekse kant. Maar toen de goden zich ermee bemoeiden veranderde dat. Vanaf de gracht schalde de strijdkreet van **Athena** over het slagveld. **Ares** liet zijn strijdkreet schallen vanaf de hellingen voor de stad, dan weer vanaf de oevers van de rivier de **Simois**, dan weer vanaf de heuvel **Callicolone**, niet ver van de **Simois** vandaan. **Zeus** liet het donderen vanuit de hemel en **Poseidon** liet de aarde beven. De aarde schudde zo hevig dat **Hades** van schrik opsprong van zijn troon in de onderwereld en bang was dat **Poseidon** de aarde zou doen splijten zodat de mensen zijn deprimerend onderkomen zouden kunnen zien.

De strijd was verschrikkelijk. De goden vochten tegen de goden; **Poseidon** tegen **Apollo**, **Athena** tegen **Ares**, **Hera** tegen **Artemis**, **Hermes** tegen **Leto** en **Hephaistos** tegen **Xanthos**.

[Noot: Bij de slag aan het Trasumeense Meer in 217 vChr. tussen Romeinen en Carthagers in de tweede Punische oorlog lezen we ook over aardbevingen en overstromingen. Misschien komt dat hier vandaan. Het godengevecht is overdrachtelijk. Via deze goden vochten de mensen. De goden gaan in hoofdstuk 21 wel tegen elkaar vechten, als paartjes zoals hier genoemd.]

Achilles wilde niets liever dan tegen **Hector** vechten. Maar **Apollo** stak daar een stokje voor. Hij ging in de gedaante van **Lycaon**, een zoon van **Priamus**, naar **Aeneas** toe en zei opjuttend: “**Aeneas**, wat is er over van je dreigende woorden toen je na het drinken van veel wijn tegen de Trojaanse leiders zei dat jij korte metten zou maken met **Achilles**!?”

Aeneas antwoordde: “**Lycaon**, waarom probeer jij mij over te halen om tegen mijn zin tegen **Achilles** te vechten? Ik heb al vaker met hem te maken gehad en weet hoe gevaarlijk hij is. Hij zat mij achterna op de hellingen van de **Ida** toen hij ons vee roofde en **Lyrnessos** en **Pedasmus** plunderde. Gelukkig zorgde **Zeus** ervoor dat ik sneller kon rennen dan hij. Maar hij krijgt altijd hulp van

de goden. Ook die keer, want toen liep **Athena** voor hem uit en spoorde hem aan om de **Leleges** en **Trojanen** te doden. Maar als een god zou beloven dat de strijd eerlijk zou zijn tussen ons dan zou het doden hem minder gemakkelijk afgaan.”

“Waarom vraag jezelf de goden niet om hulp? Jij bent de zoon van **Aphrodite**, een dochter van **Zeus**. Zij staat heel wat hoger in aanzien bij hem dan **Thetis**, de moeder van **Achilles**, die maar een dochter is van De Oude Man van de Zee, **Nereus**. Dus val hem aan en trek je niets aan van zijn schimpende woorden.”

En zo bezielde **Apollo Aeneas** met moed en hij rukte op naar voren. Toen **Hera** hem naar voren zag lopen verzamelde ze haar groepje goden om haar heen en zei tegen **Poseidon** en **Athena**: “**Apollo** heeft **Aeneas** opgejut om het tegen **Achilles** op te nemen. We kunnen hem tegenhouden of iemand van ons kan naar **Achilles** gaan om hem aan te moedigen. Dan begrijpt hij dat de goden die aan zijn kant staan van hogere orde zijn dan de goden die aan de kant van de Trojanen staan. Wij zijn gekomen om te vechten en om te voorkomen dat hij vandaag sterft. Als niemand hem vertelt dat hij zo meteen tegenover een god komt te staan, zal hij misschien schrikken.”

Poseidon zei: “Maak je niet zo druk. Wij zijn dan wel de sterkere goden maar ik voel er niets voor om ruzie met elkaar te krijgen. Laten die twee het zelf maar uitvechten. Als blijkt dat **Apollo** of **Ares** zich ermee bemoeien dan kunnen wij altijd nog ingrijpen. Als we onze werkelijke kracht laten zien dan hebben wij ze zo teruggejaagd naar de **Olympus**”.

De goden die aan Griekse kant stonden trokken zich daarop terug op de muur van **Herakles**, omhuld in nevel zodat niemand hen zag. De muur was gebouwd door **Athena** en de Trojanen om **Herakles** te beschermen tegen het zeemonster dat vanuit zee aan land kroop om hem aan te vallen. De goden die aan Trojaanse kant stonden gingen zitten op de helling van de **Callicolone**. Daar zaten ze dan, teruggetrokken uit de strijd, terwijl **Zeus** hen nog wel de vrije hand had gegeven!

[Noot: De muur, of toren van Herakles behoort bij de mythe van Hesione en Laomedon]

De vlakte vulde zich met mannen. In de ruimte tussen beide legers trad **Aeneas** als eerste naar voren gevolgd door **Achilles**. Toen ze elkaar dicht genoeg genaderd hadden sprak **Achilles** als eerste. Spottend zei hij: “Zo **Aeneas**, wat brengt jou zover voor de troepen uit? Denk je door mij te verslaan **Priamus** op te kunnen volgen als leider van de Trojanen? Ik betwijfel het. **Priamus** is niet gek. Hij heeft genoeg zonen. Of hebben ze jou soms een mooie wijngaard met landerijen beloofd?! “ Dan rakelt **Achilles** een oude pijnlijke geschiedenis op. “Heb ik jou niet eens eerder nagezeten op de hellingen van de **Ida**? Toen ik je bij je kudde verjoeg en je niet één keer omkeek en **Lynessos** binnenvluchtte en ik de stad met hulp van **Zeus** en **Athena** plunderde. De vrouwen voerde ik weg als buit maar met behulp van **Zeus** en de goden kon jij ontkomen. Ik denk niet dat de goden jou vandaag weer gaan redden. Als ik jou was zou ik maar snel terug naar je mannen gaan voordat jou iets ernstigs overkomt. Zelfs een dwaas kan leren van wat eerder is gebeurd.”

Aeneas gaf hem van replek en lepelde daarbij zijn hele afstamming op. “Het heeft geen zin om mij als een klein kind bang te maken met woorden, **Achilles**. Als ik wil, kan ik jou ook genoeg beledigen. Maar waarom zou ik dat doen? Wij weten allebei wie onze roemrijke ouders zijn, hoewel ik die van jou en jij die van mij nooit hebt ontmoet. Jouw vader is **Peleus**, jouw moeder de godin **Thetis**, geboren uit het schuim van de zee. Mijn vader is **Anchises**, mijn moeder de godin **Aphrodite**. Één ouderpaar gaat vandaag het verdriet voelen van het verlies van een kind. Want ik denk niet dat we het bij hol gescheld alleen houden. Maar ik wil ook graag dat je mijn volledige afstamming weet. **Zeus** verwekte **Dardanus**. Hij stichtte **Dardanië** toen de stad **Ilium** nog niet bestond. De mensen woonden toen nog op de hellingen en de vlakten van de **Ida**. **Dardanus** verwekte **Erichthonius**. Hij werd de rijkste man op aarde en had 3000 merries met veulens rondlopen in zijn weilanden. **Boreas**, de noordenwind, werd verliefd op ze. In de gedaante van een zwarte hengst dekte hij ze. Twaalf veulens kreeg hij. Ze liepen zo lichtvoetig dat hun hoeven nooit echt de grond raakten. Altijd zweefden ze er een beetje boven. Ook als ze over zee liepen raakten hun hoeven niet de golven. **Erichthonius** verwekte **Tros**. Hij werd koning van de Trojanen. **Tros** verwekte drie zonen; **Ilus**, **Assaracus** en de mooie **Ganymedes**. Hij was zo mooi dat de goden hem roofden en gaven aan **Zeus** om als schenker te dienen in zijn paleis. **Ilus** verwekte **Laomedon**. **Laomedon** verwekte **Tithonus**, **Priamus**, **Lamos**, **Clytius** en **Hicetaon**. **Assaracus** verwekte **Capys**. **Capys** verwekte **Anchises**, mijn vader. **Priamus** verwekte **Hector**. Dit is mijn bloedlijn waar ik trots op ben. Maar het is **Zeus** die ons kracht geeft of ontnemt. Maar genoeg gekletst. Laten we vechten en zien wie het sterkst is!”

[Noot: Zowel Hector en Aeneas stammen van Zeus af:

Zeus -> Dardanus -> Erichthonius -> Tros -> Assaracus -> Capys -> Anchises -> Aeneas

Zeus -> Dardanus -> Erichthonius -> Tros -> Ilus -> Laomedon -> Priamus -> Hector.]

Aeneas wierp als eerste zijn speer en raakte het schild van **Achilles**. Bang dat de speer door het schild heen zou gaan duwde hij het schild van zich af. Maar **Achilles** had zich geen zorgen hoeven te maken. Hij droeg immers bepantsering gemaakt door **Hephaistos**; geen enkel mensenwapen kon daar doorheen. De speer ging wel door de eerste twee lagen heen, die van brons en tin, maar werd gekeerd door de middelste, gouden, laag.

Achilles wierp zijn speer en trof het rond schild van **Aeneas**. De speer ging door de rand, waar het schild het zwakst is, heen. **Aeneas** schrok en dook in elkaar en duwde het schild van zich af. De speer vloog over zijn rug heen en kwam achter hem in de grond terecht.

Aeneas trilde nog na van angst, hij was ternauwernood aan de dood ontsnapt, maar veel tijd om daar over na te denken had hij niet want **Achilles** stormde al schreeuwend met getrokken zwaard op hem af. **Aeneas** hervond zich snel en raapte een zware steen op, amper te tillen door twee mensen, en zou **Achilles** hebben geraakt op zijn helm of schild als **Poseidon** niet tussenbeiden was gekomen. De steen had **Achilles** makkelijk kunnen afweren, maar **Achilles** zou wel **Aeneas** hebben kunnen gedood met zijn zwaard, als hij de kans had gekregen!

Lichtelijk geïrriteerd zei **Poseidon** tegen de andere goden: “Die **Aeneas** heeft zich het hoofd een beetje op hol laten jagen door **Apollo**. Maar die gaat hem niet redden als **Achilles** hem naar **Hades** stuurt. Ik stel voor dat wij **Aeneas** redden. Hij is onschuldig aan het hele conflict en offert altijd voorbeeldig aan ons. Daar komt bij, dat als wij het niet doen, **Zeus** razend op ons zal worden. Hij is nu boos op het geslacht van **Priamus**. Het zal uitsterven. **Aeneas** is nu door hem voorbestemd om het geslacht van **Dardanus** voort te zetten. Want van al zijn aardse kinderen hield hij het meest van hem. **Aeneas** zal heersen over de Trojanen, en ook zijn afstammelingen.”

Hera was niet van plan om de Trojanen ter wille te zijn en zei: “Als jij **Aeneas** wilt redden moet je dat zelf doen. **Athena** en ik hebben ten overstaan van alle goden gezworen dat wij de Trojanen niet helpen.”

Poseidon ging meteen naar de twee mannen toe. Hij strooide een dichte nevel in de ogen van **Achilles** zodat die niets zag. Hij legde de speer die **Achilles** naar **Aeneas** had gegooid neer voor **Achilles** zijn voeten en trok de speer van **Aeneas** uit zijn schild. Daarop pakte hij **Aeneas** op, zweefde met hem door de lucht en bracht hem naar een andere plek op slagveld, waar juist de **Cauconen** van plan waren om zich te mengen in de strijd. Daarna sprak hij **Aeneas** bestraffend en voorspellend toe: “Welke god haalde jou over om het tegen **Achilles** op te nemen!? Begrijp goed dat hij veel sterker is dan jou en meer goden op zijn hand heeft?! Zolang hij leeft zorg je ervoor dat je hem ontloopt. Is dat duidelijk!? Want anders ga je, ondanks je bestemming, alsnog naar **Hades**. Als **Achilles** dood is kun jij je weer volop mengen in de strijd want geen enkele Griek zal jou dan kunnen doden!” Daarna nam **Poseidon** de nevel uit **Achilles** ogen weg. Verbaasd keek hij om zich heen en zag geen spoor meer van **Aeneas** maar wel zijn speer die voor zijn voeten lag. **Achilles** begreep dat **Aeneas** hulp van een god had gekregen, wat hij niet had verwacht. Het gepoeh van hem was dus niet geheel ongegrond. Daarop ging hij terug naar de Griekse linies om iedere Griek op te roepen tot harde strijd.

Terwijl **Achilles** de Grieken aanmoedigde deed **Hector** hetzelfde bij de Trojanen. Hij zei tegen hen dat ze niet bang moesten zijn voor **Achilles** en dat hij hem zelf tegemoet zou treden om te bevechten. En nadat beide partijen zo aangemoedigd waren stormden ze op elkaar af. Maar **Apollo** ging haastig naar **Hector** toe en waarschuwde hem om niet tegen **Achilles** te vechten, het zou zijn dood betekenen, en om bij zijn manschappen te blijven. Geschrokken door deze waarschuwing volgde **Hector** de raad op.

Achilles had geen last van deze beslommingen en ongenadig viel hij de Trojanen aan. Als eerste doodde hij **Iphition** met zijn speer. **Iphition** was een zoon van **Otrynteus** en een *najade*, een waternimf, en werd geboren aan de voet van de berg **Tmolos** in het land **Hyde**. Nou lag hij dood op de grond met gebarsten schedel. Honend riep **Achilles**: “Hier kom je dan aan je einde **Iphition**. Je begin lag op het mooie landgoed van je vader aan het meer van **Gygaea** met zijn visrijke rivieren **Hyllos** en **Hermos**.”

Terwijl de strijdswagens van de Grieken het lijk kapot reden ging **Achilles** op zijn volgende slachtoffer af. Hij doodde **Demoleon**, zoon van **Antenor** met zijn speer. De speer drong door de helm bij de slaap de schedel binnen en de hersenen spatten uiteen. Daarna doodde hij **Hippodamas** die van zijn strijdswagen was gesprongen en wegvluchtte. **Achilles** gooide zijn speer en raakte hem vol in de rug. Hij stierf brullend als een stier die geslacht wordt op het altaar van **Poseidon** in de stad **Helice**, aan de Korintische Golf. Het volgende slachtoffer was **Polydorus**, de jongste zoon van **Priamus**, en een zeer snelle loper. **Priamus** hield het meest van hem en had hem dan ook verboden om mee te doen aan de strijd. Maar omdat hij dacht dat zijn snelheid hem wel zou kunnen redden ging hij zich toch mengen onder de strijders in de voorste gelederen. De onnozelaar; het werd zijn dood. **Achilles** wierp zijn speer naar hem toen hij hem voorbij rende en de speer ging dwars door zijn rug heen en kwam er bij de navel weer uit. **Polydorus** zakte door zijn knieën, zijn handen de ingewanden omklemd die naar buiten kwamen, en het werd zwart voor zijn ogen.

Tranen sprongen in de ogen van **Hector** toen hij zijn broer zag sterven en hij kon zich niet langer inhouden en stormde op **Achilles** af. Blij verrast was **Achilles** hem te zien en triomfantelijk riep hij uit: “Eindelijk! Daar is de man die mij het meeste pijn heeft gedaan door mijn vriend te doden. Kom maar op. Lang zal het niet duren voordat jij dood bent?!”

Hector zei: “Denk nou niet dat jij mij als een klein kind met woorden bang kan maken. Ik weet dat jij de betere krijger bent dan ik. Maar misschien hebben de goden vandaag gewild dat de mindere jou zal doden!”

Meteen daarop wierp **Hector** zijn speer maar **Athena** blies de speer weg en de speer kwam terug en viel neer voor de voeten van **Hector**. Woest schreeuwend stormde **Achilles** op **Hector** af maar **Apollo** hulde **Hector** in een dichte nevel en trok hem weg telkens wanneer **Achilles** aanviel. Drie keer viel **Achilles** aan en zwaaide met zijn speer in het niets van de nevel. Na de vierde nutteloze poging riep hij woedend uit: “**Apollo** heeft jou weer gered, lafaard! Je zult wel tot hem hebben gebeden voordat je mij aanviel. Maakt niet uit! Ik krijg je een volgende keer wel te pakken als een god mij tenminste wil helpen. Ik ga nu iedereen doden die ik maar te pakken kan krijgen!”

Achilles doodde hierop de ene na de andere Trojaan met zijn speer:

Dryops werd geraakt in zijn keel en hij viel dood neer voor de voeten van **Achilles**. **Demuchos**, zoon van **Philetor**, werd geraakt in de knie en viel op de grond. **Achilles** maakte hem af met zijn zwaard. **Laogonos** en **Dardanus**, de twee zonen van **Bias**, doodde hij op hun strijdswagen. De een met zijn speer, de ander met zijn zwaard. **Tros**, zoon van **Alastor**, dacht het doodslot te kunnen ontkomen door **Achilles** knieën te omklemmen en te smeken om zijn leven. Hij hoopte op barmhartigheid van **Achilles** omdat ze leeftijdsgenoten waren en dat hij hem gevangen zou nemen. Maar **Achilles** doorstak zijn lever die naar buiten kwam en hij bloedde dood. **Mulios** werd geraakt in het oor. De speer kwam er bij het andere oor weer uit.

Echeclos, zoon van **Agenor**, werd gedood met een zwaardhouw op het hoofd. **Deucalion** werd geraakt in zijn onderarm. Nou hij was uitgeschakeld wachtte hij op de genadeklap. Met zijn zwaard sloeg **Achilles** hem in de nek en zijn hoofd met de helm er nog op vloog door de lucht en het merg gutste naar buiten. **Rhigmos**, een Thraciër en zoon van **Peiros**, tuimelde uit zijn strijdswagen toen Achilles hem trof in de long. **Areïthous**, zijn wagenmenner keerde om en probeerde te vluchten maar **Achilles** trof hem in de rug en hij viel uit de wagen. De paarden sloegen op hol.

Zo stormde **Achilles** achter zo veel mogelijk Trojanen aan. Zijn paarden vertraptten de lijken en het bloed spatte hoog op tegen zijn strijdswagen. Rood kleurde zijn strijdswagen, rood kleurde zijn armen, rood kleurde de aarde.

Maar nog was hij niet uitgeraasd.

[Noot: Bedenk dat Achilles bij elk slachtoffer zijn speer moest zien terug te krijgen. Dat wordt niet beschreven net zo min als het beroven van de slachtoffers; zou te eentonig worden. De strijdswagen komt achter Achilles aan.]

21. Het gevecht bij de rivier

Bij de doorwaadbare plaats van de rivier de **Xanthos**, zoon van **Zeus**, spleet **Achilles** het leger van de Trojanen in tweeën. De ene helft werd over de vlakke teruggedreven naar de stad, waarbij **Hera** hen extra dwars zat door een donkere nevel over hen uit te strooien, de andere helft dwong hij de rivier in waarbij vele paarden en mensen verdronken.

Achilles zette zijn speer tegen een boom, pakte zijn zwaard, liep de rivier in en sloeg zoveel Trojanen dood als maar mogelijk. De rivier kleurde rood van het bloed. Toen zijn armen moe werden van al het gehouw haalde hij twaalf jonge Trojanen uit de rivier en nam ze gevangen. Ze zouden boete doen voor de dood van **Patroclus**. Hij bond hun armen met hun eigen riemen vast op hun rug en liet ze door zijn mannen afvoeren naar het scheepskamp. Dit intermezzo zorgde ervoor dat hij voldoende uitgerust was om weer verder te vechten.

Als eerste doodde hij **Lycaon**, zoon van **Priamus**, toen die uit de rivier probeerde te ontsnappen. Hij had **Lycaon** eens eerder, tijdens een nachtelijke strooptocht, gevangen genomen. **Lycaon** was in de wijngaard van zijn vader bezig vijgentakjes te snijden, bedoeld om op zijn strijdwagen te bevestigen, toen **Achilles** hem overrompelde. **Achilles** verkocht hem op **Lemnos** aan **Euneos**. Voor een hoog losgeld kocht zijn gastvriend **Eetion** van **Imbros** hem vrij en stuurde hem naar **Arisbe**. Vandaar wist hij te ontsnappen en ging terug naar **Troje**.

Lycaon was na zijn ontsnapping nog maar twaalf dagen in **Troje** toen **Achilles** zijn leven beëindigde. Doodmoei strompelde **Lycaon** de rivier uit. Wapens en bepantsering droeg hij niet meer. **Achilles** herkende hem meteen en mompelde verbaasd in zichzelf: “Krijg nou wat!? Ik dacht toch werkelijk dat hij op **Lemnos** zat. Er zit toch een hele zee tussen om hier terug te komen. Als iedere Trojaan zo makkelijk terug kan komen dan keert misschien ook iedere door mij gedode Trojaan terug uit het dodenrijk. Nou, laat ik hem maar doden, dan kan ik zien of hij ook kan terugkeren uit het dodenrijk.”

Lycaon kwam naar hem toe en wilde zijn knieën omklemmen om zo te smeken voor zijn leven maar **Achilles** liet het niet toe. Hij stootte zijn speer naar **Lycaon** mij die bukte en de punt van de speer kwam achter hem in de aarde terecht. **Lycaon** pakte met zijn ene hand alsnog de knie van **Achilles** en met de andere hand de schacht van de speer. Hij gebruikte vele argumenten toen hij om zijn leven smeekte: “**Achilles**, spaar mijn leven. Wij hebben samen gegeten nadat je mij gevangen hebt genomen. Je verkocht mij voor een Hecatombe, 100 runderen, op **Lemnos**. Daarna werd ik voor een grote losprijs vrijgekocht. Je krijgt het driedubbele van die losprijs als je mij laat gaan. Met veel pijn en moeite kon ik terugkeren naar **Ilium**. Mijn moeder is **Laothoe**, dochter van **Altes**, koning van de **Leleges** uit **Pedasmus** langs de rivier de **Satnioeis**. **Priamus** trouwde met haar en ze werd één van zijn vele vrouwen en ze kregen twee zonen; **Polydorus** en ik. **Polydorus** heb jij eerder vandaag al gedood. Hetzelfde lot staat mij nu ook te wachten. Misschien kan

het volgende jou overhalen om mij niet te doden; mijn moeder is niet dezelfde moeder als van **Hector**, die jouw vriend heeft gedood.”

Het mocht niet baten. **Boos** zei **Achilles**: “Hou op met die lange verhalen en praten over losprijzen. Als **Patroclos** niet was gestorven dan had ik jou misschien gespaard. Zoals ik veel Trojanen heb gespaard door ze gevangen te nemen om ze daarna te verkopen. Maar die tijd is voorbij. Ik laat jullie niet meer leven, zeker niet als het gaat om zonen van **Priamus**. Jij gaat nu sterven, net zoals **Patroclos** is gestorven en ik uiteindelijk ook ga sterven.”

Lycaon liet de speer los en strekte zijn beide armen uit, een laatste poging om **Achilles** te overreden hem te sparen. Maar **Achilles** toonde geen genade. Hij stak zijn zwaard in de hals van **Lycaon**, diep het lichaam in. **Achilles** pakte hem toen bij de voeten beet en smiet hem, onder begeleiding van honende woorden, de **Scamander** in: “De rivier zal je naar de zee voeren, als voer voor de vissen. De riviergod, **Xanthos**, waar jullie altijd zo braaf en veel aan offeren, geslachte stieren en paarden die jullie levend laten verdrinken, gaat je niet redden. Hij gaat niemand van jullie redden. Jullie gaan allemaal sterven!” **Xanthos** werd boos na deze beledigende woorden aan zijn adres en over de vele Trojaanse doden in zijn rivier en bedacht hoe hij **Achilles** kon stoppen en de Trojanen redden. Maar zover was het nog niet. Met zijn speer in de hand ging **Achilles** op **Asteropaios** af die net uit de rivier was gekomen met twee speren bij zich om **Achilles** aan te vallen.

Asteropaios was de zoon van **Pelegon**, die de zoon was van **Periboea**, de oudste dochter van **Acessamenos**, en de riviergod **Axios**. Hij was elf dagen geleden vanuit **Paionië** in **Ilium** aangekomen om de Trojanen te helpen.

Xanthos bezielde hem met moed om **Achilles** aan te vallen.

Elkaar uitdagend stonden ze tegenover elkaar waarbij **Asteropaios** zich beroemde op zijn afstamming van de riviergod **Axios**. **Asteropaios** gooide zijn beide speren gelijktijdig, in elke hand één, naar **Achilles**. De ene speer raakte zijn schild, de andere speer schampte zijn rechterelleboog en veroorzaakte een vleeswond; bloed droop eruit. **Achilles** wierp toen zijn speer en miste **Asteropaios**. De speer was met zoveel kracht geworpen dat hij voor de helft de hoge rivieroever binnendrong. Met getrokken zwaard stormde **Achilles** vervolgens op **Asteropaios** af. **Asteropaios** probeerde intussen de speer van **Achilles** uit de grond te trekken om zich daarmee te verdedigen maar dit lukte niet. Hij deed vier pogingen en wilde bij de vierde poging de speer breken, maar toen was **Achilles** al bij hem en stak zijn zwaard bij de navel in zijn buik en de ingewanden puilden naar buiten. Happend naar adem stierf hij.

Achilles zette zijn voet op zijn borst en beroofde hem van zijn wapens en riep triomfantelijk uit: “Daar lig je dan, als bewijs hoe moeilijk het is om een afstammeling van **Zeus** te doden, ook al stam je af van een riviergod. Ik zelf stam af van **Zeus**. **Peleus** is mijn vader. De vader van **Peleus** is **Aiakos**. De vader van **Aiakos** is **Zeus**. Een afstammeling van **Zeus** is nou eenmaal machtiger dan een afstammeling van welke riviergod dan ook; machtiger dan van **Achelous**, de machtigste van alle riviergoden, en machtiger dan van **Oceanus**, die de machtigste van alle wateren is.”

Terwijl het water **Asteropaios** omspoelde en de vissen en alen zich tegoed deden aan zijn lichaam trok **Achilles** zijn speer uit de grond en ging achter de Paioniërs aan die massaal op de vlucht sloegen nou hun aanvoerder dood was. Hij doodde **Thersilochos**, **Mydon**, **Astypylos**, **Mnesos**, **Thrasios**, **Aenios** en **Ophelestes**. Hij zou nog meer hebben gedood als **Xanthos**, in menselijke vorm, niet tot hem had gebulderd. “Stop hier mee. Ik walg ervan wat hier gebeurt. Als het werkelijk de wil van **Zeus** is dat jij alle Trojanen dood, doe dat dan op de vlakte in niet in mijn rivier. Ik raak helemaal verstopt met lijken en ik kan mijn water niet meer afvoeren naar de zee.” **Achilles** antwoordde dat hij pas zou stoppen met doden als hij de Trojanen naar de stad had gejaagd en **Hector** had uitgedaagd tot een tweegevecht. En hij ging verder met het achterna zitten van Trojanen bij de rivier. **Xanthos** vroeg daarop aan **Apollo** om hem te helpen en te doen wat **Zeus** hem had opgedragen; de Trojanen bij te staan tot zonsondergang.

Achilles sprong intussen in de rivier. Dit liet de riviergod niet over zijn kant gaan. Hij zweepte het water op en woeste stromen omspoelden **Achilles**. Het woeste water wierp de lijken uit de rivier op het droge en de levenden gooide hij in de vele kolken, poelen van water, die zich langs de rivier bevonden.

Achilles kon zich niet staande houden en greep zich vast aan de takken van een boom die boven de rivier hing. Maar de boom werd met wortel en al losgerukt uit de aarde en viel in de rivier. Gelukkig voor hem bleef de boom steken in de rivier en overbrugde beide oevers en kon hij alsnog uit de rivier ontsnappen. Eenmaal op de oever zette hij het op een lopen maar nog was hij niet veilig. De rivier liet zijn water opzwellen en buiten zijn oevers treden en het water stormde op hem af. Hoe hard hij ook rende, het water kwam steeds dichterbij, sloeg over zijn schouders en omspoelde zijn benen en de aarde onder zijn voeten werd weggeslagen door het snelstromende water. In wanhoop bad hij klagend tot **Zeus** om hem te redden. Was er dan geen enkele god die hem wilde redden!?! Het was toch niet de bedoeling dat hij hier zou sterven, overweldigd door water, verdronken als een drenkeling?! Wat een roemloos einde. Was hij dan misleid door zijn moeder?! Zij had gezegd dat hij zou sterven voor de muren van **Troje** gedood door de pijlen van **Apollo**. **Poseidon** en **Athena**, beiden in menselijke gedaante, stonden al naast hem om hem gerust te stellen. Ze pakten hem bij zijn arm en **Poseidon** zei: “Wees niet bang, **Achilles**. **Athena** en ik, **Poseidon**, zijn nu, met de zegen van **Zeus**, bij jou om jou te helpen. Het is niet de bedoeling dat je gaat verdrinken. **Xanthos** bedaar zo meteen wel en het water zal dalen. Maar luister goed. Rust niet voordat je het grote leger van de Trojanen, of wat er van over is, hebt teruggedrongen tot in hun eigen stad. Pas als je **Hector** hebt gedood kun je terugkeren naar je schepen. Dat kunnen we je garanderen.” Nadat **Poseidon** was uitgesproken vertrokken de beide goden.

[Noot: Kolken ontstaan als de rivier buiten zijn oevers treedt. Als het water terugtrekt blijft er in kuilen water staan. Die kuilen zijn door het stromen van het water zelf uitgeslepen. Ik leg er niet zo de nadruk op, maar alle genoemde rivieren zijn zogenaamde kolkrijke rivieren.]

Achilles was niet langer bang voor het water. **Athena** had hem bezielde met moed. Hij baande zich een weg door het water die de hele vlakte had

overspoeld. Overal dreven wapens en lijken in het water. Maar **Xanthos** zijn woede was nog niet gestild. Hij riep de hulp in van zijn broer, de rivier de **Simois**, om **Achilles** gezamenlijk aan te pakken. En weer zwol zijn water op en overspoelde **Achilles** en dreigde hem mee te sleuren. **Xanthos** wilde hem bedekken met zand en kiezelstenen uit de rivier zodat ze hem nooit meer terug zouden vinden.

Hera riep haar zoon **Hephaistos** op om **Achilles** te helpen. Ze vroeg hem om een grote brand op het water af te sturen. Hij mocht pas stoppen als zij daar opdracht toe gaf. Zij zelf zou dan voor een zuiden- en westenwind zorgen zodat het vuur over de vlakte raasde en alle lijken en wapens zouden verbrandden. **Hephaistos** ging meteen aan de slag. Eerst stuurde hij een groot vuur op de vlakte af, het water verdampte en trok zich terug en alle lijken die te voorschijn kwamen verbrandden. Daarna stak hij de oevers van de rivier in brand. Alles wat brandbaar was ging verloren in de zengende hitte van het vuur. Ook sloeg hij de rivier met vuur en deze begon te koken. Stoom steeg op. **Xanthos** vroeg hem te stoppen, laat **Achilles** dan maar de Trojanen verslaan, het was tenslotte niet zijn conflict, maar **Hephaistos** ging gewoon door. Daarop wendde **Xanthos** zich klagend tot **Hera** en zei: “Waarom blijft jouw zoon maar doorgaan met mij te pijnigen? Zoveel heb ik toch niet gedaan om de Trojanen te helpen? Stop alsjeblieft met het vuur. Ik zweer dat ik de Trojanen nooit meer ga helpen, zelfs al staat hun stad in brand.” Meteen daarop gaf **Hera** haar zoon opdracht om te stoppen en de rivier stroomde weer vredig in zijn bedding.

Het gevecht tussen **Hera** en **Xanthos** was voorbij. Die tussen de andere goden stond op het punt van beginnen. Hoog op de **Olympus** zag **Zeus** het met genoegen aan en hij kon een glimlach niet onderdrukken.

Ares ging op **Athena** af, hij had nog een rekening met haar te vereffenen. Hij zei tegen haar dat hij wraak ging nemen toen hij gewond was geraakt door een speerworp van **Diomedes** waarbij zij hem had geholpen door de speer te begeleiden. **Ares** stootte met zijn machtige speer op het schild van **Athena**. Hoewel het schild bestand was tegen de bliksemschichten van **Zeus** zelf, week ze wel achteruit, beducht voor de speer. Ze raapte een zware steen op, die mensen toen gebruikten om hun landerijen af te bakenen, en wierp die naar **Ares**. De steen trof hem in de keel en hij viel op de grond en hij bedekte een lap grond zo groot als zeven akkers. Honend zei ze tegen hem: “Was je vergeten dat ik vele malen sterker ben dan jij!? Je moeder, **Hera**, heeft je vervloekt toen je koos voor de Trojanen en niet voor de Grieken. Vandaag heb je boete gedaan. Dwaas!”

Athena wendde zich af van **Ares** en snel kwam **Aphrodite** aanzetten. Ze trok **Ares** overeind, ondersteunde hem, en voerde hem af. Dit was tegen de zin van **Hera** en ze sommeerde **Athena** om achter hen aan te gaan. **Athena** ging op **Aphrodite** af en gaf haar een enorme stomp tegen haar borsten en zij en **Ares** vielen op de grond. Triomfantelijk riep **Athena** uit: “Laat dit als voorbeeld dienen voor alle bondgenoten die de Trojanen helpen! **Aphrodite** wilde **Ares** helpen die mij aanviel. Nu ligt ze verslagen op de grond.” **Hera** zag het goedkeurend aan en glimlachte.

Poseidon wendde zich tot **Apollo** en vroeg zich af of zij ook maar niet eens tegen elkaar moesten gaan vechten, zoals de andere deden. Hij zei tegen hem: “**Apollo**, waarom vechten wij niet? Het zou een schande zijn als wij terugkeren naar de **Olympus** zonder te hebben gevochten?! Begin jij maar met aanvallen, want jij bent de jongste. Mij past het niet om als eerste aan te vallen, ik ben ouder en wijzer.” Daarna verweet hij hem dat hij wel heel vergevingsgezind was om voor de Trojanen te hebben gekozen. Hij zei: “Ben jij soms vergeten wat ze ons beiden, in menselijke gedaante, in **Ilium** hebben aangedaan toen wij in opdracht van **Zeus** een jaar lang voor hen moesten werken!? En hoe **Laomedon** de baas over ons speelde!? Ik moest een muur rond de stad bouwen zodat die onneembaar zou zijn en jij hoedde de kudden van hem op de hellingen van de **Ida**. Toen het jaar voorbij was en we ons loon opeisten weigerde hij te betalen. Hij dreigde ons te boeien en te verkopen als slaaf op een ver eiland en ons de oren af te snijden. Dat was het loon wat we kregen! Later zijn wij beiden terug gegaan om hem te straffen daarvoor. En aan dat volk bied jij je diensten weer aan?! Het zou net andersom moeten zijn. Je zou ons moeten helpen om hen te gronde te richten?!” **Apollo** zag er tegenop om tegen de broer van zijn vader te vechten en probeerde er zonder gezichtsverlies onder vandaan te komen: “Je zult me wel dom vinden als ik met jou zou vechten om een mensenzaak. Daarom doe ik het dus ook niet. Laten wij ons meningsverschil rusten en laat de mensen het zelf maar uitvechten.” Daarna liep hij weg.

Artemis, de zuster van **Apollo**, ging zich er mee bemoeien en viel hard tegen hem uit: “Waar slaat dit nou weer op? Je laat de overwinning aan **Poseidon** zonder dat hij er wat voor hoeft te doen?! Waarvoor draag je die boog dan nog?! Slappeling?! En wat is er overgebleven van al die opschepperij die ik altijd van je hoor op de **Olympus** in het bijzijn van alle andere goden dat je het wel durft op te nemen tegen **Poseidon**. Laat ik dat soort grootspraak nooit meer horen!”

Apollo zei niks maar **Hera** ging tekeer tegen **Artemis**. “Wil je het soms tegen mij opnemen, jij hondsbrutaal wijf!? **Zeus** mag je dan toestemming hebben gegeven om pijl en boog te dragen nadat hij je een leeuwin maakte, en iedere vrouw met je boog te doden die je maar wilt, maar op mij hebben ze geen effect. Je kunt ze maar beter gebruiken om op herten te jagen in de bossen. Maar om je te laten voelen wat het is om tegen iemand te vechten die vele malen sterker is dan jou ga ik met jou vechten!” **Hera** viel aan en met haar linker hand pakte ze beide polsen vast van **Artemis** en met haar andere hand rukte ze boog en pijlkoker van haar schouders. **Artemis** probeerde te vluchten en **Hera** sloeg haar met de boog en pijlenkoker om de oren. De pijlen vlogen uit de koker alle kanten uit. Lachend liet **Hera** haar gaan, huilend vluchtte **Artemis** weg en liet haar boog achter.

Nu was het de beurt aan **Leto**, de moeder van **Artemis**, en **Hermes** om elkaar te lijf te gaan. Maar **Hermes** zag er vanaf. Nadat hij zag hoe **Hera** tekeer was gegaan zei hij tegen **Leto** dat het hem te gevaarlijk was om te vechten tegen een vrouw van **Zeus**, **Artemis** was de dochter van **Zeus** en **Leto**, en dat wat hem betrof zij best tegen de andere goden mocht zeggen dat

zij hem had overwonnen. **Leto** raapte daarop boog en pijlen op en ging achter **Artemis** achterna. Die was in tussen aangekomen bij **Zeus** op de **Olympus** en ging uithuilen bij hem. Ze zat op zijn schoot en hij vroeg lichtelijk geamuseerd, alsof hij van niets wist: “Wie van de goden heeft jou zo afgeranseld, deed je soms iemand kwaad?” Met tranen in haar ogen antwoordde ze boos: “Het is je eigen vrouw, **Hera**. Ze zit altijd maar onrust te stoken en ruzie te maken!”

Terwijl **Artemis** haar beklag deed bij haar vader ging **Apollo** naar **Ilium** toe. De andere goden gingen terug naar **Zeus**, sommigen triomfantelijk, anderen vernederd. **Apollo** vroeg zich af of de muren het vandaag nog gingen houden of dat de Grieken de stad zouden innemen. Want **Achilles** raasde nog steeds rond als een dolleman en doodde vele Trojanen. Hoog op de muur zag **Priamus** het met lede ogen toe. De situatie was zeer zorgwekkend voor de Trojanen. Hij ging naar de poort toe en gaf de poortwachters opdracht om de poortdeuren wijd open te zetten zodat de Trojanen de stad in konden vluchten. De poort was nog niet open of **Apollo** stormde naar buiten om de Trojanen te helpen. Ze waren allemaal op de vlucht, nagezeten door **Achilles**. En de Grieken zouden samen met de Trojanen door de poort de stad zijn binnengegaan en hebben ingenomen als **Apollo** niet **Agenor**, zoon van **Antenor**, met moed had beziel. Zelf ging hij, gehuld in nevel, en dus onzichtbaar voor iedereen, naast hem staan, leunend tegen de eik.

Agenor zag **Achilles** aankomen en zat in dubio wat te doen. Als hij naar de stad zou vluchten, net zoals de andere Trojanen, dan was het een kwestie van tijd dat **Achilles** hem inhaalde en doodde. Maar hij kon ook de andere kant opvluchten, de **Ida** op, en zich daar ergens verschuilen in de bossen. En dat kon hij 's avond, als het donker was, en het hopelijk veilig was, terugkeren naar de stad. Maar goed, als hij de vlakke opvluchte, dan zag **Achilles** hem ook en zou hem kunnen inhalen en doodden. **Agenor** besloot om **Achilles** op te wachtten. Hij had zichzelf al dood geredeneerd, dus als hij nou stierf op de vlucht of stierf in het gevecht, sterven zou hij. Dus hij waagde de kans. Tenslotte was **Achilles** menselijk en sterfelijk.

Toen **Achilles** dicht genoeg genaderd was riep **Agenor** strijdbaar: “Jij dacht zeker nog vandaag de stad in te nemen! Fout gedacht kerel! Wij zijn nog met heel veel soldaten over om onze ouders, vrouwen en kinderen te beschermen. Ons leed mag dan nog niet voorbij zijn, maar aan die van jou komt nu een eind want ik ga je doden!” Daarop wierp **Agenor** zijn speer. De speer raakte Achilles op het goddelijke scheenbeenpantser en ketste af.

Volkomen ongedeerd stormde **Achilles** op **Agenor** af. Zijn laatste uur was geslagen maar **Apollo** omhulde hem in een dichte nevel en haalde hem weg bij **Achilles**. **Apollo** nam vervolgens het uiterlijk van **Agenor** aan en zette het op een lopen en lokte **Achilles** achter zich aan. **Apollo** liet steeds een kleine ruimte tussen hen in en gaf **Achilles** zo het idee dat hij hem kon inhalen en dus gaf hij de achtervolging niet op. Terwijl ze zo achter elkaar renden over de graanakkers van de vlakke naar de **Scamander** toe, vluchtten de Trojanen massaal de stad in. Niemand bleef buiten de stad staan wachten op een achterblijver. Op eentje na, **Hector**.

22. De dood van Hector

Beschermd achter hun schilden naderden de Grieken de stadsmuur. Het noodlot hield **Hector**, als enige Trojaan, nog buiten de stad, bij de *Scaëische Poort*.

Apollo was gestopt met rennen en zei spottend tegen **Achilles**: “Heb je nog steeds niet door dat ik een god ben en jou heb weggelokt zodat de Trojanen veilige konden ontkomen naar hun stad? Jij zit je tijd te verdoen met iemand proberen te doden die je toch niet kan doden.”

Achilles raakte tamelijk geïrriteerd omdat hij er was ingetrapt en zei: “Jij bent de gemeenste van alle goden, **Apollo**. Jij hebt mij de kans ontnomen om vele Trojanen te doden. En inderdaad, doden kan ik jou niet. Jij mag dus van geluk spreken dat ik mij niet op jou kan wreken!”

Boos en teleurgesteld rende **Achilles** over de vlakte terug naar de stad.

Priamus zag hem als eerste aankomen. Zijn wapenrusting straalde als de ster die de mensen de ‘hond van *Orion*’ noemen. Dat betekende slecht nieuws voor de **Troje**, want hoewel de hondsster de helderste is van alle sterren, is het ook de brenger van koorts en onheil.

Priamus vreesde het ergste en riep vanaf de stadsmuur jammerend en vol zelfbeklag: “**Hector**, mijn lieve zoon, ga niet alleen met hem het gevecht aan. Hij is sterker dan jij. En de goden houden van hem. Hadden de goden maar net zo een hekel aan hem als ik heb. Dan was hij nu al dood geweest. Dat had ik graag gewild, want hij heeft al vele zonen van mij gedood of als slaaf verkocht op verre eilanden. Ook vandaag mis ik weer twee zonen, **Polydorus** en **Lycaon**, die niet terug gekeerd zijn uit de strijd. Misschien leven ze nog en kan ik ze terugkopen voor veel brons en goud. Ik heb er nog genoeg van. Want **Altes**, de vader van hun moeder **Laothoe**, gaf mij een grote bruidschat. Zo niet, dan zijn ze dood en leven ze in **Hades** zijn huis tot groot verdriet van mij en hun moeder. Ik wil niet dat jou hetzelfde overkomt en dat we moeten rouwen om jou. Kom, trek je terug achter de veilige muren van de stad en red ons in plaats van **Achilles** veel roem te geven door jou te doden.”

Daarna schetste **Priamus** nog een doemscenario dat de stad helemaal ten prooi was gevallen aan de Grieken. Dat hij zelf gedood werd en opgevreten werd door zijn eigen honden. Dat zijn zonen allemaal gedood waren, dat zijn dochters en schoondochters weggevoerd werden door de Grieken en hun vrouwen werden, en dat hun kinderen, zijn kleinkinderen gedood werden.

Zelfs dit realistische doemscenario deed **Hector** niet van mening veranderen, *[Noot: De ster is Sirius, onderdeel van het sterrenbeeld de Grote Hond. Het doden van kinderen zou praktisch van aard kunnen zijn; waarom kinderen opvoeden die van je vijanden zijn? De vrouwen maak je gewoon weer zwanger.]*

Terwijl **Priamus** jammerde om het lot van zijn zoon en zich de haren uit zijn hoofd trok, ontblootte zijn moeder **Hecabe** één van haar borsten en liet die **Hector** zien en zei huilend: “Toon respect voor deze borst die jou zo vaak gevoed heeft. Laat die **Achilles** met rust en kom terug. Als hij je doodt kan ik je niet op een baar leggen en om je rouwen. De Grieken zullen je lijk meenemen naar hun kamp waar hun honden je zullen opvreten.”

Maar **Hector** liet zich niet vermurwen door de tranen van zijn ouders. Hij bleef waar hij was, vlak bij de poort. Zijn schild had hij tegen de stadsmuur gezet. **Hector** had zijn trots om niet naar binnen te gaan. Hij analyseerde de situatie en zei tegen zichzelf: “Als ik nu naar binnen ga dan zal **Polydamas** de eerste zijn die mij met hoon overlaadt omdat ik zijn verstandig advies om ons terug te trekken in de stad negeerde. Iedereen zal mij verwijten dat door mij vele Trojanen onnodig zijn gestorven. Ik wil niet dat ze over mij zeggen: ‘Daar loopt de man die uit ijdelheid heel veel Trojanen de dood heeft ingejaagd.’ Het is voor mij eervoller om pas terug te keren naar de stad als ik **Achilles** heb gedood, of dat hij mij dood in een tweegevecht.”

Daarna ging **Hector** de mogelijkheden van vredesonderhandelingen na. Hij zou dan zijn wapenrusting die hij geroofd had van **Patroclos** en van **Achilles** was uitdoen en ongewapend naar **Achilles** gaan. Wat als hij **Helena** en alles wat **Paris** aan goederen had geroofd terug zou geven aan **Achilles**? Wat als de Grieken de helft van alle bezittingen van alle Trojanen zouden krijgen? Hij realiseerde dat dit wel een heel ongeloofwaardig scenario was. **Achilles** zou hem niet als smekeling accepteren en meteen doodden als hij ongewapend op hem af zou komen. Ze waren in oorlog, ze waren geen verliefd stelletje dat gezellig zat te keuvelen onder een boom. Nee, er zat meer één ding op: Vechten!

Dreigend kwam **Achilles** op **Hector** af. Zijn schitterende bronzen wapenrusting schitterde als de opkomende zon. Zijn pas verraadde de strijd lust van **Ares** zelf. **Hector** had het niet meer en zette het op een lopen en vluchtte. **Achilles** er achteraan. Onder de muren van Troje renden ze achter elkaar aan. Ze renden langs de uitkijkpost en de vijgenboom en kwamen bij de twee waterbronnen die uitstromen in de **Scamander**. Uit één van de bronnen komt warm water naar boven, uit de andere ijskoud water. Vlakbij bevonden zich stenen wasbakken waar de vrouwen van **Troje** hun kleren wassen, toen het nog vrede was. Ook daar renden ze langs. En zo renden ze drie maal om **Troje** heen en maakten steeds dit rondje. Het leek zowaar wel een hardloopwedstrijd bij lijkspelel waarbij een drievoet of een vrouw te winnen was. Maar dit keer was de inzet het leven van **Hector**.

Boven op de **Olympus** keken de goden lange tijd zwijgend toe. Uiteindelijk zei **Zeus** met droefenis in zijn stem tegen de andere goden: “Daar rent dan **Hector**. Hij is mij zeer dierbaar. Hij offerde altijd veel aan mij. Wat moet ik doen? Moet ik hem laten leven of niet? Help mij met raad.” Boos zei **Athena**: “Wat is dit nou weer?! Het besluit dat hij zou sterven is allang genomen en nu wil je er weer op terugkomen!? Ga je gang, maar verwacht niet dat de rest van de goden het met je beslissing eens zullen zijn!” Sussend zei **Zeus**: “Maak je niet zo druk **Athena**, ik zat hardop te denken en zolang ik nog geen raad heb gekregen ligt de oorspronkelijke beslissing nog vast. Wat mij betreft mag jij naar beneden gaan en heb je de vrije hand.” Dit was genoeg voor **Athena** en ze schoot naar beneden, naar **Troje** toe.

Hector probeerde **Achilles** van zich af te schudden door dicht onder de muren van de stad te lopen en bescherming te zoeken bij de *Dardaanse Poort* waar boogschieters met hun pijlen **Achilles** op afstand probeerden te houden. Maar dat lukte niet. **Achilles** dreef hem steeds de vlakte op maar inhalen kon hij hem niet. Wat **Hector** tot nog toe redde was dat **Apollo** hem moed en kracht gaf om te blijven rennen en dat **Achilles** zijn mannen een teken had gegeven om niet met hun pijlen op **Hector** te schieten. Hij wilde niet dat iemand anders er met de eer vandoor zou gaan. Toen ze voor de vierde keer de bronnen bij de **Scamander** naderden hield **Zeus** zijn gouden weegschaal in de hand en woog het doodslot van **Hector** en **Achilles**. Het doodslot van **Hector** zakte af naar **Hades**. Toen verliet **Apollo Hector** en liet hem in de steek. **Athena** ging naar **Achilles** en zei tegen hem dat hij moest stoppen met rennen. Roem lag in het verschiet. Zij zou naar **Hector** gaan en hem overhalen niet meer te vluchten maar tegen hem vechten. **Achilles** vond het een prima plan, zo kon hij uitrusten.

Vermomd in de gedaante van **Deiphobos**, een broer van **Hector**, ging **Athena** naar hem toe en zei: “Ik zie dat jij het moeilijk hebt tegen **Achilles**. Ik ga je daarom helpen om samen tegen hem te vechten.” **Hector** zei: “Van alle zonen die **Priamus** en **Hecabe** hebben gekregen heb ik jou altijd al als mijn beste broer beschouwd. Nu jij je als enige buiten de stad durf te wagen en mij komt helpen kan ik alleen maar zeggen dat ik je nog meer waardeer.”

Geslepen zei **Athena**: “Ik kon het niet langer meer aanzien, ik moest je helpen. Onze ouders en mijn manschappen hebben gesmeekt dat ik zou blijven, zo bang zijn ze. Maar ik kon je gewoon niet aan je lot overlaten. Kom, laten we **Achilles** aanvallen!”

Samen liepen ze op **Hector** af, **Athena** in haar nopjes dat haar list had gewerkt. Toen ze tegenover elkaar stonden sprak **Hector** als eerste. “Ik loop niet langer voor je weg. Of ik dood jou, of jij doodt mij. Laat de goden getuigen zijn van de volgende eed. Als ik jou dood zal ik je alleen van je wapenrusting beroven. Jouw lijk zal ik ongeschonden teruggeven aan je mannen. Dat jij hetzelfde zweert!” **Achilles** lachte hem nog net niet uit toen hij vol verachting zei: “Wat zit je bazelen over eden!?! Jij vervloekte! Net zoals wolven geen afspraken maken met schapen en leeuwen niet met mensen, hun prooi, zo maak ik geen afspraak met jou. Tussen ons is geen vrede en vriendschap mogelijk. Eén van ons zal de ander doden. Zet je schrap voor het gevecht en verzamel al je moed en lef die je hebt. Helpen zal het je trouwens niet. **Athena** zal mij helpen om jou te doden met mijn speer. Zo zal jij boeten voor al die Grieken die jij hebt gedood!”

Achilles wierp zijn speer. **Hector** bukte op tijd en de speer vloog over hem heen en belandde in de aarde achter hem. **Athena** rukte snel de speer los en bracht hem terug naar **Achilles**. Maar **Hector** had niet door wat er gebeurde. Triomfantelijk riep hij uit: “Mis! Zo goed kende je toch niet mijn bestemming **Achilles**! Het was dus tóch alleen maar een grote mond wat jij had. Nu ga jij mijn speer voelen. En als jij, onze grootse kwelling, dood bent, dan gaan wij het heel wat makkelijker krijgen in deze oorlog!”

Hector gooide zijn speer en raakte het schild van **Achilles**. De speer ketste af en viel ergens ver weg op de grond. **Hector** was boos dat hij ook gemist had. Hij had geen reserve speer bij zich en riep naar **Deiphobos** om die zijn speer te krijgen. Maar **Deiphobos** was nergens meer te bekennen. Toen begreep **Hector** wat er aan de hand was. Hij riep uit: “Het was dus niet **Deiphobos** die naast mij stond maar **Athena**. Zij heeft mij bedrogen. Blijkbaar moet ik toch sterven. **Zeus** en **Apollo** beschermen mij niet langer meer. Maar ik ga niet roemloos ten onder. Het nageslacht zal mij herinneren!”

Hector trok zijn zwaard en viel **Achilles** aan. Vanachter zijn schild, de speer naar voren en zoekend naar de zwakke plek in het lichaam van **Hector**, viel **Achilles** ook aan. Heel het lichaam van **Hector** was bedekt met **Achilles** zijn oude wapenrusting. Er was maar één opening, bij de keel, waar het sleutelbeen de hals raakt. Precies daar mikte **Achilles** zijn speer. De speerpunt ging er aan de zijkant dwars door heen. De luchtpijp was niet doorboord. Hij kon nog spreken als hij dat wilde. **Hector** zakte door knieën en viel op de grond.

Triomfantelijk riep **Achilles**: “Je dacht zeker dat je niets kon overkomen nadat je **Patroclos** had gedood omdat ik niet meedeed aan de gevechten. Jij dacht dat hij ongewroken zou blijven. Niets is minder waar! **Patroclos** zullen we eervol begraven. Jouw lijk zal worden opgevreten door de gieren en de honden.” Liggend op de grond, opkijkend naar **Achilles**, zei de stervende **Hector** met een steeds zwakker wordende stem: “Ik smeek je. Bij jouw knieën, bij jouw leven en bij jouw ouders. Laat mijn lichaam niet over aan de honden. Accepteer het losgeld, brons en goud, wat mijn ouders jou bieden. Zo kunnen de Trojanen mij eervol begraven.” Bruut en vol verachting antwoordde **Achilles**. “Hond die je bent! Hou op met smeken bij mijn knieën en bij mijn ouders. Ik wou dat ik je zelf kon opvreten. Al zouden ze voor jou het dertigvoudige bieden wat normaal is als losprijs. Al zouden ze voor jou je gewicht in goud bieden. Nee! Jouw moeder gaat jou niet op de baar leggen om te rouwen om jou. Jij wordt opgevreten door de gieren en de honden!” Moeizaam zei **Hector**: “Nu pas zie ik de ware jou. Jou proberen te overreden had geen nut. Jouw hart is van ijzer. Maar de goden zullen mij wreken. Op een dag, bij de *Scaeïsche Poort*, zal **Paris**, met hulp van **Apollo** een einde aan jouw leven maken.”

Dit waren de laatste woorden van **Hector**. Hij was gestorven en zijn ziel ging op weg naar **Hades**. Nors keek **Achilles** naar het lijk en zei boos: “Sterf dan. Ik zal sterven wanneer **Zeus** en de andere goden dat willen.”

Achilles trok zijn speer uit het lijk van **Hector** en roofde zijn eigen wapenrusting terug. De Grieken kwamen aanlopen en keken stilzwijgend naar de dode **Hector**. Nou pas viel het hen op hoe groot hij wel niet was. Daarna bracht elke Griek met zijn speer **Hector** een wondde toe. Ze keken elkaar daarbij besmuikt aan en zeiden tegen elkaar: “Hij is nu heel wat makkelijker te raken dan toen hij bij de schepen was.”

Toen ze allemaal hun beurt hadden gehad sprak **Achilles** de mannen toe. “Vrienden, de meest gevaarlijke Trojaan is dood. Ze vereerden hem als een

god in hun stad. Laten we om de stad heen trekken en zien wat de Trojanen doen. Misschien ontvluchten ze de stad wel nu hun grootste held dood is.” Toen bedachte **Achilles** zich. “Nee, dat doen we niet. We gaan terug naar de schepen want we moeten **Patroclos** nog begraven. Dat gaat voor. Nooit zal ik **Patroclos** vergeten. Ook niet nu hij bij **Hades** woont. Kom, ga terug naar het kamp en zing onderweg de *Paian*, het loflied op de goden.”

Achilles besloot om het lichaam van **Hector** nog verder te ontveren en te verminken. **Zeus** stond het toe. **Achilles** boorde in beide voeten een opening bij de enkels en de hiel en stak er riemen doorheen en bond die vast aan zijn strijdswagen. Hij legde de wapenrusting van **Hector** in zijn wagen en stapte in. Toen legde hij de zweep over de paarden en ze stoven vooruit naar het kamp, **Hector** achter zich aanslepend. Zijn mooi gelaat met de zwarte haren werd compleet opengereten.

Hector zijn ouders huilden hartverscheurend vanaf de muur toen ze zagen wat hun zoon werd aangedaan. **Hecabe** trok zich de haren uit haar hoofd. **Priamus** wilde de stad uitgaan om **Achilles** tot inkeer te brengen. Maar de Trojanen hielden hem tegen bij de *Dardaanse Poort*. Hij smeekte hen om hem te laten gaan. “Laat mij alstublieft naar de schepen van de Grieken gaan om dit onmens tot redelijkheid brengen. Misschien kan ik hem overhalen om **Hector** aan ons te geven. **Achilles** zijn vader is net zo oud als ik. Misschien toont hij respect voor mijn ouderdom. Laat mij gaan. Ik heb vele zonen in de bloei van hun leven verloren in deze oorlog. Maar de dood van **Hector**, mijn oudste zoon, is het ergste wat mij kon overkomen.”

Maar ze lieten hem niet gaan en huilden samen met hem.

Hecabe schreeuwde het uit. “Waarvoor moet ik nog leven nu jij dood bent? Jij was mijn grote trots. Iedere Trojaan, man of vrouw, begroette jou als een god. Nu ben je dood.”

Andromache, de vrouw van **Hector**, wist nog van niks. Ze zat thuis in haar woning aan het weefgetouw te wachten op haar man. Ze wist niet eens dat hij buiten de stad was gebleven, ze dacht dat hij veilig en wel in de stad was. Ze had haar dienaressen opdracht gegeven om een ketel met warm water te maken, zodat **Hector** zich kon wassen als hij thuiskwam.

Voorzichtig drong het rumoer, luider dan normaal, haar woning binnen en ze werd nerveus. Samen met twee dienaressen ging ze op onderzoek uit en ze vermoedde het ergste. Toen ze bij de muur aankwam waar iedereen stond beklom ze haastig de muur en toen ze boven was zag ze tot haar ontzetting hoe haar man achter de strijdswagen van **Achilles** voortgesleept werd naar de schepen. Het werd zwart voor haar ogen en ze viel flauw. Haar familieleden gingen bezorgd om haar heen staan.

Langzaam kwam **Andromache** weer bij. Ze begon te snikken en met betraande ogen begon ze te praten. Ze rouwde om **Hector** en beklagde haar zontje zijn toekomst. “**Hector**, helaas, wij beiden zijn geboren met dezelfde lotsbestemming. Jij in het huis van **Priamus** in **Troje**. Ik in het huis van **Eetion** in **Thebe**. Was ik maar nooit geboren. Jij laat mij nu achter in diepe ellende, als weduwe, alleen met ons zontje **Astyanax**. Nooit zal jij hem meer

kunnen troosten als hij verdriet heeft. Nooit meer kan hij jou vreugde schenken. Want jij bent dood. Hem wacht alleen maar ellende en zorgen want ze zullen hem zijn landerijen ontfutselen. Hij is nu een wees en heeft geen vriendjes meer omdat er geen wederkerigheid meer is. Als hij wil eten bij de ouders van zijn vriendjes zal hij misschien een beetje te drinken krijgen, maar daarna zal hij klappen krijgen van zijn vriendjes en door hen weggeduwd worden terwijl ze zeggen ‘Ga weg jij, jouw vader eet niet meer bij ons.’ In tranen zal hij dan naar zijn weduwemoeder lopen en zal ik zijn armen om hem heen slaan. Nooit meer zal hij op jouw schoot zitten, te eten of te spelen. Nooit meer zal zijn voedster hem met een gelukkig gevoel en een vol buikje in zijn warm bedje leggen. Hij zal veel te lijden krijgen, nu zijn vader er niet meer is. Jij wordt opgevreten door de honden en de maden. Ik ga je mooie kleren verbranden omdat jij die nooit meer nodig hebt.” En zo huilde en jammerde **Andromache** om haar man en haar zoontje en de Trojaanse vrouwen jammerden met haar mee.

23. De lijkspelen voor Patroclus

Terwijl iedereen in de stad rouwde om de dood van **Hector** waren de Grieken intussen aangekomen bij hun schepen aan de **Hellespont**. Ieder ging naar zijn eigen tent, behalve de Myrmidonen. Met hun strijdwegens reden ze driemaal rond het lijk van **Patroclus** die op een baar lag en rouwden om hem waarbij **Thetis** hun verdriet aanwakkerde. **Achilles** legde zijn armen op het lijk en zei tegen **Patroclus** dat hij zich aan zijn beloftes had gehouden; **Hector** als voer voor de honden en twaalf jonge Trojanen als offer als ze hem straks op de brandstapel zouden leggen. Daarna smeed hij het lijk van **Hector** naast die van **Patroclus** op de grond.

De Myrmidonen legden hun wapenrustingen af, spanden de paarden uit en gingen allemaal naar het schip van **Achilles** waar ze een begrafenismaal nuttigden. Ze slachtten vele ossen, schapen, geiten en varkens. Het bloed vloeyde rijkelijk, allemaal ter ere van **Patroclus**.

Terwijl zijn mannen aten en dronken werd **Achilles** na veel gepraat door de Griekse leiders overgehaald om naar **Agamemnon** te gaan. Liever was hij bij zijn mannen gebleven om met hen te rouwen om **Patroclus**. Aangekomen bij **Agamemnon** zijn tent gaven ze opdracht aan de herauten om een ketel met warm water op te zetten zodat **Achilles** zich schoon kon wassen. Maar hij weigerde en zwoer een eed: “Bij **Zeus**, geen water zal mij aanraken voordat **Patroclus** op de brandstapel ligt, verbrand is en ik een grafheuvel voor hem heb gemaakt en mijn haar heb afgeschoren.”

Daarna verzocht hij **Agamemnon**, als opperbevelhebber van de Grieken en de hoogste leider, of hij de volgende dag alles in gereedheid kon brengen om **Patroclus** te verbranden. De Grieken waren het daarmee eens en zetten zich aan de maaltijd.

De nacht daalde neer over de Grieken. Iedereen lag te slapen in zijn tent. Behalve **Achilles**. Hij was naar het strand gegaan en beweende **Patroclus**. Moe als hij was van de gevechten viel hij uiteindelijk in slaap. Terwijl hij lag te slapen verscheen **Patroclus** als een schim aan hem. **Patroclus** ging naast hem staan en zei verwijtend: “Je slaapt! Ben jij mij vergeten? Toen ik nog leefde vergat jij mij nooit. Verbrand mij zo snel mogelijk op de brandstapel zodat ik door de poort van **Hades** kan gaan. Nu beletten geesten mij het oversteken van de rivier zodat ik rusteloos ronddool bij de oevers van de rivier. Geef mij jouw hand. Ik ben verdrietig. Want eenmaal verbrand kan ik niet meer uit **Hades** zijn woning terugkeren. Nooit zullen we op aarde meer samen zijn. Omdat ik weet dat het ook jou lot is om hier te sterven heb ik nog één wens; dat onze botten niet ver van elkaar begraven mogen worden. Net zoals toen we nog leefden, en samen waren. Mijn vader **Menoetius** bracht mij als kind naar het huis van jouw vader omdat ik thuis, in **Opoeis**, tijdens een ruzie bij een spel per ongeluk de zoon van **Amphidamas** had gedood. Wij zijn toen samen opgevoed door je vader **Peleus** en vrienden geworden. Laat onze as samengevoegd worden in dezelfde urn; de gouden vaas die je moeder jou gegeven heeft.”

Achilles antwoordde: “Waarom ben je teruggekomen om mij dit allemaal te vertellen? Natuurlijk zal ik doen dat wat jij vraagt. Maar kom dichterbij, ik wil je omhelzen.” **Achilles** ging staan en strekte zijn armen uit maar de schim van **Patroclus** verdween. **Achilles** bleef bedroefd achter. Hij maakte de Myrmidonen wakker en ze rouwden de hele verdere nacht om **Patroclus**.

Vroeg in de morgen gaf **Agamemnon** opdracht aan **Meriones** om hout te verzamelen voor de brandstapel. Vanuit het bos op de hellingen van de **Ida** liet hij de muilezels veel hout aanslepen en opstapelen op het strand. Het was **Achilles** zijn bedoeling om er één grote brandstapel van te maken zodat zowel **Patroclus** als hijzelf daarop verbrand zouden worden.

Alle Grieken, behalve de Myrmidonen, zaten om de houtstapel heen. De Myrmidonen hadden hun wapenrustingen aangedaan en de paarden voor hun strijdagens gespannen. Ze gingen in processie naar een plek die **Achilles** aanwees. Voorop de strijdagens met de meners en wagenstrijders, in het midden de baar met **Patroclus** getild door een aantal mannen, daarna volgden de infanteristen. **Achilles** liep achter **Patroclus** aan en hield zijn hoofd vast. **Patroclus** was bedolven onder haren omdat de Myrmidonen hun haren hadden geknipt en op het lijk hadden gegooid. Aangekomen op de plek maakten de Myrmidonen een nieuwe houtstapel en legden het lijk van **Patroclus** erop. **Achilles** besloot plotseling zijn blonde lange haarlok af te knippen die hij had laten groeien ter ere van de riviergod **Spercheios**. Hij bestrafte daarmee de god want woedend zei hij: “Ter ere van jou, **Spercheios**, beloofde mijn vader **Peleus** dat hij pas mijn haren af zou knippen als ik thuis zou komen. En dat hij vijftig rammen zou offeren op jouw altaar bij de rivier. Omdat ik ga sterven heb je zijn gebed dus niet verhoord. Daarom geef ik deze haarlok aan **Patroclus** zodat hij die kan meenemen.”

Daarop stopte hij de haarlok in de hand van **Patroclus** en iedereen weende en klaagde om **Patroclus**. Ze hadden daar de hele dag kunnen blijven zitten rouwen als **Achilles** niet aan **Agamemnon** had verzocht om de rouwplechtigheid op te breken. Hij zei: “Laat de mannen uiteengaan en ophouden met rouwen en de maaltijd gereed maken. Wij, de Myrmidonen, blijven bij **Patroclus**. Laat ook de Griekse leiders bij ons blijven.”

Agamemnon gaf meteen uitvoering aan **Achilles** zijn verzoek.

Terwijl de Grieken terug gingen naar de schepen, bouwden de overblijvers de uiteindelijke brandstapel voor **Patroclus** op. De vierkante brandstapel kreeg een omtrek van 100 voet. Toen het werk klaar was legden ze **Patroclus** in het midden op de brandstapel. Ze slachtten en vilden vetgemeste schapen en ossen en maakten die gereed voor de plechtigheid. **Achilles** legde het vet van de dieren over het hele lichaam van **Patroclus** heen en de rest van de dieren legde hij opgestapeld om hem heen. Kruiken gevuld met honing en olie werden tegen de brandstapel gezet. Vier dode paarden werden zorgvuldig op de brandstapel gelegd. **Achilles** had negen honden waarvan hij er twee slachtte en vilde en op de brandstapel legde. Daarna doodde **Achilles**

de twaalf jonge Trojanen en legde de lichamen op de brandstapel. **Patroclus** lag in het midden, de rest met enige afstand er omheen.

Toen stak **Achilles** de brandstapel in brand en riep luid tot **Patroclus**: “Het ga je goed in het huis van **Hades**. Ik heb gedaan wat ik heb beloofd. Twaalf Trojanen zullen samen met jou verbranden en de honden zullen **Hector** op vreten.”

Maar de honden hadden zich nog steeds niet tegoed gedaan aan het lijk van **Hector**. **Aphrodite** hield hen namelijk weg bij het lijk en ook had zij **Hector** zijn gezicht ingesmeerd met balsem en ambroziën zodat zijn gezicht niet verder beschadigde als er weer met hem gesleept werd. Ook zond **Apollo** een donkere wolk over het lichaam heen zodat de hitte van de zon er geen vat op kreeg en het lijk niet uitdroogde.

Omdat het wel heel lang duurde voordat de vlammen **Patroclus** bereikten riep **Achilles** de hulp in van **Boreas**, de noordenwind, en **Zephyrus**, de westenwind. Terwijl hij de wijn rijkelijk plengde beloofde hij hen rijke offers als ze maar hard gingen blazen om het vuur aan te wakkeren. **Iris**, de boodschappergod, hoorde de gebeden en ging haastig naar het huis van **Zephyrus** waar toevallig beide goden aan een rijke maaltijd zaten. Ze wilden haar aan tafel nodigen maar ze had geen tijd zei ze, en vervolgde met: “Ik ga terug naar de stromen van **Oceanus** en het land van de **Ethiopiërs**. Zij offeren rijkelijk aan de goden, waaronder ik, en daar hoor ik dus bij te zijn. Maar ik kom om een boodschap van **Achilles** door te geven; hij beloofd jullie rijke offers als jullie het vuur op de brandstapel aanwakkeren.”

Boreas en **Zephyrus** haasten zich naar **Troje** toe en lieten de winden de hele nacht bulderen. Al die tijd schepte **Achilles** wijn uit het gouden mengvat in zijn beker en plengde het uit over de aarde en riep daarbij, schreeuwend van verdriet, de naam van **Patroclus** aan.

Toen **Eosphorus**, de **Morgenster**, de planeet **Venus**, oprees, net voor **Eos**, de **Dageraad**, verscheen, doofden langzaam de vlammen op de brandstapel. Het hield op met waaien, en **Boreas** en **Zephyrus** gingen over de **Thracische Zee** terug naar huis en **Achilles** viel moe en uitgeput in slaap. Al snel werd hij wakker gemaakt door de Grieken die om hem heen stonden. Hij ging overeind zitten en zei: “**Agamemnon**, en alle overige Griekse leiders. Blus met wijn de brandstapel en verzamel dan de beenderen van **Patroclus**. Doe het zorgvuldig; hij lag in het midden. Vermeng zijn beenderen niet met de beenderen van die anderen die om hem heen lagen. Zij branden op enige afstand van hem. Leg dan zijn beenderen in een gouden schaal met een dubbele laag vet erop. Ik neem de schaal dan mee naar **Hades** als het mijn tijd is. Maak de grafheuvel niet groter dan gepast is. Als ik dood ben kunnen jullie mij er bijleggen en de heuvel breed en hoog maken.”

De Grieken, bedroefd en met betraande ogen, deden wat van hen gevraagd werd. De gouden schaal met de witte botten van **Patroclus** erin werd afgedekt met een wit linnen doek en naar de tent van **Achilles** gebracht. Daarna bakende ze een grafheuvel af door een ring van stenen te plaatsen om de restanten van de brandstapel heen en wierpen er aarde op.

Toen de Grieken klaar waren met de grafheuvel wilden ze terug naar hun tenten gaan maar **Achilles** riep ze terug en liet ze in een kring zitten. Hij ging lijkspele organiseren ter ere van **Patroclus** en liet de prijzen aanslepen die er te winnen waren; ketels, driepoten, paarden, muilezels, vrouwen en ijzer. Voor het eerste onderdeel, het wagenrennen, loofde hij de volgende prijzen uit: Eerste prijs; een vrouw bedreven in handenarbeid en een drievoet met oren die 22 maten groot was. Tweede prijs; een zesjarige ongetemde merrie drachtig van een muildiverulen. Derde prijs; een ongebruikte ketel die vier maten groot was. Vierde prijs; twee talenten goud. Vijfde prijs; een ongebruikte schaal met twee handvaten.

Daarna zei **Achilles** dat hij niet meedeed aan de wagenrennen omdat het om **Patroclus** ging, hij zou toch de eerste prijs behaald hebben, omdat hij goddelijke paarden had. Nou liet hij de paarden staan, want ze treurden om de dood van hun menner **Patroclus**.

[Noot: Onduidelijk wat één maatinhoud precies is. Wat opvalt is dat in onze ogen de vierde prijs de meeste waardevolle is. Het is misschien wel 50kg goud. Maar blijkbaar wordt een ketel als waardevoller gezien dan goud. Misschien omdat een ketel moeilijk te maken is. Of een talent goud is een veel kleinere hoeveelheid dan wij denken dat het is. Maar, in een wereld waar het gebruik voorop staat, heb je meer aan iets wat echt bruikbaar is, dan aan iets wat alleen maar glimt en verder tamelijk nutteloos is. Later werd goud gebruikt als betaalmiddel en ontstond de geldeconomie.]

De volgende vijf wagenmenners melden zich aan:

Meriones met zijn span paarden; Eumelos, zoon van **Admetos**; Diomedes, met de paarden van **Tros**; Menelaos met Aithe, een merrie van **Agamemnon**, en **Podargos**, één van zijn eigen paarden. **Agamemnon** had Aithe gekregen van **Echepolos**, zoon van **Anchises** uit **Sicyon**. **Zeus** had **Echepolos** een rijk man gemaakt en hij wilde graag thuis blijven op zijn landgoederen in **Sicyon**. Hij kocht zijn deelname aan de oorlog af door **Agamemnon** een paard te geven; Antilochos, zoon van **Nestor**, met twee paarden van zijn vader.

Nestor gaf zijn zoon een waslijst aan adviezen mee, en zei: “**Zeus** en **Poseidon** leerden jou van jongs af aan de kunst van het wagenrennen en wagenstrijden, dus jou valt niet veel meer te vertellen hoe je de keerpaal moet rondrennen. Maar toch ga ik het doen. Realiseer je heel goed dat, hoewel jij een net zo goede menner bent als die anderen, die anderen wel allemaal snellere paarden hebben dan jij. Jij moet het dus slim aanpakken. Zwabber niet nodeloos van links naar rechts over de baan zoals anderen die vertrouwen op de snelheid van hun paarden. Houd de koers recht, zorg dat niemand jou inhaalt en keer zo kort mogelijk, we gaan linksom, om de keerpaal. De keerpaal is duidelijk te zien; zoals ik zie een nog niet verrotte houten paal gemaakt van een pijnboom of een eik en zes voet hoog. Er tegenaan staan twee witte stenen. Misschien was het vroeger ooit een grafteken of een grenspaal maar nu heeft **Achilles** het gekozen als keerpaal. Nou, prima. Zorg dat jouw wagen zo dicht mogelijk tegen de keerpaal aankomt maar zorg ervoor dat je de steen niet raakt. Ga zelf dan links in de wagenbak staan en hel over naar links. Leg dan de zweep over het rechterpaard en vier de teugel. Het linkerpaard moet je zo dicht mogelijk tegen de paal houden maar pas op voor de steen. Knal daar niet met je paard of wagen tegenaan. Het zal

de anderen goed uitkomen maar brengt jou alleen maar smaad. Als je eenmaal als eerste de keerpaal hebt genomen dan kan niemand jou meer inhalen. Al hadden ze beschikt over de paarden van **Laomedon**, of **Arion**, het goddelijke paard van **Adrastus**, ooit koning van **Argos**.”

Al met al had **Nestor** zijn zoon, volgens hem een uitstekende wagenrenner, exact verteld hoe de keerpaal te nemen. Tevreden ging hij weer zitten nadat hij zijn zoon dit advies had gegeven.

[Noot: Elke deelnemer wint iets. Het kan zijn dat men het niet kies vond dat een deelnemer, die veel kosten maakt, er niets voor terug kon krijgen. Nu krijgen sporters startgelden.]

Vervolgens ging **Achilles** loten om te bepalen hoe de wagens zich moesten opstellen. Het maakte namelijk nogal wat uit voor je kansen als je aan de binnenkant of de buitenkant mocht starten. **Achilles** gooide de lootje in zijn helm en trok ze als volgt; **Antilochos**, **Eumelos**, **Menelaos**, **Meriones** en als laatste **Diomedes**, de beste wagenmenner van het stel. Ze stelden zich in een rechte lijn op en **Achilles** wees hen in de verte de keerpaal aan en stuurde **Phoinix** er naar toe om te controleren of het ronden naar behoren was gegaan en de uitslag naar waarheid te rapporteren.

Toen gaf **Achilles** het startsein en de wagens stoven vooruit, de vlakke op. Stijf van de adrenaline juttten ze hun paarden met geschreeuw en zweepslagen op. Hun harten bonsden in hun kelen. Dan weer raakten de wielen de grond, dan weer vlogen de wagens door de lucht. Al snel hadden ze de schepen achter zich gelaten en raakten ze bijna uit het zicht van het publiek. Toen ze de keerpaal hadden gerond en weer terug op weg waren naar de schepen werd de wedstrijd pas echt spannend. **Eumelos** maakte zich los en nam de leiding. **Diomedes** spoorde zijn paarden aan en dichtte het gat langzaam en zou hem ingehaald hebben als **Apollo** niet de zweep uit **Diomedes** zijn hand had geslagen. Meteen liep **Eumelos** uit nou **Diomedes** zijn paarden niet meer kon aanjagen. Zwaar teleurgesteld zag **Diomedes** het aan. Maar hij kreeg hulp van **Athena**. Niet alleen gaf ze hem zijn zweep terug, ze saboteerde ook de wagen van **Eumelos**. Ze brak de dissel waarmee de paarden vastzaten aan de wagenbak. De dissel boorde zich in de aarde en **Eumelos** tuimelde uit de wagen. Zwaar gehavend lag hij op de grond en kon wel huilen van ellende wat hem was overkomen; de laatste prijs. **Diomedes** ontweek handig de gestrande wagenbak voor hem en nam de leiding. Hij had **Athena** aan zijn zij, zoveel was wel duidelijk. **Menelaos** volgde, met kort daarachter **Antilochos**. **Antilochos** spoorde zijn paarden aan om harder te gaan rennen en schreeuwde tegen hen dat ze **Diomedes** niet meer konden inhalen want die werd geholpen door **Athena** maar dat **Menelaos** te pakken was. Het zou trouwens ook een schande zijn als ze zouden verliezen van **Aithe**, nota bene een merrie, een vrouwelijk paard. Hij zei ook tegen hen dat als ze een van de mindere prijzen zouden winnen **Nestor** hen de keel zou doorsnijden en paardengehakt van hen zou maken. De paarden begonnen prompt harder te rennen.

Voor hen vernauwde het parcours zich en ze kwamen bij het gedeelte waar allemaal kuilen inzaten. **Menelaos** dacht dat **Antilochos** hem daar niet kon inhalen, te gevaarlijk. Maar **Antilochos** dacht daar anders over en ging

helemaal van het parcours af, waar de ondergrond beter was, en kwam langs zij. Een riskante manoeuvre. **Menelaos** schreeuwde dan ook tegen hem dat hij gek was dat hij hem hier wilde passeren. Verderop was het breder. Straks knalden ze nog met de wagens tegen elkaar. Maar **Antilochos** wist van geen wijken en deed net of hij **Menelaos** niet hoorde en spoorde zijn paarden alleen maar aan om sneller te gaan. Voor een discussie afstand bleven de wagens naast elkaar rijden waarbij **Menelaos** over het slechte gedeelte reed. Toen hield hij met tegenzin de paarden in, bang dat ze een ongeluk zouden veroorzaken. Toen **Antilochos** hem passeerde en afstand nam schreeuwde hij hem dan ook boos na dat hij knettergek was om dit te doen. En dat hij maar snel tot de goden moest bidden wilde hij dat deze manoeuvre beloond zou worden met een eervolle prijs. Daarna richtte hij zich tot zijn paarden en zei dat ze gewoon door moesten blijven lopen en dat het slechts een kwestie van tijd was dat ze bij **Antilochos** konden aanhaken omdat die oude paarden had en wel moe zouden worden. En inderdaad, al snel naderde **Menelaos** de wagen van **Antilochos**.

Omdat de paarden omhuld waren in een stofwolk van zand en aarde, en nog ver van hen vandaan waren, konden de Grieken, zittende in een grote kring, niet goed zien hoe het er aan toe ging. Maar eindelijk dan kwamen de paarden in zicht en het was **Idomeneus**, hij zat een beetje afgezonderd van de rest op een verhoging, die ze als eerste zag. Hij herkende de koploper aan zijn stem en aan één van zijn paarden; bruin, met een witte vlek in de vorm van een halve maan op het voorhoofd.

Idomeneus ging staan en riep enthousiast tegen de Grieken: “Daar komen ze aan! Zien jullie ze ook!? Hé!? De voorste is trouwens een andere dan toen ze op weg waren naar de keerpaal. Want toen lag **Eumelos** op kop. Maar hij is nu nergens te bekennen? Zien jullie hem soms? Misschien is hij over de kop geslagen bij het rondenvan de keerpaal. In ieder geval, de Aetoliër **Diomedes**, koning van **Argos**, ligt op kop. Zien jullie het ook!?”

Aias, zoon van **Oileus**, zag het anders en zei spottend: “Je wordt oud **Diomedes**, je ogen zijn niet meer wat ze geweest zijn. Maar aan praatjes heb je geen gebrek. Het is wel degelijk **Eumelos** die aan kop ligt!”

Diomedes ontplofte: “Je bent een echte ruziezoeker, **Aias**, met je beledigende opmerkingen! Laten we wedden wie voorop ligt met **Agamemnon** als scheidsrechter. Wie gelijk heeft wint een drievoet of een ketel. Dat zal je leren!” Nou ontplofte **Aias** op zijn beurt en stond op en wilde op **Diomedes** afgaan en de ruzie zou helemaal ontspoord zijn als **Achilles** niet tussenbeiden was gekomen. Hij riep hen tot de orde en zei: “Ga terug waar jullie zaten en hou op met ruzie maken! Van anderen hadden jullie het ook niet geaccepteerd dus doe het zelf dan ook niet. We zullen snel genoeg de uitslag weten want ze zijn bijna bij de finish!” Daarop dropen beiden mannen af.

Het eindpunt van de wedstrijd was het midden van de kring en als eerste kwam **Diomedes** aan. De paarden waren drijfnat van het zweet. **Diomedes** sprong uit de wagen en zette zijn zweep tegen de bak. **Sthenelus** nam namens **Diomedes** snel de eerste prijs in ontvangst, een vrouw en een drievoet, en liet

die door zijn mannen afvoeren naar de schepen terwijl hij zelf de paarden uitspande. De prijzen konden niet meer afgepakt worden.

Antilochos kwam aan als tweede. Hij had **Menelaos** met een handigheidje verslagen, door hem in te halen waar het eigenlijk niet kon, en niet door snelheid. Want als de wedstrijd langer had geduurd dan had **Menelaos** hem zeker ingehaald. Zijn paarden, en met name **Aithe**, ging steeds harder rennen. Maar nou waren ze derde geworden kort achter **Antilochos**. Als vierde, op een speerworp afstand van **Menelaos**, eindigde **Meriones**.

Meriones was in de feite de minste menner van het stel want **Eumelos**, die als laatste kwam aansjokken had een ongeluk gekregen door toedoen van **Athena**. Anders was **Meriones** laatste geworden. Treurig trok **Eumelos** zelf de wagenbak achter zich aan en dreef de paarden voor zich uit toen hij de kring binnenkwam. Toen **Achilles** dit zag kreeg hij medelijden met hem en zei: “De beste menner is als laatste geëindigd. Ik vind dat hij een betere prijs verdiend, eentje die bij zijn statuur past. **Diomedes** is terecht eerste geworden. Laten we **Eumelos** de tweede prijs geven.” Dat had hij beter niet kunnen zeggen want daarmee ontstond er grote ruzie over de verdeling van de prijzen.

De Grieken juichten het voorstel toe en ze hadden hem al bijna de tweede prijs, een merrie, gegeven als **Antilochos**, die recht had op de prijs, niet luid had geprotesteerd. “Hier ben ik het dus helemaal niet mee eens **Achilles!**? Hij kan dan misschien wel de beste menner zijn, maar het is zijn eigen schuld dat hij ten val is gekomen. Dan had hij maar eerder tot de goden moeten bidden om hem te behoeden voor dit soort ongelukken. Als je werkelijk zo begaan bent met hem, geef hem dan wat van de buit die in je eigen tent ligt opgeslagen. Daar liggen stapels brons en goud, en je hebt ook veel vrouwen en schapen en paarden. Desnoods geef je hem een grotere prijs dan de merrie. Maar ik ga mijn merrie niet afstaan. Wie haar wil hebben zal er met mij om moeten vechten en zal mijn vuisten voelen!”

Achilles moest glimlachen om **Antilochos** zijn reactie. Hij was een goede vriend van hem en dus kwam hij hem ruimschoots tegemoet, en zei: “Omdat jij het zo graag wil, geef ik **Eumelos** de koperen borstpantser met tinnen rand die ik buit heb gemaakt op **Asteropaios**.” Meteen liet hij **Automedon** het borststuk halen uit zijn tent en die gaf het aan **Eumelos** die er zeer blij mee was.

Maar toen ging **Menelaos** de tweede prijs van **Antilochos** betwisten. Een heraut maande tot stilte en gaf de staf aan **Menelaos**. Boos op **Antilochos** stak hij van wal. “Wat bezielde jou, jij die toch een verstandig man bent, om mijn paarden, die sneller zijn dan die van jou, te hinderen zodat jij mij kon inhalen!? Dat is vals spelen! Jij hebt mijn mennerkunsten te schande gemaakt. Ik wil een onpartijdig oordeel en uitspraak van de Griekse leiders dat ik recht heb op de tweede prijs zodat er later niet gezegd kan worden: ‘hoewel **Menelaos** derde werd, won hij door leugens de tweede prijs omdat hij de meerdere was in macht in aanzien.’ Wacht, ik kan dat zelf ook wel regelen door een oordeel uit te spreken die niemand later zal betwisten.

Antilochos, ga met je zweep in de hand naast je paarden staan, leg je andere

hand op een paard en zweer bij **Poseidon** het volgende: ‘Ik heb *niet* met opzet en sluwheid de wagen van **Menelaos** de weg versperd.’”

[Noot: uit de vervolgtekst blijkt waarom er niet staat.]

Verstandig als **Antilochos** was antwoordde hij: “Wees niet meer boos op mij, **Menelaos**. Jij bent ouder, voornamer, en verstandiger dan ik, en dan begrijp je dat mijn jeugdige overmoed soms leidt tot verkeerde keuzes. Vergeef mij wat ik heb gedaan. Het paard dat ik heb gewonnen krijg jij van mij. Als jij nog iets anders van mij wilt dan krijg jij dat ook meteen van mij. Ik wil geen ruzie met jou hebben en bij jou en de goden uit de gratie raken.”

Daarop gaf **Antilochos** het paard aan **Menelaos** die het blij in ontvangst nam, wat tegelijk ook zijn woedde deed verdwijnen. Hij zei: “**Antilochos**, ik kan niet meer boos op je zijn. Jij doet altijd verstandige dingen. Dit was de eerste keer dat je door je jeugdige overmoed je meerdere misleidde. Maar laat het ook meteen je laatste keer zijn. Want ik ben niet iedere Griek even vergevingsgezind als ik jou ben. Voor mij hebben jij en je familieleden al veel moeten doorstaan tijdens deze oorlog. Daarom accepteer ik jouw verontschuldiging en schenk ik de merrie, hoewel ze van mij is, aan jou. Zodat iedereen hier kan zien dat ik geen trots karakter heb en vergevingsgezind ben.”

Daarop gaf hij de merrie aan **Noemon**, één van **Antilochos** zijn mannen, en nam zelf de ketel, de derde prijs, in ontvangst.

[Noot: De interactie tussen Menelaos en Antilochos lijkt op de ruzie tussen Agamemnon en Achilles aan het begin van de Ilias. Beide maken iemand anders iets afhandig wat die ander wel toekomt. Menelaos geeft het meteen terug en handelt verstandiger dan Agamemnon.]

Nadat **Meriones** de vierde prijs, de twee talenten goud, kreeg bleef de vijfde prijs, een schaal, over, omdat **Eumelos** al zijn prijs, een borstharnas, had gekregen. **Achilles** liep er mee naar **Nestor** en gaf de schaal aan hem en zei: “Jij bent te oud om nog aan een wedstrijd mee te doen om zo een prijs te verwerven. Daarom geef ik je deze schaal, dan heb jij ook een aandenken aan de begrafenis van **Patroclos**.”

Met genoegen nam **Nestor** de schaal in ontvangst en raketten een oud heldenverhaal uit het verleden op met hemzelf in de hoofdrol: “Wijs gesproken, **Achilles**. Mijn voeten zijn niet snel meer, en mijn armen niet sterk meer. Vroeger was dat wel anders. Was ik nog maar zo jong en sterk als bij de lijkspele die de Epeiers hielden toen de zonen van koning **Amarynceus** hem begroeven in **Bouprasion**. Toen won ik bijna alles. Ik was de sterkte onder de Epeiers, Pyliërs en Aetoliërs. In het boksen won ik van **Clytomedes**, zoon van **Enops**. **Ancaeus** van **Pleuron** versloeg ik met het worstelen. Bij het hardlopen versloeg ik **Iphiclos**. Bij het speerwerpen gooide ik mijn speer het verst van allemaal, verder dan **Phyleus** en **Polydorus**. Alleen bij het wagenrennen werd ik verslagen door de **Moliones**, **Eurytus** and **Cteatus**, de tweeling zonen van **Actor** en **Molione**. Ze wilden heel graag winnen omdat bij het wagenrennen de beste prijs werd vergeven. Ze konden mij alleen maar verslaan omdat zij met zijn tweeën waren. De een hanteerde de zweep, de andere met vaste hand de teugels. Maar dat was vroeger, toen ik

de beste onder de besten was, nu laat ik de wedstrijden aan de jongeren over. Ik ben te oud geworden. Maar ga verder met de wedstrijden ter ere van **Patroclos**. Ik ben blij met het geschenk die jij mij geeft. Ik ben blij en dankbaar voor de vele eer die jij mij altijd weer geeft onder de Grieken. Dat de goden jou welgezind mogen zijn.”

Achilles ging verder met de spelen en bepaalde de prijzen voor de bokswedstrijd. De eerste prijs was een krachtige zesjarige muilezel nog nooit gebruikt als ploegdier, de tweede prijs was een grote beker. De prijzen werden uitgesteld midden in de kring waar de mannen zaten. Daarna kondigde **Achilles** de wedstrijd aan en was het wachten op twee mannen die met de vuisten tegen elkaar wilden vechten. **Epeios**, zoon van **Panopeus**, een grote man en gevreesd vuistvechter, liep naar voren en legde zijn hand op de muilezel en zei pochend: ‘Wie de beker wil winnen moet nu naar voren komen! Ik ben misschien niet de beste strijder op het slagveld, maar in het vuistgevecht ben ik de beste. Je kan niet overal even goed in zijn. Ik waarschuw mijn uitdager alvast; ik sla hem compleet verrot en hij kan zijn vrienden alvast klaar laten staan om hem, of wat er nog van hem over is, af te voeren als ik klaar ben met hem!”

Het bleef een tijdje stil totdat **Euryalos**, zoon van **Mecisteus**, naar voren trad. **Mecisteus** was ooit naar de begrafenis spelen van **Oedipus** in **Thebe** gegaan en versloeg toen elke **Cadmeër**, inwoner van **Thebe**, die het tegen hem opnam. Misschien dacht de zoon over dezelfde talenten te beschikken als de vader. **Diomedes**, **Euryalos** was een Argiver, stond meteen klaar om hem te helpen. Hij deed hem een lendenschort aan en bond vervolgens de rundleren boksriemen om zijn handen.

Gereed voor het boksgewicht gingen beide mannen op elkaar af en begonnen ze hun gevecht. Hun kaken kraakten van de klappen die werden uitgedeeld en als snel gutste het zweet van hun lichamen. Ze bleven op elkaar loeren en onverwacht haalde **Epeios** met een opstoot uit. Hij raakte **Euryalos** vol op de onderkaak. **Euryalos** kwam even los van de grond en viel toen naar voren in de armen van **Epeios** die hem grootharig opving; hij had hem ook gewoon kunnen laten vallen. De mannen van **Euryalos** namen hem toen over en ze sleepten de half bewusteloze **Euryalos** de kring uit en voerden hem af. Zijn hoofd hing scheef en hij braakte bloed uit. Daarna haalden ze de tweede prijs voor hem op. Zelf kon hij dat niet.

Achilles ging verder met de spelen en bepaalde de prijzen voor de worstelwedstrijd. De eerste prijs was een grote drievoet die een waarde vertegenwoordigde van twaalf ossen. De tweede prijs was een vrouw bekwaam in handwerk, zij was vier ossen waard. Daarna kondigde **Achilles** de wedstrijd aan en vroeg wie het tegen wie wilde opnemen. Meteen stonden **Aias** en **Odysseus** op. Nadat ze zich gereed hadden gemaakt voor de wedstrijd gingen ze elkaar te lijf. Ze paktten elkaar steeds maar weer vast om de ander op de grond te duwen. Hun ruggen kraakten onder de druk die op hun lichamen werden uitgeoefend, rode striemen ontstonden op

hun schouders en bovenarmen waar ze elkaar beetpakten en het zweet gutste van hun lichamen. Maar het lukte de een niet om de ander op de grond te krijgen en ze bleven maar doorgaan, zo graag wilden ze de drievoet winnen. Het duurde de toeschouwers wel heel lang voordat er een winnaar was en ze werden onrustig. De worstelaars hadden dat ook door en **Aias** zei tegen **Odysseus**: “Of jij tilt mij op, of ik til jou op en dan laten we het verder aan **Zeus** over.” Daarop tilde **Aias** **Odysseus** op maar die schopte hem van achteren in de knieholte en **Aias** verloor het evenwicht en viel op de grond, met **Odysseus** boven op hem. Het publiek keek met open mond toe; dit hadden ze nog niet eerder gezien. **Odysseus** wilde **Aias** optillen maar dat lukte maar half. Toen haakte hij zijn been om de knie van **Aias** en ze vielen beiden weer op de grond. Snel gingen ze staan om elkaar voor een derde keer te lijf te gaan maar **Achilles** sprong tussenbeide en staakte de wedstrijd en zei: “Stop nu maar. Er moeten nog meer wedstrijden worden gehouden. Jullie zijn beiden even sterk en krijgen allebei de eerste prijs. De spelen moeten doorgaan.” De beide mannen waren het er zeer mee eens; ze sloegen het zand van zich af en trokken hun mantels aan. Daarna namen ze weer plaats in de kring.

Achilles verpilde verder geen tijd meer en bepaalde de prijzen voor de hardlooptwedstrijd. De eerste prijs was een schitterend zilveren mengvat, zes maten groot. Hij was gemaakt in **Sidon** en door **Phoenische** handelaars geschonken aan **Thoas**, koning van **Lemnos**. Zijn kleinzoon **Euneos**, zoon van **Jason**, had het aan **Patroclos** gegeven toen hij **Lycaon** vrijkocht. De tweede prijs was een vetgemeste os, de derde prijs een half talent goud. Daarna vroeg **Achilles** wie mee wilde doen aan de wedstrijd. **Aias**, zoon van **Oileus**, **Odysseus** en **Antilochos**, van alle jongeren de snelste, melden zich meteen aan. Ze stelden zich op en **Achilles** wees de eindpaal aan. Het was de plek waar **Achilles** al het vee had geslacht dat geofferd was aan **Patroclos** en er lag dan ook veel koeienstront. **Achilles** gaf het startsignaal en weg waren ze.

Aias nam meteen de leiding met kort op zijn hielen **Odysseus**. Hij kon zijn gehijg voelen in zijn nek. De Grieken juichten hard voor **Odysseus** want ze gunden hem de overwinning. Maar het lukte hem niet om **Aias** in te halen. Toen de eindpaal in zicht was bad **Odysseus** tot **Athena** en vroeg om haar hulp door zijn voeten sneller te maken. **Athena** verhoorde zijn gebed en maakte zijn voeten lichter. Tevens liet zij **Aias** vlak voor de streep uitglijden in de glibberige smurrie van koeienstront die daar lag. Hij schoot onderuit naar voren toe en zijn mond en neus kwamen vol met stront te zitten. En zo kwam **Odysseus** als eerste aan. **Aias** krabbelde overeind, kwam als tweede aan en zei klagend: “Zagen jullie ook dat de godin mij liet struikelen!? Altijd, als een moeder, helpt die godin **Odysseus**!” De Grieken barstten in lachen uit.

Antilochos kreeg de derde prijs en sprak lovende woorden over zijn twee medelopers en met name **Achilles** toen hij zich tot de Grieken wendde: “Ik weet het, ik zeg niets nieuws, jullie weten het allemaal, maar de goden

beoordelen nog steeds de ouderen. **Aias** is een paar jaar ouder dan ik, maar **Odysseus** is veel ouder, van een vorige generatie, en niemand kan van hem winnen behalve **Achilles**.”

Achilles kon niet achterblijven en antwoordde: “Wat een lovende woorden. Ik verdubbel je gewonnen prijs. In plaats van een half talent krijg je nu een heel talent goud.” Daarop gaf hem de talent goud in zijn handen en dankbaar name **Antilochos** het aan.

[Noot: Zie hoofdstuk 21 voor Lycaon. Blijkbaar was Patroclus erbij toen Achilles Lycaon aan Euneos verkocht op Lemnos. De crux in de lofprijzing op Achilles lijkt hem te zitten in het feit dat Achilles de jongste is. Dus als de goden normaal de ouderen begunstigen, maar Achilles van de ouderen wint, dan moet hij wel heel hoog in aanzien staan bij de goden. In feite is Zeus ook de jongste van de goden.]

Achilles legde de door **Patroclus** geroofde wapenrusting van **Sarpedon** in de kring samen met een zilveren versierd **Thracisch** zwaard die hij buit had gemaakt op **Asteropaios**, en kondigde de volgende wedstrijd aan, een speergevecht. Hij zei: “Ik zoek twee mannen die het tegen elkaar op durven te nemen. Wie als eerste de andere verwond waarbij bloed vloeit heeft gewonnen en krijgt het **Thracische** zwaard. De rest van de prijs mogen jullie dan onderling verdelen en in mijn tent wacht jullie een rijke maaltijd.”

Aias en **Diomedes** gingen staan en namen zo de uitdaging aan. Ze gorden hun wapenrustingen om en betraden de kring.

Gebet om te winnen draaiden de mannen om elkaar heen, loerend op een moment om de ander te verwonden. De Grieken hielden hun adem in, zo spannend vonden ze het. Drie keer vielen ze naar elkaar uit met hun speren. Drie keer leverde het niets op. Bij de vierde keer ging **Aias** zijn speer door het schild van **Diomedes** heen maar verwonde hem niet omdat zijn borstpantser het hield. Maar omdat **Diomedes** steeds met zijn speer mikte op de keel van **Aias**, net boven zijn schild, en de Grieken bezorgd waren dat het een keer raak zou zijn, met fatale gevolgen voor **Aias**, riepen ze op om de strijd te staken. **Achilles** gaf daarop het zwaard aan **Diomedes** en riep hem daarmee uit tot winnaar.

[Noot: Aan Sarpedon zijn dood werd relatief veel aandacht geschonken. Hij was een hoge Trojaan en zoon van Zeus. Na Hector misschien wel de meest eervolle wapenrusting om te bezitten. Aias is zijn speer kwijtgeraakt, die zit in het schild van Diomedes, en is dus weerloos.]

Achilles kondigde de volgende wedstrijd aan, het werpen van een klomp ijzer. Het was de klomp ijzer die **Eetion** gebruikte om zijn vijanden mee dood te gooien. **Achilles** had de klomp buitgemaakt op hem nadat hij hem had gedood. Nou was het de eerste en enige prijs in het ijzerwerpen. **Achilles** riep op tot deelnemers en zei: “Degenen die wint heeft een voorraad ijzer genoeg voor vijf jaar. Zeker als je hoeve ver van de stad staat komt het goed uit. Je hoeft geen knecht de lange weg naar de stad af te laten leggen om nieuw ijzer te kopen.”

Polypoites, **Epeios**, **Leonteus** en **Aias** gingen staan en namen zo de uitdaging aan. Ze stelden zich naast elkaar op en als eerste was **Epeios** aan de beurt. Hij draaide rond en wierp het ijzer. Niet echt ver. De Grieken moesten er hartelijk om lachten. Daarna gooide **Leonteus** en toen **Aias** die het verste

wierp, over alle merktekens van de anderen heen. Maar toen was **Polypoites** zijn beurt. Hij pakte het ijzer op en wierp deze het hele veld over, uit de kring, over de mannen heen. De Grieken juichten luid en de mannen van **Polypoites** haalde het ijzer op en brachten het naar zijn schepen.

[Noot: Dit moet dan ons kogelstoten zijn geworden. We missen het discuswerpen. De discus en het ijzer, of een steen, zijn dus wapens.]

Daarna was het boogschieten aan de beurt. De eerste prijs waren tien bijlen met een dubbelblad, aan beide kanten een blad, en tien bijlen met een enkel blad. Een witte duif werd met een dun touw aan één van zijn pootjes vastgebonden aan de top van een gereefde mast van een schip. Daarna werd de mast opgericht. Het beest fladderde om de mast heen. **Achilles** riep op tot deelnemers: “Wie de duif raakt krijgt de eerste prijs, wie slechts het touw raakt en niet de duif de tweede prijs.”

Teucer en **Meriones** namen de uitdaging aan en ze lootten wie als eerste mocht beginnen waarbij het lot viel op **Teucer**. Ze namen elk een pijl in de hand en **Teucer** pakte de boog die gebruikt werd voor de wedstrijd. Hij legde aan en vuurde zijn pijl af. Maar in zijn haast om te schieten en te winnen vergaat hij offers te beloven aan **Apollo** als hij raak zou schieten. **Apollo** liet hem dan ook missen. De pijl doorscheurde wel het touw en de duif vloog weg. De Grieken juichten ontzet. Meteen rukte **Meriones** de boog uit de hand van **Teucer** en schoot een pijl af op de duif. Gelukkig voor hem was de duif niet weggevlogen maar bleef een beetje rondcirkelen. **Meriones** vergat niet om **Apollo** offers te beloven als zijn schot raak zou zijn. De pijl ging dwars door de vleugel van de duif heen en de pijl kwam, miraculeus, vlak voor de voeten van **Meriones** neer, met de punt in de aarde. De duif, vleugellam, fladderde terug naar de top van de mast en ging er op zitten. Toen boog het beest zijn kop opzij, de vleugels vielen langs zijn lichaam en de duif viel dood uit de mast op de grond, ver van **Meriones** af. De Grieken zagen het met stomme verbazing aan. **Meriones** en **Teucer** hadden daar geen boodschap aan en ze pakte elk hun prijs en brachten die naar hun schepen.

Als laatste organiseerde **Achilles** het speerwerpen. Hij pakte een speer en loofde als eerste en enige prijs een ongebruikte, dus nieuwe ketel, versierd met bloemmotief uit, die een waarde van één os vertegenwoordigde. Als eerste stond **Agamemnon** op, als tweede **Meriones**. Lofprijzend zei **Achilles**: “**Agamenon**, wij weten allemaal dat jij hoog boven ons staat en hoe goed jij bent in het speerwerpen. Laten jullie beiden er niet om kampen. Neem de prijs en ontvangst en dan geven we de speer geven aan **Meriones**. Als jij het tenminste goed vindt.”

Met genoeg gaf **Agamemnon** gehoor aan **Achilles** zijn verzoeken en gaf de speer aan **Meriones** en de ketel aan zijn heraut **Talthybius** die de ketel naar zijn schepen bracht.

24. De begrafenis van Hector

De spelen waren voorbij en iedereen lag te slapen, behalve **Achilles**, hij woelde onrustig in zijn bed. Hij kon alleen maar aan **Patroclus** denken en was diep bedroefd om zijn dood. Hij ging zijn bed uit en doolde langs het strand. Toen het ochtend werd, en hij nog geen moment geslapen had, spande hij de paarden voor zijn wagen en bond het lijk van **Hector** achter de wagen. Daarna sleepte hij hem driemaal om de grafheuvel van **Patroclus** heen. Maar kapot kreeg **Achilles** het lijk niet want **Apollo** beschermde het lijk tegen verminking door het te omhullen met zijn gouden schild. De goden zagen het misprijzend aan en ze wilden **Hermes** naar beneden sturen om het lijk bij **Achilles** vandaan te halen maar **Poseidon**, **Hera** en **Athena** waren het daar niet mee eens. **Hera** en **Athena** hadden een onblusbare haat tegen **Troje** gekregen toen **Paris** in zijn herdershut koos voor **Aphrodite** en niet voor één van hen toen hij moest bepalen wie van hun drieën de mooiste vrouw op aarde was.

[Noot: Bij het huwelijk van Thetis en Peleus was Eris, godin van de ruzie en twist als enige niet uitgenodigd. Geen ruzie bij een huwelijk! Toch ontstond er ruzie want Eris wierp een appel in hun midden die bestemd was voor de mooiste vrouw. Dat kon alleen maar slaan op Hera, Athena of Aphrodite. (Een aardse vrouw kan nooit mooier zijn dan een godin.) Zeus gaf Hermes de opdracht om de drie naar Paris op de Ida te brengen, waar hij zijn kudde hoedde, om hem te laten bepalen wie de mooiste was. Met het beloven van geschenken probeerden ze hem te paaien. Hera beloofde hem macht, Athena de overwinning in de oorlog, Aphrodite een huwelijk met de mooie Helena. Paris koos Aphrodite en koos dus voor lichamelijke genot.]

Vele dagen gingen zo voorbij. Elke dag sleepte **Achilles** het lijk in de vroege morgen om de grafheuvel heen. Op de twaalfde dag pleitte **Apollo** in de vergadering van de goden om in te grijpen. Hij vond dat het niet langer kon. Waarom kwamen de goden niet op voor **Hector**, die toch altijd voorbeeldig had geofferd aan hen? Waarom mocht **Achilles** doorgaan met zijn ontorende praktijken. Had hij dan meer rechten dan **Hector**?! Dat had hij inderdaad want **Hera** viel hard tegen hem uit en zei: “**Hector** is de zoon van een sterfelijke vrouw. **Achilles** is de zoon van een godin. Ik heb haar zelf opgevoed en haar met **Peleus** laten trouwen. Jij was zelf aanwezig op de bruiloft en speelde de lier.” Ze besloot haar tirade door hem uit te schelden als een ruziezoeker en onbetrouwbaar sujet

Zeus riep **Hera** tot de orde en zei: “Hou op met de goden af te katten! Ze zijn inderdaad niet gelijkwaardig maar dat betekent niet dat wij **Hector** aan zijn lot hoeven over te laten!?! Zelf ben ik zeer op hem gesteld. Hij was een voortreffelijk mens want hij vergat nooit aan mij te offeren. Wij kunnen **Hector** niet heimelijk weghalen bij **Achilles** want zijn moeder ziet toch wel wat wij dan doen en zal hem waarschuwen. Ik heb een ander plan. Breng **Thetis** bij mij en ik zal haar vertellen dat zij **Achilles** moet overhalen om de losprijs te accepteren die **Priamus** voor **Hector** gaat bieden.”

Meteen ging **Iris** op weg om haar te halen. Ze ging naar haar grot, diep in de zee, ergens tussen de eilanden **Samos** en **Imbros**. In de grot zaten **Thetis** en haar zusters allemaal te huilen om het naderende doodslot van **Achilles**. **Thetis** wilde blijven, ze had nog teveel verdriet te verwerken, zei ze. Maar een

verzoek van **Zeus** kon nou eenmaal niet geweigerd worden. Ze pakte een zwarte sluier, sloeg die om haar hoofd en ging met **Iris** mee.

Toen **Thetis** aankwam in de vergaderzaal maakte **Athena** plaats voor haar zodat ze naast **Zeus** kon zitten en gaf **Hera** haar een gouden beker waar ze uit dronk. Toen sprak **Zeus** tot haar: “Negen dagen lang is er onenigheid onder ons wat te doen met het lijk van **Hector**. Sommigen willen het lijk stiekem weghalen maar dat wil ik **Achilles** en jou niet aandoen. Ik wil een eervolle oplossing voor iedereen. Ik wil dat jij naar **Achilles** gaat en zegt dat de goden boos op hem zijn en ik nog het meest omdat hij **Hector** niet teruggeeft aan de Trojanen. Misschien schrikt hij hiervan en verandert hij van gedachten. Tegelijk gaat **Iris** naar **Priamus** om hem te vertellen dat hij naar **Achilles** moet gaan met een losprijs zo hoog dat **Achilles** daarmee akkoord gaat. Ook zegt ze tegen hem dat hij alleen moet gaan en dat hij alleen een oude heraut mag meenemen die de wagen ment waarop ze dan **Hector** kunnen leggen om hem mee terug te nemen naar de stad. Ze hoeven niet bang te zijn voor de Grieken. **Hermes** zal hen begeleiden en beschermen. Hij zal veilig aankomen bij **Achilles** die hem, een smekeling, niet zal doden.”

Zeus zijn plan werd meteen uitgevoerd. **Thetis** ging naar **Achilles** zijn tent toe. Hij was nog steeds aan het rouwen. Zijn mannen slachtten een schaap en bereidden de maaltijd. **Thetis** ging naast haar zoon zitten, streekte hem over het gezicht en zei: “Hoe lang wil je nog rouwen en je hart laten verteren door verdriet? Je eet niet en je slaapt niet. Waarom deel je het bed niet met een vrouw? Je hebt niet lang meer te leven. Geniet zo lang het nog kan.” Daarna vertelde **Thetis** hem wat **Zeus** haar had gezegd en dat hij de losprijs van **Priamus** moest accepteren. **Achilles** antwoordde: “Als dat de wil van **Zeus** is dan zal ik dat doen. Komt hij met de losprijs dan krijgt hij het lijk.”

Iris was intussen bij **Priamus** aangekomen. Hij lag op de grond in de hof van zijn paleis te rouwen. Zijn zonen zaten om hem heen. Hun kleren waren nat geworden van al hun tranen. **Priamus** had zijn gezicht en nek met aarde ingesmeerd. **Iris** zei tegen hem dat hij niet bang moest zijn voor haar en dat zij met een boodschap van **Zeus** kwam. Nadat ze de boodschap had overgebracht fleurde **Priamus** zowaar op en gaf zijn zonen meteen opdracht om een wagen met muilezels gereed te maken met een mand op de wagen. Daarna ging hij naar de schatkamer in zijn paleis en vroeg zijn vrouw **Hecabe** om ook te komen. Toen ze bij hem was zei hij: “Een bode van **Zeus** vertelde mij dat ik naar **Achilles** moet gaan om **Hector** los te kopen. Ik vind dat een goed plan. Maar wat vindt jij daarvan?” **Hecabe** barstte in huilen uit en probeerde hem op andere gedachten te brengen. “Waarom ga je naar die man toe die al zoveel van je zonen heeft gedood. Is je hart van ijzer? Hij zal jou ook gevangen nemen en doden. Laten we hier blijven en rouwen om **Hector** zijn dood. Het was blijkbaar voorbeschikt dat hij zou sterven en worden opgevreten door de honden. Dat is de levensdraad die **Moiras**, de godin van lot, voor hem had gesponnen toen hij werd geboren. Wat zou ik graag de lever uit het lichaam van **Achilles** rukken en opeten; als genoegdoening voor het doden van mijn zoon. Hij was een held. Nooit vluchtte hij weg.”

Priamus antwoordde gepikeerd: “Probeer mij niet over te halen om niet te gaan. En ga geen onheiluitspraken doen over mijn dood. Straks worden ze nog verhoord ook. Als een priester of waarzegger mij had verteld dat **Achilles** mij niet zou doden dan hadden we hem een leugenaar genoemd. Maar nu hoorde ik de stem van een god en ik zag haar gezicht. Dus het moet wel waar zijn. En anders pech hebben. Ik wil gewoon mijn zoon nog eenmaal in mijn armen nemen. Daarna mag **Achilles** mij doden, als hij dat wil.”

Zorgvuldig maar bedroefd stelde **Priamus** de losprijs samen. Deze bestond uit twaalf hemden, twaalf shirts, twaalf mantels, twaalf kleden, twaalf lakens, tien talenten goud, vier ketels, twee drievoeten en een prachtige Thracische beker die hij als geschenk had gekregen toen hij eens als gezant naar de Thraciërs ging. **Priamus** had veel bekijks met zijn actie. Met zijn staf joeg hij de nieuwsgierigen weg, en sommeerde hen om naar hun eigen huizen te gaan om daar te rouwen in plaats van hem te zien rouwen. En ze zouden nog genoeg te rouwen krijgen nou **Hector** dood was en hen niet meer beschermde.

Daarna voer hij uit tegen zijn zonen **Helenus, Paris, Agathon, Pammon, Antiphonos, Polites, Deiphobos, Hippothous**, en **Agauos**. Hij vervloekte hen dat ze nog leefden. “Schieť eens op met die wagen?! Stelletje nietsnutten! Maak jullie eens nuttig! De beste zonen die ik heb zijn dood; **Mestor, Troilos** en **Hector**. En jullie heb ik over; een stelletje lafaards, die alleen maar aan plezier kunnen denken en de boel op stelten zetten. Waren jullie maar omgekomen. Schiet op met het gereed maken van de wagen en opladen van de geschenken! Ik wil zo snel mogelijk weg!” Geschrokken van deze uitval gingen ze meteen doen wat hij hen eerder al had gevraagd te doen. Ze haalden de kar op, plaatsten er een mand op en spanden de muilezels in. De muilezels waren een geschenk van de Mysiers. Toen haalden ze de losprijs op en deden die in de mand. Daarna maakten ze **Priamus** zijn eigen wagen gereed en spanden de paarden in.

[Noot: Over de dood van Mestor en Troilos is niet eerder gerept. Omdat er was voorspeld dat Troje niet veroverd kon worden als Troilos twintig jaar zou worden legde Achilles een hinderlaag en doodde hem. Toen Achilles het vee van Aeneas roofde (zie hoofdstuk 20) en hem achterna zat doodde hij de herders en Mestor.]

Terwijl **Priamus** en de heraut **Idaeus** stonden te wachten totdat alles in gereedheid was gebracht kwam **Hecabe** naar haar man toe met een gouden beker met wijn. Ze had hem niet kunnen overhalen om niet te gaan, dus ging ze hem helpen door het geven van advies. Ze zei: “Pleng deze wijn te ere van **Zeus** en bid tot hem. Vraag hem om een teken dat het inderdaad veilig is om naar **Achilles** te gaan.” **Priamus** gaf gehoor aan haar advies en hij vroeg een dienstmeisje om een waskom en een kan met water om zijn handen te wassen. Toen hij zijn handen had gereinigd nam hij de beker in zijn handen, ging naar het midden van de binnenplaats toe, sloeg zijn ogen naar boven, plengde wijn en bad. “Almachtige **Zeus**, die heerst vanaf de **Ida**. Stuur mij een teken dat alles veilig is; een vogel die rechts van mij voorbij vliegt.” **Zeus** verhoorde zijn gebed en stuurde het meest betrouwbare teken wat er was; een grote zwarte arend. En de arend vloog rechts van **Priamus** over de

stad heen. Iedereen was opgetogen over dit gunstige teken. Omringd door het volk gingen ze op weg naar de Grieken; **Idaeus** voorop met de kar, **Priamus** daar achter.

Alleen trokken de beide mannen over de vlakte naar de Grieken toe. **Zeus** zag hen gaan en zei tegen **Hermes** dat hij naar hen toe moest gaan om hen te begeleiden door ervoor te zorgen dat niemand hen zou herkennen zodat ze met rust zouden worden gelaten door de Grieken en ongezien bij **Achilles** konden aankomen. **Hermes**, met de staf in zijn hand die mensen de slaap brengt of weer wakker maakt, ging meteen naar beneden. Aangekomen bij de **Hellespont** nam hij de gedaante aan van een jongeman met beginnend baardje en ging naar de grafheuvel van **Ilus** toe, want daar waren intussen ook **Idaeus** en **Priamus** aangekomen. Het was avond geworden en ze hadden halt gehouden om de paarden te laten drinken uit de rivier.

Idaeus merkte als eerste **Hermes** op, maar herkende hem niet als zodanig. Verschrikt zei hij tegen **Priamus**: “Wie is dat?! Een vijand? Wat moeten we doen? Wegvluchten of knielen en smeken om ons leven? Want ik denk dat hij ons gaat doden.” Bevend van angst over zijn hele lichaam kon **Priamus** geen woord uitbrengen; ze hadden toch een gunstig teken van **Zeus** gekregen! Maar **Hermes** pakte **Priamus** zacht bij de arm en zei vriendelijk: “Jullie oudjes zijn nog laat op weg. Het is al donker aan het worden. Zijn jullie niet bang voor de Grieken? Als ze zien wat voor schatten jullie vervoeren zijn jullie te oud om ze te verdedigen. Maar voor mij hoeft je niet bang te zijn. Ik ga jullie helpen. Ik behandel jou als mijn eigen vader.”

Priamus antwoordde: “Het is zoals jij het zegt, mijn zoon. Maar een god heeft beloofd om ons te beschermen. Misschien heeft hij jou wel gezonden. Je bent mooi van uiterlijk en spreekt verstandige woorden. Dus je moet wel door een god zijn gezonden en van edele geboorte zijn.”

Glimlachend zei **Hermes**: “Ik ben inderdaad van edele geboorte, maar vertel, en wees eerlijk, breng je die schatten ergens anders in veiligheid, of ontvluchtten jullie allemaal de stad omdat jouw zoon, die als enige in staat was de Grieken tegen te houden is gedood, en er niet meer is?”

“Wie ben jij,” vroeg **Priamus** verwonderd, “dat je zo lovend spreekt over het lot van mijn zoon. Wie zijn jouw ouders?”

“Ik ken **Hector** goed,” begon **Hermes**, “ik heb hem vaak gezien op het slagveld, hoe hij vocht tegen de Grieken. En hoe hij hen terug joeg naar hun eigen schepen. Ik ben één van **Achilles** zijn mannen, een Myrmidon, en mijn vader is **Polyctor**. Hij is van jouw leeftijd en een rijk man. Zeven zonen heeft hij. Ik ben de jongste. Toen de Myrmidonen uitvoeren naar **Troje** wees het lot mij aan om mee te gaan. Omdat wij morgenvroeg de stad gaan aanvallen ben ik als nachtverkenner vooruit gestuurd.”

Priamus vroeg: “Al jij werkelijk een Myrmidon bent, dan weet je vast wel of **Hector** nog bij de schepen ligt of dat **Achilles** hem ik stukken heeft gesneden en aan de honden heeft gegeven.”

“Nee, hij is nog niet opgevreten door de honden en de vogels,” antwoordde **Hermes**, “hij ligt al twaalf dagen lang bij het schip van **Achilles** en hij is in

goede staat en niet aan het weggroten. Hij ziet er ongeschonden uit terwijl wij toch allemaal zijn speer in hem gestoken hebben. En **Achilles** sleept hem ook nog elke ochtend achter zijn wagen om de grafheuvel van **Patroclus** heen. Het is duidelijk dat de goden uw zoon welgezind zijn.”

Blij en opgelucht hoorde **Priamus** het aan. “Geweldig. Wat is het goed om te horen dat het altijd trouw offeren van **Hector** aan de goden beloond wordt.” Toen probeerde **Priamus** hem om te kopen. Hij pakte één van de geschenken, de beker, en hield die **Hermes** voor en zei: “Neem deze beker aan en breng mij veilig naar **Achilles**.” Lichtelijk verwijtend, een oude wijze man als **Priamus** zou beter moeten weten, antwoordde **Hermes**: “Jij bent oud en ik ben jong en toch probeer jij mij over te halen een geschenk aan te nemen om jou naar **Achilles** te brengen zonder dat **Achilles** weet dat ik een geschenk daarvoor heb gekregen wat in feite bestemd is voor hem. Dat zou grote schande over mij brengen dus dat doe ik niet. Maar ik ga je wel helpen en ik wil je zelfs naar **Argos** brengen als je dat wilt. Niemand zal jou aanvallen zolang ik jou bescherm.” Meteen daarop sprong **Hermes** naast **Priamus** in de wagen, pakte teugels en zweep en ze gingen verder.

Aangekomen bij de gracht en muur van het scheepskamp bracht **Hermes** de wachtposten in slaap. Hij schoof de grendels van de poortdeur en ze gingen het kamp binnen. Ongestoord kwamen ze aan bij het onderkomen van **Achilles**. Zijn onderkomen bestond uit een barak die midden op het erf stond. De barak was gebouwd met dennenbomenpalen en een dak van riet. Het erf was omringd door een houten palenschutting, een soort muur, met slecht één poort erin die vergrendeld was met één zware sluitbalk. Drie Grieken waren nodig om de balk te bedienen. **Achilles** kon het in zijn eentje. **Hermes** ook, en hij verwijderde de balk en liet **Priamus** binnen, het erf op. Daarna maakte **Hermes** zich bekend aan **Priamus** en zei wie hij was en dat hij gezonden was door **Zeus** om hem te helpen. Hij ging weg, zei hij, het was voor een god niet gepast om ontvangen te worden door een sterveling, maar **Priamus** moest als een smekeling de knieën van **Achilles** vastpakken en hem smeken bij zijn vader, zijn moeder en zijn zoon om het lijk van **Hector**.

[Noot: Hierna noem ik Achilles zijn onderkomen weer een tent, zoals steeds.]

Nadat **Hermes** was verdwenen sprong **Priamus** van zijn wagen en gaf **Idaeus** opdracht om voor de paarden en muilezels te zorgen. **Priamus** liep naar de tent toe en ging naar binnen. Binnen was **Achilles** met twee van zijn vrienden, **Alcimos** en **Automedon**. Ze waren net klaar met eten. Ongezien liep **Priamus** naar **Achilles** toe. Hij viel op zijn knieën en omklemde met zijn handen de knieën van **Achilles** en kustte zijn handen. De handen die zoveel zonen van hem hadden gedood. **Achilles** en de andere twee keken elkaar onthutst aan en waren verbijsterd over wat er gebeurde.

Smekend zei **Priamus**: “Denk aan jouw vader, net zo oud als ik. Misschien wordt hij ook bedreigd door zijn burens en verlangt hij naar jouw terugkeer om hem te beschermen. Ik kan dat niet meer. Ik had 50 zonen. Negentien bij mijn vrouw **Hecabe**, 31 bij andere vrouwen. De dapperste van mijn zonen zijn dood, **Hector** als laatste. Jij doodde hem. Om hem ben ik hier. Met de prachtigste geschenken om hem los te kopen. Bij jouw vader, heb medelijden

met mij, nog nooit heeft iemand de kin aangeraakt van de man die zoveel van zijn zonen gedood.”

Achilles schoot vol en teder verwijderde hij de handen van **Priamus** van zijn knieën. **Achilles** dacht aan zijn vader, ver weg, en aan **Patroclos** en huilde. **Priamus** lag voor zijn voeten op de grond en dacht aan **Hector** en huilde. Het geluid van hun huilen weergalmde in de tent. Toen stopte **Achilles** abrupt met huilen. Hij ging staan en verzocht **Priamus** om op te staan en hielp hem daarbij. Hij zei: “Ik begrijp precies wat jij hebt moeten doorstaan. Het is ook heel dapper van jou om hier te komen en om de man onder ogen te komen die zoveel van jouw zonen heeft gedood. Je hart moet wel van ijzer zijn.” Daarna nodigde hij **Priamus** uit om te gaan zitten en zei: “Laten we ophouden met rouwen. Hoe verdrietig we ook zijn, het levert ons uiteindelijk niets op. De goden hebben beschikt dat wij mensen moeten lijden. Alleen de goden lijden niet. **Zeus** heeft twee vazen. De ene is gevuld met goede gaven, de andere met slechte gaven. Dan schenkt hij uit de ene vaas de mensen iets goeds, dan schenkt hij uit de andere vaas de mensen iets slechts. Sommigen mensen hebben veel pech en hen overkomt alleen maar slechte en ongelukkige dingen. Mijn vader **Peleus** is vele goede gaven geschonken. Hij werd koning van de Myrmidonen en trouwde een godin. Maar hem werd ook slechte gaven geschonken. Zo kreeg hij maar één zoon, ik, die hem ook nog gaat ontvallen omdat ik zal sterven. Ook kon ik niet voor hem zorgen omdat ik hier zit. Jou heeft **Zeus** ook veel goede dingen gegeven. Jij hebt vijftig zonen gekregen en overal was je was vermaard om je rijkdom; van **Lesbos**, met **Macar** als koning, en landinwaarts tot aan **Phrygië** en vandaar tot aan de **Hellespont**. Maar nu worden jou slechte gaven geschonken. Er heerst oorlog om jouw stad. Accepteer dat grootmoedig en stop met jammeren om je zoon want er iets aan veranderen kan je niet. Je zoon krijg je er niet door terug. Je zal zelfs nog meer leed te verduren krijgen.” **Priamus** zei: “Ik ga niet zitten zolang ik **Hector** nog niet heb gekregen. Geef mij alstublieft mijn zoon terug en accepteer de losprijs die ik jou bied. En ga dan terug naar je eigen land nadat je mij genade hebt geschonken.” Lichtelijk geïrriteerd zei **Achilles**: “Dring niet aan **Priamus**, ik had al besloten om **Hector** aan jou te geven. Mijn moeder **Thetis** kwam als bode van **Zeus** om mij te vertellen dat ik de losprijs moest accepteren. Ook heb ik wel door dat een god jou heeft geholpen om hier te komen want in je eentje was je dat niet gelukt. Dus het is mij wel duidelijk hoe het zit. Jij bent gekomen als smekeling dus stop met aandringen. Want anders kan ik wel eens van gedachten veranderen, en dood ik jou, tegen de wil van **Zeus**, alsnog!”

Priamus schrok zo van dit dreigement dat hij meteen ging zitten.

Achilles ging naar buiten gevolgd door **Alcimos** en **Automedon**. Ze hielpen **Idaeus** met het uitspannen van de paarden en muilezels en wezen hem een zitplaats in de tent aan. Alle geschenken werden van de wagen geladen behalve een aantal kledingstukken bedoeld om **Hector** aan te kleden. Twee dienstmeiden gingen **Hector** wassen en oliën, zodat hij er perfect uitzag, en toen ze daarmee klaar waren kleedden ze hem aan. Al die tijd zorgde

Achilles ervoer dat **Priamus** niet zag wat de dienstmeiden deden zodat hij niet in woede zou ontsteken als hij zag hoe het lichaam eruit zag en dat hij daar weer in woede over zou ontsteken en in zijn woede **Priamus** zou doden. **Achilles** legde **Hector** op de baar en **Alcimos** en **Automedon** tilden de baar op de wagen. **Achilles** verontschuldigde zich hierbij tegenover **Patroclus** en zei: “Vergeef mij dat ik **Hector** teruggeef aan zijn vader. Maar hij betaalde een passende losprijs. Ik zal er voor zorgen dat jouw erfgenamen hun rechtmatig deel hiervan krijgen.”

Daarna ging hij naar binnen en zei tegen **Priamus**: “Je zoon heb ik op de wagen gelegd. Morgenvroeg kun je naar huis gaan. Laten we nu gaan eten. Ik weet dat jij veel verdriet hebt maar **Niobe** had ook veel verdriet en zij ging uiteindelijk ook eten.” Daarna vertelde **Achilles** het verhaal van **Niobe**.

“**Niobe** had zes zonen en zes dochter. Ze was daar trots op vond zich daarom beter dan de godin **Leto**, die maar twee kinderen had, **Apollo** en **Artemis**, en bespote haar daarmee. Maar die twee kinderen wraakten hun moeder. **Apollo** doodde de zonen met zijn pijlen, **Artemis** doodde de dochters met haar pijlen. Negen dagen lang lagen die kinderen in hun eigen bloed te vergaan omdat **Zeus** het volk van **Niobe** in steen had veranderd zodat niemand hen kon begraven. Op de tiende dag begroeven de goden de kinderen en stopte **Niobe** met huilen. Uitgeput van verdriet nam ze de maaltijd. Later veranderde ze zelf ook in een rotssteen en staat ze ergens tussen de rotsen op de kale hellingen van de **Sipylos**, een berg in **Lydië**, haar zonden te overdenken. Ze zeggen dat de nimfen daar uitrusten als ze moe zijn van het dansen langs de oevers van de rivier de **Achelous**. Dus laten we eten. Thuis in **Ilium** kun je nog genoeg rouwen.”

Achilles slachtte een schaap. Zijn twee vrienden vilde het schaap, sneden het in stukken en roosterden het. Toen alles klaar was deelde **Automedon** het brood en **Achilles** het vlees uit.

Toen ze klaar waren met eten en drinken besloot **Priamus** om **Achilles** eens goed op te nemen. Het viel hem op hoe een voornaam iemand hij wel niet was; groot en mooi. Ook viel het **Achilles** op hoe verheven **Priamus** was; aangenaam om naar te kijken en met een prettige stem.

Priamus bedankte **Achilles** voor de gastvrijheid en de heerlijke maaltijd en vroeg of hij mocht slapen, hij was moe. Sinds de dood van **Hector** had hij niet meer geslapen, zei hij. Al die tijd had hij gerouwd en zich rondgewenteld in het vuil op het binnenhof van zijn paleis. Meteen gaf **Achilles** opdracht om een slaappleaats voor **Priamus** en **Idaeus** gereed maken. Twee bedden met dikke dekens tegen de kou werden klaar gemaakt, want ze moesten buiten slapen. Toen alles klaar zei **Achilles** zakelijk. “Jullie moeten wel buiten slapen. Vaak krijg ik bezoek van Griekse leiders die mij overspoelen met hun verzoeken om hun raad te geven. Als ze jullie hier zien zouden ze dat meteen doorgeven aan **Agamemnon** en dat zal de overdracht van het lijk alleen maar ophouden.” Hij bood **Priamus** ook een wapenstilstand aan. “Hoeveel dagen heb jij nodig voor de begrafenis? Gedurende die tijd zullen wij niet vechten tegen jullie.”

Priamus was blij en dankbaar met dit aanbod. “Dat zou heel fijn zijn, **Achilles**. De stad is omsingeld en de tocht naar de bergen om hout voor de brandstapel te halen is lang. We hebben elf dagen nodig. Negen dagen lang gaan we om hem rouwen, op de tiende dag verbranden we hem, op de elfde dag maken we de grafheuvel, op de twaalfde dag kunnen we vechten.” **Achilles** pakte **Priamus** bij de rechterpols, om hem gerust te stellen, en zei: “Het zal gebeuren zoals jij zegt.” **Priamus** en **Idaeus** gingen buiten slapen in het voorhof. **Achilles** ging samen met **Briseïs** naar bed.

Terwijl de goden en de mensen sliepen was **Hermes** nog wakker. Hij piekerde hoe hij **Priamus** en **Hector** ongezien het Griekse kamp uit kon krijgen. Uiteindelijk ging hij aan het hoofdeinde van **Priamus** zijn bed staan en zei: “**Achilles** heeft je dan wel gespaard maar je ligt wel te slapen omringd door vijanden. Je hebt een hoge losprijs betaald voor **Hector**. Als **Agamemnon** jou hier te pakken krijgt zullen jouw zonen een drie keer zo hoge losprijs moeten betalen om jou vrij te krijgen!” Geschrokken van deze boodschap werd **Priamus** wakker en hij wekte **Idaeus**. De boodschap was duidelijk; ze moesten vertrekken nou het nog donker was. **Hermes** spande de paarden en muilezels in en mende ze zelf. Ongezien voerde hij hen het kamp uit. En zo gingen ze, midden in de nacht, over de vlakte terug naar de stad.

In de vroege morgen kwamen ze aan bij de **Xanthos**. **Hermes** liet hen alleen en ging terug naar de **Olympus**. Rouwend trokken de twee verder. **Cassandra**, mooi als **Aphrodite** en dochter van **Priamus** en **Hecabe**, stond op de uitkijk op de **Pergamon**, de burcht van **Ilium**, en zag hen in de verte aankomen. Luid van de burcht schreeuwde ze naar beneden dat **Hector** er aankwam en dat ze hem moesten verwelkomen. Heel de stad liep uit naar de poort. **Andromache** en **Hecabe** pakten het hoofd van **Hector** beet. Ze trokken zich de haren uit hun hoofden en huilden hartverscheurend. De Trojanen hadden daar de hele dag kunnen blijven staan rouwen als **Priamus** niet een doortocht had geëist. Rouwen konden ze later nog, zei hij. De mensen maakten vrij baan en hij bracht **Hector** naar het paleis.

Hector werd op een prachtig versierd houten bed gelegd. Muzikanten zongen klaagliederen. Iedereen huilde. **Andromache** ging aan het hoofdeinde van het bed zitten en wiegde het hoofd van haar man zachtjes in haar schoot. Al jammerend spiegelde ze zichzelf en haar kind, die naast haar zat, een inktzwarte toekomst voor. “Jij bent veel te jong gestorven. Jij laat mij alleen achter met ons zootje. Zal **Scamandrios** ooit opgroeien tot man? Nu jij er niet meer bent om ons te beschermen zullen de Grieken de stad wel innemen en wij, vrouwen en kinderen, zullen allemaal meegevoerd worden als slaaf door de Grieken. Misschien gooien ze **Scamandrios** uit wraak van de muren. Als vergelding voor de dood van een van hun vaders, broers of zonen die jij hebt gedood. Jij hebt zoveel Grieken gedood. Je ouders hebben veel verdriet over jou dood maar ik ben nog het meeste te beklagen. Je bent niet

in bed gestorven, je hebt geen troostende woorden aan mij kunnen zeggen die ik de rest van mijn leven kan meedragen als troost.”

Hecabe beklagde ook het lot van haar zoon en zichzelf: “**Hector**, van al mijn zonen hield ik het meest van jou. Ook de goden hielden van jou. Dat doen ze nog steeds. Achilles maakte veel van mijn zonen gevangen en verkocht ze op de eilanden **Samos**, **Imbros** of **Lemnos**. Maar jou doodde hij en hij sleepte jou om het graf van **Patroclus** heen. Maar daar kreeg hij **Patroclus** niet mee terug. Maar wij kregen jou helemaal ongeschonden terug, alsof je alleen maar door een pijl van **Apollo** bent gedood.”

Daarna was het de beurt aan **Helena** om te rouwen en haar zelfbeklag te doen. “Jij was de liefste van al mijn zwagers. **Paris** bracht mij als zijn vrouw hier naar toe. Ach, was ik daarvoor maar gestorven. Het is twintig jaar geleden dat ik mijn vaderland heb verlaten en al die jaren heb jij nog nooit iets slechts over mij gezegd. Als andere familieleden van jou, of je moeder weer eens iets slechts over mij zeiden, of hoonden en beschimpten, dan nam jij het altijd voor mij op. Je vader was altijd goed voor mij, als een eigen vader. Nu ben je dood en is er niemand meer die het voor mij opneemt. Overal waar ik ga en sta verachtten ze mij.”

En zo had ieder zijn eigen reden om te rouwen om de dood van **Hector**. Terwijl de vrouwen rouwden gaf **Priamus** opdracht om hout voor de brandstapel te halen. Ze hoefden niet bang te zijn dat ze daarbij zouden worden aangevallen door Grieken, zei hij, want **Achilles** had een wapenstilstand van elf dagen beloofd.

Negen dagen lang waren de Trojanen bezig om hout te halen. Ze hadden overal wachtposten uitstaan voor het geval dat de Grieken toch onverhoeds zouden aanvallen. Op de tiende dag brachten ze **Hector** buiten de stad en legden hem op de brandstapel en staken het vuur aan. Op de elfde dag blusten ze het smeulend vuur met wijn. Ze verzamelden zijn botten en legden die in een gouden urn en omwikkelde de urn met purperen doeken. De urn legden ze in een graf die ze bedekten met grote stenen. Nadat ze een grafteken hadden opgericht gingen ze terug naar de stad en aten in het paleis van **Priamus** een heerlijke maaltijd.

Dit was de begrafenis van **Hector** de paardentemmer.